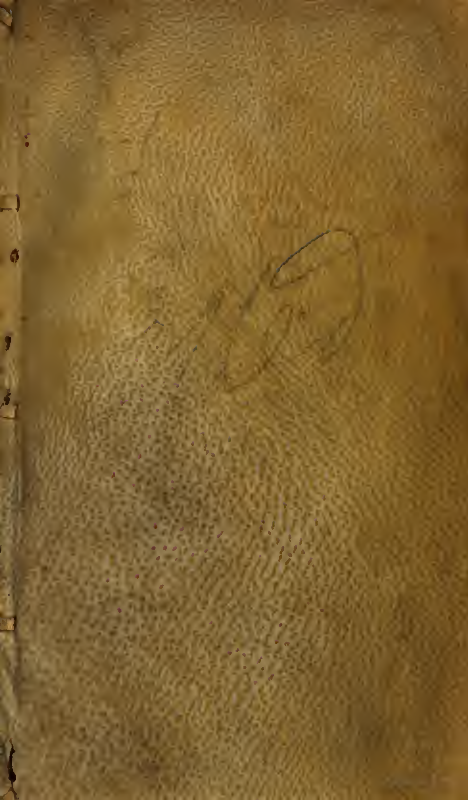

BIBLIOTECA
VITT EMANUELE
12
17 C
7

INSTRUMENTA CURATIONIS MORBORUM DEPROMPTA EX PHARMACIA, CHYRURGIA, ET DIÆTA.

DE INSTRVMENTIS Pharmaceuticis ex Galenicis & Chymicis.

In qua multa traduntur praxim ineuntibus utilissima, eosque velut manu ducentia.

Authore H. TENCKE, *Profess. Reg. Monspel.*

LUGDUNI,
Apud CÆSAREM CHAPPUIS.

M. DC. LXXXI.
Cum Permissu.

BIBLIOPOLA MEDICINÆ STUDIOSIS.

CCE optatis veſtris reſpondeo, philiatri candidi? & quod tandiu enixè rogaſtis, ut opus hoc typis mandandum curarem, vobis jam offero. Seriùs quidem quàm oportuit ut aſſiduos in ſtudiis labores, & veſtrum in ſcribendo tædium de-

mulcerem. Eo tamen lubentiùs id præſtiti, quò rem publicæ ſaluti utiliſſimam à vobis ipſis intelligo, qui theorico lacte aliquando imbuti ad praxim non niſi alienis ducimini experimentis. Interpretor non aliud fuiſſe intentum Profeſſoris Illuſtriſſimi, qui hæc in ſuis prælectionibus vobis contulit, quam ut ſelectiora remedia pro quocumque affectu velut in ſynopſim contraheret, modumque utendi, ſyrteſque in curatione fugiendas innueret, quò aditus praxeos aut faciles aut minus aſ-

peros redderet, & remoram, quæ tyrones practicos non parum retardat, abigendo, tempus inexpertis longum ad ſublimius ſtudium dirigeret. Obſervationum & inventorum multitudo, quibus ſe huc uſque extulit ſtudiorum felicitas, Medicinæ ærarium fecit penè immenſum. Dum alter alterius labores prævenit, tempus occupat, & ad majora meditantem extollit. Vitæ brevitatis diſpendium compenſat tam officioſa ſollicitudo, & ſic utili Doctorum com-

mercio artis longitudo quodammodo adæquatur. His igitur & vos fruimini, quæ ut vobis in uberes fructus crescant medullitùs exopto.

DE INSTRUMENTIS PHARMACEUTICIS GALENICIS ET CHYMICIS.

Procemium.

T nihil eſt tanti momenti in praxi medicâ quam recta remediorum adminiſtratio, ſic nihil Medico circa ægros verſanti difficilius occurrit, nec quidquam eſt quod ipſius animum magis anxiè ſuſpendat. Opus eſt ſummo judicio, ne dicam immenſo, quod omnia penetret, expendat, metiatur & ritè inventa ſubjecto applicet; ad quod vix ipſe ſufficiat Hippocrates, qui bonorum omnium in Medicina inventor eſt ſimul & omnium fidiſſimus director.

7. *Meth.* Sapienter Galenus ex ipſius mente ſcripſit, facile eſſe cognitâ causâ remedium invenire, eumque ſufficere ad curandum qui ſufficit ad cognoſcendum. Quæ cognitio non includit ſolum exactam eorum notitiam, quæ ſecundum & præter naturam ſunt, ſed etiam rerum omnium quæ ad perfectam faciunt medelam; ſic enim curatio facilis eſt, cui omnia ad illam requiſita aperta ſunt. Sed quænam eſt illa ingenii felicitas & ἰυςοχία, quæ partium affectarum, morborum, cauſarumque naturam, & complexus, auxilii quoque vim ſic aſſequitur, ut ſingula in quolibet ægrotante ad juſtum modum oportunè præſcribat, nec ſit remedium diſparis virtutis, ſuperfluum vel inſufficiens, aut minus naturæ con-
7. *Meth.* veniens. Rectè Galenus ad duo collimat, unum eſt methodo remedium ſpecificum invenire; alterum ſubjecto inventum prudenter adminiſtrare. Utrumque hic, quantum ob brevitatem expedit, deſignabimus, præmiſſis ſequentibus neceſſario præſciendis.

Remedium eſt quodcunque corporis affectum præter naturam depellere po-

teſt : emanat à triplici fonte Diætâ, Chirurgiâ & Pharmaciâ, unde alia remedia ſunt Diætetica, quæ ſex rerum non naturalium adminiſtratione comprehenduntur : Chirurgica, quæ ex Chirurgiæ promptuario depromuntur : Pharmaceutica, quæ ex Pharmaciæ horreo deſumuntur, ſeu externa ſint, ſeu interna, ſimplicia vel compoſita ; ex mineralium & metallorum fodinis deprompta, vel ex vegetantium aut animalium familia ; ſive ut inquit Gal. ad facienda, admovenda, aſſumenda, & educenda revocentur.

Modi per quos remedia inveniuntur quatuor ſunt, ratio, experientia, analogiſmus, & indicatio. Varietas dogmatum, corporum, cauſarum, & ſignorum analogia rationem reddunt valdè ambiguam ; experientia & analogiſmus ſæpiùs imponunt, quia à particularibus & incognitis ad particularia procedunt. Tutior eſt indicatio, quæ ex ſolo indicante percepto, protinùs quaſi ab inſito quodam principio auxilii naturam inſinuat.

Indicantia ſunt morbus, cauſa ipſius, ægrotantis natura & vires, ac-

cedit urgens ſymptoma; proinde tot ſunt à quibus deſumitur indicatio.

In deſumendis indicationibus à morbo & cauſa, progrediendum à genericis per ſubalternas uſque ad ſpecificas; non enim immorandum in ſola generica, quia nullius remedii naturam inſinuat: poſito enim quod ſit morbus aut cauſa, non ideo patet quod ſit alterandum vel vena ſecanda, quia poteſt fieri ut non ſit intemperies, nec plethora. Neque in ſubalterna; licet enim notum ſit quod morbus ſit intemperies, adhuc tamen non patet, utrum ſit calida vel frigida. Tandiu igitur dividendum morbos & cauſas, donec à genericis in ſubalternas, & à ſubalternis ad ſpecificas perventum ſit differentias, à quibus tantum indicatio utilis deſumitur, cui reſpondet materia quæ primò & per ſe affectum & cauſam tollere poteſt. Licet autem indicatio ſpecifica proximè ſufficiat ad remedii inventionem, oportet tamen totis viribus eniti ut aſſequamur indicationem determinatam, quod licet difficillimum ſit, ex eo quod individualia non habent proprietates per quas cognoſci

possint, propiùs tamen ad eam accedere tentandum; si enim quem gradum calor febrilis in aliquo laborante obtineat, nesciamus, remedium æqualis virtutis, nisi casu non adhibebimus.

In indicationibus persolvendis urgentia primum locum obtinent, frustra enim suadetur remedium à morbo & causa, si vires ad ferendum non sufficiant.

Sequuntur causæ, inter quas *primò* externæ sunt submovendæ, deinde antecedens, postea conjuncta, & si potest fieri uno & eodem remedio utraque simul oppugnanda; demum fovens omnis causa radicitus tollenda. Rarò diuturni affectus sine illa sunt, quâ manente obstinatè perdurant aut recurrunt: sedem habet in contentis, vel in partibus solidis intemperies, obstructione aut alio vitio affectis, vel in utrisque, vel in abusu sex rerum non naturalium, vel demum in remediis perperam administratis aut diutius exhibitis.

Impedimenta, si quæ sint, auferenda sunt; ut in vulneribus & ulceribus si corpus insit extraneum, fluxio,

humor viſcidus impactus deterſione indigens, prava partis temperies, calloſa labiorum durities, & ſic in cæteris affectibus.

Morbus deinde oppugnandus, qui ſublata cauſa & impedimentis, non difficile, ſi ſit curabilis, evaneſcit.

Partibus denique roborandis ſtudendum eſt, quod non niſi demptis cauſis, morboque ſublato tentari debet; quia cum roborantia ſint adſtringentia, materiam ſuperſtitem impingerent, & reſolutioni magis difficilem redderent. In morbis chronicis, roborantia alterantibus & evacuantibus immiſcenda, poſtquam major humorum portio evacuantibus fuerit ſublata.

Rectum remedia adminiſtrandi modum deſignat Hippocr. & Galenus Comm. 2. in 6. de morbis vulg. text. 33. ſequentibus medico curationem auſpicanti animadvertendis.

Primum eſt, quid ſit faciendum. Quidquid agimus in morborum curatione id reduci poteſt ad evacuantia, alterantia, roborantia, & reficientia. Utrum igitur ſit evacuandum, alterandum, roborandum, aut reficien-

dum, id ex morboſo pendet apparatu; ſi enim plethora vel cacochymia ſit, evacuandum; ſi intemperies alterandum; ſi vires ſint fractæ, roborantibus utendum, in emaciatione verò reficiendum.

Secundum eſt; quali remedio opus ſit. Qualitas remedii non ab alio quam à morbi, cauſæque ipſius qualitate indicatur, quam ut depellere poſſit, oportet ut ſit ipſi contraria. Itaque ſi ſit intemperies calida auxilium frigidum competit, ſi frigida calidum, &c. ſic & tenuitas humoris incraſſantia, craſſities attenuantia, viſciditas detergentia, lentor incidentia, malignitas alexipharmaca poſtulat. In morbis à bile utendum eſt cholagogis, à pituita phlegmagogis, à melancholia, melanagogis, à ſero hydragogis ut fuſiùs infra.

Tertium eſt; quantum & quouſque remedio utendum ſit. Ut juſta ſit remedii quantitas, reſpiciendum eſt ad morbi magnitudinem & ad vires ægrotantis: illam aſſequi non poſſumus niſi conſtet quantus ſit factus receſſus à naturali ſtatu; eò enim major eſt morbus

quò magis ab habitu priſtino ſalubri totum corpus vel partem trahit in extrema. Morbi magnitudo præſumitur ex vi ſymptomatum, receſſus verò à naturali ſtatu ab ægrotantis naturâ: quantum igitur morbus ſuperat naturalem habitum, tantum & ſibi æqualem alterationem aut evacuationem requirit. Juxta hunc ſenſum Galen. non ſemel docet ſicciora remedia exigere carnem ulcere tentatam, quam os, tendinem, membranam, & alias partes carne temperamento ſicciores.

3 Meth. & alibi.

Similiter quò pars denſior fuerit minuſque poroſa, validiora poſtulat, quò rarior, leviora.

Altior in corpore ſitus partis affectæ, fortiore indiget, quia longitudine itineris multum de viribus medicamenti deperditur.

Pars princeps vehementia renuit, ignobilis non recuſat.

Exquiſito ſenſu prædita ab acribus læditur, obtuſiore verò iiſdem juvatur. Aquilonia tempeſtas validiora, auſtrina verò mitiora expetit.

Copia materiæ morbum patientis proportionato indiget evacuante, ut

radicitùs auferatur. Sed quia partium conditio, robur ægrotantis & materiæ contumacia plerumque ſuſtinere nequeunt plenam & ſubitam evacuationem, ideo partitis vicibus agendum, ut ex pluribus parvis unica fiat evacuatio copiæ humoris reſpondens, quod non tantum de purgatione, ſed & de ſanguinis miſſione intelligi oportet. Id vero maximè in uſu eſt in chronicis affectibus, in quibus materiæ copia & contumacia impedit quin tota poſſit ſemel valido etiam purgante expelli, nullumque eſt in mora periculum. In acutis verò diſpar ratio, materia enim tenuis eſt, quam natura tentat ſubitò per criſim ſolvere : in his tamen non eſt ita citò procedendum, ut nulla virium aut impedimenti ratio habenda ſit; ſi enim turgente materia, viſcerum inflammatio inſignis validam purgationem reſpuat, abſtinebimus mochlicis, quia admodum calefaciunt & perturbant, utemur verò blandis purgantibus, prout neceſſarium videbitur repetendis. At ſi non reclament vires, nullumque obſtet prohibens, vehemens morbus ſubitò delendus, ne citò

vires opprimat; tum quia melius eſt aliquo virium diſpendio morbum depellere, quam ſinere causâ morbificâ vires obrui. Quod accidit in morbis extremis quia præcipites ſunt, quales ſunt apoplexia, inflammatio inſignis partium, & omnis ille affectus in quo materia eſt turgens.

Quoſque tandem agendum ſit, indicatur à fine ad quem tendit actio remedii indicati, qui alius non eſt quam ſtatus ſalubris: ad illud enim punctum redire intentio eſt, à quo morbus ſumpſit exordium; nempe ad ſtatum ſalubrem, tanquam ad terminum curationis.

Quartum eſt de occaſione & tempore opportuno remedium exhibendi. Hoc autem inſinuat præſentia indicantis, & abſentia prohibentis. Occaſio remedii eſt inquit Galen. quando præſens eſt indicans & vires non prohibent, hæc autem præceps eſt, ex Hipp. præſertim in acutis: unde alia eſt temporanea, quæ ſequitur univerſale morborum tempus, alia momentanea quæ particulare, eſtque dies, hora, vel momentum exhibendi remedii. Occa-

l. de opt. ſecta.

Aph. 1. ſ. 1.

ſio univerſalis habet certam latitudinem ; particularis vero intra anguſtos limites coërcetur.

Conſideratio univerſalium morbi temporum utilis eſt tum ad inſtituendam victus rationem, tum & ad peculiare remedium adminiſtrandum ; talis enim eſt curationis ratio, qualis morborum per ſua tempora mutatio. Cum morbi inchoant inquit Hipp. ſi quid videtur movendum move. In acutis raro & in principiis medicamentis purgantibus utendum, &c. Ita in morbis chronicis affectus qui longiùs protrahitur, vix niſi mutatis remediis ſanatur : quod intellige non de remedii mutatione ſecundum qualitatem ac ſpeciem, quando certi ſumus de cauſæ qualitate ; tunc enim non ſecundum ſpeciem, ſed ſecundum formam & vim agendi immutandum eſt remedium. Sic ſi morbus ſit calidus qui frigidis non miteſcat, non eſt calidis utendum; omnia enim ſecundum rationem facienti, ſi ſecundum rationem non cedant, non tranſeundum ad aliud, docente Hipp. ſed ita agendum, ut ſi priùs mitioribus uſi fuerimus, deinde

Aph.29. ſ.2. 24. ſ.1.

Aph. 52. ſ.2.

validioribus utamur, & è contra; simplex enim affectus qui levioribus præsidiis tempestivè non cessit, fortioribus aliquando profligatur.

Quolibet morbi tempore vel effrænatè vel languidè, vel sufficienter movet natura; si effrænatè, coërcenda est; si languidè, juvanda; si sufficienter, sinenda est.

Ultimò observandum de loco in quo & per quem remedia sunt administranda. Quod indicatur à loco in quo est indicans. At quod oportet ut Medicus anatomes peritus externas, vel internas vias eligat aptiores, per quas devehi possit alterantis aut roborantis facultas. Evacuantia verò per loca conferentia educere debent, ad quod non solum sequi debemus nativam humorum propensionem, sed & vias per quas natura solet cum ægri levamine sese expedire à noxiis humoribus: quò natura vergit, inquit Hipp. per loca conferentia, eò ducendum. Sic evacuatio commodè fit per ductus, in quos natura solet dirigere; quam ut imitetur Medicus, oportet ut teneat solemnes vias, ad quas ipsa sua deponit

Aph.21. s.1.

excrementa, quæ ſunt os, inteſtina, veſica, uterus, nares, ipſaque totius emunctorium, cutis. Sciat quoque particulares ductus, per quos faciliùs vitioſi humores excluduntur. Ita cerebrum expurgatur per ſuturas, os, nares, aures: pectus per expectoratum: ventriculi pars ſuperior ἄνω, inferior κάτω potius ſublevatur: inteſtina per alvum, hùc jecur & lien: tum & diureticis, quibus & renes & veſica: uterus per ſuam ipſius cervicem. Per has vias tam in naturali quam præternaturali ſtatu, ſponte ducit natura, ſi evacuationem dirigat. Quæcunque enim aliter fit, nec naturæ motu, nec arte, ſed humoris orgaſmo provocatur.

Omnia remedia, quæ exhibet Pharmacia, reducuntur ad tria genera, primum eſt alterantium, ſecundum evacuantium, tertium roborantium, accedit quartum genus eorum quæ paregorica dicuntur. Alterantia indicantur ratione qualitatis: evacuantia ratione quantitatis: roborantia ordinantur ad partes: paregorica reſpiciunt urgentia ſymptomata.

Cum autem remedia non præſcri-

bantur nisi sub certa quadam & determinata formâ, formula in qua exhibentur nihil aliud est quam modus varius, sub quo administrantur, qui diversus est, prout varia est pars affecta, morbi natura, causæque qualitas.

Totum hoc opus in quatuor partes dividitur : in prima agitur de alterantibus : in secunda de evacuantibus : in tertia de roborantibus : in quarta de lenientibus & paregoricis.

PARS PRIMA.

De Alterantibus.

EXCREMENTA quæ peccant quantitate protinùs evacuanda ſunt, nimis enim retenta in cauſas morborum faceſſunt. Sed quia non rarò purgationi obſtant primis, ſecundis qualitatibus, corruptione, aut putredine; ideo prius (modo abſit orgaſmi ſuſpicio) alterantibus, digerentibus, coquentibus præparanda, & ad ſtatum naturali ſimilem reducenda ſunt, ut ſit fauſta & ſine δυσφορία, purgatio. Si enim qualia purgentur, ξυμφέρει τε, καὶ εὐφόρως φέρουσι docente Hipp. quia Aph. 25. ſ. 1.
verò etiam ſæpè partium intemperies & debilitas virium purgationem prohibent vel retardant, iis quoque convenientibus auxiliis providendum. Utroque igitur nomine purgationi præmittenda alteratio, quæ eſt commutatio ab alterante facta, ut amiſſa con-

tentorum partiumque qualitas restituatur. Qualitas hic dicitur quodcunque sit, seu tertiæ speciei, seu modus substantiæ in motu, quiete, tenuitate, crassitie, &c.

Neque obstat quod res contrariæ virtutis, idem remedium alterans componant; omnia enim simul sese ad commodam crasim deducunt. Dum plura diversæ naturæ concurrunt in unam alterantis formam, constat illud substantiis dissimilibus, quas separat vis dissolvens ventriculi, & quæ hùc illùc in vaporis formâ, vel sanguinis serique beneficio devehuntur, aguntque secundum propriam vim, vel remissam ob pugnam & complexum, vel quantula pollent, dum à se invicem penitùs abeunt, aut alterum alteri prædominatur, prout disposuit intentio præscribentis.

Iuxta hunc sensum alterantia sunt, quæ corrigunt vitiosam qualitatem partium, vel humorum.

Dividuntur in simpliciter alterantia, & in alterantia mixta: quæ vel sunt composita ex alterantibus & roborantibus, vel ex alterantitibus & purgantibus.

Primò, Simpliciter alterantia excessum qualitatis attemperant; quæ vel est immaterialis, & exigit alterans contrarium; vel est cum materia biliosa, pituitosa, melancholica, quæ præter vitium primarum qualitatum, peccat, vel tenuitate & incrassandum, vel crassitie & attenuandum, vel lentore & incidendum, vel visciditate & detergendum, vel ex eo quod materia sit impacta cum obstructionibus & aperiendum, vel occultâ peccat qualitate & alexipharmacis agendum. Præterea peccat ejusmodi materia, vel motu, vel quiete, vel in parte divisa.

Secundò, Alterantia mixta ex alterantibus & roborantibus respiciunt partes vel ex se, vel ab humoribus intemperatas, debilesque; & dicuntur parti cuilibet & humori specifica, quia simul alterant & roborant. Hæc vel uni parti specifica sunt, sic cerebro cephalica, cordi cardiaca, mammis mastoica, ventriculo stomachica, hepati hepatica, lieni splenica, intestinis enterica, renibus nephritica, vesicæ cystica, testibus specifica, utero hysterica, articulis arthritica: vel simul

miſcentur quæ pluribus partibus affe-ctis competunt, & dicuntur ſpecifica mixta.

Vitium materiæ in motu indicat ratione fluentis humoris incraſſantia, ratione partis recipientis repellentia, ratione viarum intercipientia & adſtringentia.

Vitium materiæ in quiete, nempè dum materia eſt impacta aut immota, vel inſenſibiliter diſſipatur per reſolventia, abſumentia: vel ſenſibiliter per veſicantia, ſuppurantia, tumorem aperientia.

Vitium materiæ in parte diviſâ, ſi ſimplex ſit ſolutio petit agglutinantia; vulneraria ſi cum deperditione ſubſtantiæ, ſarcotica, epulotica.

Ex hoc alterantium catalogo juxta prædictas indicationes, ſequentia deſignantur remedia.

Primò, Alterans ſimplex refrigerans humectans, bilem tenuem incraſſans, craſſam attenuans, præparans pituitam, melancholiam, atram bilem.

Obſtructiones aperiens.

Malignam qualitatem emendans.

Secundò, Alterans ſpecificum, opthalmicum,

micum, bechicum, cardiacum, mammis dicatum, stomachicum, hepaticum, splenicum, intestinis appropriatum, nephriticum, cysticum, testibus specificum, hystericum, arthriticum.

Pluribus partibus una remedii formula appropriatum.

Tertiò, Alterans & purgans bilem, pituitam, & melancholiam.

Quartò, Incrassans materiam fluentem, repellens à parte recipiente, intercipiens & adstringens in via, adstringens in meatu latiori.

Quintò, Resolvens & absumens materiam impactam, emolliens duram, dissolvens grumos, desiccans, suppurans, tumores aperiens, pyroticum.

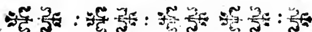
Sextò, Agglutinans, vulnerarium, sarcoticum, epuloticum.

Materia remediorum ad has intentiones adimplendas idonea pro diversâ partis, morbi, causæque naturâ, & idiosyncrasiâ ægrotantis præscribitur sub variis formis, quales sunt, pro alterantibus internis, julepus, apozema, jusculum, emulsio, hordeatum, lac & serum lactis, hydromel, ptisana,

diæta, ſyrupus, bolus, opiata, pulvis, tabellæ, pillulæ: pro alterantibus verò externis fomentum, epithema, balneum, embrocatio, ſtupha, linimentum, ceratum, cataplaſma, emplaſtrum, dropax, veſicatorium.

De quolibet tria obſervanda ſunt. *Primò*, Compoſitio. *Secundò*, Uſus. *Tertiò*, Formula. Compoſitio includit materiam ingredientium, quantitatem, qualitatem: uſus diverſos fines ad quos præſcribuntur: Formula modum præſcribendi.

In uſu alterantium non eſt tanta ipſis fides habenda, ut ab ipſis ſolis qualitatis vitium corrigi poſſe credatur; fruſtra enim decoctis, pulveribus, opiatis, tabellis & ſimilibus morbum tentaveris, ſi evacuatio ſit neceſſaria; plus enim tunc proderit venæ ſectio atque purgatio humores ventilando, & naturam oppreſſam ſublevando, quam longa ex alterantium ſerie potio deprompta.

SECTIO PRIMA.

De simpliciter alterantibus.

CAPUT I.

De Iulepo.

JUlepus est medicamentum fluidum ex liquore idoneo & syrupo vel saccaro sine coctione paratum.

Compositio ipsius simplex est, & per hoc differt ab apozemate, à syrupo verò quia liquidus est. Præscribuntur liquor & syrupus in eâ proportione, ut pro ℥. j. syrupi sint. ℥. vj. vel viij. liquoris. Determinatur quantitas utriusque sub hac proportione, pro ratione ætatis, consuetudinis, roboris ventriculi, & usus necessitatis; minor enim dosis in pueris, inassuetis, stomacho debilibus, & calore minùs intenso, major è contrà.

Componi solet ex aquis stillatitiis, vel ex herbarum decocto: tunc maxi-

mè utimur aquis, quando vel decocta fastidit ægrotans, vel ob ventriculi laborem non sustinet, vel quando res urget, & deficit tempus decocta parandi, vel quando adest herbarum penuria, ut in hyeme.

Tempus sumendi est hora quælibet, sed potissimùm sexta matutina, & nona vespertina, duabus aut tribus horis post & ante jusculum.

Usus plurimi sunt, vix tamen ad alios scopos usurpatur, quam

Primò, Ad refrigerandum. Pro quo utiles sunt aquæ cichorii, endiviæ, portul. papav. rhœad. nymph. buglos. borrag. syrupus limonum, de cichor. simplex, violatus, capill. veneris, & similes.

Forma julepi hæc est.

♃. aquar. cichor. lact. an. ℥. iij. syrupi limonum ℥. j. fiat Julep. capiat manè & vesperè.

Ex chymicis possunt dissolvi vel addi.

Sal prunellæ à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Spiritus vitrioli, vel sulphuris à gutt. iv. ad gutt. vi. vel ad gratam aciditatem.

Spir. salis dulcis à ℈.j. ad ʒ. ß.

℞. Decocti cichor. lact. q. s. syrupi violati, vel limon. ℥. j. vel de nymph. ℥. ß. salis prunel. ʒ. ß. fiat Julep.

Vel ex decocto magis composito pro 3. dosibus.

℞. Folior. cichor. totius, capill. ven. acetosæ, lact. borrag. an. M. j. quatuor semin. frigidor. mai. an. ʒ. j. hordei integri & flor. cordial. ana p. j. fiat decoctio pro 3. dosibus; adde cuique syr. capill. ven. ℥. j. spirit. sul. phr. ad gratam aciditatem; capiat vesperè & manè.

Nota abstinendum esse à spiritibus acidis in constitutione valde siccâ, quando humores sunt adusti melancholici, major enim ab his fit exsiccatio & humorum fermentatio.

Secundò. Ad sitim exstinguendam, & bilis ardorem temperandum.

℞. Aquæ hord. ℥. viij. succi limon. recenter expres. ad gratam aciditatem, sacch. albi, vel syrupi capillorum veneris ℥. j. agitentur simul & sæpè transfundantur à vase in vas. Fiat julep. capiat uno haustu.

℞. Aquar. papav. rhœad. portul. an. ℥. iij. salis prunel. ʒ. ß. syrupi violati ℥. j. misce f. julep.

Tertiò, Ad diaphoresim promovendam in febribus malignis & pestilentibus, variolis, &c.

℞. Aquar. cardui bened. papav. rhœad. scorson. an. ℥. ij. confect. hyacinthor. & salis prunel. an. ʒ. ß. pulveris viperini ℈. ß. syrupi limon. ℥. j. fiat Iulep.

Vel

℞. Aquar. scab. papau. rhœad. an. q. s. salis cardui bened. vel. scab. ℈. ß. lapidis bezoardici veri gr. iv. syrupi capill. vener. ʒ. vj. fiat julep.

Potest etiam dissolvi ex chymicis in aquis hujusmodi

Bezoardicum minerale ad ℈. ß.

Bezoardicum joviale ad gr. viij.

Spiritus salis dulcis ad ℈. j.

Ad plures usus solet etiam præscribi julep, de quibus tradetur exemplum suo loco.

Quando iterari debet julepus, sic præscribitur.

Reiteretur julep. sumendus vesperè & manè, horâ, &c.

CAPUT II.

De Apozemate.

APozema ſic dictum à verbo Græco ἀποζέω, quod idem ſignificat ac decoquo, fervefacio, eſt decoctum alterans, quod humores & partes vario modo immutat.

Fit ex ſimplicium decocto, *primò*, radices præſcribuntur, ligna, cortices, mox herbæ, tum fructus, & ſemina, mox flores. Coctio fit in aquâ fontis vel fluviali: non præſcribitur quantitas aquæ, ſed arbitrio pharmacopœi relinquitur. Communiter præſcribitur pro 3. aut 4. doſibus. Diſſolvitur in qualibet doſi ſaccharum vel ſyrupus intentioni idoneus ad ℥. j.

Tempus ſumendi eſt manè & veſperè, ut diximus de julepo.

Singula doſis excedere non debet ℥. vj. ſunt tamen qui ad ℥. viij. exoptent, & alii bis, alii ſemel in diè patiuntur. Pueri vix ultrà ℥. iiij.

aut v. admittunt: adulti verò plures, nisi sint nauseabundi.

Usus est.

Primò, Ad alterandos, & purgationi præparandos humores, nec non ad obstructiones reserandas.

Quando bilis calidior, siccior, tenuior, & acrior est, in febribus acutis molestum parit orgasmum, ideóque refrigerantibus, humectantibus, incrassantibus, & demulcentibus acrimoniam est temperanda, quod fit sequenti decocto.

℞. Radic. cichor. acet. buglos. an. ℥. j. folior. cichor. lact. portul. oxalid. buglos. an. M. j. 4. semin. frig. mai. an. ʒ. j. passular. purgat. ℥. j. hord. integ. & florum violar. nymph. an. p. i. f. decoctio ad ℔. j. ß. pro 3. dosibus: adde cuique, syrupi violati vel granatorum ℥. j. vel de nymph. ℥. ß. salis prunel. ʒ. j. capiat bis in die.

Vel

In forma julepi sanguinem, bilemque refrigerantis & incrassantis.

℞. Aquar. lact. papau. rhœad. portul. an. q. 5. syrupi granator. ℥. j. salis prunel. ʒ. ß. fiat julep.

Bilis quandoque exhaustis tenuibus partibus, crassior evadit, & partibus impacta. Quod ferè accidit in omnibus febribus, quæ ab ipsius putredine oriuntur; in quo casu refrigeranda, humectanda & attenuanda. Hoc præstat sequens decoctum.

℞. Radic. gramin. aspar. brusci ana ℥. j. folior. cichor. cum toto, endiu. scariolæ, capill. ven. pimpin. agrim. ana M. j. 4. semin. frig. mai. ana ʒ. j. hord. integri, flor. cichor. & trium cordialium, an. p. j. fiat decoctio pro 3. dosibus. Adde cuique, syrupi capill. vener. vel de cichor. simpl. ℥. j. spiritus vitrioli, vel sulph. gutt. vi. capiat vespere & manè hora, &c.

Pituita excrementitia peccat frigiditate, humiditate, crassitie, lentore, & viscíditate; quæ vitia corrigi debent alterantibus, quæ calefaciunt, exsiccant, attenuant, incidunt, & detergunt; pro quo intento sequens decoctum utile est in affectibus frigidis à pituita, ut in asthmate, paralysi, apoplexiâ, epilepsiâ, & similibus; tum & in febribus pituitosis.

℞. Radic. apii, petrosel. fœnic. ana ʒ. vj. radic. enulæ campanæ, & salsæ paril. ana ℥. ß. folior. agrim. beton. capill. ven. hyssopi, chamæpit. an. M. j. semin. fœnic. petros. an. ʒ. ij. flor. stœchad, calend. an. p. 1. f. decoctio in aqua fontis pro 3. dosibus non claris, sed sæpius colatis. Adde cuique, syrupi de 5. radic. ℥. j.

Raró hæc pituita colligitur in corporibus præsertim istius regionis, quæ ferè omnia calore potius quam frigiditate à mediocritate recedunt. At si aliquando ob alimenta ad illam producendam apta, vel propter aëris hyberni inclementiam redundet, videndum est num calor viscerum & sanguinis prohibeat usum remediorum, quæ intensiùs calefaciunt, exsiccant, & attenuant, in quo casu mixtis secundum diversas indicationes alterantibus utendum.

Aliquando humor pituitosus crassus, viscidus, mucosus & sibi multum cohærens, pituitam frigidam mentitur, cum tamen effectus sit caloris sensim humidum resolvendo incrassantis, &

multos sales adustos terrenamque fæculentiam contineat, à quibus coagulatur. Huic calefacientia & exsiccantia non competunt, sed potius leviter detergentia, attenuantia, & demulcentia; qualia atræ bili, & melancholiæ adustæ conveniunt.

Pituita quandóque tenuis est & salsa, caloris aliquantò particeps, qualis est quæ movet catarrhum ferinum cum tussi, tunc utendum non calidis, sed temperatis, admixtis quoque frigidis incrassantibus, ut

♃. Radic. cichor. ℥. j. ß. folior. endiv. buglos. capill. vener. pimpin. & lactucæ, an. M. j. semin. melon. cucurb. lact. alth. an. ʒ. j. passul. purg. jujub. an. ℥. j. hordei integri & flor. cordialium, ana p. j. f. decoctio pro 3. dosibus: adde cuique, syrupi capill. vener. ℥. j. salis prunellæ ʒ. ß.

Humor melancholicus frigidus est siccus, crassus, tartareus, & fæculentus, præparatur iis quæ vim habent calefaciendi, multum humectandi, attenuandi, & incidendi.

Sequens decoctum prodest in febribus longis, quartanis, vertigine, me-

lancholia, obstructionibus à crassis & terrestribus humoribus. Et quia difficilè attenuatur & humectatur humor melancholicus, & valdè alterantibus resistit, ideò frequenter iterari debet.

♃. Rad. apii, fœnic. enul. camp. ana ℥. j. corticum radic. capparis, mediani fraxini, & tamarisci, an. ℥. ß. fol. bugl. utriusque, fumariæ, lupuli, agrim. melissæ, capillarium omnium, ana M. j. seminum apii, cuscutæ, ana ʒ. ij. florum genistæ, tamarisc. & trium cordial. an. p. j. f. decoct. pro 4. dosibus non claris; adde cuique, syrupi de pomis, vel capill. ven. vel de 5. rad. ℥. j.

Ex chymicis dissolvitur utiliter in qualibet dosi.

Tartarum vitriolatum ad ʒ. ß. vel

Spiritus tartari ad ℈. j.

Ex bile adusta fit atra bilis, quæ calida sicca & crassa est, ideoque refrigerantia, multum humectantia, simul, & attenuantia expostulat.

Huic igitur, & bili cuicunque adustione incrassatæ, convenit sequens formula.

♃. Radic. cichor. brusci, fragariæ, ana ℥. j. corticis mediani fraxini ʒ. vi.

folior. cich. agrim. bugloſ. utriuſque cum radicibus, fumar. ceterach, politici, ana M. j. ſummitatum lupuli, aſparagi, ana M. ß. 4. ſeminum frigid. maj. an. ʒ. j. pomi redol fruſta aliquot, flor. cordial. calendulæ, an. p. j. f. decoct. pro 4. doſibus. Adde cuique ſyrupi de pomis ſimplicis, vel capil. vener. vel. violati ℥. j. capiat manè & veſperè.

Ad majorem & faciliorem præparationem addi poteſt.

Tartarum vitriolatum ad ℈. j. vel

Spiritus tartari, vel nitri, ad gutt. vi. vel

Sal prunel. ad ʒ. ß.

Si plures diverſæ naturæ ſucci concurrant, & viſcera, venaſque anguſtiores obſtruant, utendum eſt aperientibus, quæ nitroſa vi pollent & ſubamara ſunt; ideòque attenuant, incidunt, penetrant, & abſtergunt; ubi cauſa calidè prævalet, prædominari debent refrigerantia.

Decoctum aperiens in affectibus chronicis hepatis: lienis, meſenterii, uteri cum obſtructionibus, ſuppreſſis menſtruis, pallidis coloribus.

♃. Radic. brusci, aspar. apii ana ℥. j. cort. mediani fraxini & tamarisci, ana ℥. ß. folior. cichor. cum toto, agrim. ceterach, capill. ven. cæref. an. M. j. folior chamædryos & hyss. an. p. j. semin. melon. cucurb. petros. an. ʒ. j. flor. cordial. tamarisc. an. p. j. f. decoct. ad ℔. 1. ß. pro 3. dosibus sæpius colatis. Adde cuique, syrupi de 2. aut 5. radic. vel capillorum ven. ℥. j. capiat manè horâ antè admotionem fomenti, si hoc utatur ægrotans.

Ex chymicis addi potest cuique dosi,

Sal. tamarisci vel fraxini ad ℈. j.

Spiritus nitri aut tartari ad ℈. ß.

Continuari debet usus prædictorum apozematum quandiu permittet ægri patientia & morbus exiget. Quia verò fastidiunt plerùmque ægrotantes decoctorum usum, ideò per 4. aut 5. dies post & antè purgationem assumuntur, & deindè forma remedii aperientis mutatur in jusculum, bolum, vel opiatam: & si necessarium sit ob affectus contumaciam, rursus renovandus est usus apozematum cum fomentis; purgatio verò per intervalla repetenda.

Apozema in febribus malignis, pestilentibus ; variolis, & similibus. vide in capite de cardiacis.

CAPUT III.

De jusculis alterantibus.

Cogimur ad usum jusculorum alterantium cùm decocta fastidiunt ægrotantes, aut ventriculus ea, propter debilitatem pati non potest : vel etiam ut in morbis longis mutetur forma remedii, ne uni familiariter assuescens natura vim illius tandem eludat.

Iuscula vel sunt alterantia, vel restaurantia, vel purgantia.

Alterantia fiunt ex radicibus & herbis convenientibus cum pullo gallinaceo, vel frustulo colli carnis vervecinæ, vitulinæ, aut caprillæ.

Ad multos usus præscribuntur.

Primò, ad refrigerandum in calore & siccitate attemperandis, ut in febribus biliosis, calida hepatis intemperie, constitutione corporis gracili.

℞. Radic. cichor buglos. an. ℥. j.

folior. cichor. buglossi utriusque, lactucæ, agrim. an. M. ß. hord. integri p. j. f. decoct. cum pullo gallinaceo, aut frustulo colli carnis caprillæ, vel vitulinæ, fiat jusculum pro unâ dosi capiat manè, & continuet per 12. aut 15. dies.

Secundò, Ad viscerum obstructiones reserandas & intemperiem calidam corrigendam, ut in febribus lentis, intermittentibus longis, obstructionibus viscerum & mesenterii, chlorosi, suppressis menstruis & similibus.

℞. Radic. asparagi graminis, brusci, an. ℥. ß. fol. cichor. cum toto, agrim. pimpin, ceterach, politrici, ana m. ß. coquantur cum pullo gallinaceo aut frustulo carnis colli vervecini: fiat jusculum, quod capiat manè per 10. aut 15. dies.

Addi debet in quolibet jusculo aliquod ex subscriptis aperientibus chymicis, ut

Tartarum vitriolatum ad ℈. j.
Tartarum chalybeatum ad ʒ. ß.
Crystall. tartari ad ʒ. ß.
Spiritus tartari ad ℈. j.
Spiritus volatilis salis armoniaci à ℈. ß. ad ℈. j.

Spiritus vitrioli martis à ℈.ß ad ℈.j.
Crocus martis aperiens ad ℥. ß.
Tinctura martis ad ʒ. j.
Tinctura tartari à gutt. iv. ad gutt. viij.
Magisterium tartari Schroderi ad ℈. ß.
Liquor tartari spleniticus ad cochl.ß.
Spiritus gummi ammoniaci ad ℈. ß. in contumaci, crassa, viscosa, mucilagine pulmonum, mesenterii resolvendâ, tum & in obstructionibus diuturnis lienis, hepatis, uteri, mira præstat.

Quorum omnium compositio traditur à plerisque chymicis, & præcipuè à clarissimis viris Schrodero, Zuvelfer, Sennerto, Glasero & aliis.

In pallidis virginum coloribus cachexia, ictero, & similibus.

℞. Radic. brusci, apii, rubiæ tinctorum, ana ℥. ß. fol. cichor. totius, capillarium omnium, ana M. ß. flor. calendulæ p.i.fiat decoctio cum frustulo colli carnis vervecinæ aut vitulinæ pro jusculo, in quo dissolve aliquod ex prædictis aperientibus, inter quæ, sequentia sunt magis appropriata.

Tartarum chalybeatum.

Tinctura martis.

Spiritus volatilis salis armoniaci, ad prædictam dosim.

Liquor tartari spleniticus.

Tartarus nitratus ad ℈. j.

Crocus martis cachecticus Zvvelfer. ad ʒ. ß.

Diaphoreticum antimonii Schroderi à ℈. ß. ad ℈. j.

Aliquando etiam cùm obstructiones sunt contumaces, nec reluctatur ventriculus, in decocto præscribitur post radices, chalybis præparati in modulo inclusi ʒ. j. vel si ad ℥. ß. pro 4. aut 5. vicibus inservit.

Perseverandum est in usu istorum jusculorum ad minus per decem aut quindecim dies, & in quarto, vel quinto quoque jusculo incoqui debet senna ad ʒ. ij. aut ʒ. iij. cum aniso, & sale tartari ad ʒ. ß. imò & vicibus alternis etiam dissolvi debet manna ad ℥. j. aut ℥. j. ß. vel in iis qui infarctus majores patiuntur ab humoribus crassis, etiam diacarthamum ad ʒ. iij. vel aliquod ex panchymagogis infrà dicendis.

Tertiò, sumitur jusculum ad fluxio-

nis tenuis in pectus fluentis acrimoniam demulcendam, in affectibus catharrosis pectoris, tussi diuturna, &c.

℞. Radic. bugl. fragariæ, an. ℥. ß. radic. ſchinæ minutim ſectæ ʒ. j. ß. folior. cichor. borrag. agrim. capill. veneris, pimpin. an. M. ß. hordei integri & flor. roſar. rubr. an. p. i. fiat decoctio cum fruſtulo colli carnis vitulinæ pro juſculo, quo utatur per 10. aut 12. dies.

Addi poteſt in quolibet.

Saccharum roſat. ad ʒ. ij.

Lactis ſeu butyri aut magiſterii ſulphuris cochlear. ß.

Rotularum pectoralium Zvvelfer. ʒ. j.

Antimonium diaphoreticum ad ℈. j. recenter parari debet, nam diutiùs ſervatum malignam ſuam qualitatem recuperat; nempè quia ſuum ſulphur ob detonationem cum nitro ex parte fixum redditur, dum ex alia parte evaporat: fixum autem quod ſupereſt redditur volatile, aut temporis diuturnitate, aut quia aëri exponitur; & ſic ex diaphoretico fit emeticum & cordi infenſum.

Vide, num cum fluxione humoris tenuis & acris circa pectus deerrantis, aut tussim excitantis, socientur partium inferiorum intemperies, obstructio, & infarctus: in quo casu non est simpliciter refrigerantibus, incrassantibus & detergentibus utendum, sed etiam leviter aperientibus, & per vices purgantibus; indicatione sumpta à causa producente vitiosos humores, qui fluxionem conservant, dum propter obstructiones viarum, nec segregantur, nec per destinata loca expurgantur, sed cum sanguine confusi, in pectus, aliasve partes dilabuntur.

4. Ad tenuem sanguinem incrassandum in hæmoptysi, & ad constringenda vasa, tum quoque ad intemperiem calidam pulmonum corrigendam, ut & in menstruorum & hæmorrhoidum fluxu, &c.

℞. Radic. bugl. symphyti maj. an. ℥. ß. fol. lact. portul. plant. pulmon. & millef. an. m. ß. rosar. rubr. p. i. f. decoctio cum frustulo carnis vitulinæ pro jusculo per 12. dies sumendo.

Dissolvi potest unum ex his.

Saccharum rosarum tabulatum ad ℥. iij.

Magiſterium boli armeni.
Terræ ſigillatæ.
Corallorum rubror.
Cornu cervi ad ʒ. ß.
Crocus martis adſtringens à gr. x. ad gr. xv.

Cavendum eſt, ne dum ſanguinem incraſſare volumus, viſcerum obſtructiones (ſi quæ ſint) augeamus. Tunc enim, ut dictum eſt, miſcenda ſunt remedia quæ leviter aperiunt & detergunt cum his quæ vaſa conſtringunt, & ſanguinis acrimoniam temperant, ut alterantibus & per vices purgantibus admixtis, cauſa acrimoniæ & tenuitatis ſanguinis, in partibus & humoribus conſtituta auferatur.

2. Reſtaurantia juſcula præſcribuntur ad vires reparandas aut conſervandas; quorum formula peculiaris non præſcribitur, quia parari ſolet ab ægro miniſtrantibus. Docere debet ſolum Medicus hujuſmodi juſculum confici ex pingui capone exenterato, & in fruſta conciſo, detracta pelle & pinguedine, quod deinde ponendum in ollâ vitreata ritè clauſa & lutatâ ſine ullo liquore, niſi parum aquæ

rosar. & florum aurantiorum addere volueris; deindè coquitur in B. M. ad putrilaginem, seu ferè ad siccitatem. Exprimitur succus, à quo pinguedo separari debet, & servari in vase argenteo, aut vitreo in loco frigido. Ex hoc succo duæ aut tres unciæ pro singulis jusculi libris adduntur: aut in alternis jusculis refrigerantibus duo cochlearia miscenda sunt.

3. Purgantia juscula, de quibus infrà, dum de purgantibus & alterantibus.

CAPUT IV.

De Emulsione.

EMulsio est remedium formâ liquidum, ex medullâ fructuum & seminum quorundam contusâ, affuso liquore idoneo instar lactis emulctum.

Componitur ex fructibus qui sunt vel amygdalæ, vel pinei, ex seminibus, nempè quatuor frigidis majoribus, lactucæ, papaveris albi, & cæteris pro ratione morbi, humoris, & intentio-

nis curativæ. Pro liquore sumuntur aquæ stillatitiæ, vel aqua hordei, vel decoctum ex refrigerantibus, &c.

Usus plurimi sunt.

1. Ad sitim exstinguendam, & æstum temperandum, in febribus, cæterisque calidis affectibus pulmonum, capitis, &c.

℞. Amygdal. dulc. infusar. in aqua rosar. paria vi. quatuor seminum frigid. mai. mundat. an. ʒ. j. semin. lactucæ, & papau. alb. an. ℈. j. contunde mortario marm. sensim affundendo decocti hord. vel aquar. portul. & papav. rhœad q. s. fiat emulss. pro 2. dosibus. Adde cuique salis prunel. vel salis polychresti ʒ. ß. syrupi violati ℥. j. vel de nymphæa ℥. ß. capiat vesperè & manè.

Nota non esse præscribendam emulsionem pro multis dosibus, præsertim æstate, quia vel corrumpitur, vel acescit, vel vim alterandi remissiorem habet; ideóque solum pro una dosi, vel pro duabus præscribenda est. Quantitas fructuum & seminum juxta dictam formulam augeatur, vel minuatur, prout unam aut plures doses vo-

lueris: quantitas liquoris modo major, modo minor est, prout crassior vel dilutior emulsio expetitur: relinquitur arbitrio pharmacopœi dum dicitur q. s.

Cave, ne acida commisceas, quippe substantiam lactescentem facile præcipitant; ideòque spiritus acidi vitrioli, sulphuris, succus limonum & similes non sunt addendi.

2. In pectoris affectibus calidis pleuritide, peripneumonia, tussi, siccitate pulmonum, febre hectica, &c.

℞. Amygdalar. dulcium præpar. paria vi. 4. semin. frigid. mai. an. ʒ. i. ß. semin. lact. & papaveris albi, ana ʒ. ß. contunde in mortario marmoreo, sensim affundendo aquar. papau. rhœad. q.s. f. emuls. pro duabus dosibus. Adde cuique syr. viol. vel capill. ven. ℥. j. salis prunellæ ʒ. ß.

3. Ad humoris & urinæ acrimoniam demulcendam, in renum ardoribus, dysuria, gonorrhœa.

℞. Amygd. dulc. præpar. in aqua rosac. infusar. ℥. ij. 4. semin. frigid. maj. plantag. & portul. an. ʒ. j. semin. alth. & papav. albi ana ℈. j. contunde ut artis est, & affunde decocti hordei

liquiri

liquiritiæ q. s. f. emulf. pro duab. dos. adde cuique, syrupi violati vel de nymph. ℥. j. sal. prunel. ʒ. ß.

4. In febribus malignis, variolis, & in quibus diaphoresis juvanda, æstus caloris temperandus, acrimonia humorum demulcenda, & vires roborandæ.

℞. Amygd. dulc. excortic. ℥. j. semin. melon. cucurb. napi, card. bened. an. ʒ. j. contunde in mortario marmor. sensim affundendo aquar. scab. papav. rhœad. q. s. f. emulf. pro duabus dosib. adde cuique, syrupi limon. ℥. ß. salis prunellæ ʒ. ß. confect. hyacinth. ℈. j. capiat vesperè & manè.

5. In vigiliis immodicis ad spirituum siccitatem corrigendam somnumque conciliandum.

℞. Amygd. dulc. excort. infusar. in aqua rosac. n. vi. 4. seminum frigid. maj. ʒ. iij. semin. lact. & papav. alb. an. ℈. j. contunde ut artis est, & sensim affunde aquæ papav. rhœad. vel nymph. ℥. viij. f. emulf. pro una dos. Adde syrupi de papav. ʒ. iij. vel nymph. ℥. ß. salis prunellæ. ʒ. ß.

In debilibus adde confect. hyacinth. ℈. j. vel ʒ. ß. ad frangendam vim narcoticorum cordi inimicam.

In prædictis emulsionibus addi potest aquæ rosar. ℥. ß. & si adsit alvi fluxus ad ℥. ij.

CAPUT V.

De lacte & sero lactis.

DE lacte nota differentias, usum, modum præscribendi, & cautiones.

Differentiæ lactis multæ sunt, aliud enim humanum, temperatius cæteris, ideò naturæ humanæ magis analogum.

Caprillum aliud, mediocris consistentiæ, sed siccioris, seu minùs humidum quam humanum.

Ovillum crassius & minùs serosum.

Asininum maximè serosum & proindè magis laxat, emollit, refrigerat, & tergit, sed minus nutrit.

Vaccinum crassum & pingue.

Usus plurimi sunt.

1. Ad Nutriendum, pro quo hic

ordo bonitatis inter lactis genera constituitur, ut primas teneat humanum, deinde caprillum, postea ovillum, mox asininum, ultimò vaccinum.

2. Ad alterandum, & secundum varios scopos, aliud alteri præfertur.

In dysenteria, diarrhæa, mensium & hæmorrhoidum fluxu, tenuitate sanguinis calidioris, vaccinum eligitur; quod si ferre non valeat debilis ventriculus ob crassas quibus constat partes, ovillo, vel caprillo, vel asinino ustulatis utendum.

3. Ad alterandum & nutriendum, ut in phthisicis & febre hectica consumptis, cæterisque morbis qui refrigerante, detergente & reficiente alimento indigent.

Asininum cæteris præstat, accedit humanum, postea caprillum.

Modus utendi varius est pro diversa lactis natura. Humanum ab ubere sugitur, quodvis ex cæteris recens emulctum & tepidum sumi debet, jejuno ventriculo & optimè ab excrementis repurgato, nam ob partium tenuitatem facilè corrumpitur: quiescendum ab eo sumpto: non dormiendum capitis

doloribus tentatis aut obnoxiis, & visceribus æstuantibus; nec comedendum nisi ex ventriculo exciderit. Saccharum aut mel additur, ne corrumpatur & acescat. Nonnullis etiam placet, ut loco sacchari, salis mod. cum addatur.

Aliquando præscribitur lac humanum, vel vacinum pro omni alimento, maximè in phthisicis, & podagra, cæterisque affectibus, in quibus vel timemus, ne lac cum alimentis corrumpatur; vel in quibus vis coctrix debilis est ad digerendum solidiora alimenta; aut in quibus non sufficit, ut una vice in die lac exhibeatur: tunc verò quartâ quaque horâ in ea dosi quam ferre potest ventriculus, propinatur, & tempore prandii, tum & cœnæ exhibetur panatella.

Modus præscribendi hic est.

Utatur lacte asinino statim ab ubere extracto per mensem integrum, sumendo *prima* die ℥. iv. sacchari ℥. ß. augendo singulis diebus lactis dosim donec pervenerit ad ℥. x. aut ℔. j. & sacchari ad ℥. ij. plus minùs pro ætate, & ventriculi tolerantia, & perseveret in eâdem

copiâ, quam quotidie manè sumat quatuor horis antè cibum, quo tempore neque dormiat neque vehementiùs sese commoveat: in fine sensim minuatur lactis quantitas, donec redeat ad primam dosim.

Eligatur animal sanum, non nimis pingue, ætatis mediæ.

Lac optimum est colore candidum, mediocri consistentia, & sapore dulci præditum.

Pascatur gramine & hordeo, ducatur ad liberum pastum matutinis & vespertinis horis, nec nimis exerceatur ne incalescat, mundetur strigilibus, & in loco non fœtido stabuletur.

Cautiones plurimas docet Galenus Comment. in Aphor. 64. sect. 5. Hipp. in quo quibus noceat, & quibus conveniat lac, ostendit. Sed præ omnibus hoc advertendum, ne præscribatur dum adest febris intensior, dum obstructa sunt viscera, impura, vel calidiora, nisi probè repurgata, reserata, & balneis temperata fuerint. Cavendum quoque ne ventriculus sit valdè debilis & frigidus; nam ut in æstuante nidorem contrahit, sic & in frigido acescit.

Nota quod in dysenteria, mensium fluxu, & similibus si præscribatur lac, chalybe sit ustulandum, maximè asininum, minùs vaccinum, & addendum aliquid ex trochiscis incrassantibus, aut adstringentibus. Cave tamen ab obstructionibus, si quæ sint.

21. Lactis asinini, vel vaccini chalybeati, &c. Adde trochisci de terra sigillata, vel de bolo armen. ℈. j. vel ʒ. ß. capiat manè & vesperè, quatuor horis post & antè cibum.

Partes lactis sunt tres, 1. serosa, quæ tergit: 2. butyrosa, quæ laxat, & emollit: 3. caseosa, quæ sistit & obstruit.

Serum lactis non est alimentum, sed remedium alterans, & non nihil evacuans.

Separatur à reliquis lactis partibus duplici modo. 1. per se, 2. per admixtionem rei separationem juvantis.

Per se secernitur serosa substantia à caseosâ, si lac non nimis recenter emulctum calori exponatur.

Iuvat separationem coagulum vituli, agni, juvat quoque & citò separat liquor acidus, ut acetum, succus limonum, spiritus vitrioli, herba acetosa incocta.

Modus separandi hic est, sumatur lactis certa quantitas, ponatur in olla vitreata, ut primùm bullire incipiet, injice aceti optimi vel alterius prædicti liquoris acidi parùm quidem, ne nimium acescat serum: permitte ut bulliant per breve temporis spatium; extrahe ab igne, refrigerato lacte, separatum serum videbis limpidum, si benè præparatum fuerit. Vel quod minùs noxium est, utere coagulo, & si non fuerit perventum ad integram separationem, secretum serum pone in patinâ, aut ollâ vitreatâ, & cum modico succo limonum bulliat, refrigera & cola.

Præscribitur verno tempore per xv. dies aut mensem integrum, corpore ab obstructionibus, & ab excrementis libero, post alterantia & purgantia repetita quantùm necessitas exiget.

Dosis est ab ℥.viij. ad ℔. j. aut ℔.j. ß. manè jejuno ventriculo, addito saccharo rosato in proportione ad seri copiam, juxta illud quod dictum est de lacte.

Usus est.

1. Ad refrigerandum, in non valdè

emaciatis, quibus meliùs competeret lac, vel in iis qui obſtructionibus facilè implicantur, citiùs enim penetrat ſerum quàm lac, in iis quoque, quibus æſtuant viſcera, præmiſſis tamen univerſalibus. Sic præſcribitur.

Utatur ſero lactis caprilli per menſem integrum, ſumendo ſingula vice, &c. ut ſuprà diximus de lacte & de ſaccharo.

2. Ad refrigerandum peculiariter in morbo melancholico, lepra, ſcabie, renum & hepatis ardore: & maximè ſi herbæ refrigerantes, ut fumaria, cichorium, acetoſa, & in melancholicis epithymum, per aliquot horas macerentur, vel leviter ipſi recenter parato incoquantur.

Sic autem præſcribitur.

℞. Seri lactis optimè depurati q. ſ. infunde per noctem, vel leviter incoque folior. cichor. m. j. ß. coletur manè ad ℔. ß. vel ℔. j. addendo ſacchari roſati ℥. j. capiat manè quatuor horis ante paſtum per menſem integrum, augendo doſim ſingulo die, donec ad ℔. j. ß. ſeri lactis, & ℥. ij. ſacchari pervenerit: deinde minuendo,

donec ad parem primæ dosim revertatur.

Utiliter sic præscribitur in prædictis morbis melancholicis.

℞. Seri lactis optimè depurati q. s. macerentur per noctem, vel statim atque manè paratum fuerit, incoquantur folior. fumariæ m. j. epithymi p. j. colaturæ ad ℔.ß. vel ℔. j. adde sacchari rosati, & succi pomorum redolentium ana ℥. j. vel ℥. j. ß. capiat manè, &c.

Quandiu continuabitur usus lactis, aut seri lactis, oportet sextam, vel octavam quamque dosin reddere purgantem, ne lac aut serum lactis contactu excrementorum, quæ ab ipso aut ab alimentis sobolescunt, corrumpantur. Hoc autem exequimur dissolvendo in lactis aut seri dosi syrupi magistralis purgantis morbo appropriati ℥. ij. vel incoquendo sero lactis sennæ cum aniso ʒ. iij. vel etiam in his qui uberiori indigent purgatione, dissolvendo in hujusmodi tinctura sennæ, mannæ ℥. j. vel ℥. j. ß.

Quibus inest frigidus ventriculus, somnus suadetur statim ab assumpto lacte; quibus verò calidus prohibetur.

imò in gracilioribus & calidioribus visceribus per usum lactis, aut seri lactis, balneo, aut semibalneo uti prodest, sumendo lactis aut seri dosim statim in ingressu balnei aut post horæ quadrantem.

CAPUT. VI.

De Hordeato.

VEteres idem dicebant prisanam, quod nos hodiè hordeatum vocamus. Conficiebant ex hordeo mundato in aqua perfectè cocto, ex quo cremor hordei eliciebatur, qui febricitantibus erat pro cibo. Nos verò mutato nomine hordeatum dicimus illud quod antiqui prisanam.

Hordeum duplex est, 1. integrum: quod refrigerat & exsiccat in 1. gradu, & ratione corticis detergit, do-
7. *De simpl. med.* cente Galeno. 2. Excorticatum, illud nempè quod hordeum mundatum dicitur, quod refrigerat & humectat: proindè succum præstat laudabilem & aptum omnibus morbis acutis, febri-

bus hecticis, iisque quibus tussim, & thoracem leniendo juvat πθυαλισμόν.

Vsus multiplex est.

1. Ad temperandam humorum acrimoniam in macilentis.

℞. Hordei mundati ℥. ij. decoque in aquâ fontis, sed primùm fervefacta abjiciatur, nova addatur, & coquatur igne lento ad crepaturam, trajice deinde per colum, & ad ℥. viij. liquoris adde sacchari ℥. ij. capiat manè jejuno ventriculo, & vesperè dum it cubitum. Addi potest aqua rosar. vel succus pomor. redolent. ad ℥. j.

2. Ad tabidos, hecticosque humectandos, nutriendos; & in empyicis, aut phthisicis ad expectoratum promovendum.

℞. Hordei mundati optimè loti ℔. ß. plus minus prout necessitas exiget, fiat decoctio in aquâ fontis purissimâ lento igne usque ad perfectam crepaturam, aquam colo separa, & extrahe pulpam ab hordeo per setaceum, quæ servetur in vase argenteo, aut terreo vitreato optimè cooperto, in loco frigido non multùm humido, quia citò liquesceret. De qua pulpa,

duo aut tria cochlearia dissolve in jusculo, & coquantur per semihoram ad modum liquidæ panatellæ, addendo sacchari rosati ℥. ß. capiat bis aut ter in die.

Non est magna quantitas paranda, potissimùm æstate, ne acescat; recens enim paratum magis humectat & nutrit.

Ad eundem scopum paratur hordeatum tenue sub jusculi forma, ut

℞. Hordei mundati vel integri optimè loti ℥. ij. coque cum frustulo colli carnis vitulinæ, vel cum pullo gallinaceo, colatura sumatur instar liquidioris panatellæ, cum vel sine saccharo:

Nota 1. quòd hordeum integrum magis convenit, cùm intentio est potiùs abstergere, quam incrassare, & metus est obstructionum.

2. Videndum, num viscera in imo ventre obstructiones patiantur, aut infarctus sit in mesenterio; tunc enim noceret usus hordeati, augendo obstructiones, in quo casu, si macies, tussis, & aliæ indicationes usum hordei insinuent, sic paranda jus cula.

℞. Hordei integri M. ß. radic.

gram. brusci an. ℥.j. ß. coque cum frustulo colli carnis vervecinæ, vel cum pullo, addendo sub finem cichor. totius, pimpin. agrim. politrici, ana M. ß. colaturam capiat manè.

3. Ad leniendam tussim in rheumate, & aliis calidis affectibus, ut & in convalescentibus ad somnum conciliandum.

℞. Hord. integr. M. j. coque in aquæ fontis ℔. iij. donec fiat consumptio ad ℔. j. cola sine expressione; aquæ sic paratæ parum incoque sacchari ℥. ij. pone in phiala vitrea, capiat ℥. vj. vel viij. addendo aquæ rosarum ℥. ß. in qualibet dosi. Debet sumi ter in die, manè, de meridie hora quarta, & in lecti ingressu.

CAPUT VII.

De Hydromelite.

QUod à veteribus dicebatur melicratum, aut mulsa, à nobis hydromel vocatur.

Duplex est simplex, vel compositum.

Simplex etiam duplex est, aquosum seu dilutius, quod à Mesve paratur ex mellis una parte, & octo aquæ. Hodie verò constat ex aquæ decem aut duodecim partibus, & una mellis. Aliud vinosum dicitur, quod meracius est, vini saporem & colorem redolet, fitque ex quatuor aquæ partibus & una mellis.

Nos in his regionibus calidis aquoso tantum utimur pro ptisana in morbis frigidis capitis, nervorum, senum tussi, aut quando abscessus internus ruptus est in ventre infimo, aliáve parte, cùm detergendi, roborandi, & à putredine præservandi adest indicatio.

℞. Mellis opt, ℔. ß. aquæ fontis ℔. v. coque & detrahe spumam, & cùm non amplius spumaverit cola, & pone in phiala vitrea, utatur pro potu ordinario.

CAPUT VIII.

De Ptisana.

QUod ab antiquis vocabatur ptisana erat cibus ex hordeo perfectè coctò: apud recentiores ptisana dicitur illud, quo in morbis utimur pro potu ordinario.

Componitur ex variis secundum intentionem medici, vulgo non præscribitur pharmacopœis, sed ægro ministrantibus.

Usus multi sunt.

1. Ad refrigerandum, & humectandum in febrientibus biliosis, sanguineis, tussiculosis.

℞. Hordei integ. M. ß. aquæ fontis ℔. vi. aqua fervefacta abjiciatur, nova addatur, & fiat decoctio ad tertiæ partis consumptionem, utatur pro potu ordinario.

Vel

Vtatur hydrosaccharo pro potu ordinario.

Componitur ex duodecim aquæ

Partibus & duabus sacchari, ut si sit ℔. j. aquæ, debent esse sacchari ℥. ij. plus minus pro ægri voluntate, & morbi exigentia, sæpe à vase in vas debet transfundi. Prodest in febribus ardentibus, tertianis, synochis, choleræ morbo, cæterisque putredine comitatis, in quibus æstus admodum urget, si succus limonum recenter expressus immisceatur ad gratam aciditatem, & sic fiet potus, qui vulgo dicitur limonade; bilis coërcet motum, & temperat æstum.

2. Ad refrigerandum & aperiendum in calidis affectibus, in quibus adsunt obstructiones.

℞. Hord. integ. M. ß. parum coque & aquam projice, deinde adde radic. graminis præparati & contusi ℥. j. ß. aquæ fontis ℔. viij. fiat decoctio ad tertiæ partis consumptionem, colatura utatur pro potu.

Addi potest in singula dosi, æstu & siti urgente, sal prunellæ ad ʒ. ß. vel ʒ. j. & ubi adest putredo aut malignitas, possunt etiam cum sale prunellæ immisceri iv. aut v. guttæ spiritus sulphuris, & ad majus refri-

gerium addi, syrupus aliquis intentioni aptus, ut syrupus limon. capill. ven. violatus, maximè si adsit æstus pulmonum, tussis, in quo casu prædicta acida minus competunt, quia noxia sunt in morbis pulmonum calidis.

In febribus verminosis puerorum cæterisque acutis, aut malignis.

℞. hord. integ. p. ij. rad. acetosæ & gram. an. ℥. j. aquæ fontis ℔. viij. fiat decoctio, colatura ponatur in phiala vitrea, in qua aliquot frusta acidi limonum misceantur.

Æstivo tempore, & autumnali convenienter nive aut glacie ptisana refrigeratur in omnibus affebus calidis, etiamsi adsit alvi fluxus à bile. Cave tamen ne obstructiones & infarctus insignes adsint, aut aliqua inflammatio interna hepatis, lienis, mesenterii, pleuræ, pulmonum, uteri; tunc enim potus glacie refrigeratus est toxico pejor, quia magis inpingit materiam, & resolutioni ineptam reddit, unde νέκρωσις.

In quartanâ & cæteris morbis melancholicis.

℞. Radic. brusci ℥. j. folior. cete-

rach. M. ß. fiat decoctio cum aquæ ℔. vi. colatura utatur per se vel cum vino tenui, si non repugnet febris.

In affectibus calidis pectoris, paratur ex hordeo integro, liquir. passul. mund. jujubis, & aliquot frustis pomi redol.

3. Ad exsiccandum in morbis frigidis & humidis cerebri, nervorum, & similibus.

♃. Radic. chinæ in taleolas sectæ, vel salsæ parillæ minutim sectæ ℥. j. aquæ fontis ℔. vi. infunde tepidè per duodecim horas, deinde f. decoctio ad tertiæ partis consumptionem, addendo sub finem cinnamomi vel coriandri præparat. in nodulo inclusi ʒ. ß. colatura utatur pro potu ordinario.

4. Ad adstringendum in dysenteria vel alvi fluxu à causa calida.

♃. Rasuræ eboris & cornu cervi an ʒ. ß. aquæ fontis ℔. vi. f. decoct.

Vel

♃. Rosar. rubr. sicc. ℥. j. aquæ tepidæ ℔. iij. spiritus vitrioli ʒ. j. infunde tepidè per sex horas, colatura per se utatur, vel addendo sacchari albi ℥.

iv. hoc modo parata ptisana dicitur tinctura rosarum.

Dissolvi potest in qualibet dosi exhibenda, aliqua quantitas syrupi cydonior. vel granatorum, vel parum conservæ rosar. Genuensium, vel sequentis julepi Alexandrini.

℞. aquæ rosar. ℥. x. sacchari albi ℥. ij. coquantur parum, & utatur per se ex cochleari, vel cum aqua pro potu ordinario.

Vel.

℞. Aquæ rosar. succi cydonior & granat. an. ℥. iv. sacchari albi ℥. iij. coquantur parum ad eundem usum.

Quando adest febris, putredo, & alvi fluxus, ad leniendam tussim, nauseam, bilis fervorem.

℞. Aquæ rosar. succi granat. & lim. recenter expressi, an. ℥. iv. sacchari albi ℥. iij. coque parum & eodem modo utere.

Valent prædicta in mensium, & hæmorrhoidum fluxu, hæmoptysi, &c. sequens etiam pro iisdem affectibus decoctum utile est.

℞. Rad. consolidæ maj. ℥. j. ß. aquæ font. ℔. iij. fiat decoctio, colatura utatur pro potu ordinario.

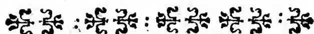
Vel

℞. Rasuræ eboris ʒ. j. aquæ fontis ℔. iij. coquantur pauco tempore; colatura utatur per se, vel cum succis prædictis, aut cum julepo Alexandrino.

Paretur ptisana ex sola infusione millefolii & pimpin. æstate frigidè, hyeme tepidè, per 4. horas.

5. Ad refrigerandum, aperiendum, & aliquatenus nutriendum, cùm delinienda est humorum acrimonia, obstructiones reserandæ, ulterior macies impedienda, ut in febribus biliosis, lentisque, tabe, gracilibus quoque, & abhorrentibus jus-cula.

♃. Hordei integ. M. j. rad. gram. ℥. ij. f. decoctio cum pullo gallin. in ℔. vj. aquæ fontis ad medias, de colatur. copiat cyathum bis terque diu noctuque.

SECTIO II.

De Alterantibus ſpecificis.

IN curatione morborum, non quælibet remedia, ſed parti laboranti propria & ſpecifica, ſunt eligenda; ſic in cerebri morbis utimur cephalicis, &c.

Specifica igitur ſunt, quæ non tantum præparant humores, ſed & certa quadam ſubſtantiæ proprietate partes roborant, tonum ipſarum conſervando, aut reſtituendo, dum earum intemperiem corrigunt.

Nota quod, nuſquam morbi ſunt ſimplices, nec una ſolum niſi rariſſimè pars affecta: unde in omnibus morbis ſociandæ ſunt indicationes, habitâ ſemper conſideratione majori urgentioris morbi, aut partis.

CAPUT I.

De Cephalicis.

CErebrum, ob propriam temperiem frigidam & humidam, figuram quoque, & ſitum, ſæpius frigidis & humidis tentatur affectibus; aliquando etiam ob ſanguinis & bilis æſtum calidis ſiccîſque morbis detinetur; nonnunquam etiam mixtis ex utriſque, ut in comate vigili, lethargo, typhomania & ſimilibus.

Propter hoc, remedia cephalica vel ſunt calefacientia & exſiccantia in morbis frigidis & humidis, vel frigefacientia & incraſſantia in calidis & ſiccis; vel mixta ex utriſque.

In cauſa frigida, apoplexia, epilepſia, paralyſi, tremore, dolore, intemperie.

℞. Radic. enulæ camp. valerianæ, & pæon. maris decreſcente luna collectæ, ana ℥. j. polypodii & viſci quercini, an. ℥. ß. folior. betonicæ, chamæpit. primulæ veris, meliſſæ, cichor.

totius, agrim. an. M. j. ſemin. pæoniæ maris, ſeſeleos maſſil. coriandri præpar. an. ʒ. ij. flor. anthos, tiliæ, lilii convallium, an. p. i. f. decoct. ad ℔. i. ß. pro 4. doſ. non claris, ſed ſæpius colatis, adde cuique ſyrupi de ſtœchade, vel ozymelitis ſimplicis ℥. ß. capiat manè 3. horis ante juſculum.

Poteſt addi in qualibet doſi, vel cum alio remedio propinari.

Spiritus meliſſ. vel angel. zedoariæ ad gutt. x. vel alicujus ex his extractum ad ℈. j.

Sal angelicæ vel meliſſ. ad ℈. j.

Extractum ambræ griſ. ad gr. ij.

Spiritus antapoplecticus Schroderi à gutt. vi. ad x.

Nota quod, in dicto apozemate ſemper miſcenda ſint quædam refrigerantia, eaque quæ hepati & lieni proſpiciunt, ne dum calefacimus cerebrum, ſanguinis & viſcerum calorem intendamus.

In cauſa calida, ut dolore, delirio, mania, intemperie calida & ſicca ſpirituum, &c.

℞. Hordei mund. ℥ ß. rad. acetoſæ, bugl. & cichor. an. ʒ. j. folior. utriuſque

buglos. lact. cich. portul. an. M. j. seminum 4. frigid. maj. lact. & papav. albi, ana ℥. j. florum cordial, nymph. ana p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. dos. adde cuique, syr. viol. vel de nymp. ℥. j. salis prunellæ ʒ.ß.

In forma julepi & emulsionis, formulæ traditæ sunt in proprio capite.

CAPUT II.

De ophthalmicis & collyrio.

OPhthalmica dicuntur, quæ destinantur ad affectus oculorum sanandos, visumque roborandum.

Forma remedii in qua præscribuntur dicitur collyrium, quod est topicum ophthalmicum oculorum affectibus conveniens. Sic dicitur græco vocabulo à sistenda fluxione.

Pluribus modis componi solet, nempè vel in forma liquoris, vel pulveris, vel linimenti, vel cataplasmatis; unde aliud est liquidum, aliud siccum, usus obtinuit, ut liquidum verè & propriè vocetur collyrium.

Usus

Vſus eſt.

1. Ad repellendum in principio fluxionis, aut inflammationis à cauſa calida.

Nota quòd, frigida repellentia non vehementer ſed mediocriter debent eſſe adſtringentia, maximè in principio, & nondum præmiſſis univerſalibus, ne humores reprimantur; & prohibeatur eorum effluxus.

℞. Aquar. roſar. plantag. ana ℥. ij. liquoris albumin. ovi agitati ſpumâ detractâ ℥. j. trochiſ. albi Rhaſis ſine opio ʒ. ſs. miſce fiat collyr. de quo ſæpè aliquot guttæ inſtillentur in oculum, & lintea in eo imbuta ſuperponantur.

Vel

℞. Albumen ovi, agita, dilue aqua roſar. & oculum ablue.

℞. Mucilaginis ſeminis pſyllii & cydon. extractæ cum aqua roſar. ℥. ij. aquæ agitationis album. ovi & plantag. an. ℥. j. camph. gr. ij. fiat collyr.

Vel

℞. Aluminis fruſtum, agita cum ovi albumine, donec unguenti conſiſtentiam acquirat, de quo ex tende ſu-

pra linteum, & oculis tepidè applica, remove cum fuerit exſiccatum.

Vel

℞. Salis Saturni ℈. j. ß. aquæ roſar. ℥. ij. miſce, & oculos fove.

2. Ad dolorem leniendum, qui ob exquiſitum oculorum ſenſum ſæpiùs acutiſſimus eſt.

℞. Macilag. ſemin. cydon. & pſyll. extract. in aquæ roſar. ℥. j. ß. lactis mulieb. & aquæ album ovi detracta ſpuma, ana ℥j. trochiſcor. albi Rhaſis cum opio ʒ. ß. f. Collyrium.

Vel

Vtere ſolo lacte muliebri ab ubere ſanæ mulieris infuſo in oculum, vel laminâ carnis vervecinæ, hœdinæ, vitulinæ, frequenter admovenda.

Vel in forma cataplaſmatis.

℞. Pulpæ pomi dulcis ſub cineribus cocti ℥j. mucilag. ſemin. alth. extract. in aqua roſar. ℥j. ß. liquoris albuminis ovi cum aqua roſar. agitati ℥. ß. fiat cataplaſma.

Vel

℞. Pulpæ pomi cocti ℥j. micæ panis albi ℥. ß. cum lacte muliebris fiat cataplaſma,

Nota, quòd in ingenti dolore addi possit in dicto cataplasmate granum unum opii & croci.

3. Ad repellendum, & dolorem leniendum, quando fluxio simul est cum dolore.

℞. Aquæ plantag. ℥. j. ß. mucilag. sem. psyllij, alth. extract. cum aqua rosar. ℥. j. trochisc. albi Rhasis cum opio ℥. ß. fiat collyrium.

4. Ad repellendum, & aliquatenus resolvendum, ut in augmento ophthalmiæ cæterisque casibus, in quibus repellenda materia fluens, fluxa digerenda, & dolor leniendus.

℞. Aquar. rosar. euphras. an. ℥. j. lactis muliebris recentis ℥. ß. tuth. præp. ℈. j. ß. fiat collyrium.

Vel

℞. Aquæ rosar. & liquoris albuminis ovi an. ℥. j. ß. tuthiæ præp. & trochisc. albi Rhas. sine opio an. ʒ. i. f. collyr.

5. Ad resolvendum in statu ophthalmiæ, & cæteris casibus in quibus digerenda materia, & parum repellenda.

℞. Sarcocollæ lacte nutritæ ʒ. i. tuthiæ præp. ʒ. ß. mucilag. sem. cydon.

extract. cum aqua rosar. & fœnic. ℥.ij. f. collyr.

Vel

℞. Tuth. præp. ʒ. i. ß. vitrioli albi gr. x. aloës lotæ ℈i. sacchari candi ℈ij. contere & infunde in aquæ fœniculi & Euphrasiæ, ana ℥. i. ß. colentur & f. collyr.

Vel

℞. Salis Saturni gr. xv. salis armoniaci gr. iii. aquæ rosar. ℥. iii. misce utere pro collyrio.

Vel

℞. Vitrioli albi ℈. i. aquæ plantaginis ℥. iv. infunde cola, & utatur pro collyrio.

6. Ad exsiccandum & digerendum.

℞. Tuthiæ lotæ in aqua Euphrasiæ ℥. i. *ſs.* aloës hepaticæ similiter lotæ ʒ. ſs. mellis optimi, & pomatæ recentis, ana ℥. ſs. f. collyrium, quo oculor. canthi, & palpebræ illiniantur.

Vel

℞. Aquæ Reginæ Ungariæ ʒii. aquæ rosar. ℥. ii. misce & utere pro collyrio.

7. Ad detersionem; & consumptionem albuginum, macularum reliquias

digerendas, & cicatricem tollendam.

℞. Sacchari candi ʒii. vitrioli albi, gr. viii. offis sepiæ, stercoris lacerti, & myrrhæ, an. ʒ. ß. fiat omnium pulvis tenuissimus excipiendus melle maïali & pomata recenti.

8. Ad scabiem & pruriginosam palpebrarum.

℞. Vini albi, aquæ rosar. ag. ℥. i. aloës hepaticæ subtiliter pulverisatæ ʒ. i. misce, & utatur pro ablutione palpebrarum tepidè.

In usu prædictorum collyriorum.

Nota 1. non esse adhibenda nisi præmissa fuerint universalia, aut simul in usum veniant.

2. Pulveribus solis rarò esse utendum, quia insufflati fluxionem movent.

CAPUT III.

De Bechicis,

BEchica remedia dicuntur, quæ sputum movent, thoracica etiam vocantur à parte evacuanda.

Sunt enim bechica medicamenta,

quæ pulmoni & cæteris thoracis partibus familiaria existunt, & contentos humores in pectore aptos reddunt, ut tussi facilè excerni possint.

Ut humores in pectore contenti facilè excludantur, non debent esse nimis crassi, quia eludunt vim moventem; neque nimis tenues, quia impulsi dissiliunt in partes; sed mediocris consistentiæ: ob id duo genera remediorum conveniunt.

Primum, est eorum, quæ pituitam calefaciunt, attenuant, detergunt, & incidunt.

Secundum. Est eorum, quæ bilem refrigerant, humectant, incrassant, ejusque demulcent acrimoniam.

Forma remedii sub qua utraque adimpletur intentio, est apozema, julep, emulsio, jusculum, looch.

Apozema præparans pituitam in omnibus frigidis pectoris affectibus, asthmate, pulmonum infarctu, catarrho pituitoso, & similibus.

℞. Radic. brusci, apii, enulæ campanæ, ana ℥. j. fol. tussilag. hyss. scab. hed. terrestris, capill. ven. cichor. totius, an. M. j. liquir. rasæ & contusæ

℥. ʃs. paſſul. purgat. ℥.j. ſemin. alth. melonum, ana ʒ. ij. florum cordial. chamom. an. p. j. f. decoct. ad ℔. j. ʃs. pro 4. doſib. adde cuique, ſyrupi de tuſſilag. vel oxymel. ſimpl. ℥. j.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. ſcab. tuſſil. ana ℥. ij. aquæ cinam. ʒ. ij. oxymelitis ſimpl. vel ſyr. capill. ven. ℥. j. fiat julepus.

Cum remedii forma erit mutanda, parari poteſt juſculum ex aliquot radicibus, & herbis præcedentis decocti.

In qualibet doſi diſſolvi poteſt aliquod ex chymicis ſequentibus.

Oleum aniſi arte chymicâ extractum, ad gutt. IV.

Tinctura ſulphuris, ad gutt. vi.

Lac aut magiſterium ſulphuris, ad gr. x.

Flores benioini, ad gr. iv.

Tinctura ex vitriolo antimonii, ad gutt. vi.

Poſſunt eadem ſumi cum remedio in alia forma præſcripto, nempe cum opiata, tabellis, &c. præmiſſis tamen ſufficienter univerſalibus.

℞. Flor. benioin. gr. iij. magiſt. ſulph. gr. VI. miſce & ſumat ſingulo manè

per 15. dies cum ovi vitello, vel cum opiata appropriata.

Nota 1. quòd si adsit febris, vel calida viscerum intemperies, componenda sint decocta ex bechicis refrigerantibus, quæ sint tenuium partium.

Nota 2. miscenda semper esse calidioribus ea quæ leniunt, humectant, & modicè refrigerant, ne pituita ab intensiori calore exsiccata contumaciùs adhærescat: ob id addenda sunt cichor. liquiritia, passulæ, semina melon. alth. & similia.

Nota 3. dum respicimus pituitam præparandam in pectore, semper habendam essâ rationem viscerum, & capitis, & omni judicio assequendum est num dyscrasiâ calida, obstructione, aut imbecillitate laborent, aut reliquæ abdominis partes infarctu; tunc enim pariter iis prospiciendum, quia frustra studemus pectori succurrere, si causis antecedentibus, aut complicatis affectibus non opitulamur.

Bechicum bilem & tenues humores incrassans, leniens, humectans, & refrigerans, sputum quoque

tenue ad mediocrem consistentiam deducens in phthisicis, peripneumonicis, & similibus.

℞. Fol. cich. totius, capillor. ven. pimpin. pulmon. utriusque buglossi, an. M. i. semin. 4. frig. mai. lact. & papav. albi, an. ʒ. ij. liquir. & passul. purgatar. an. ℥. ß. jujub. paria iv. hord. integ. & flor. cord. an. p. i. f. decoct. pro 4. dos. vespere & manè sumendis: adde cuique, syrupi jujub. violati, vel capill. ven. ℥. i.

In Empyemate ad coctionem, maturationem materiæ, & expectoratum, sic præscribitur.

℞. Radic. consol. maj. & alth. an. ℥. i. fol. agrim. cichor. cum toto, capill. ven. scab. tussilag. an. M. i. 4. semin. frig. mai. an. ʒ. ij. liquir. rasæ & contus. passul. mund. an. ℥. i. hord. integ. & flor. cord. an. p. i. f. decoct. pro 4. dos. adde cuique, syr. de tussil. vel capill. ven. ℥. i.

Contra sputum sanguinis, & dysenteriam singulare est sequens decoctum.

℞. Rad. pentaph. tormentil. symphyti mai. ana ℥. i. fol. cich. sylve-

ſtris cum toto, portulac. plantag. tenellæ, hederæ terreſt. equiſeti, millef. an. M. j. ſemin. lact. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. flor. roſar. rubr. papav. rhœad. an. p. i. f. decoct. colaturæ ad ℔. j. ß. adhuc ferventi iniice conſerv. roſar. rubr. & papav. rhœad. an. ℥. j. ſpiritus vitrioli ℈. ß. infundantur vaſe cooperto ſupra calidos cineres per tres horas, deinde fiat colatura pro 4. doſ. adde cuique, ſyr. de roſ. ſicc. vel de corallis ʒ. vi. capiat manè & veſpere.

CAPUT IV.

De Looch.

ITA vocantur ab Arabibus, & à Græcis ἔκλειγμα, à Latinis Linctus.

Eſt medicamentum conſiſtentiâ medium inter ſyrupum & opiatam, utpote ſyrupo craſſius, opiatâ dilutius, quod ore ſumptum foris ad modum ſtillat in aſperam arteriam; in affectibus pectoris conveniens.

Aliud officinale, quod non est ampliùs in usu, aliud magistrale, quod ex tempore pro morbi exigentia præscribitur.

Componitur, vel ex pulveribus, bechicis, & syrupis; vel ex pulpa fructuum, pulveribusque & syrupis; vel ex decocto pectorali.

Communiter tamen fit ex pulveribus & syrupis, aliquando etiam ex conservis.

Tempus sumendi est, cum adest necessitas sputum educendi, & juvandi,

Usus plurimi sunt.

1. Ad sputum juvandum, quando materia frigida & crassa est, ut in asthmate, tussi à pituita bronchiis impacta, & similibus.

♃. Pulver. diaireos simplicis & sacchari candi, ana ʒ. ii. conserv. tussil. & capill. ven. an. ℥. ß. oxymel. scillit. q. s. f. looch. utatur cum baculo liquir. sensim lambendo.

Vel.

℞. Squillæ præpar. ʒ. ij. pulver. diaireos, hyss. an. ʒ, ſs. myrrh. ℈. j. croci gr. ij. mellis maïalis q. s. f. looch.

℞. Mellis opt. & butyri recent. an. ℥. i. sacchari candi ʒ. ij. terebinthinæ venetæ lotæ in aqua scab. ʒ. ß. f. looch.

Vel

℞. Syr. de tussil. & capill. ven. ana. ℥. j. ß. oxymelitis simpl. ℥. j. misce, utatur ex cochleari sensim lambendo.

2. Ad sputum juvandum, quando materia tenuis est & calida, in pleuritide, peripneumonia, &c.

℞. Penidior. sacchari candi, an. ʒ. ij. pulver. diatragacanthi frig. ʒ. ß. syrupi violati & jujubini, q. s. fiat looch. utatur cum baculo liquir.

Quando materia est mixta ex tenui & crassa, miscenda sunt quædam attenuantia, ut.

℞. Penidior. & pulveris diaireos simplicis, ana ʒ. i. ß. sacchari ros. ʒ. j. syr. de tussil. q. s. f. looch.

Looch incrassans, leviter detergens in empyemate.

℞. Pulpæ radic. alth. vel passul. ℥. i. ß. sacchari candi ℥. ß. succi liquir. ʒ. ß. cum syr. de tussil. f. looch.

3. Ad sanguinis sputum compescendum.

℞. Conservæ rosar. ℥. i. pulver. diatragacanthi frigidi ʒ. ii. syrupi de rosis siccis q. s. f. looch.

Vel

℞. Succi portul. ℥. iij. gummi arabici ʒ. i. ß. sacchari rosati, q. s. f. looch.

Vel

℞. Album en ovi, agita cum aqua rosacea, spumam separa, & adde semin. papav. albi & plant. an. ʒ. ß. amyli ℈. j. sacch. ros. q. s. f. looch.

Vel

℞. Syr. viol. de ros. sic. & de papav. an. ℥. ij. fiat mixtura, de qua sumat unum, aut alterum cochlear sensim deglutiendo, ter diu noctuque.

Cave : ne nimis adstringentibus extravasatum sanguinem in pulmonibus detineas.

4. Ad exsiccanda & glutinanda pulmonum ulcera in phthisi.

℞. Conservæ rosar. & consol. maj. an. ℥. j. gummi tragacanthi & arabici leviter torrefacti ana ʒ. ij.

plantag. & papau. alb. ana ʒ. ß. cum syr. de rof. sic. fiat looch.

Vel

Quod prodest diuturnæ tussi, pulmonis, fauciumque ulceribus glutinandis, asperitatibus arteriæ leniendis, in tussi, sputo sanguinis è faucibus erumpentis catarrho, raucedine.

℞. Pulpæ rad. alth. vel liquir. ℥. iij. mucilag. gummi arab. tragagant. extractæ cum aqua rosar. ℥. i. ʃs. sacchr. rof. q. s. f. looch.

5. Ad tenuem fluxionem in pectus ruentem in hæmoptoicis cum tussi, vocis raucedine, cum vel sine febre.

℞. Aquæ rof. ℥. vi. semin. cydon. mundat. ʒ. i. ʃs. sacchari candi vel albiss. ℥. ij. pone omnia simul in phiala vitrea per 4. horas, fiat liquor mucilaginosus, quo utere sæpè diu noctuque ex cochleari.

Potest etiam parari ex æquis partibus aquæ florum. papau. rhœad & rosar.

CAPUT V.

De Cardiacis.

CArdiaca sunt, quæ cor roborant, spiritus reficiunt, & malignam qualitatem expellunt. Debile fit cor ob intemperiem frigidam vel calidam, à causa frigida vel calida, cum vel sine malignitate ob id remedia quæ conveniunt, alia sunt calida, alia frigida, alia alexipharmaca.

In causa frigida, ut in affectibus à veneno frigido sumpto, vel intus genito, morsu à cane rabido, peste, & similibus, modò non adsit febris, aut non sit valde intensa.

℞. Radic. tormentillæ, zedoar. gentianæ an. ℥. ß. fol. melis. scab. card. bened. scordii ana M.i. corticum citri sicci ʒ. iij. semin. card. bened. citri, an. ʒ. ij. rasuræ eboris ʒ. i. ß. flor. bugl. utriusque, & anthos. an. p.j. f. decoctio ad ℔. j. ß. pro 3. dosibus; adde cuique, syr. byzant. vel de cor-

tice citri ʒ. vi. capiat vespere & mane.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. meliss. card. bened. an. ℥. ij. ß. naphæ ℥. ß. aquæ cinnam. cochlear. ß. syr. de kermes. ℥. ß. fiat julepus.

Potest dissolvi in prædicto apozemate, julepo, vel aqua scabiosæ. aut vino unum aut alterum ex sequentibus Galenicis & chymicis.

Confectio alkerm. à ʒ. *ſs.* ad ʒ. i.

Theriaca à ʒ. *ſs.* ad ʒ. j.

Aqua theriacalis Bauderoni ad cochlear. i.

Aqua theriacalis camphorata ad ℥. *ſs.*

Sal volatilis viperinus, à gr. x. ad xv.

Elixir proprietatis Paracelsi, à gutt. viii. ad xii.

Extractum bezoardicum Quercetani à ℈. *ſs.* ad ℈. j.

Magisterium ambræ grisеæ à gr. ij. ad iiij.

Essentiæ ambræ grisеæ, à gutt. vi. ad viij.

In casu præcipiti viribus evanescentibus, quando tempus non datur parandi aliud remedium.

℞ Confect. alkerm. vel theriacæ vet. ʒ. ß. vel ʒ. j. cum aquæ cinnam. vel vini optimi cochlear. misce & propina.

Sæpè etiam prædictæ essentiæ exhibentur simpliciter cum aqua appropriata vel vino, ut:

℞. Salis volatilis viperarum gr. x. aquæ scorzoneræ, vel cardui benedicti ℥. j. ß. misce, capiat longè post, & ante jusculum.

Vel

℞. Magisterii ambræ gris. gr. ij. aquæ theriacalis camphoratæ ℥. ß. misce & capiat.

Cave, ne iis utaris dum calida sunt viscera, aut febris est intensa, proinde non debent esse in usu, nisi in causa frigida: aut quando tanta est malignitas cum virium imbecillitate, ut febris non sit, vel saltem exigua.

In causa calida, ut febribus malignis purpuratis, variolis, & cæteris pestilentibus affectibus cum febre, in quibus æstus temperandus, obstructiones referandæ, putredo & maligna qualitas coërcenda, & diaphoresis promovenda.

adest inflammatio interna, aut febris admodum intensa.

Quandoque etiam exhibentur cardiaca sub forma pulveris cum aqua cordiali, vel cum jusculo, ut

℞. Bezoardici animalis, salis prunellæ, magisterii perlarum, ana ʒ. ß. misce, capiat ℈. i. cum alterno jusculo, vel cum aqua scorzoneræ, aut scab. bis au ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ʒ.ij. Iovialis ʒ. ß. salis prunel. ʒ. j. ſs. misce f. pulvis, dosis est ad ℈. j.

CAPUT VI.

De Stomachicis.

STomachica sunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, simulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæterasque ejus functiones adjuvant & confirmant.

Horum alia sunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis

& humoribus frigidis , aut calidis.

Nota , quod non debent esse nimis aperientia & diuretica, sed aliquatenùs adstringentia , & idiosyncrasiæ ventriculi similia , ut ipsius tonum conservent.

Vsus 1. in causa frigida,ut inappetentia, singultu, nausea, malacia, pica, inflatione & dissolutione stomachi, lienteria , &c.

♃. Rad. calami aromatici , & galangæ ana ℥. *ß*. cortic. citri sicci ʒ. iij. folior. menthæ betonicæ, & absynthii an. M. j. semin. fœnic. citri , coririand. præpar. an. ʒ. j. flor. salviæ p.i. f. decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. cydon. ℥. *ß*. capiat vespere & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum anisi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. *ß*.

Opiata salomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochisci de rhabarbaro ad ℈. j.

Essentia ambræ griseæ à gutt. iij. ad v.

adest inflammatio interna, aut febris admodum intensa.

Quandoque etiam exhibentur cardiaca sub forma pulveris cum aqua cordiali, vel cum jusculo, ut

℞. Bezoardici animalis, salis prunellæ, magisterii perlarum, ana ℥. ß. misce, capiat ℈. i. cum alterno jusculo, vel cum aqua scorzoneræ, aut scab. bis au ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ʒ. ij. Iovialis ʒ. ß. salis prunel. ʒ. j. ſs. misce f. pulvis, dosis est ad ℈. j.

CAPUT VI.

De Stomachicis.

STomachica sunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, simulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæterasque ejus functiones adjuvant & confirmant.

Horum alia sunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis

& humoribus frigidis , aut calidis.

Nota , quod non debent esse nimis aperientia & diuretica, sed aliquatenùs adstringentia , & idiosyncrasiæ ventriculi similia , ut ipsius tonum conservent.

Vsus 1. in causa frigida,ut inappetentia , singultu , nausea , malacia , pica, inflatione & dissolutione stomachi, lienteria , &c.

℞. Rad. calami aromatici , & galangæ ana ℥. ß. cortic. citri sicci ʒ. iij. folior. menthæ betonicæ, & absynthii an. M. j. semin. fœnic. citri , coriand. præpar. an. ʒ. j. flor. salviæ p.i. f. decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. cydon. ℥. ß. capiat vespere & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum anisi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ß.

Opiata salomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochisci de rhabarbaro ad ℈. j.

Essentia ambræ griseæ à gutt. iij. ad v.

adest inflammatio interna, aut febris admodum intensa.

Quandoque etiam exhibentur cardiaca sub forma pulveris cum aqua cordiali, vel cum jusculo, ut

♃. Bezoardici animalis, salis prunellæ, magisterii perlarum, ana ʒ. ß. misce, capiat ℈. i. cum alterno jusculo, vel cum aqua scorzoneræ, aut scab. bis au ter in die.

Vel

♃. Bezoardici mineralis ʒ.ij. Iovialis ʒ. ß. salis prunel. ʒ. j. ſs. misce f. pulvis, dosis est ad ℈. j.

CAPUT VI.

De Stomachicis.

STomachica sunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, simulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæterasque ejus functiones adjuvant & confirmant.

Horum alia sunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis

& humoribus frigidis , aut calidis.

Nota , quod non debent esse nimis aperientia & diuretica, sed aliquatenùs adstringentia , & idiosyncrasiæ ventriculi similia , ut ipsius tonum conservent.

Vsus 1. in causa frigida,ut inappetentia , singultu , nausea , malacia , pica, inflatione & dissolutione stomachi, lienteria , &c.

℞. Rad. calami aromatici , & galangæ ana ℥. ß. cortic. citri sicci ʒ. iij. folior. menthæ betonicæ, & absynthii an. M. j. semin. fœnic. citri , coriand. præpar. an. ʒ. j. flor. salviæ p.i. f. decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. cydon. ℥. ß. capiat vespere & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum anisi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ß.

Opiata salomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochisci de rhabarbaro ad ℈. j.

Essentia ambræ griseæ à gutt. iij. ad v.

adest inflammatio interna, aut febris admodum intensa.

Quandoque etiam exhibentur cardiaca sub forma pulveris cum aqua cordiali, vel cum jusculo, ut

℞. Bezoardici animalis, salis prunellæ, magisterii perlarum, ana ʒ. ß. misce, capiat ℈. i. cum alterno jusculo, vel cum aqua scorzoneræ, aut scab. bis au ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ʒ.ij. Iovialis ʒ. ß. salis prunel. ʒ. j. ſs. misce f. pulvis, dosis est ad ℈. j.

CAPUT VI.

De Stomachicis.

STomachica sunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, simulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæterasque ejus functiones adjuvant & confirmant.

Horum alia sunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis

& humoribus frigidis, aut calidis.

Nota, quod non debent esse nimis aperientia & diuretica, sed aliquatenùs adstringentia, & idiosyncrasiæ ventriculi similia, ut ipsius tonum conservent.

Vsus 1. in causa frigida, ut inappetentia, singultu, nausea, malacia, pica, inflatione & dissolutione stomachi, lienteria, &c.

℞. Rad. calami aromatici, & galangæ ana ℥. ſs. cortic. citri sicci ʒ. iij. folior. menthæ betonicæ, & absynthii an. M. j. semin. fœnic. citri, coririand. præpar. an. ʒ. j. flor. salviæ p. i. f. decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. cydon. ℥. ſs. capiat vespere & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum anisi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ſs.

Opiata salomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochisci de rhabarbaro ad ℈. j.

Essentia ambræ griseæ à gutt. iij. ad v.

tice citri ʒ. vi. capiat veſpere & mane.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. meliſſ. card. bened. an. ℥. ij. ß. naphæ ℥. ß. aquæ cinnam. cochlear. ß. ſyr. de kermes. ℥. ß. fiat julepus.

Poteſt diſſolvi in prædicto apozemate, julepo, vel aqua ſcabioſ. aut vino unum aut alterum ex ſequentibus Galenicis & chymicis.

Confectio alkerm. à ʒ. ſs. ad ʒ. i.

Theriaca à ʒ. ſs. ad ʒ. j.

Aqua theriacalis Bauderoni ad cochlear. i.

Aqua theriacalis camphorata ad ℥. ſs.

Sal volatilis viperinus, à gr. x. ad xv.

Elixir proprietatis Paracelſi, à gutt. viii. ad xii.

Extractum bezoardicum Quercetani à ℈. ſs. ad ℈. j.

Magiſterium ambræ griſeæ à gr. ij. ad iiij.

Eſſentiæ ambræ griſeæ, à gutt. vi. ad viij.

In caſu præcipiti viribus evaneſcentibus, quando tempus non datur parandi aliud remedium.

♃ Confect. alkerm. vel theriacæ vet. ʒ. ß. vel ʒ. j. cum aquæ cinnam. vel vini optimi cochlear. misce & propina.

Sæpè etiam prædictæ essentiæ exhibentur simpliciter cum aqua appropriata vel vino, ut:

℞. Salis volatilis viperarum gr. x. aquæ scorzoneræ, vel cardui benedicti ℥. j. ß. misce, capiat longè post, & ante jusculum.

Vel

℞. Magisterii ambræ gris. gr. ij. aquæ theriacalis camphoratæ ℥. ß. misce & capiat.

Cave, ne iis utaris dum calida sunt viscera, aut febris est intensa, proinde non debent esse in usu, nisi in causa frigida: aut quando tanta est malignitas cum virium imbecillitate, ut febris non sit, vel saltem exigua.

In causa calida, ut febribus malignis purpuratis, variolis, & cæteris pestilentibus affectibus cum febre, in quibus æstus temperandus, obstructiones reserandæ, putredo & maligna qualitas coërcenda, & diaphoresis promovenda.

℞. Rad. cich. brusci, torment. an. ℥. i. fol. cich. scabiosæ, capill. ven. pimpin. acetosæ, an. M. i. semin. melon. cucurb. citri, rasuræ eboris an. ʒ. i. summit. scordei, & florum cordalium, ana p. i. f decoct. pro ʒ. dos. adde cuique, sal. prunel. ʒ. ß. spiritus sulphuris aut vitrioli, gutt. iv. syr. limon. ℥. ß. capiat vespere & manè.

Potest addi ex Galenicis & chymicis.

Confectio hyacinthorum à ʒ. ß. ad ʒi.

In mulieribus obnoxiis suffocationi hystericæ pulvis confectionis hyacinth. sine moscho & ambra, ad ℈. i. vel ʒ. ß.

Pulvis cordis & hepatis viperini ad ℈. ß.

Sal cardui bened. vel scab. ad ʒ. ß. vel ad ℈. i.

Bezoardicum Joviale, vel minerale ad ℈. ß.

Antimonium diaphoreticum à ℈. ß. ad ℈ i.

Spiritus nitri ad gutt. x.

Spiritus vel crystalli salis communis dulces, ad ℈. j.

Lapis bezoardicus verus ad gr. iv. vel vi.

Aqua theriacalis refrigerans ad cochlear. j.

Aqua theriacalis camphorata ad cochlear femis vel unum.

Sal volatilis viperarum ad gr. x.

Mixtura ſpiritalis ad ʒ. *ſs.* vel ʒ. j. paratur ex aquæ theriacalis camphoratæ ℥. i. ſpiritu tartari, & vitrioli, ana ʒ. i.

Poſſunt hæc alexipharmaca, & diaphoretica diſſolvi in aqua cordiali refrigerante, vel in julepo, &c.

Nota, quod ſi adſint vermes, aut materia verminoſa, addi debeat pulvis contra vermes ad ℈. j. in qualibet doſi: & ſi motus convulſivi quoque adſint, pulvis contra ſpaſmum pariter ad ℈. j.

Ut in forma julepi.

℞. Aquar. ſcab. portul. ſcorzon. an. q. ſ. ſyr. limon. ℥. j. confect. hyacinth. ℈. j. pulver. viperini, & contra vermes an. ℈. ß. ſalis prunel. ʒ. ß. f. julepus.

Cave à theriacalibus, ſale viperino, cæteriſque exſiccantibus quando

adest inflammatio interna, aut febris admodum intensa.

Quandoque etiam exhibentur cardiaca sub forma pulveris cum aqua cordiali, vel cum jusculo, ut

℞. Bezoardici animalis, salis prunellæ, magisterii perlarum, ana ʒ. ß. misce, capiat ℈. i. cum alterno jusculo, vel cum aqua scorzoneræ, aut scab. bis au ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ʒ.ij. Iovialis ʒ. ß. salis prunel. ʒ. j. ss. misce f. pulvis, dosis est ad ℈. j.

CAPUT VI.

De Stomachicis.

STomachica sunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, simulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæterasque ejus functiones adjuvant & confirmant.

Horum alia sunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis

& humoribus frigidis , aut calidis.

Nota , quod non debent esse nimis aperientia & diuretica, sed aliquatenùs adstringentia , & idiosyncrasiæ ventriculi similia , ut ipsius tonum conservent.

Vsus 1. in causa frigida,ut inappetentia, singultu, nausea, malacia, pica, inflatione & dissolutione stomachi, lienteria , &c.

℞. Rad. calami aromatici , & galangæ ana ℥. ſs. cortic. citri sicci ʒ. iij. folior. menthæ betonicæ, & absynthii an. M. j. semin. fœnic. citri , coriand. præpar. an. ʒ. j. flor. salviæ p.i. f. decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. cydon. ℥. ſs. capiat vespere & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum anisi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ſs.

Opiata salomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochisci de rhabarbaro ad ℈. j.

Essentia ambræ griseæ à gutt. iij. ad v.

Magiſterium ambræ griſcæ ad gr. jv.

Elixir ambræ griſ. ad ℈. ſs.

Elixir ſtomachicum ad gr. x.

Elixir Quercetani ad cochlear. ſs.

Elixir proprietatis à gutt. viiij ad x.

Electuarium aromaticum roſatum vel diambræ ad ℈. ſs.

Uſus eorum eſt, ut per ſe ſumantur manè jejuno ventriculo, vel in apozemate prædicto, vel vini cochleari, aut liquore alio idoneo diſſolvantur, aut in pauca copia conſervæ roſarum miſceantur, ut in forma boli.

♃. Conſervæ roſar. ℥. j. magiſterii ambræ griſcæ gr. iij. miſce, capiat manè jejuno ventriculo, per unum aut alterum diem, ſuperbibendo parum vini.

In forma opiatæ ad eundem ſcopum.

℞. Conſervæ roſar ℥. ſs. conſervæ florum anth. ʒ. ij. confect. alkerm. & opiatæ ſalomonis, an. ʒ. j. elixir. ambræ griſ. vel pulveris diambræ ʒ. ß. ſyrupi de abſynth. q. ſ. f. opiata, de qua capiat manè jejunus ʒ. j. ſuperbi-

bendo parum vini aquâ modicè diluti.

In forma pulveris.

℞. Specierum aromatici rosati ʒ. iij. ambræ griseæ gr. vi. sacchari ʒ. iij. fiat pulvis. dosis est ℈. j. aut ʒ. ß.

In forma tabellarum.

℞. Confect. alkerm. ℥. j. magist. vel pulveris diambræ ʒ. ß. cum saccharo fiant tabellæ, usus est per se, vel dissolvendo in iusculo.

Nota 1. in stomacho frigido roborando, melius esse iis uti, quæ solida & crassiori formâ parantur, quia faciliùs & diutiùs in ventriculo consistunt.

Nota 2. cavendum esse, ne dum intendimus calefacere ventriculum, viscerum calorem augeamus, sæpiùs enim ventriculi debilitatis causa sunt viscera impensè calida. Tunc autem debilitas ventriculi frigiditatem mentitur; ideóque dum intendimus roborare ventriculum frigidum supra dictis calidis medicamentis, oportet ut sit frigidus per se, non verò ob gracilitatem & dissolutionem calidi ab intemperie calida hepatis, ut sæpe accidit

in his qui diuturnas patiuntur obstructiones cum intemperie calida, & in affectionibus hypochondriacis, in quibus ructus aut vomitus acidus non ventriculum frigidum denotat, sed insignem viscerum calorem, & humorem melancholicum fermentatum.

2. In causa calida dum vis ventriculi videtur dissoluta.

℞. Rad. cich. acetosæ ana ℥. j. fol. acetosæ, plantag. cich. an. M. j. semin. plantag. cydon. an. ʒ. ij. rosarum rubrarum, & summitatum absynth. pont. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. dos. vespere & manè sumendis: adde cuique, syrupi granatorum, vel corall. vel cydon. ʒ. vi. cap. vespere & manè.

Vel

In vomitione biliosa, cholera, lienteria à causa calida, cæterisque casibus, in quibus ventriculus resolvitur & calet, sequens decoctum stomachum & jecur roborat.

℞. Radic. cichor. tormentillæ ana ℥. ß. santali citrini, & rubri an. ʒ. j. ss. tamarind. ℥. j. semin. cydon. & plantag. ana ʒ. i. rosar. rubr. balaust. an. p. j.

fiat

fiat decoctio. Colaturæ ad ℔.i.ß.dissolve confer. rosar. Genuens. ℥. i. ß. spiritus vitrioli gutt. xv. f. apozema pro 3. clos. sæpius iterandis.

In forma julepi, dum æstuat ventriculus, & debilis est.

℞. Aquar. lact. rosar. an. q. s. syrupi de succo oxyacanth. vel de agresta, vel cydon. ʒ. vi. salis prunel. ʒ. *ſs.* fiat julepus.

Ex Galenicis & chymicis laudantur.
Confect hyacinth. ad ʒ. *ſs.* vel ʒ. i.
Magister. corall. à gr. vi. ad x.
Sal corall. ad ℈. *ſs.*
Sal absynth. vel cichor. ad ℈. i.

Viribus ventriculi admodum fractis addi potest aliquod ex prædictis calefacientibus, & roborantibus in pauca copia, ut magisterium amb. gris. elixir. stomachicum, &c.

Sequens opiata roborat & refrigerat ventriculum, & hepar in causa calida.

♃. Confer. rosar. Genuens. & cynorrhod. an. ʒ. vi. confect. hyacinth. ʒ. i. *ſs.* magisterii tartari & corallorum, an. ʒ. i. salis absynth. cichor. an. ʒ. *ſs.* salis prunellæ ʒ. i. ambræ griseæ,

vel magisterii ipsius ℈.ß. cum syrupo de corallis, vel granatorum fiat opiata, de qua sumendum est ad magnitudinem parvæ nucis, bis in die, manè & dum it cubitum.

CAPUT VII.

De Hepaticis.

HEpatica sunt medicamenta, quæ hepatis intemperiem corrigunt, obstructiones expediunt, simulque substantiam leviter adstringendo, tonum ipsius roburque conservant, aut restituunt.

Quia verò hepar afficitur, modò intemperie frigidi, ut in cachexiâ, hydrope, cæterisque chronicis affectibus, sæpe etiam calidâ, ut in febribus continuis & intermittentibus tertianis, in æstu & fervore sanguinis: ideo remedia ipsi competunt, modò calefacientia, modo refrigerantia.

In casu frigido v. g. in obstructionibus à crassis & viscidis humoribus, cachexia, chlorosi & similibus.

℞. Radic. apii, petroselini, eryng. an. ℥. j. fol. capillarium omnium, agrim. an. m. j. chamæpit. m. ß. summit. lupul. & asparag. ana m. ß. semin. apii, petrosel. an. ʒ. ij. summit. absynth. & flor. calend. an. p. i. f. decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. dos. adde cuique, syr. byzant. vel de 5. radic. ℥ j.

Ex iisdem parari possunt juscula alterãtia, quibus addi potest in qualibet vice.

Tartarum chalybeat. ad ʒ. ß. vel

Aliquod ex cæteris, quæ recensita sunt ex aperientibus chymicis, cap. 3. de juscul. sect. 1.

Quando roborare intendimus, simul & aperire, addi potest.

Pulvis diambræ, vel diarrhod. abbatis à ℈. ß. ad ℈. j.

Trochisc. de Rhabarb, ℈. j.

Trochisc. de absynth. ℈. j.

Extractum absynth. ad ℈. j.

Elixir proprietatis, à gutt. vj. ad xij.

Elixir ambræ gris. ad ℈. ß.

Nota, quòd in casu frigidi hepatis; non est utendum iis quæ prædita sunt vehementi calore, quia robur ipsius magis infringerent, dissolvendo; sed quæ incidunt, attenuant,

abstergunt, & aliquatenùs adstringunt.

In causa calidà, ut in prædictis affectibus productis à bile, pituita assata, melancholia adusta.

℞. Rad. gram. brusc. aspar. an. ℥.j. fol. cich. cum toto, agrimon. capillor. ven. fumar. ceterach, an. m. j. semin. melon. cucurb. citri an. ʒ. ij. passul. purgat. ℥. j. flor. cordial. cichor. an. p. j. fiat decoct. pro 3. dos. adde cuique, syr. capil. ven. vel de cich. simpl. ℥. j.

Ex iisdem parantur juscula, & in unoquoque dissolvi potest aliquod ex prædictis aperientibus, sed potissimùm tartarum vitriolatum, aut chalybeatum, sal absynth. &c.

CAPUT VIII.

De Splenicis.

Splenica sunt lieni propria medicamenta, quæ terrenum illius humorem attenuant, & detergunt. Ex Gal. similia sunt hepaticis, sed paulò

valentiora, quæ minùs adſtringunt, ob craſſiora illius extrementa.

Quædam calida ſunt, melancholiæ naturali dicata, moderatè quidem, & tenuium partium: quædam verò mediocriter refrigerantia atræ bili collectæ idonea.

Eadem conveniunt decocta quæ ſuprà cap. de apozemate præparante melancholiam, & atram bilem, tradita ſunt; quibus adde paſſim tradita, & tradenda remedia aperientia ſuo loco; ſub forma opiatæ, pilularum, pulveris, tabellæ, &c.

Sequens decoctum prodeſt in ſcorbuticis, vertiginoſis, melancholicis, hypochondriacis, cæteriſque ſimilibus affectibus, in quibus hepar, lien obſtruuntur, & intemperie cum debilitate afficiuntur.

℞. Rac. cich. bruſci apii, an. ℥. j. fol. agrim. cich. pimpin. cochlear. cærefolii, naſturt. aquatici, fumar. an. m. j. tartari chalybeati, & ſemin. melon. cucurb. apii, an. ʒ. ij. pomi redol. fruſta aliquot, flor. cordial. geniſtæ, an. p. j. f. decoct. in q. ſ. aquæ, vel ſeri lactis caprilli pro

4. dos. vespere & manè sumendis, adde cuique, syrupi de cichor. simpl. vel byzant. ℥. ß.

Potest dissolvi in qualibet dosi.

Tintura martis ad ʒ. ſs.

Sal cancrorum fluviatilium ad ℈. ſs.

Sal absynth. à gran. xv. ad ℈. j.

Sul cochlear. vel chamæd. à ℈. ß. ad ℈. j.

Spiritus salis armoniac. ad gutt. vj. vel viij.

Et similia quæ tradita sunt, cap. de jusculo, & decocto hepatico.

CAPUT IX.

De Intestinis Appropriatis.

INtestina præter varios affectus, qui illis cum aliis partibus sunt communes hoc habent ratione conformationis, officii, & temperiei, ut præ cæteris partibus ipsis competat, vermes & flatus continere, quibus, hoc loco specifica remedia, in forma qua conveniunt traduntur.

De enecantibus Vermes.

Vermes necantia ſunt medicamenta, quæ qualitate manifeſta, amara, acida, acri, oleoſa vel adſtringenti, aut occulta ſeu ſpecifica, lumbricos enecarepoſſunt.

Amara, acria, acida, tenuitate ſuâ penetrando vermium ſubſtantiam diſſolvunt: adſtringentia poros conſtipando, oleoſa obturando tranſpirationem, quâ ſola vivunt, impediunt; ſicque eos ſuffocant.

Iulepus vermes enecans in febre verminoſa.

♃. Aq. portul. cich. ana ℥. ij. confect. hyacinth. & pul. contra vermes, an. ℈. j. corallin, præparatæ ℈. ß. ſyr. limon. ℥. ß. fiat. julep.

In forma decocti.

♃. Rad. gram. cich. acetoſ. au. ℥. j. fol. cich. portul. oxalidis, agrim. an. M. j. ſcordii M. ß. hord. integ. p. j. raſur. eboris ʒ. j. flor. cordial. cich. ana p. j. fiat. decoct. pro 4. doſ. veſpere & manè ſumendis, adde cuique, ſyr. limon. ℥. ſs. ſpirit. vitrioli

ad levem aciditatem addi possunt.

Confect. hyacinth. & pulvis contra vermes ad ℈. j.

Spiritus nitri, aut sulphuris aut salis, ad gutt. iv.

Trochisci de corallis, vel de cornu cervi ad ℈. j.

Lapis bezoardicus verus ad gr. iv.

Pulvis lumbric. terrestrium in furno exsiccat. ad ʒ. *ss.*

In pueris, quando vermes vomitum, vel inappetentiam, vel soporem excitant, cum vel sine febre.

℞. Aquar. portul. ℥. iij. confect. hyacinth. ʒ. *ss.* Pulveris contra vermes, & corallinæ præparat. ana ℈. i. syrupi limon. ℥. *ss.* fiat potus.

Ex chymicis & Galenicis prosunt ad prædictos usus.

Pulvis hieræ picræ ad ℈. *ss.*

Theriaca vetus ad ℥. *ss.*

Pulvis viperin. ad ℈. *ss.*

Mercurius præcipitatus ad gr. vi. vel x.

Prodest & hic pulvis.

℞. Corallinæ, & cornu cervi præparati, ana ʒ. *ss.* semin. contra, pul. hieræ picræ an. ℈. j. fiat pulvis, de

quo detur ʒ. ſs. ſingula ſeptimana, manè jejuno ventriculo, cum cochleari panatellæ.

Vel

♃. Rhab. electi ʒ. j. ſemin. contra, corallin. an. ʒ. j. mercur. dulcis ʒ. ſs. fiat pulvis, doſis eſt ad ʒ. ſs. purgat clementer pueros & vermes necat, aut præcavet.

In febre maligna, quando vermes junguntur, ſic parantur julepi.

℞. Aq. ſcorzon. ſcab. portul. an. q. ſ. ſyr. limon. ʒ. vi. pulver. viper. ſemin. contra, an. ℈. ſs. ſalis prunel. ʒ. ſs. confect. hyacinth. ℈. j. f. julep.

Aliquando cùm ſit commotio ob putridos malignoſque vapores; febris, vomitus, motus convulſivi excitantur, in quo caſu.

℞. Aquæ portul. ℥. iv. aquæ theriacal. ʒ. iij. confect. hyacinth. & pulveris contra, an. ℈. j. miſce, fiat potus, capiat uno hauſtu, vel in duas vices, ſi parvulus ſit ægrotans.

Defectu aquæ theriacalis, ſubſtitus poteſt theriaca à ℈. j. ad. ʒ. ſs.

De flatus discutientibus.

Vocantur carminantia, ea quæ sunt similia diaphoreticis; calefaciunt & attenuant, vaporesque, & flatus à materia frigida productos, per diaphoresim resolvunt.

Usus est in colicis, & hystericis doloribus à flatu, & materia frigida.

℞. Aquæ card. bened. ℥.vi. aquæ reginæ Hungar. ʒ. i. ſs. spirit. nitri gutt.x.misce,fiat haustus: detur tepidè.

Vel

♃. Decoct. absynth. ℥. vi. spirit. tartari ℈.i.vel ℈.ii. misce, capiat tepidè.

Utilia quoque sunt ea omnia, quæ suprà diximus pituitam digerere, necnon sequentia.

♃. Aquæ naphæ ℥. iij. theriacæ veter. ℈.i. aquæ cinamomi cochlear. i. vel olei anisi arte chym. extracti gutt. vi. fiat iulep.

Vel

♃. Olei anisi ℈. ß. sacchari aqua cinamomi soluti ℥. i. ſs. fiant tabellæ.

Cave, ne in eorum usu error sit, sit potissimùm cum in affectibus hy-

pochondriacis, colica biliosa, visceribus calidis, & humorum maxima fermentatione, à calore acri flatus erumpunt; tunc enim, non calidis quæ dicta sunt, sed temperatè refrigerantibus & humectantibus, iis admixtis, quæ leviter discutiunt, agendum est.

CAPUT X.

De Nephriticis.

NEphritica medicamenta dicuntur, quæ renum affectibus curandis sunt appropriata.

Præter multos affectus, quos renes habent communes cum cæteris partibus, peculiariter patiuntur ardorem, calculos, arenulas, viscidosque humores, & retentionem seri urinosi: propter quos diversos scopos, diversa quoque competunt remedia.

Quorum usus est.

1. Ad renum, & urinæ ardorem leniendum, in affectibus renum & vesicæ, dysuriâ, &c.

In forma julepi.

℞. Aquar. lactuc. portul. nymph.

an. q. s. syr. viol. vel de nymp. ℥. salis prunel. ʒ. j. f. julepus.

In forma apozematis.

℞. Rad. cich. ℥. j. ß. rad. alth. liquir. an. ℥. ß. fol. acetosæ, lactucæ, portul. fragar. an. M. j. summit. altheæ, m. ß. semin. 4. frig. maj. papav. alb. an. ʒ. j. ß. passul. purgat. ℥. j. flor. violar. malvar. nymph. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. dos. adde cuique, syr. viol. vel limon. vel de alth. Fernel. ℥. j. salis prunel. ʒ. j. capiat vespere & manè.

In forma emulsionis, vide c. 4. sect. 1.

Nota quòd non sit utendum diureticis & detergentibus, quando adest urinæ profluvium cum acrimonia & renum ardore; quin potiùs tunc refrigerantibus & lenientibus immiscenda sunt, quæ incrassant & leviter adstringunt, qualia sunt lactuca, portulaca, fragaria, plantago, semen cydon. psyllii, &c.

2. Ad calculos renum, & vesicæ comminuendos, frangendosque; quod præstant, 1. proprietate occultâ; 2. qualitate manifestâ, vi nempe detergente & incidente, cum par-

tium tenuitate, ſine inſigni calore, ex Gal. ne calculum magis excoquant & obdurent. 3. partium, qua pollent, aſperitate; hac enim ſummam calculi ſuperficiem abſtergunt, & abradendo comminuere creduntur.

Si chymicè loquimur, aliter ſentiendum de lithontripticis. Vult Tachenius calculum componi ex ſimul coëuntibus acido & alkali cum terrena fæce concreſcentibus. probat ſic; lapidem, ſeu ſit renum, ſeu veſicæ partus, pone in retorta, vi ignis mediocri extillat alkali, fruſtulis in fundo ſuperſtitibus ad digiti tactum friabilibus, quibus ſi affundas extractum alkali, rurſus indurantur in lapidem: non poſſe diſſolvi calculum putat niſi à ſimili, nempe ſapore quodam medio inter acidum & alkali, ſubtili quidem ut liberè pervadat. *4. 14. Hip. chy.*

Inventum quidem laudabile, ſi quod vir clariſſimus ratione aſſequitur, idem in viventis corpore probet experimento. Similia ſimilibus ſolvi, axioma chymicum eſt; non quòd ſolvens & ſolubile ſimilia ſint in ſubſtantia, quaſi per id (ut ait) res ſol-

vatur à quo componitur; sed in amica quadam proportione, quæ in utriusque textura intervenit ratione figuræ, meatuum & pororum, unde fit quod facilè coëant & implicentur; sic aceto solvitur plumbum, stannum, ferrum: oleosa salinis, salina sulphureis sunt pervia, licet substantiâ dissimili, a benignius menstruum solvit corpus compactioris molis, quod fortiori resistit: hinc spiritus volatilis salis marini ritè paratus, sapore acidulus, nullatenùs acris dissolvit aurum, quod non potest aqua fortis: ille placidè & pacatè & poros subintrat, integris viribus per minima subit, absorbet vincula atque disjungit, hæc ad primos fervoris impetus in congressu frangitur, fitque cæteris partibus adeundis & dissolvendis, viribus impar. Eadem aqua solvit metalla & lapides durissimos, non ceram, sulphur, & pinguia: adeò quædam particulæ insunt mineralibus, metallis, aliisque concretis, quæ ita peculiaribus menstruis prædicto modo conveniunt, ut ad eorum occursum, quasi currant è centro mixtionis ad amplexum,

reliquis, quas ligabant, particulis, in partes secedentibns.

Verùm licet id evincat chymia suis experimentis, nondum tamen, de dissolvente calculum in vesica & renibus reperto, gloriatur. Quod licet Tachenius sibi vindicet, id tamen theoricè potius dictum putem, quamdiu multiplici non constabit exemplo. Solvunt quadam extra corpus lapides, quos intra non comminuunt sine maximo nocumento, exemplo sit, aqua fortis: si quod acidum innocentiùs ingeri possit, reperit priusquam perveniat ad renes, aut cùm in vesicam infusum est, alkalia quibus conjungitur; aut heterogenea, cum quibus fervendo colliditur suisque postmodùm vel hebescit, vel exuitur aculeis.

Quæcunque igitur hactenùs lapidem atterere credita sunt, non aliâ ratione id præstant, quàm auferendo antecedentes causas per corpus dispersas, vel absumendo in renibus & vesica urinæ alkali, aut absorbendo acidum, vel dissolutione extrahendo è lapide compacto vinculum,

quo tanquam ferrumine partes ipsius strictè cohærent. Quod ultimum, licet difficile, non superat tamen vim artis, aut naturæ. Id verò maximè, cum menstrua quædam mitiora ferè insipida nec acria inventa sint, quæ mineralia, & metalla intimiùs penetrant, & promptiùs vires exerunt, quàm fortiora, quæ corrodendi vi pollent: sintque acidulæ minerales, quæ nondum firmiter compactos lapides in frusta dividant, & educant; sic & lapis noviter apud Hispanos notus, cæteraque dudum cognita lithontriptica, inter quæ sequentia sunt.

In forma decocti.

℞. Rad. petrosel. apii, ononid. an. ℥. j. ligni nephrit. ℥. ß. fol. saxifrag. parietar. agrim. calcitrap. fœnicul. marin. an. m. j. sem. millii solis, petrosf. paliur. nasturt. aquat. an. ʒ. ij. passul. purgat. ℥. j. granor. alkekengi ʒ. ij. florum tanaceti, virgæ aureæ, an. p. j. fiat decoct. pro ʒ. dos. adde cuique, oxymel. simpl. vel scillit. vel de raphano. Fernelii, ℥. j.

Ex iisdem potest parari jusculum,

& addi in qualibet dosi apozematis, vel jusculi, aut in alio liquore appropriato ex Galenicis & chymicis.

Succus limonum recenter expres. ad ℥. *ſs.* vel j.

Spiritus terebinth. à gutt. vi. ad x.

Spiritus nephriticus Schroderi, ad gutt. vj. vel viij.

Spiritus tartari, ad ʒ. *ſs.* vel ʒ. j.

Sal vitrioli nitrati Schroderi, ad ℈j.

Sal tartari volatilisati, ad gr. vj.

Lapis nephriticus ad ℈ j.

Sal fabar. ad. ℈. j. vel ʒ. *ſs.*

Sal tartari, juniperi, ononidis, ad ℈. *ſs.*

Elixir nephriticum Schroderi, ad cochlear. *ſs.* vel j.

Aqua nephritica Schroderi, ad cochlear. j.

Pulvis millepedum ad ℈. j.

Spiritus salis, ad gutt. vi.

Cineres scorpionum, ad ℈. j. vel. ʒ. ß.

Sequens decoctum laudatur ad expellendum calculum, & sabulosam materiam, in renibus & vesicâ contentam.

℞. Ligni nephritici ℥. ß. radic. petrosel. cum toto ℥. iij. cicerum rubror. parum confract. granor. alkekengi, & cremoris tartari, ana ℥. ß. coque in vase terreo cum aquæ ℔. iv. donec fiat consumptio ad ℔. iij. adde sub finem cinamomi ʒ. i. ß. sacchari candi ℥. iii. succum trium limon. recenter express. protinùs remove ab igne, & cùm refrixerit coletur sæpius, capiat ℥. vi. vespere & manè.

Vel

℞. Olei amydal. dulc. sine igne extracti ℥. ij. succi limon. recenter extracti, & syrupi de alth. Fernel. an. ℥. i. fiat julep. Prodest in nephritide, juvat descensum calculi à renibus. Loco syrupi potest poni saccharum candum ad ℥. i. & in insigni dolore, loco sacchari vel syrupi, substitui potest syrupus de papav. ad ℥. ß.

Prodest & sequens julepus quando supprimitur urina, & in dolore nephritico.

℞. Succor. pariet. & fœnic. mar. an. ℥. i. ß. succi limon & olei amygdal. dulc. recent. extract. an. ℥. i. misce, f. julep.

In promptu sic paratur.

℞. Aquar. pariet. alth. vel cortic. fabar. ℥. vi. syr. viol. vel de alth. Fernel. ℥ i. spirit. tartari, vel terebinth. ℈. ß. vel in defectu ipsorum, succi lim. recent. expressi ℥. j. fiat julep.

3. Ad arenulas, & viscidos humores detergendos: cui scopo non alia conveniunt, quàm quæ pro calculo frangendo adducta sunt.

4. Ad urinas movendas, cui scopo quæ satisfaciunt, dicuntur diuretica; ea nempe quæ substantiæ tenuitate urinas movent, de quibus dicetur in capite de diureticis.

5. Ad sanguinem sistendum in mictione cruenta.

℞. Rad. acetosæ, consol. maj. ana ℥. i. fol. plantag. lact. portul. millef. an. M. i. semin. papav. albi, portul. an. ʒ. ij. jujubar. liquir. an. ℥. ß. flor. nymph. rosar. rubr. an. p. j. fiat decoct. pro 4. dosibus serò & manè sumend. adde cuique, syr. de corallis, vel de ros. sicc. vel de portul. j. ℥. salis prunellæ ʒ. j.

In dolore ab urinæ acrimonia, cum cruore sæpe addi solet syrupus de papavere ad ℥ iij.

Possunt addi ex Galenicis & chymicis.

Trochisci Gordonii ad ʒ. ß.

Trochisci alkekengi sine opio, ad ℈. j. aut ʒ. ß.

Trochisci de corallis, vel de terra sigill. ad ʒ. ß.

Et quæ suprà, in juſculo de sputo sanguinis descripta sunt.

6. In diabete, & urinæ proflu-vio.

℞. Ligni lentiscini ℥. iij. ligni nephritici ℥. i. ß. salis prunellæ ℥. ß. infunde in ℔. viij. aquæ fontis tepidè per 24. horas, & levi factâ decoctione, colatura utatur pro potu ordinario, & sæpe diu, noctuque ad cyathum unum.

In forma opiatæ.

℞. Conser. cynorr. ℥. i. ß. conser. flor. cichor. nymph. an. ℥. i. salis prunel ʒ. ij. magisterii corallor. ʒ.i. ß. laudani opiati gr. xv. cum syr. capill. ven. fiat opiata, de qua capiat ʒ. iij. vel ℥. ß. singulo vespere cum it cubitum.

In forma linimenti.

℞. Unguenti rof. mesues ℥. iv. lava cum oxycrato, & adde salis prunellæ

ʒ. iii. sacchari saturni ʒ. i. ß. cum succo cichorii fiat linim. quo renum regio illiniatur ter in die.

CAPUT XI.

De Hystericis.

HYsterica medicamenta dicuntur quæ peculiariter utero pro diversis ipsius affectibus, destinantur.

Usus ipsorum à vario fine desumitur.

1. Ad uteri commotionem sedandam in hysterica passione.

℞. Aquar. artem. naphæ, ana ℥. i. ß. aquæ cinam. gutt. x. castorei gr. ij. fiat haustus.

Quando symptomata maligna apparent, ut motus convulsivi, epileptici, modò febris absit, aut non sit valde intensa.

℞. Aquar melissæ, artem. an. ℥. i. ß. theriacæ vet. ʒ. ß. castorei gr. ij. misce, capiat.

Prosunt in hujusmodi haustibus vel

in aqua appropriata, ut artem. flor. arant. meliſſæ, &c.

Ex chymicis.

Aqua reginæ Hungariæ, ad gutt. x. vel xv.

Oleum ſuccini ad gutt. vi.

Aqua theriacalis ad ℥. ß.

Pilulæ hyſtericæ Horſtii ad ʒ. ß.

Extractum hyſtericum Schroderi à ℈. ß. ad ʒ. ß.

Antimonium diaphoreticum ad gr. x. vel xv.

Sal Jovis ad gr. iv.

Sal antimonial. ad gr. iii. vel iv.

Spiritus ſalis armoniaci, ad gutt. x. vel xii.

In torminibus violentis, & à cauſa calida, laudanum opiaticum ad gr. ii. vel iii.

℞. Aquæ fumar. ℥. iv. ſpiritus ſalis armoniaci gutt. xii, antimonii diaph. ℈. ß. aquæ reginæ Hungar. gutt. x. miſce, capiat uno hauſtu, aut in duas vices.

Vel

℞. Aquar. meliſſ. naphæ, an. ℥. i. ſs. aquæ theriacalis ℥. ſs. laudani opiati gr. ii. olei garyophill. gutt. iii. miſce

fiat haustus, capiat una vice in vehementi paroxysmo à causa calida, vel mixta.

In violenta omni causa, & calida, utilissime exhibetur laudanum, modò insignis virium jactura non adsit, aut soporosa affectio, imitando Hipp. qui in hujusmodi casibus, remedia cum succo papaveris concinnabat.

Nos sæpe motus hystericos gravissimos, & maximè periculosos compescuimus, simili modo. Referam duos casus. *Primus* in gracili & melancholica virgine adusta satis provectæ ætatis, quæ tertianâ duplici laborabat, cum motibus convulsivis, & contractione membrorum atrocissimos dolores inferente. Post præmissam sufficienter venæ sectionem in brachiis & pede, cæteraque remedia evacuantia & alterantia, præscripsimus ut duabus horis ante paroxysmum, sumeret ℥. ii. sequentis opiatæ; ter sumpsit, & sedata est symptomatum immanitas. *Secundus.* Casus in virgine sanguinea & melancholica, quæ per singulas noctes ab utero deliramenta cum risu & cantu agebat, quæ pacata sunt, post uni-

versalia præmissa evacuantia & alterantia, usu ejusdem opiatæ.

℞. Conservæ flor. cichor. ℥. i. ſs. confect. hyacinthor. sine odoratis ʒ. i. magisterii perlar. & salis prunellæ ana ʒ. ſs. laud. opiat. ℈. i. castor. gr. x. cum succo melissæ vel cich. fiat opiata de qua sumantur ʒ. ii. cùm ibit cubitum, superbibendo aquæ cich. ℥ iii.

Secundus. Usus est in mensibus movendis pro quo.

Nota, menses moventia non solùm sanguinem attenuare, sed etiam vasorum uteri obstructiones, & oscula aperire; sunt enim calida & tenuium partium, nec tamen vehementer exsiccant, ne sanguinem validiùs exsiccando materiam menstruis auferant, & in hoc menses moventia distinguntur à diureticis, quia hæc validiùs absumendo aut coagulando, sanguinem cogunt, & sic fit serosæ substantiæ secretio, quæ urinæ materiam facit.

Exhibentur in forma apozematis, jusculi, opiatæ, pulveris, tabellæ, de quibus in proprio cujusque capite existant formulæ.

Tertius. Usus est ad menses sistendos, ut in mensium profluvio. ℞. Rad.

℞. Rad. symph. torment. ana ℥. j. folior. portul. plantag. equis. consol. maj. & millef. an. M. i. semin. acetosæ plantag. an. ʒ. ij. flor. ros. rubr. balaust. an. p. j. fiat decoctio ad ℔. i. ʃs. pro 3. dosib. adde cuique, syr. cydon. vel de rosis siccis ℥. i. capiat vespere & manè.

In forma jusculi, opiatæ, tabellæ, pulveris, vide in proprio cujusque capite.

Nota, sæpè in mensium profluvio complicari tumores, abscessus, infarctus mesenterii, & obstructiones viscerum, quibus omnibus demendis incumbendum, antequam simpliciter adstringentibus & incrassantibus utamur: tunc autem utendum leviter aperientibus & detergentibus, immixtis paucis incrassantibus & adstringentibus, & per vices adhibitis clementer purgantibus.

Quartus. Usus est ad expurgandum uterum à prava colluvie, quâ scatet, ut in fluore albo, omnique alio impuro.

℞. Radic. aspar. apii, brusci, an. ℥. i. radic. aristol. rotund. gentian. an. ℥. ʃs. folior. cich. cum toto, capillar.

omnium, agrim. melissæ, ana M. i. summit. artem. m. ſs. ſemin. melon. cucurb. apii, an. ʒ. ij. flor. calend. p. i. f. decoct. ad ℔. i. ſs. pro 3. doſ. adde cuique, ſyrupi de duabus radic. ℥. i.

Continuari debent per aliquot dies intermixtis purgantibus. Eſt quoque obſervandum, ſæpiùs affectiones viſcerum, & infarctus conjungi, quibus omnibus propria debentur remedia.

Quintus. Ad juvandum conceptum, quod præſtant ea medicamenta, quæ roborant uterum moderato calore, aromatica vi recreant, & adſtrictione firmant.

Nota, quòd remedia ab omnibus ferè authoribus propoſita contra ſterilitatem ſint admodum calefacientia; cùm tamen ſæpiùs ipſius cauſa ſit juncta cum intemperie viſcerum calida: ideòque ſtudendum eſt cauſis ſterilitatis antecedentibus, dyſcraſiis, obſtructionibus viſcerum, & infarctibus circa uterum latentibus, auferendis. Ad quem ſcopum alterantia, purgantia contraria, aquæ minerales, thermales, vitriolatæ adhibentur; expurgato verò corpore, & omni dempto

infarctu, partibusque officialibus reseratis, & temperatis, tum ad roborandum uterum deveniendum est restituendo tonum ipsius constitutum in substantiæ modo & debita temperie, quod fit opiatâ, tabellis, suffitu, &c.

In casu frigido.

℞. Radic. eryngii, satyrionis saccharo conditar. an. ℨ. vi. confect. alkerm. ℨ. i. *ſs.* pulver. elect. diamoschi, & de gemmis, an. ℈. ij. ambræ griseæ ℈. *ſs.* cùm syrupo conditura corticum citri, fiat opiata, de qua capiat ℨ. j. vel ij. manè & vesperè, superbibendo parum vini.

In casu calido.

♃. Conser. ros. & cynorrh. an. ℥. i. confect. hyacinth. ℨ. ij. magisterii corall. rasur. eboris, an. ℨ. i. perlarum præparat. granor. kerm. pulver. mastich. an. ℨ. ß. cum syrupo granator. f. opiata, de qua capiat magnitudinem nucis juglandis, manè, & vespere, dum ibit cubitum, superbibendo parùm aquæ plantag.

Nota 1. benè olentia nocere his, quæ hystericæ passioni sunt obnoxiæ, aut quæ naturaliter hæc aversantur; ideò-

naturaliter hæc aversantur; ideóque tollenda sunt, quæ moschum & ambaram recipiunt.

Notandum 2. accedente menstruorum tempore, non esse utendum adstringentibus, sed potissimùm post triduum ab eorum fluxu.

Cæteræ formulæ tradentur in capite cujusque.

Sextus. Usus est, ad parum juvandum, secundinas, aut fœtum mortuum educendum.

In partu difficili.

℞. Aq. naphæ. & artem. an. ℥. i. ß. aq. cinamomi ʒ. ij. confect. alkerm. & trochis. de myrrha, ana ʒ. ß. croc. gr. vi. fiat julep. capiat uno haustu, vel in duas vices.

Sequens potio id potentiùs præstat, sed magis calefacit, ideoque frigidis & crassis parturientibus magis convenit.

℞. Dictamni Cretici, aristol. utriusque, & trochis. de myrrha, an. ℈. ß. croci & cinnam. an. gr. x. confect. alkerm. ʒ. ß. aquæ naphæ & artemis. an. ℥. j. ſs. misce, fiat potio: capiat uno haustu.

Ex chymicis exhiberi possunt cum prædictis, vel cum jusculo, aut vino, vel alio quodam liquore idoneo, ut aqua naph. arthemis. &c.

Aqua imperialis ad ℥. iij.

Aqua capitis cervi ad cochlear. j.

Oleum anisi arte chymica extractum ad gutt. vi. vel x.

Oleum cinam. ad gutt. v.

Oleum succini ad gutt. xij.

Prædicta valent etiam ad fœtum mortuum, & secundinas expellendas.

Cave, ne nimis calefacientibus agas, si viscera sint calidiora, potissimùm quando fœtus moritur, & partus difficultas provenit à febris vehementia; tunc enim hæc & similia calidiora remedia inflammationem, & necrosim invehunt.

CAPUT XII.

De Arthriticis.

ARthritica medicamenta sunt, quæ nervosis partibus & membranosis, ex quibus articuli constant,

roborandis, & affectibus ipsis contingentibus, præcipuè dicantur.

Eorum quædam interiùs sumuntur, quædam exteriùs adhibentur. De internis nulla fiet mentio, quia secundum varias viscerum affectiones, & humorum naturam, varia sunt, ipsisque ea debentur remedia, quæ supra pro ipsorum alteratione, & præparatione adduximus.

Externa seu topica diversa sunt, prout est diversus humor in articulos influens, aut iisdem impactus, & varia symptomata. Unde usus topicorum varius est.

Primus. In principio fluxionis; tunc enim si causa calida sit, ardor temperandus, & fluxio arcenda; iis tamen, quæ non altiùs impingant materiam articulos afficientem.

Communiter præscribitur oxycratum tepidè, quod temperat & repellit.

Vel

℞. Fol. hyoscyami, solani plantag. lect. an. M. i. fiat decoctio in oxycrato. Colatura foveatur pars affecta bis aut ter in die.

Vel

℞. Aquar. plantag. rof. folani, ana ℥. iii. falis Saturni ℥. ß. mifce pro fotu partis affectæ.

In caufa minùs calida.

℞. Spiritus vini rectificati ℔. *ſs.* falis Saturni ℥ *ſs.* f. fotus.

Nota, hujufmodi topica non effe ufurpanda, nifi eodem tempore præmittantur univerfalia; ne materia altiùs impellatur, & dolor exafperetur.

Secundus. Ad dolorem fedandum.

℞. Lactis recenter emulcti ℔. *ſs.* utere tepidè pro partis fomento.

Vel

℞. Fol. verbafci m. i. florum camomil. rofar. rubr. ana p.i. fiat decoct. in lacte, & utere pro fomento.

In forma cataplafmatis.

℞. Micæ panis albi ℔. *ſs.* infund. & coque cum lacte; adde vitell. ovor. n. ii croci ℈.i. fiat cataplafma.

Vel

℞. Stercoris vaccini ℔. ß. fol. hyofcyami, violar. an. ℔.i. mifce cum lacte in formam cataplafmatis.

Vel

℞. Medullæ caffiæ ℥.iii. micæ panis albi in lacte decocti ℔. ß. vitrioli ufti ℥. ß. fiat cataplafma.

Tertius. Ad humorem impactum digerendum, dolore sedato.

℞. Aquæ calcis ℔. i. urinæ pueri ℔. ß. spiritus vini rectificati ℥. iii. misce, & fove partem affectam. Singulare est remedium in roborandis articulis, & humoribus resolvendis.

♃. Aquæ vitæ & vini albi, an. ℔. ß. vitrioli & viridis, ana ʒ. ii. misce & cum pannis tepidè applica addendo camphoræ ℈. ß.

Vel

℞. Aquæ vitæ & urinæ, an. ℔. ß. spiritus tartari, vel terebinth. ℥. ß. fiat fotus.

Vel

℞. Fol. artemisiæ, calament. salviæ, an. m. i. flor. chamomil. hyperici, rosſ. rubr. an. p. i. f. decoct. in aqua & vino rubro. colaturæ ad ℔. i. ß. adde salis communis, vel nitri ℥. ii. utere pro fomento.

Thermæ sulphureæ nitrosæ, bituminosæ, aluminosæ, harum omnium stillicidium, limusque ex his extractus pro linimento. Item ad præservationem, aquæ marinæ balneum plurimùm valet ad resolvendum, & roborandum.

CAPUT XIII.

De Hydroticis.

PLuribus diversarum partium morbis convenit hydroticum, quod est medicamentum ad exsiccandum, poros aperiendum, & movendos sudores idoneum. Quia verò in ipsius usu exacta *diætæ* ratio observanda, ideò diæta vocatur, decoctum nempe ex uno, aut pluribus sudorificis ad alterandum simpliciter, vel per insensilem transpirationem, aut sudorem vacuandum.

Componitur ex una aut pluribus radicibus, chinæ, salsæ paril. ligni, & corticis guaiaci sassaphras, buxi, lentiscini, & similibus. Guaiacum frigidis morbis & naturis convenit: china, salsa parilla calidis; china & salsa naturis gracilibus, & calidioribus, innoxiæ sunt.

Pro singulis unciis sudorifici debent esse totidem libræ aquæ; priusquam fiat decoctio, debet fieri infusio

per 24. horas, minùs, quando minus exsiccare animus est. Vas sit coopertum exactè: decoctum fieri debet lento igne ad mediæ partis consumptionem. Dosis ad ℥. vi. vel viiij. pro ratione ætatis, exhibenda manè jejuno ventriculo, aliquandò vespere circa 4. horam. Si sudores exigat medicus, corpus stragulis tegendum, vel ponendum est in instrumento ligneo, aut sudario.

Continuari debet usus per 15. 20. vel 30. dies, pro exigentia affectus, ætate, & temperamento. Victus sit attenuans & exsiccans; minùs tamen in calidis, in quorum decoctis miscentur aliquando, quæ temperant calorem & siccitatem sudorifici.

Ante diætæ usum, corpus ritè præparandum alterantibus & purgantibus, ne sudorifici vi fusi humores in corporis habitum rapiantur. Et quia per illius usum tenuior succorum portio exhalat, crassior permanet: ideò sexto vel octavo quôque die purgatio instituenda est; reliquis diebus, prout opus videbitur, clyster injiciendus.

Triplex est hydroticum seu diæta, alterans, sudorifica, & purgans.

Usus 1. in lue venerea, arthritide, fluxionibus capitis inveteratis, morbisque frigidis, chronicis præcipuè; in corporibus frigidis & obesis.

℞. Rasuræ ligni sancti ℥. iv. cortic. ejusdem ℥.ii. aquæ fontis ℔. vi. infunde per 24. horas tepidè, deinde fiat decoct. lento igne, ad mediæ partis consumptionem, de colatura capiat manè ℥. vi. vel viii. corpus stragulis tegendo, si sudor sit eliciendus, vel laconicum ingrediendo.

℞. Radic. chinæ vel salsæ parillæ minutiùs sectæ ℥. iii. aquæ fontis ℔.iii. infunde tepidè per 24. horas: deinde f. decoct. ad medias &c.

Quibus timemus nimiam exsiccationem, decoctio non debet fieri plusquam ad tertiæ partis consumptionem.

In calidis visceribus, humoribus salsis & adustis, tussi, aliisque affectionibus calidis, addi possunt in fine decocti radix liquiritiæ ad ℥.*ß*. passulæ ad ℥. ii. cichor. cum toto, agrimon. pimpin. an. ad m. j.

Quercetanus pro calida renum intemperie & ulcere, in ſtranguria à ſalſis & mucilaginoſis ſuccis, ſic præſcribit.

℞. Radic. chinæ in talleolas ſectæ ℥. i. aquæ fontis ℔. vi. ſucci limon. ℥. iii. infunde per x. horas, deinde coque ad tertiæ partis conſumptionem. Colatura utatur pro potu ordinario, & de ea capiat bis aut ter in die ℥. vi. vel viii.

Aliquando decoctio diætæ componitur ex pluribus dictis radicibus, ut

℞. Radic. guai. ℥. iii. rad. ſalſæ parillæ ℥. i. infunde in ℔. viij. aquæ fontis, &c. Vel ex guaiaco, ſalſa & china; vel ex ſalſa & china; vel ex ſalſa & ſaſſaphras; vel ex china & ligno lentiſcino: eligendo quæ magis conveniunt humori peccanti, & ægrotantis naturæ.

Nota, quòd in lue venerea uſus ſudorificorum nocet calidis & ſiccis; confidimus ſolùm bocheto ex china vel ſalſa, balneis, & inunctioni mercuriali.

Per uſum ſudorifici tenues humorum partes reſolvuntur, craſſioribus remanentibus, caleſit & exſiccatur.

corpus, fluidos autem ſuccos & corpora humectata exigit hydrargyroſis, ideoque nocent ſudorifica inungendis.

Sequens decoctio prodeſt frigidis & humidis capitis affectibus, tum & lui veneреæ, ſeu ad præſervationem, ſeu ad palliationem; tum & in gonorrhœa inveterata, in conſtitutione corporis humida.

♃. Antimonii crudi craſſiuſculè triti nodo incluſi ℥. iv. ſalſæ parillæ minutim ſectæ, & putaminis nucum pulveratarum, ana ℥. iij. infunde per 24. horas in ℔. viii. aquæ fontis, ſupra calidos cineres, coque igne lento ad medias, colatura ſervetur in vaſe vitreo, de qua ter in die, manè horâ 6. veſpere horâ 4. & cùm it cubitum, hauriat ℥. vi. vel viii. per quindecim, vel viginti dies.

Cave, ne acida in decoctione immiſceas, ut ſpiritum vitrioli, ſulphuris, ſalem tartari & ſimilia; nam antimonium aperiunt, partesque ſulphureas exaltant, redduntque ut ſic decoctum plurimùm conturbans, emeticum & purgans; cùm aliter ſit ſolùm diaphoreticum & exſiccans.

CAPUT XIV.

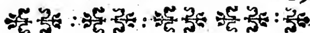
De Bocheto.

QUamdiu perſeverat diæta, præſcribitur bochetum pro potu ordinario ex reſidentia præſcripti decocti ſudorifici.

℞. Reſidentiam præſcripti decocti, aquæ fontis ℔. viij. tepidè infunde per 12. horas, deinde coque ad tertiæ partis conſumptionem, colaturâ utatur pro potu ordinario. Si fortius bochetum deſideretur adde ſalſæ ℥. j.

Præſcribitur aliquando bochetum ſine diæta in morbis frigidis & humidis cerebri, nervorum, pectoris, gonorrhœa, &c.

℞. Rad. chin. in taleolas ſectæ, vel ſalſæ parillæ minutim ſectæ ℥. j. ß. infundæ per 12. horas in ℔. x. aquæ fontis, coque ad tertiæ partis conſumptionem, colaturâ utatur pro potu ordinario.

SECTIO III.

De Alterantibus & purgantibus.

SÆpè ob copiam, & pravam qualitatem humorum, cogimur ad usum alterantium immixtis purgantibus. Sic sub una forma remedii humores & partes temperamus, & simul evacuationem promovemus, quod fit sequentibus modis.

CAPUT I.

De Apozemate purgante.

APozema purgans est, quod humores non solùm præparat, sed & evacuat, mixtis purgantibus remediis cum alterantibus.

Pro quadruplici humoris purgandi differentia, quadruplex esse dicitur, cholagogum quod bilem, phlegmagogum quod pituitam, melanagogum quod melancholiam, hydragogum

quod serosos humores expurgat, additur mixtum quod omnes simul, vel plures humores educit.

Componitur ex iisdem, quibus constat apozema alterans, adduntur purgantia simplicia cum correctivis, ut polypodium, senna, agaricus, turbith. radix mechoacan, hellebori, & alia hujusmodi.

Rhabarbarum non ponitur in decocto, sed infunditur, quia dum coquitur, vis purgans cum parte volatili dissipatur, crassior & terrestrior adstringens exprimitur in decocto. Non debet præscribi radix, jalap; quippe oleosa, & resinosa non solvuntur ab aqueis, nisi debiliter.

Ea debet esse proportio purgantium, ut si vehementia sint, in duplo majori copia ponantur in decocto, quam in infuso: si mediocria in triplo; si leviora in quadruplo. Sic si sit ℥. j ß. polypodii & sennæ, erit turbith. hermodactylorum, agarici ℥. ß. Rhei. infusi ʒ. iij. vel ℥. ß. additur syrupus aliquis purgans in dissolutione, & quandoque in alternis dosibus pulvis, aut resina jalap, vel aliud extractum pur-

gans intentioni idoneum. Præscribitur vulgo pro tribus aut quatuor dosibus.

Nota, quòd dosis purgantium debeat esse major in decocto, quàm in infuso, 1. quia vis ignis major vim purgantium in spiritu volatili sitam dissipat. 2. Quia liquor alterantium per coctionem partibus expressis impraegnatus, minùs aptus est ad purgantium vim suscipiendam ob crassitiem & viscipitatem, ideóque ex arte est, ne dum bulliunt purgantia, ignis sit violentus.

Antequam exhibeatur apozema purgans, oportet ut præcedat venæ sectio, quibus, & quoties competit; tum & purgatio minorans: quandoque etiam alterantia per decocta, jusculaa, fomenta, quando fervor humorum purgationi repugnat, exhibenda sunt.

De Apozemate chologogo.

Vtile est in affectibus ab infarctu bilis cum obstructionibus, in febribus tertianis nothis, & reliquiis au-

ferendis, post intermittentem, aut continuam, &c.

℞. Rad. brusci, asparag. ana ℥. j. fol. cichor. cum toto, agrimon. pimpin. capill. ven. an. M. j. polypodii querc. contus. & sennæ mund. an. ℥. j. ß. tamarind. ℥. i. crystall. tartari ℥. ß. semin. coriand. & fœnic. an. ʒ. ß. florum cordial. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. dosibus, dissolve in qualibet syr. rosl. solut. composl. ℥. j. capiat singulo mane, tribus horis ante jusculum.

Loco prædicti syr. dissolvi potest.

Aqua 9. infusion. rosar. pallid. ad ℥. j.

Syrupus de cichor. cum rhabarbaro ad ℥. j.

Si primæ doses non sufficienter purgent, dissolvi etiam potest, in ultima cum syrupo prædicto, mannæ ad ℥. j.

Si fervor humoris & tempestatis non repugnet, potest dissolvi diaprunum solutivum, vel electuarium de citro ad ʒ. iij. vel ℥. ß.

De Apozemate phlegmagogo.

Prodest in affectibus frigidis & humidis cerebri, nervorum, apoplexia, paralysi, tremore, febribus pituitosis, infarctu à pituita, in quolibet morbo.

℞. 5. Radic. aperient. an. ʒ. vi. radic. enulæ camp. & valerianæ, an. ℥. ß. folior. cich. agrim. chamæd. & beton. an. M. j. polypodii quercin. contusi & fol. sennæ, an. ℥. j. ß. agarici recenter trochiscati & hermodactylor. an. ℥. ß. turbith gummosi & radicum mechoac. an. ʒiii. semin. fœnic. & coriand. præpar. an. ʒ. i. flor. genistæ p. i. f. decoct. pro 3. dos. non claris, sed sæpius colatis, adde cuique, syrupi rosat. solutivi compositi ℥. i.

In ultima dosi superadde, si non satis purgaverint præcedentes, elect. diacarth. vel diaphœn. ʒ. iij. vel ℥. *ß*.

De Apozemate melanagogo.

Usurpari potest in omnibus morbis

à melancholia productis, modò fervor humorum, aut empyreuma coloris non lateat, in quo casu priùs agendum alterantibus internis & externis, & levibus purgantibus per ptisanas, infusum cassiæ, &c.

℞. Radic. apii, fœniculi, petrosel. an. ℥. i. radic. enulæ camp. mediani fraxini an. ℥. ß. folior. cich. fumar. ceter. melissæ, agrim. an. M. j. summit. asparagi, lupul. an. m. ß. polypod. quercini contusi & sennæ mundat. ana ℥. j. ß. radic. helleb. nigri præparati ℥. ß. agarici recenter trochiscati & radicis mechoac. an. ʒ. iij. tartari chalibeati ʒ. ij. semin. fœniculi, petrosel. an. ʒ. j. epithymi, flor. calendul. & violar. an. p. i. fiat decoct. pro 3. dosibus. Adde cuique, syr. de pomis sabor. ℥. j. in ultima dosi, si casus exigat, supperadde confect. hamech ʒ. iij. vel ℥. ß.

De Apozemate hydragogo.

Convenit in omni serosa colluvie, in imo ventre & venis contenta, in hydrope, cachexiâ, &c.

℞. Radic. apii, brusci, fœnic. an. ℥. j. radic. eryngii & ireos nostratis, an. ʒ. vj. fol. agrim. polytrici, brassicæ marinæ, an. M. j. polypod. quercini, & sennæ mund. an. ℥. j. ß. turbith. & rad. mechoac. an. ʒ. iij. semin. fœnic. & ebulli, an. ʒ. j. ß. florum tamarisci, genistæ, an. p. j. fiat decoctio pro 3. dosibus, adde cuique, aquæ 9. infusion. rosar. pallid. ℥. j.

Vel

℞. Succi ireos nostratis depurati & saccharo leviter cocti ℥. j. vel

Syrupi rosati solutivi, aut florum persicorum ℥. j.

In prima & ultima dosi addi potest.

Resina jalap, ad gr. vi. vel viij.

Pulvis rad. jalap, ad gr. x. vel xij.

Pulvis diacarth. ad ʒ. ß. vel ʒ. j.

De Apozemate mixto.

Competit in chronicis viscerum obstructionibus cum infarctu, ab omnibus humoribus simul confusis: tum & in præparatione ad curandam luem veneream, quando imus venter scatet copiosis humoribus excrementitiis.

℞. Radic. brusci, apii, an. ℥. j. cortic. rad. capparis, medii fraxini, & tamarisci, an. ℥. ſs. fol. cichor. cum toto, omnium capillarium, an. M. j. hellebori nigri ex aceto præparati ʒ. iij. polypod. querc. contusi, & sennæ mund. ana ℥. j. ſs. agarici recenter trochisc. & hermodact. an. ℥. ſs. turb. electi & rad. mechoac. an. ʒ. iij. semin. fœnic apii, petrof. an. ʒ. j. ſs. epith. & flor. cordial. an. p. j. fiat dococtio. Adde rhabarb. cum santalo in aqua cich. infusi & expressi ʒ. iij. fiat apozema pro 3. dosib. non claris, sed sæpè colatis: adde cuique, syr. rosar. solut. vel aquæ 9. infus. rosar. pallidar. ℥. j. capiat singulo manè tribus horis ante jusculum.

CAPUT II.

De Jusculo alterante & purgante.

JUsculum purgans fit, quando jusculis suprà præscriptis infunditur & leviter incoquitur senna: aliquando dissolvitur & manna, aut aliud electuarium, ad hanc formulam.

℞. Sennæ mund. ʒ. iij. anisi & cremor. tartari an. ʒ. ß. succi limon. recenter expressi ℥. j. infunde manè per semihoram, & leviter incoque decocto jusculi refrig. express. capiat hora sextâ, vel septimâ matutina.

Nota quod in affectibus pectoris, tussi, sanguinis sputo, & similibus acida non sunt miscenda.

Præscribi etiam debet jusculum purgans, in quarta quaque dosi jusculi alterantis, juxta hanc formulam.

℞. Sennæ mund. ʒ. iij. anisi & cremoris tartari an. ʒ. ß. infunde & leviter coque in quarta quaque dosi jusculi alterantis, in octava autem dissolve mannæ ℥. j. vel ℥. i. ß. aut si humor exigat & febris non repugnet, præsertim quando humores crassiores, pituitosi, melancholici sunt purgandi, dissol. electuarii de citro vel diacarth. ʒ. iii. vel ℥. *ß.*

Formula jusculi purgantis ad curationem, vel præcautionem in debilibus, gracilibus, morbis calidis pectoris, tussi, sputo sanguinis, asthmate, phthisica dispositione.

℞. Rad. cich. bugl. an. ℥. i. fol. cich,

pimpin. capill. ven. agrim. an. M. i. fiat decoct. cum frustulo colli carnis, vervecinæ, vel vitul. colatur. leviter incoque sennæ mund. ʒ. iii. anisi & cremor. tartari, ana. ʒ. *ſs.* express. dissol. manæ ℥.i. vel ℥. i.*ſs.* colaturam capiat manè &c.

CAPUT III.

De Syrupo magistrali.

SYrupus magistralis componitur vel ex decoctis alterantibus & purgantibus, vel ex succis herbarum, & saccharo, coquendo usque ad consistentiam syrupi.

Decoctis alterantium utimur in chronicis affectibus hepatis, lienis mesenterii, quando, non solùm purgare intendimus, sed & aperire.

Succi ex usu sunt in hypochondriacis morbis, cæterisque melancholicis affectibus ab atrabile, cancro, phlogosi hypochondriorum, scorbuto, quando humectandi & refrigerandi necessitas est major: & quidem utiliores

tiores ſunt ſucci, quia plantarum ſalibus magis turgent, quàm decoctà, in quibus ob diſſipationem ab igne, paucus eſt ſal volatilis.

Doſis purgantium debet eſſe triplo, aut quadruplo major, quàm in apozemate.

Saccharum additur, vel aliqua mellis portio cum ſaccharo in affectibus frigidis pulmonum, tum ut diu ſervetur liquor incorruptus, tum ut ſaporem gratiorem concilient.

Proportio liquoris ad ſaccharum, aut mel, eſt dupla, aut tripla, ut ſi ſint liquoris ℔. iij. ſit ſacchari ℔. i. *ſs.* vel ſecundum aliquos ℔. i. prout craſſior, vel dilutior ſyrupus experitur, vel durationi longiori, aut breviori deſtinatur, vel etiam prout remiſſiùs vel fortiùs purgans exigitur, à ſacchari magna copia ſyrupus debilitatur & calidior fit.

Doſis eſt ad ʒ. i. ß. vel ℥. ij. pro majori vel minori ſyrupi efficacia, humoribus purgandis, & ætate.

Sumitur, vel cum juſculo alterante, vel cum ſero lactis, vel in aquis bugloſſi, borrag. &c.

Usus est.

1. In morbis chronicis hepatis, lienis, affectibus hypochondriacis, melancholicis, uterinis, cancrosis, scorbuticis, pulmonicis, in quibus, post universalia remedia alterantia & purgantia, jusculis, sero lactis, lacte asinino in mensem & ultrà utimur, & clementer sexto vel octavo die est purgandum; vel etiam quia hujuscemodi affectus ultra perdurant, aut curati redeunt, semel aut bis in mense hujusmodi syrupo humores expurgamus.

Formula syrupi magistralis ex decocto, quoslibet humores præparans, & purgans.

♃. Rad. asparag. brusci, apii, an. ℥. i. ß. cort. rad. capparis, & medii fraxini, an. ℥. i. fol. capillar. omnium, agrim. cichor. cum toto, an. M. i. summit. aspar. & lupuli, an. M. ß. sem. apii, petrof. an. ℥. ß. florum cordial. an. p. ii. fiat decoct. colatur. ad ℔. ii. ß. infunde, & ut artis est, decoque polypod. quercini contus. & sennæ mund. an. ℥. iii. agarici recenter trochisc. hermodact. turb. gum-

mosi, an. ℥. i. radic. mechoac. ℥. ß. epithymi ℥. i. semin. fœnic. cinamomi, an. ʒ. i. ß. express. ad ℔. i. ß. dissol. rhab. in aqua cichor. cum santalo infusi & expressi ℥. i. sacchari albi ℔. i. ß. fiat syrupus perfectè coctus.

In causa calida prævalente, sequens magis convenit.

℞. Radic. asparag. brusci, bugloss. an. ℥. ii. fol. cichor. & capillomnium, an. M. j. liquirit. & passul. purgat. cremor. tartari an. ℥. i. flor. cordial. cichor. an. p. ii. fiat decoctio: colaturæ ad ℔. ii. infunde, & leviter coque polypod. & sennæ mundat. an. ℥. iii. agarici recenter trochiscati, & hermodact. an. ℥. i. tartari vitriol. ʒ. i. express. ad ℔. i. ß. dissolve rhab. electi cum santalo in aqua cichor. infusi & expressi ℥. i. aquæ novem infus. rosar. pallid. ℥. vi. sacchari albi ℔. i. ß. coque in syrupum.

Exemplum syrupi magistralis ex succis.

℞. Succor. recenter expressor. & depurat. cichor. utriusque buglossi, lupulor. fumar. ℔. ii. succi pomor.

redol. & novem infuſ. roſar. pallidar. ana ℔. i. ſennæ mund. ℥. iv. polypod. querc. contuſi, ſemin. carth. epith. an. ℥. ii. radic. hellebori nigri ex aceto præparat. ℥. i. ß. agarici recent. trochiſcati, turbit, & rad. mechoac. an. ℥. ii. tartari vitriol. ℥. i. caryophyl. zinzib. an. ʒ. i. infundantur & coquantur: colatur. ad ℔. ii. diſſolve rhab. electi in ℔ i. ſuccor. infuſi cum ſantalo & expreſſi ℥. i. ß. ſacchari albi ℥. xx. fiat ſyrup. perfectè coctus.

Sequens ſyrupus confert in affectibus hypochondriacis, in infarctu ab humoribus bilioſis aduſtis, phthiſi, hæmoptyſi, cæteriſque aliis caſibus, quibus per intervalla purgandum, & humorum commotio timenda eſt, præſertim in conſtitutione debili, corpore gracili, & viſceribus calidis.

℞. Sennæ mund. ℥. i. coriand. præpar. ʒ. i. rhab. ℥. ß ſantali citrini ʒ. i. aquæ cichor. ℥. xx. infunde calidè ſupra cineres per ſex horas. Colaturæ expreſſæ diſſolve pulpæ caſſiæ recenter extractæ ℥. iv. infunde per quatuor horas calidè, per vices

agitando cum cochleari, cola & exprime: colaturæ expressæ dissolve mannæ ℥. iii. sacchari albi ℥. iv. liquentur simul lento igne sine ebullitione sæpe cum cochleari movendo, fiat syrupus idonea consistentia.

Dosis est ad ℥. ii. vel ℥. iii.

Modus utendi prædictis syrupis hic est.

℞. Syrupi magistralis præscripti ℥. ii. plus minus pro ætate, morbo, & probatâ operatione, dissolve in jusculo refrigerante, vel seri lactis suff. quantitate, capiat manè. Si non purgetur sufficienter, incoqui debent jusculo, vel sero lactis, sennæ ʒ. ii. vel ʒ. iii. & deinde expressione factâ dissolvetur syrupus.

CAPUT IV.

De Diæta alterante & purgante.

Diæta vel est alterans & sudorifica, de qua suprà cap. 12. sect. 2. vel simul & cathartica, de qua hic.

Estque decoctum exsiccans, sudores movens, & par alvum evacuans.

Paratur ex sudorificis ut suprà eadem dosi, purgantia in pauca copia & dosi præscribenda, ex quarta parte minori, quàm in apozemate, quia vires ferre non possent evacuationem insignem per habitum & secessum eodem tempore.

Tempus sumendi est manè hora sexta per 10. aut 15. dies, si vires ferant & morbus exigat. Alioquin per 5. vel 8. dies primos hæc diæta purgans, postea vero detractis purgantibus sudorifica continuatur.

Usus est in corporibus cacochymis, & robustis, in morbis frigidis & humidis cerebri, nervorum, ad apoplexiæ reliquias auferendas, ad arthritidem, asthma à causa frigida, luem veneream, &c.

℞. Rad. chinæ & salsæ parill. an. ℥. j. ß. aquæ fontis ℔. iij. infunde per 24. horas, deinde fiat decoct. ad mediæ partis consumptionem, addendo sub finem Polipodii quercini & fol. sennæ, ana ℥. i. turb. hermod. & agar. recent. trochis. an. ʒ. ij

ſemin fœnic. ʒ. j. cinam. ʒ. ſs. de colatur. capiat ℔. i. ſs. ſingulo manè. &c.

Nota, non eſſe ſudores vi excitandos, ſed corpus relinquendum ſolitis ſtragulis coopertum, ut pro libito transſudet aut expiret.

Per totum diætæ tempus utendum ſequenti bocheto.

℞. Salſæ parill. ℥. ii. aquæ fontis ℥. viii. infunde & decoque ut artis eſt, colaturâ utatur pro bocheto.

Ante uſum cujuſlibet diætæ præmittenda ſunt alterantia & evacuantia, ne materia fuſa effervеſcat, aut in partes debiliores feratur.

Ad reliquias apoplexiæ auferendas, aut paralyſim ipſi ſuccedentem, utimur prædictâ diætâ purgante. Cui etiam incoqui debet folior. betonicæ, meliſſæ, arthriticæ, & primulæ veris, an. M. i. vide tamen, ne calor viſcerum repugnet, & potiùs attemperantia miſcenda inſinuet.

CAPUT V.

De Opiata.

PRædictis formulis alterantium, roborantium, & purgantium accedit opiata, quæ est medicamentum consistentia molle, non tamen fluidum, compositum ex variis, ut conserva, electuariis, pulver. syrup. & similibus.

Usus est.

1. Ad alterandum & aperiendum, in intemperie & obstructione viscerum, suppressis menstruis, pallidis virginum coloribus, morbis melancholicis, & similibus, præmissis sufficienter universalibus.

In causa calida.

℞. Conser. flor. cichor. ℥. i. croci martis aperient. ʒ. vi. confect. hyacinth. & magisterii tartari an. ʒ. i. pulver. diarrhod. abbat. ℈. ii. cum syrupo capill. ven. fiat opiata, de qua capiat manè ʒ. ii. superbibendo parùm aquæ cichor. postea leviter ambulet per

unam aut alteram horam, & post tres horas capiat jusculum alteratum herbis refrigerantibus, per 10. aut 12. dies.

Nota, non esse præscribendos sales lixiviales, ut absinthii, tamarisci, cichor. & similes, quando chalybe aut chalybeatis opus est in opiatâ. Quandoquidem huiusmodi sales ita chalybem præcipitant, ut sola ferè pars adstringens remaneat.

In causa mixta ex calida & frigida.

℞. Conser. flor. borrag. & capill. ven. an. ℥. vi. chalyb. præpar. ʒ. i. confect. hyacinth. & diarrhod. abb. an. ʒ. i. spir. tartari ʒ. iii. syrup. capill. ven. q. s. fiat opiata de qua cap. ʒ. ii. mane &c.

Opiata aperiens sine chalybe, quando leves sunt obstructiones cum lenta febre, præmissis universalibus.

℞. Conser. flor. cich. ʒ. i. cynorrh. ʒ. ß. confect. hyacinth. & tartari vitriol. an. ℈. iv. salis fraxini & absynth. an. ʒ. ß. pul. triasanth. ℈. ij. cum syrup. de cichor. simpl. fiat opiata: de qua capiat ʒ. ij. manè.

In contumacibus obstructionibus addi possunt.

Spiritus gummi ammoniaci ad ʒ. j. ß.

Spiritus volatilis salis ammoniaci ad ʒ. iij. &c. quæ cap. 3. sect. 1. de juscu-lo aper. descripta sunt.

Nota, quòd post quintam, & decimam dosim, sit præscribendum medicamentum purgans, dum aliqua ex prædictis opiatis utitur ægrotans, ad præparatæ materiæ evacuationem.

Vel

℞. Pul. diacarth. ʒ. j. pul. hieræ picræ ℈. i. diagridii gr. iv. misce cum ʒ. ij. opiatæ, in quinta & decima dosi.

2. Ad aperiendum & purgandum, quando materia est crassa, & corpus validum, in morbis viscerum, uteri, mesenterii, cum obstructionibus inveteratis.

In causa calida.

℞. Conser. flor. cich. ℥. j. salis martis ʒ. ij. sennæ mund. rhab. electi, agar. recent. trochisc. an. ʒ. i. ß. radic. mechoac. ʒ. i. magisterii tartari ℈. ij. pulveris triasantali ʒ. ß. cum sy-

rupo roſ. ſol. fiat opiata, de qua capiat ʒ. ij. aut ℥. iij. per decem dies.

In cauſa mixtâ craſſa, contumaci.

♃. conſer. capill. veneris, & chalyb. præpar. cum ſulphure, an. ʒ. vi. gummi ammoniaci in aceto ſoluti & per ſetaceum trajecti ʒ. iij. ſennæ mund. agar. recent. trochiſc. rhab. electi, an. ʒ. ij. radic. mechoac. & jalap. an. ʒ. ß. pulver. diarrhod. & fæculæ bryoniæ, an. ʒ. ß. cum ſyrupo de pomis regis Sabor, fiat opiata, de qua capiat ʒ. ij. vel ſi non ſatis purgetur ℥. iij. manè par 10. aut 12. dies, &c.

♃. Sennæ mundat. rhab. elect. agar. recent. trochiſc. ana. ʒ. iij. radic. jalap. & hermodact. an. ℥. j. ß. ſemin fœnic. & coriand. an. ʒ. i. ſalis martis ℥. iij. mellis q. ſ. fiat opiata, de qua capiat manè ʒ. iij. per &c.

Nota 1. augendam eſſe doſim eorum ex quibus opiata componitur; vel eandem minuendam eſſe, prout in plures vel pauciores dies deſtinatur.

Nota 2. in usu chalybis; levi post quamlibet dosim corpus motu esse exercendum, ut faciliùs ad intima penetrent aperientia, & humores moti promptè obediant, robustis per loca difficilia eundum, debilioribus & minùs robustis per plana & proclivia, idque per duas horas, per intervalla quiescendo metu lassitudinis. Post tres horas à sumpta opiatâ, sumendum est jusculum alteratum herbis aperientibus & refrigerantibus.

Nota 3. ante usum opiatæ chalybeatæ præmittenda esse sufficienter universalia ad præparationem, & majori ex parte materiæ evacuationem; tum ut calor, si quis adsit, temperetur; tum ne chalybis vi humores fusi & attenuati, penitiùs in obstructas partes deducantur: cum è contra universalibus sufficienter præmissis superstites in penitioribus partibus & venulis humores chalybis pondere, & vi salis ipsius volatilis attenuentur abstergantur, acida imbibantur, simulque à purgantibus foràs educantur.

3. Ad refrigerandum & incras-

ſandum in tuſſi violentâ & contumaci, ſputo ſanguineo, menſium profluvio, ad curationem, vel præcautionem poſt univerſalia.

℞. Conſer. roſar. & conſol. maj. an. ℥. j. confect. hyacinth. ʒ. i. perlar. præpar. corall. rubr & ſemin. plantag. an. ʒ. ſs. laud. opiati ℈. j. cum ſyrupo de roſis ſiccis fiat opiata: de qua capiat ʒ. i. aut ʒ. ij. ſingulo veſpere dum ibit cubitum, ſuperbibendo cyathum aquæ papaveris rhœad. & portul.

Vel

℞. Conſer. roſar. Genu. cynorr. & ſymph. major. an. ʒ. vi. pulv. flor. papaver. rhœad. & ſem. papav. alb. an. ʒ. j. pul. boli armeni tenuis ʒ. ß. gumm. tragac. & ſem. alth. an. ℈. iv. cum ſyrup. de roſis ſiccis f. opiat. de qua capiat ʒ. ij. ter. in die, manè, veſpere hora 4. & in lecti ingreſſu.

4. Ad roborandum, de quo vide partem ultimam de roborantibus.

CAPUT VI.

De Bolo.

BOlus est medicamentum solidum quidem, sed molle, dictus à sumendo βῶλος, quod per morsellos deglutiatur.

Fit ex electuariis, pulpis, conservis, pulveribus in consistentiam minùs fluidam, deglutibilemque, redactis.

Usus.

1. Ad alterandum.

Bolus aperiens in obstructionibus viscerum, cachexiâ, suppressis menstruis, morbis melancholicis.

♃. Salis martis gr. vi. vel viij. vel x. conser. flor. cich. ʒ. ii. fiat bolus, utatur per xv. dies, intermixtis purgantibus per ptisanas, quinto quôque die, & adhibito corporis motu, ut in opiata chalybeata.

Bolus refrigerans & roborans in febribus, tum & post purgationem.

♃. Conservæ rosar. ʒ. ij. confect. hyacinth. ʒ. ſs. salis prunellæ & triasantal. an. ℈. i. fiat bolus.

Bolus adſtringens in alvi fluxu.

℞. Conſer. roſar. rubr. ℥. i. ſs. trochiſc. de corallis, & de terra ſigillata, an. ℈. i. ſyrupi granator. q. ſ. fiat bolus.

In dyſenteria, & omni immodico fluxu ſanguinis dolore ſedando, & ſomno conciliando in cholera morbo, & omni profluvio alvi à bile.

♃. Conſer. roſar. rubr. ℥. ſs. laudani opiati gr. ij. vel iij. fiat bolus, detur horâ convenienti manè aut veſpere.

Præſcribi poteſt idem bolus in phrenitide, paraphrenitide, maniâ, omnibuſque morbis, in quibus adſunt ſymptomata paraphorica.

Cave in pueris, ſenibus, & valdè debilibus à laudano; ſi abſolutè neceſſarium videatur, ne his præſcribatur ultra unum aut alterum granum.

Ad alios uſus concinnatur bolus, ut ad ſudorem ex ſudorificis, ad urinas movendas ex appropriatis, &c.

2. Ad purgandum. De quo vide caput de bolo cathartico.

3. Ad roborandum. conſule caput de bolo roborante.

CAPUT VII.

De Pilulis.

Pilulæ ſunt medicamenta forma ſolida & rotunda, ad alterandum, purgandum, roborandum, comparata.

Vocantur catapotia, quòd deglutiendo integræ ſumantur. Quod fit vel ad inſuavitatem ingredientium fallendam, vel ut longiùs in ventriculo morentur cum roborare, vel à longinquis partibus purgare intendimus; vel cum aqua & pituita fluctuant in imo ventre.

Componuntur ex ſpeciebus aperientibus, diureticis, purgantibus, & roborantibus, prout varia eſt intentio, quæ excipiuntur liquore aliquo glutinoſo, ut ſyrupo, melle, ſapa, mucilagine, ut in maſſam aptiùs cohæreant.

Ad multos uſus deſtinantur.

1. Ad aperiendum in obſtructionibus viſcerum, pallidis coloribus, morbis melancholicis, &c.

℞. Calybis præpar. cum sulph. ℥. i. pulver. diarrhod. abbat. ʒ. i. cum syrupo capill. ven. fiant pilulæ: dosis est ʒ. i. singulo mane, superbibendo parum aquæ buglos. vel cichor. per 9. dies, præmissis universalibus, interjectâ & subsequente purgatione.

℞. Chalyb. præpar. ℥. ß. vel salis martis ʒ. ij. gummi ammoniac. in aceto soluti ʒ. iij. aloës lotæ in aqua cichor. ʒ. ij. tartari vitriol. ℈. iv. cum syrupo capill. ven. fiant pilulæ: dosis est ad ℈. ij.

Pro Hystericis ad præcautionem.

℞. Gummi ammoniaci cum aceto præpar. ʒ. i. chalybis præpar. cum sulph. ʒ. ij. myrrhæ rubr. castor. optimi, an. gr. vi. croci ℈. ß. spiritus volatilis salis armoniaci gutt. xv. syrupi capill. ven. q. s. fiant pilulæ 40. capiat iv. dum it cubitum, per duos aut tres dies, in singula septimana.

Ad urinas movendas, sabulosam materiam devehendam, detergenda ulcera in gonorrhæâ.

℞. Terebinth. venet. vitrioli albi, an. ℥. i. ß. misce in mortario marmo-

reo, diu terendo, dum simul incorporentur. Fiant pilulæ ad pisi molem. Dosis est ʒ. i. aut ʒ ij. per 6. aut 8. dies, manè tribus horis ante juscu-lum.

2. Ad aperiendum, & purgandum in diuturnis obstructionibus viscerum, febribus quartanis, cachexiâ, retentione menstruorum, &c. quandò materia simul præparanda & evacuanda.

℞. Chalyb. præpar. cum sulph. ℥. i. aloës optim. sennæ mund. rhab. electi, & agar. recent. trochisc. an. ʒ. ij. gummi ammoniaci in aceto soluti & trajecti ʒ. iij. fœnic. bryon. & pulver. diarrhod. abbatis, an. ʒ. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite fiat massa pilularum: de qua capiat ʒ. i. singulo die, tribus horis ante jusculum, per viii. vel ix. dies, deambulando per unam aut alteram hoam.

Vel.

℞. Aloës optim. gummi ammoniaci soluti & trajecti, ana ʒ. iij. sennæ mund. rhab. myrrhæ electæ an. ʒ. i. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite scillitico fiat massa pilular. de qua capiat ℈. ij. alter-

nis diebus duabus horis ante prandium.

In hysterica passione.

℞. Assæ fœtidæ, castor. & laudani opiat. an. gr. ij. fiant pilulæ iij. capiat statim.

Ad tussim sedandam, dum materia salsa & subtilis est, & tussis valdè molesta.

℞. Succi liquirit. ℥. i. myrrhæ ℥. ß. laudani opiat. gr. xv. cum syrupo de papavere fiant pilulæ. Dosis est ad gr. x. singulo vespere, horâ somni.

Ad adstringendum in quolibet sanguinis fluxu, & in fine gonorrhœæ.

℞. Pilul. de bdellio ℨ. ß. trochisc. de karabe, de corallis, an. ℈. i. mastich. ℥. ß. cum syrupo de rosis siccis fiant pilulæ, dosis est ad ℥. ß.

3. Ad purgandum simpliciter. De quibus vide in parte secunda cap. 6. de purgantibus pilulis.

CAPUT VIII.

De Pulveribus.

PUlveres facilè parantur, dum ficca medicamenta, feu ex mixtis fimplicibus; feu ex vegetantibus, aut animalibus, redigi in pulverem jubentur.

Alius officinalis, qui fervatur paratus in officinis.

Alius Magiftralis, qui à medicis præfcribitur fecundum variam intentionem; & vel eft externus, vel internus.

Vfus interni 1. ad alterandum in diuturnis vifcerum obftructionibus, cachexiâ, pallidis coloribus, ad quæ pathemata fequens pulvis utiliffimus eft. Dicitur Quercetani cachecticus.

℞. Limatur. chalyb. cum fulph. calcin. ℥. i. fœcul. rad. aronis ʒ. i. ß. ambræ grif. gr. xii. effent. corallor. magifter. perlar. an. ℈. iv. facchari q.f. fiat pulvis. Dofis eft ad ʒ. *ß*. manè per aliquot dies.

Vel

℞. Chalyb. præpar. cum ſulph. ſacchari ana ℥. i. fiat pulvis : de quo capiat manè ʒ. i. ß. per x. dies, tribus horis ante juſculum.

Contra febres intermittentes.

℞. Dictamni, fol. ſcordii ſicc. an. ʒ. ii. ſemin. card. bened. cornu cervi præparat. an. ʒ. i. antimonii diaphoretici ʒ. ß. fiat pulvis tenuiſſimus, doſis eſt ʒ i. horâ unâ ante paroxyſmum, ſuperbibendo aquæ card. bened. vel ſcab. ℥. iij. continuando per ſex dies, præmiſſis ſufficienter univerſalibus, in corpore obeſo humido, non gracili ſicco.

Hactenus inutili conatu, omni artis ingenio, quæſitum eſt febrifugum intermittentibus febribus ſiſtendis, aut extirpandis idoneum. Felici hujus ſeculi experimento inventum præbuit natura, ex vegetantium familia; idque ſimplex, innocens, innoxium omni conſtitutioni, & ætati, quod rationali methodo adhibitum huc uſque mira præſtitit, febriles paroxyſmos quaſi faſcino ligat per ſpatium viginti dierum, aliquando ad men-

ſem integrum, ſæpe etiam penitùs extinguit. Cortex eſt cujuſdam arboris cortici, junioris quercus non abſimilis, ſapore amarus & ſubadſtringens, dicitur china chinæ: ſic præſcribitur.

℞. Chinæ chinæ in pulverem redactæ ʒ.ij.aq.fontis ℥.iij.infunde tepidè: aquam bibat & pulverem longè ante paroxyſmi initium, nihil ſumendo ante & poſt per tres horas.

Infuſio fit tepidulè per tres horas, plus minus nihil refert, aliàs in vino albo, à quo tamen abſtinendum, dum viſcera & humores nimiùm incaleſcunt; neque minùs febrem ſiſtere, uſus oſtendit, cum in aqua ſimplici infunditur, quàm cùm in aqua cichor. fumar. bugloſſ. roſar. aut cum conſerva cichor. cynorrhod. vel pulpâ pomi cocti permixtus exhibetur.

Tempus præſcribendi, tum & ſumendi vel eſt liberum, vel coactum. In curatione regulari quando non urget grave aliquod ſymptoma, ante uſum ipſius, corpus ſedulò præparandum eſt, tum alterantibus, tum evacuantibus. Sed cùm timor eſt, ne acceſſionis violentiâ & maligna humorum indole, tum &

ſymptomatis cujuſpiam vi corruant vires, non eſt exacta illa præparatio expectanda, priùs enim æger deficeret. Sic vidimus in quibuſdam, quibus febris vehementia, humorum copia & malignitas, cordis & cerebri viribus in paroxyſmos deficientibus, mortem citò & certis indiciis intendebant, ſumpto pulvere ſemel, bis terque, febriles paroyſmos & omnem deleteriam indolem deſæviiſſe, & his quidem vel leviter, vel nullatenùs per alvum, ob temporis defectum expurgatis; ſed hoc irregulari modo, & viribus præ ſymptomatum vehementia peſſundatis, vel proximè perituris.

Pariter dicendum de tempore, quo ſumi debet, ſæpius enim paroxyſmum ſiſtit, ſi exhibeatur octodecim, vel viginti horis ante paroxyſmi initium, maximè ſi non unà vice, ſed ter, quaterque conſequenter, ſemel in die, longè ante acceſſionis, vel exacerbationis principium. Sic enim ictu quaſi repetito certiùs febrem jugulat, & ſæpe recidivam tollit; ad quam præcavendam, non inutiliter paratur opiata ex eodem pulvere & conſerva flor.

cichorei, vel fructuum cynorr. de qua æger ter aut etiam pluries in septimana, per mensem, capiat frustulum manè jejuno ventriculo; quo tempore alvus die alterno clystere laxanda. At si desit sufficiens intervalli tempus, quod in subintrantibus, & duplici tertiana continua sæpe contingit, tempore remissionis; & hoc si desit, omnibus in pejus ruentibus, quolibet etiam paroxysmi tempore propinandum est.

Dosis pulveris est ad ʒ. ij. pueris pro modulo ætatis ad ʒ. i. aut ʒ. ß. cùm verò subinde repetita fit exhibitio, sufficit dosis media.

Prodest omnibus febribus intermittentibus, quotidianis, tertianis, quartanis; omnibus pariter morbis, in quibus insignis est humorum tenuium fermentatio, maximè si periodicè recurrat, ut in cholera morbo, alvi fluxu bilioso symptomatico, & similibus, tunc verò datur pulvis in aqua rosar. portul. aut si vomitus instet, cùm conserva rosarum permiscetur.

Qualitates hujus pulv. & modum operandi detergit, 1. sapor, qua enim amarus, calidus siccus est & tenuium partium,

partium, quibus aperit, attenuat, resolvit, & motu idoneo exagitando, putredinis fermentum præcipitat: quâ verò stypticus est, subadstringit, sicque motum humorum frænat, & partes roborat, illam præcipuè in qua focus est, & hac partium heterogenearum energiâ, febriles excandescentias mirabiliter coërcet, quod forsan non præstaret, si spiritus, extractum, vel oleum ipsius exhiberetur. 2. patet hunc esse ipsius agendi modum ab effectu: si enim sumpto pulvere cesset febris, adhibito deinde, seu post paucos, seu post plures dies, medicamento purgante, incandescit fomes & febrilis motus renovatur, scilicet sopito empyreumate, & quasi fascino pulveris irretito, rursus exagitato. Idcóque abstinendum est ad mensem pharmaco purgante, solis clysteribus alvus laxanda, & exquisita victus ratio adhibenda.

Antiquus est apud Arabes & Turcas, jam verò Europæis valde familiaris potus coffee, fabæ nempe cujusdam Arabicæ Bon dictæ. Est hic fructus

tenuium partium, calidus in primo gradu, siccus in secundo, qui ut par est assatus, & in pulverem redactus, in aqua ferventi ad tincturam coctus, & sorbillando haustus mira (ut inquiunt) præstat: spiritus narcosi irretitos expedit, purgat, illustrat, & diu vigiles innoxiè conservat, vapores & flatus discutit, humidum cerebrum venosumque genus exsiccat, roborat: ac proinde eum dolori capitis, vertigini, stupori, catarrho, cordis palpitationi, ventriculi debilitati, imò & obstructionibus hepatis, lienis, uteri conferre, non vulgaris notæ authorum experientia testis est. Sed quo marte id præstat? An non sale volatili, quo multum abundat; constat ex odore, quem plurimum exhalat, etsi diu servatus, ex oleoso succo quasi balsamico, quem exprimit, quo stomachum, cerebrumque roborat. Sed crediderim temperamento frigidis & humidis, aut minùs calidis, non autem macilentis, adustis, & soluto in serum sanguini convenire. Sic paratur.

℞. Pul. coffee ritè tosti cochlear

i. projice in ℥. x. aquæ ferventis, lentè bulliat, sæpè movendo cum cochleari, donec liquor sit tinctus, qui deinde calidè jejuno ventriculo cum pauco saccharo sorbillandus, ter in septimana. Liquorem cum pulvere alii absorbent, & tunc minùs incoqui debet.

Sed quid de herba Japonensi & Chinensi Thee dicta? de cujus usu hæc eventilant. Caput levat & servat à somno immune, vapores reprimit, ventriculum roborat, renes calculo & arenis expurgat, tollit capitis dolorem, lassitudinem, gravedinem, apnœam, intestinorum tormina, calefacit modicè, & adstringendo osculum ventriculi, vaporum suprà ad somnum repentium coërcet ascensum.

Modus utendi est 1. In substantia, dum ejusdem in pulverem redactæ cum aquæ calidæ cyatho sumitur ad ʒ. ß. vel ʒ. i. 2. In decocto in aqua ad ʒ. i. ß. addendo saccharum ad gratum saporem, & sumitur calidè. 3. Distillatione cum aquis appropriatis in B. M. 4. Infunditur ad ℥. i. ß.

in aquis cordialibus vel vino generoso tenui, de quo sumitur ad cochlear. iii. aut iv. addito pauco saccharo. 5. In extracto, redigendo in pilulas, quarum dosis est ad gran. x. 6. Suffumigio ad eundem modum, quo in tubulo utimur nicotianâ, & in morbis frigidis capitis, pectoris, & gravedine.

Pulvis contra vermes pro infantibus.

℞. Sem. contra ℥. ß. senn. mund. ʒ. i. ß. coriand. præp. & cornu cervi usti an. ℈. i. ß. f. pulvis, dosis est ad ℈. ii. vel ʒ. i. manè per tres dies.

Contra aborsum.

℞. Gran. Kerm. ʒ. i. santal. rubr. rad. torment. an. ʒ. ß. perlar. & corallor. præpar. an. ℈. i. manus Christi perlar. ʒ. ii. f. omnium pulvis, dosis est ad ʒ. ß. cum ovo sorbili manè.

Contra calculum.

℞. Calculi renum, aut vesicæ q. v. contere in tenuissimum pulverem, & propina, præmissis universalibus: abstergit mucosam è renibus & vesica, pituitam, sabulosam abducit colluviem, & lapidem comminuit.

Vel

℞. Salis fabar. prunell. & cremor. tartar. an. ʒ. i. misce, fiat pulvis: dosis est ab ʒ. ß. vel ʒ. i. ter in septimana, manè jejuno ventriculo cum pauca conserva rosarum vel cum ovo.

Vel

℞. Oculor. cancr. præpar. succini albi, cremor, tartari, ana ʒ. ii. lapidis nephritici præpar. ʒ. i. ß. milleped. præparat. ℈. ii. nucis mosch. ʒ. ß. fiat omnium pulvis: dosis est ad ʒ. ß.

2. Ad purgandum, de quo in parte 2. de purgantibus.

3. Ad roborandum, de quo suprà capit. de cardiac. & infrà dum de roborantibus.

Usus externi.

Ad ossa exfolianda.

℞. Rad. aristol. rotundæ, ireos Florent. an. ℈. i. ß. myrrh, & aloës an. ʒ. i. euphorbii ℈. i. fiat omnium pulvis, ossi corrupto, vel alterato inspergendus.

Vel

℞. Aristol. rotund. euphorb. ireos Florent. an. ʒ. i. sabinæ siccæ,

aluminis usti, mercurii præcipitati ana ℈. i. aloës, myrrhæ, an. ʒ. ß. olei garyop. gutt. x. fiat pulvis inspergendus ossi carioso, quod priùs ablue aqua aluminosa.

Ad putridas carnes consumendas, & detergendum in ulcere maligno.

℞. Mercurii præcipitati rubri ℥. ß. redigatur in pulverem inspergendum ulceri bis in die.

Vel

℞. Ossis sepiæ, sacchari candi tuthiæ præpar. an. ℈. i. vitrioli ℈. ß. fiat pulvis.

Vel

℞. Radic. aristol. rotund. gentian. an. ʒ. ii. myrrhæ, aloës, plumbi usti, tuthiæ præpar. an. ʒ. i. fiat omnium pulvis ulceri inspergendus.

Ad fœda faucium ulcera in lue venerea, aut aliis affectibus in quibus adest maligna qualitas.

℞. Sulphuris vivi ℥. ß. myrrhæ rubræ, aluminis saccharini an. ʒ. ij. mastiches, thuris ana ʒ. i. ℈. ii. fiat omnium pulvis, de quo misce ℥. i. cum. ℔. i. vini albi sublimati, aut camphorati, & utere pro abluendo ulcere.

Alumen saccharinum fit ex alumine rupeo, ovi albumine, & saccharo simul mixtis & exsiccatis.

Vinum sublimatum fit ex sublimati optimi gr. x. infusis in ℔. i. vini sub calidis cineribus ad tertiæ partis consumptionem decoctis, sic de camphora.

Non est hoc remedio utendum quando ulcus siccum est, vel humor tenuis acris, & corpus calidum siccum gracile, sed quando ulcus scatet pituitosis glutinosis, crassisque sordibus; in primo enim casu plus valent aquæ leviter aluminosæ, vitriolatæ, ferrugineæ, maximè si minerales sint.

Ad sanguinem sistendum.

℞. Aloës, myrrhæ & vitrioli an. ℥. j. ß. boli armen. terræ sigill. & sang. drac. an. ℥. i. fiat omnium pulvis admovendus parti, unde fluit sanguis.

Vel

℞. Thuris, aloës, boli armen. & pilor. lepor. an. partes æquales, excipe ovi albumine, & admove parti vulneratæ, ex Gal.

Pulvis sympathiæ.

℞. Vitrioli Veneris q. s. calcina

usque ad albedinem, dum sol percurrit signum leonis, deinde redige in pulverem tenuissimum.

CAPUT IX.

De Tabellis.

Tabella est medicamentum solidum ex pulvere & sacchàro, in convenienti liquore soluto, & iterum ad duritiem cocto, atque tabulato: dicitur tabella à plana forma.

Ea debet esse proportio pulveris ad saccharum, ut pro ℥.j. sacchari, fit ʒ.j. pulveris.

Nota, non esse dissolvendum saccharum in liquore acido, ut succo limonum, &c. nam iterum non concresceret; multò minùs si spiritus acidi vitrioli, sulphuris & similes admisceantur, aut etiam oleum.

Usus 1. ad alterandum in obstructionibus chronicis, febribus intermittentibus, melancholia, &c.

℞. Chalyb. præpar. cum sulph. ℥. ß. confect. hyacinth. ʒ. j. ambræ

griseæ ℈. ß. sacchari in aqua cichor. solut. ℥. iv. fiant tabellæ, de quibus capiat ʒ.ii. singulo manè superbibendo aquam cichor. per x. aut xv. dies.

Vel

℞. Salis Martis ʒ.iij. cinam. ʒ. ß. sacchari in aqua cichor. soluti & cocti ℥. iij. fiant tabellæ, dosis est ad ʒ.ij. &c.

Vel

℞. Magister. tartari ʒ. iij. spiritus gummi ammoniaci ℈. ß. sacchari ℥.iv. fiant tabellæ, dosis est ad ʒ. i. ß. singulo manè.

Ad tenuem fluxionem in cerebro incrassandam.

℞. Sacchari tabulati rosati ℥. iv. teneat sæpe in ore.

Vel

℞. Pulpæ rad. liquirit. vel alth. ℥. ß. pul. elect. diamarg. frig. & amyli sine calce parati, an. ʒ.i. sacchari in aqua rosar. solut. & cocti ℥. iij. fiant tabellæ.

Ad Asthma.

℞. Pulpæ radic. alth. & symph. maj. ℥. ij. florum sulph. ʒ. i. florum

H 5

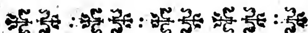
benjoin. ℈. j. sacch. in aqua tussilaginis soluti, & cocti ℥. iv. fiant tabellæ.

Vel

℞. Lactis vel florum benjoin. ℈. j. sacchari in aqua rosar. vel lilior. dissoluti ℥. iv. fiant tabellæ.

2. Ad purgandum: de quo vide caput de tabellis purgantibus.

3. Ad roborandum: de quo sectione de roborantibus.

SECTIO IV.

De Alterantibus & roborantibus externis.

CAPUT I.

De Epithemate.

Epithema significat vi nominis omne medicamentum, quod foris adhibetur, propriè tamen sumitur pro medicamento admovendo partibus no-

bilibus, ad ipsas alterandas & roborandas.

Duplex est liquidum, & solidum.

Liquidum componitur ex aquis, vel decoctis convenientibus, sive solis, sive cum confectionibus, pulveribus, electuariis. Penetrationis causâ additur succus limonum, vel acetum, vinum, aquæ spirituosæ, rof. naphæ, in hac proportione, ut ad ℔. i. liquoris, sint confectionis ʒ. ij. pulver. ʒ. i. liquoris ad penetrandum ℥. i. ß. additur camphora in calidis, crocus in frigidis affectibus ad gr. iv. Admovetur tepidè partibus principibus, aliquando etiam frigidè capiti, ut in mania.

Tempus adhibendi est hora quælibet, quando urget virium imbecillitas, aut aliqua causa promptè vires exhauriens. Tempus electionis est manè & vespere, medio tempore inter unum & alterum jusculum.

Modus utendi est hic, pannus scarlatinus, vel crassum linteum imbutum liquore epithematis, & leviter expressum, tepens adhuc parti admovetur: aufertur ubi exsiccatur, vel nimis

refrigeratur, & aliud super apponitur; idque continuatur per horam, bis in die.

Usus est.

1. Ad alterandum & roborandum cor, in febribus, in quibus adsunt æstus, imbecillitas virium.

℞. Aquar. bugloss. borrag. ros. an. ℥. iii. succi limon. & aquæ naphæ an. ℥. i. camphoræ gr. iii. fiat epith. cordi admovend. tepidulè bis in die.

In febre ardente & maligna.

℞. Aquæ scab. bugl. borrag. ros. an. ℥. iii. aquæ flor. arant. ℥. i. ß. confect. alkerm. & hyacinth. an. ʒ. i. pulver. diamarg. frig. ℈. ii. camph. & croci an. gr. iii. fiat epithema.

Post epithema, cordis regio inungitur linimento cordiali, quod sequenti modo paratur.

℞. Confect. alkerm. & hyacinth. an. ʒ. i. *ſs.* succi limon. vel pomor. q. s. fiat liniment. quo post epithema illiniatur regio cordis.

In febre maligna.

℞. Confect. alkermes ʒ. i. *ſs.* oleii scorpion. Mathioli q. s. fiat linimentum, vel:

Solo oleo ſcorpionum Math. aut balſamo Peruviano fit inunctio, vel ex mixtura utriuſque; vel ſine linimento admovetur epithema ſolidum infrà deſcribendum.

Aliquando poſt epithema admovetur pullus columbinus per medium ſectus ſolus, vel ſinapiſatus ʒ. i. pulveris diamarg. frigidi.

2. ad ſpiritus inſtaurandos & reficiendos in ſyncope.

In caſu calido vel frigido, in promptu eſt epithema ex ſolo vino, vel ex eodem cum theriaca, aut confect. alcherm. calidiuſculè cordi admoto, vel ſi adſit tempus parandi aliud.

℞. Aquar. ſcabioſæ, meliſſ. roſ. an. ℥. iij. aquæ reginæ Hungariæ ℥. ß. confect. alcherm. & hyacinth. an. ʒ. i. pulver. diamb. ℈. ij, croci gr. v. fiat epithema.

Cave in hyſtericis à moſcho & ambara.

3. Ad pectoris ardorem & ſiccitatem temperandum, in febribus ſynochis, ardentibus, præmiſſa venæſectione ſufficienter, tum & in febre hectica.

℞. Hordei mundati p. i. 4. femin. frig. maj. an. ʒ. ij. flor. viol. nenuph. an. p. i. fiat decoct. colat. ad ℔ i. misce olei amygd. dulc. ℥. ij. fiat epithema pectori admovendum tepidiusculè bis in die, illiniendo postea pectus oleo amygdal. dulc.

4. Ad hepar calidum refrigerandum & roborandum in febre, aut extra febrem.

♃. Aquar. cich. plantag. portulacæ, an. ℥. iij. aceti rof. ℥. i. ſs. pulver. triasantali & diarrhod. abbatis, an. ʒ. i. camph. gr. iv. fiat epithema admovendum bis in die super hepar.

♃. Fol. cich. portul. viol. agrim. plantag. an. M. i. 4. femin. frig. maj. an. ʒ. ij. santali citrini & rubri, an. ʒ. i. ſs. rosar. rubr. p. i. fiat decoct. colat. ad ℔. ij. adde aceti rosati ℥. ij. salis prunellæ ʒ. i. ſs. f. epithema pro hepatis regione.

In fluxu hæmorrhoidum, cachexiâ à causa calida, hepate existente debili, præmissis universalibus.

℞. Aquar. cichor. agrim. rosar. ana ℥. viij. incoque santali rubri & citrini

minutim secti ana. ʒ. j. colaturæ adde aceti rof. ℥. iij camphoræ gr. iiij. fiat epithema admovendum jecoris regioni.

Post epithema, in prædictis casibus admove sequens linimentum.

℞. Unguenti rof. Mesuës in oxycrat. loti ℥. iij. sacchari Saturni ʒ. i. cum succo cichor. vel plantaginis fiat linimentum, quo hepatis, & lumborum regio illiniatur post epithema.

Nota, non esse præscribenda epithemata nisi præcesserint universalia, ne, corpore existente pleno, humores magis impingantur, aut repellantur in partes principes.

Pro testibus ad partes nobiles alterandas.

In causa calida, delirio, phrenitide, maniâ, febre ardente, profluvio sanguinis è naribus.

℞. Oxycrati ℔. ij. utere pro epithemate testibus admovendo, cum linteis frigidè.

Vel

℞. Aquar. solani, plantag. rof. ana ʒ. iij. camphor. gr. v. misce pro epithemate.

In causa frigida, syncope, febre maligna pereuntibus viribus, cæterisque casibus, in quibus vires cordis extinguntur à frigida causa, seu externa seu interna, vel à calida admodum dissipatæ sunt.

℞. Vini optimi ℔. *ß.* confect. alcherm. ʒ. iij. misce, fiat epithema: admove calidè testibus.

De Epithemate solido.

Epithema solidum componitur ex conservis cardiacis, confectionibus, pulveribus, succis; cum hac proportione ut ad ℥. iij. conservæ, sint confect. ʒ. ij. pulver. ʒ. i. succi, aquæ, vel syrupi q. s.

Præscribitur post epithema liquidum, quo finito, superapponitur solidum.

Aliquando solo utimur solido, ut quando minor alterandi quàm roborandi necessitas est.

Usus ad vires instaurandas, aut conservandas.

℞. Conser. ros. & bugl. an. ℥. i. *ß.*

confect. alcherm. & hyacinth. ana ʒ. i. pulver. diamarg. frig. & diarrhod. abb. an. ʒ. *ſs*. cum ſyrupo de pomis fiat epithema ſolidum admovendum cordis regioni.

In lipothymia, ſyncope, &c.

℞. Conſer. flor. anthos, & viol. an. ℥. i. *ſs*. confect. alcherm. & theriacæ veteris an. ʒ.i. pulveris diamb. ʒ. *ſs*. cum vino opt. vel aqua theriacali fiat epithema ſolidum cordi admovendum.

In pleuritide, febribus malignis, peſtilentibus.

℞. Conſer. roſar. & flor. borrag. an. ℥. i. ß. confect. alcherm. ʒ.i.*ſs*. pulver. diamarg. frig. ʒ. i. cum oleo ſcorpion. Math. fiat epithema ſolidum pro cordis regione.

Contra vermes cum vomitu in pueris.

℞. Theriacæ diateſſaron ℥. i i j. pulveris maſtiches, menthæ ſiccæ an. ʒ. *ſs*. cum ſyrupo de abſynthio fiat epithema ſolidum applicandum umbilico.

CAPUT II.

De Fomento.

FOtus remedium liquidum variis partibus admovendum pro variâ intentione.

Fit ex decocto radic. herbar. partibus affectis convenientium, aliquando etiam ex oxycrato, lacte, hydreleo, &c.

Liquor in quo fit decoctio, vel est aqua simplex, vel aqua & vinum cùm simul roborandum est, vel lac quando dolor demulcendus, vel aqua fabrorum & chalybeata, quando est adstringendum. Additur ad penetrationem acetum in morbis calidis vinum album in frigidis.

Admovetur æstate cum linteis crassioribus, vel duplicatis: cæteris temporibus cum pannis laneis albis, aliquando cum spongiis, aut vesicis bubulis.

Semel aut bis in die fit fomentatio, prout urget affectus, & æger obtempe-

rat, mane duabus horis post jusculum vel statim à sumpto julepo, aut dosi apozematis; vespere ante jusculum, aut cœnam.

Usus est.

1. Ad æstus viscerum, & humorum in imo ventre ebullientium temperandum, cum vel sine febre.

℞. Rad. oxylap. ℥. ii. utriusque malvæ, cichor. lact. violar. agrim. an. M. i. semin. 4. frig. maj. an ʒ. ij. santali citrini minutim secti. ℥. ß. rosar. rubr. & nymph. an. p. i. fiat decoct. colat. ℔. iij. adde aceti ros. ℥. iv. fiat fotus, admovendus toti ventri infimo, cum pannis lineis crassioribus, bis in die tepidulè, per horam.

2. Ad emolliendum, refrigerandum, aperiendum, & roborandum, quando adest durities, tensio in hypochondriis cum obstructionibus, quod in febribus continuis & intermittentibus ferè semper accidit, & in aliis affectibus sine febre.

℞. Rad. alth. lapati acuti, an. ℥. i. ſs. utriusque malvæ, violar. cichor. totius, capill. ven. agrim. an. M. i.

semin. althææ & linin. an. ℥. i. santali citrini crasso modo triti ℥. ß. rosar. rubr. p. i. fiat decoct. colat. ℔. iij. adde aceti ros. ℥. iv. fiat fotus admovendus toti ventri infimo &c.

Nota 1. quòd in iis, & similibus decoctis, semper addenda sunt specifica roborantia, quæ Gal. in arte parva docet esse spirituosa substantiâ prædita, & vi quâpiam adstringente, ad temperiem & tonum partium conservandam quæ remediis alterantibus, & laxantibus dissolvuntur. Talia sunt santalum citrinum, rubrum, rosæ rubræ, absynth. cinnam. spica nardi, & similia. Frigida in calidis, calida in frigidis affectibus usurpanda.

Nota 2. Fomenta non esse admovenda, nisi post præmissa universalia, alioquin fundendo humores, eos movent in partes infarctu aut obstructionibus laborantes, aut flatibus ventrem distendunt, dum humores crassi præ copiâ fermentantur, & non transpirant: aliquando etiam febrem fusis & agitatis humoribus excitant; unde dicitur, impura & plena corpora non esse balneanda, neque fovenda.

Ad adſtringendum in morbis, in quibus alvus laxior eſt ut in diarrhœa, cholera, dyſenteria, profluvio menſtruorum, fluxione hæmorrhoidum, &c.

♃. Radic. biſtort. torment. pentaph. an. ℥.i. fol. cich. cum toto, agrim. plantag. equiſ. burſæ paſt. & verbaſci an. M. j. ſantali rubri craſſè triti ℥. i. roſar. rubr. balauſt. an. p. i. fiat decoctio ad ℔. iij. addendo ſub finem, vini rubri auſteri, & aceti roſ. an. ℥. iij. fiat fotus admovendus, &c. detrahe vinum, ſi fluxus ſanguinis adſit, aut febris & æſtus viſcerum inſignis.

Aliquando cum alvi, aut ſanguinis profluvio, ut notatum eſt ſuprà cap. de hyſtericis, adſunt infarctus in hypochondriis cum viſcerum obſtructione, tunc ſociandæ ſunt indicationes, & miſcenda cum emollientibus & aperientibus adſtringentia. Ea debent prævalere, quorum indicatio urgentior eſt.

℞. Radic. oxalid. pentaph. an. ℥. ii. malvæ, cich. totius, equiſeti, agrim. an. M. j. ſem. portul. paliuri, an. ʒ.

iij. santal rubri ℥. j. rosar. rubr. M. ß. fiat decoct. colaturæ addito aceto ad ℥. iv. foveatur totus venter inferior, &c.

4. Ad emolliendum, & discutiendum in colicis doloribus, aliisque morbis à flatu, aut causa frigidâ.

℞. Rad. alth. calami aromat. an ℥. j. ß. malvæ, calament. puleg. majoran. & summit. anethi an. M. i. florum camom. melil. an. p. i fiat decoct. in aqua fontis, addendo sub finem vini albi ℥. iv. colatura foveatur, &c.

In dolore pleuritico, nephritico, aut alterius partis; ex emollientibus, anodynis, & resolventibus.

℞. Rad. alth. & lilior. an. ℥. i. fol. mal. utriusque, violar. pariet. an. M. j. femin. lini, & fænug. an. ℥. i. florum chamomil. & melil. an. p. i. fiat decoct. colaturâ foveatur latus dolens, vel regio lumborum, vel alia pars affecta tepidè cum pannis lineis, vel cum vesica bovis, bis in die, superilliniendo cum oleo amygdal. dulcium, vel linimento appropriato, vel insuper admovendo cataplasma, prout expedire videbitur.

5. Ad roborandum stomachum dissolutum à causa frigida, vel mixta.

♃. Radic. cyperi, calami aromat. an. ℥. i. ß. folior. absynth. menthæ, major. an. m. i. spicæ nardi & santali rubri crasso modo triti an. ℥. ß. rosar. rubr. schœnanth. an. p. i. fiat decoct. in æquis partibus aquæ & vini rubri: colaturâ foveatur regio umbilicalis tepidè bis in die.

Cave, ne viscera sint calida, hepar enim incumbit ventriculo, & lien à sinistris partibus assistit.

De Embroche.

Embroche differt à fotu, quòd eius materia ex alto irrigando affundatur, aliquando etiam admovetur ad modum fomenti.

Usus est.

Ad temperandum capitis ardorem, somnum conciliandum in febribus ardentibus, phrenitide, maniâ, omnique insigni delirio.

♃. Fol. viol. lactuc. solan. beton. an. M. j. sem. alth. & papav. albi an. ʒ. iii. flor. viol. nymph. an. p. i. fiat

decoct. colaturâ foveatur sinciput derasis capillis, bis in die; vel utere solo oxycrato.

In apoplexiâ, cæterisque soporosis affectibus, in causa merè frigida.

℞. Rad. zedoar. ireos Florent. an. ℥.i. fol. beton. salviæ, rorismar. major. an. ℥. j. baccar. lauri ℥. j. ß. florum stœchad. p. j. fiat decoct. in æquis partibus aquæ & aceti: colatura utere pro fomento cum spongiis vel linteis, præmissis universalibus.

Iis accedit fotus ille, qui dicitur siccus, qui fit cum sacculis, in quo includuntur herbæ, & aromata convenientia, maceratur in vino rubro, aut alio liquore.

Usus est.

In alvi fluxu, cholerâ, dysenteriâ, dum partium naturalium vires, & tonus dissolvuntur.

℞. Rad. cyperi & calam. aromat. an. M.i. cinam. nucis mosch. & garyoph. an. ʒ. ij. rosar. rubr. p. iij. fiant duo sacculi interpuncti, macera in vino generoso, & vicissim tepidè applica, per horam supra umbilicum manè & vespere.

De Lotionibus.

Lotiones sunt quædam fomenta, quæ pro diversis partibus, & scopis variè componuntur.

1. Pro capite, ulceribus, tineâ, & pediculis scatenti.

♃ Radic. ireos flor. & enulæ camp. an. ℥. ij. folior. absynth salviæ, beton. & abrotani, an. M. i. semin. staphysag. urticæ, & sulphuris vivi an. ℥. ß. summit. centaur. min. stœchad. an. p. i. fiat decoct. in æquis partibus aquæ & vini rubri, vel in lixivio sarmentorum: colaturâ foveatur caput manè calidè postea exsiccetur, unguento appropriato illiniatur.

2. Pro pedibus roborandis in cachecticis, arthriticis, &c.

℞. Fol. salviæ, rorismar. & absynth. an. M. i. flor. salviæ & rosar. an. p. i. salis & aluminis, an. ℥ *ß.* fiat decoct. in aqua & vino pro lotione pedum manè & vespere.

3. Ad somnum conciliandum urgentibus vigiliis, in delirio, phrenitide, &c. tum & in sanis.

℞. Fol. malvæ violar. lact. & solani, an. M. i. capit. papaveris albi M. i. *ß.*

flor. nymph. M. ß. coquantur in oxycrato : colaturâ foveantur pedes irrigando manè & vesperè hora somni.

CAPUT III.

De Balneo, & semi-Balneo.

BAlneum est totius corporis infra caput, in quocunque liquore immersio.

Duplex est simplex, & compositum.

Simplex fit ex aqua sola tepida, vel ex oleo solo, vel ex lacte, aut aqua, & oleo.

Utimur balneo ex aqua dulci, frigidâ ad totius refrigerium & inducendam cutis laxioris constipationem : tepidâ, ad gracilia siccaque corpora humectanda, vasa laxanda, humores ad cutem evocandos, somnum conciliandum in hectica laborantibus, aut longo itinere fatigatis.

Ex aqua marina, ad humores existentes in habitu corporis absumendos, cutem firmandam, & roborandos, artus.

Ex oleo, vel oleo & aqua ad mitigandos dolores colicos & nephriticos citra inflammationem, ad cutem laxandam, & totum corpus emolliendum, præsertim in convulsionibus.

Ex lacte, ad efficaciter humectandum squallidum corpus.

Vtimur aliquando pro balneo vinaceis adhuc vino calentibus, ad humores in habitu corporis, & artubus existentes liquandos & resolvendos, externasque partes excrementis liberas novâ firmitate roborandas.

Thermales aquæ competunt pro balneo in morbis frigidis, quæ pro varia metallorum aliorumque fossilium mixtura succos diversos, sales & spiritus obtinent variis affectibus utiles.

Balneum compositum fit ex decocto radic. herbar. semin. flor. vel etiam fossilium, quibus thermalium aquarum vires proximè imitari intendimus.

Radices ac semina præscribuntur libris & unciis, herbæ fasciculis, flores manipulis, fossilia libris & unciis.

Tempus ingrediendi balneum est manè & vespere, vel manè solum aut

vesperè ante cibum, non vigente frigore, aut æstu nimio. perfectâ coctione, alvi, & vesicæ excrementis prius exclusis: tepidum sit balneum in ingressu, ne calore nimis accendat, aut frigore rigorem excitet, aut poros occludat & obstruat.

Mora in balneo est per horam plus minùs pro viribus, & tolerantia corporis: post balneum linteis blandè exsiccatum corpus quieti tradendum. Ante ingressum balnei, vel etiam in 1. ingressu, aut saltem post semi horam ab egressu, prodest gracilibus & debilibus assumere jusculum refrigerans, lac, aut serum lactis, aut hordei cremorem. Balneum enim nocet famelico. Continuari debet per triduum, si bis in die; per sex aut octo dies, si semel sumatur: quæ omnes cautiones adhibendæ sunt, in usu tam simplicis quàm compositi balnei. Aliquando in ingressu balnei exhibetur prisana laxans aut aliud medicamentum purgans, præsertim in morbis melancholicis hypochondriacis, hystericis, calidis gracilibusque corporibus. Seu ad præcautionem, seu ad curationem

præſcribatur balneum, ſemper præmittenda ſunt univerſalia, quæ ſufficiant ad tollendas obſtructiones, infarctus, duritiés, & tumores viſcerum; ne fuſi calore balnei humores, aut fluxiles redditi, aut intrò frigore repulſi, in partes debiles aut malè affectas decumbant.

Uſus eſt.

1. Ad refrigerandum & humectandum in calidis viſceribus, renum ardore, dyſuria, febre hectica.

℞. Fol. viol. lact. malv. cich. utriuſque bugloſſ. an faſcic. 1. amyd. dulc. contuſ. & in ſacculo incluſ. ℔. ß. flor. viol. nymph. an. M. i. fiat decoct. in aqua fontis, vel fluviatili pro balneo, quod ingrediatur tepidè, manè horâ vii. veſperè hora iv. & continuet per triduum, plus minùs pro exigentia.

Æger egreſſus è balneo inungatur linimento refrigerante parti affectæ, & morbo appropriato.

2. Ad adſtringendum in immodico menſtruorum, hæmorrh. & alvi fluxu, præmiſſis ſufficienter univerſalibus.

℞. Rad. bistort. & consol. maj. an ℔. j. fol. plantag. cupressi, centinod. versbac. equis. an. M. i. ß. cortic. granat. balaust. alumin. an. M. i. ß. rosar. rubr. M. ij. fiat decoct. in aqua fontis, adde aceti rosat. ℔. *ß*. pro balneo, &c.

3. Ad paralyticum corpus exsiccandum, si balneum desit naturale:

℞. Salis comm. ℔. ij. sulphur. & alum. an. ℔. i. folior. puleg. salv. chamæp. hyss. rorism. an. fascic. j. flor. stœchad. anth. salv. an. M. ij. fiat decoct. in aqua, addendo sub finem vini rubri ℔. iij. pro balneo, &c.

De Semibalneo.

Semibalneum, semicupium, insessus idem sonant, estque dimidium balneum, in quo usque ad eos ventriculi media fœmora æger proluitur.

Quia minor liquoris quantitas ad insessum necessaria est, quàm ad balneum integrum, ita minor copia sumitur eorum, quæ incoquuntur, cùm semibalneum simplex non est, sed compositum.

Vfus eft.

1. Ad temperandum calorem & ficcitatem vifcerum.

♃. Fol. cich. bugl. utriufque cum rad. lact. fumar. an. M. iv. amygd. dulc. contuf. ℔. ß. florum nymph. rofar. an. M. ii. fiat decoct. in aqua fontis, addendo aceti rof. ℔. ß. pro femicupio, quod ingrediatur &c.

2. Ad dolorem nephriticum & colicum, urinæ fuppreffionem &c.

℞. Rad. alth. lilior. an. ℔. ß. fol. malvæ, pariet. violar. berulæ, & raph. an. M. iij. femin. lini, petrof. fœnic. an. ℥. ij. coquantur in aqua fontis pro femibalneo: addi poteft olum commune, vel vinum album ad ℔. i. ß.

3. Ad menfes movendos.

℞. Fol. utriufque malvæ, pariet. artemif. valerian. an. M. iij. femin. lini, fefel. an. ℥. iij. fabinæ, & dictam. an. M. iij. florum chamæ. fummit. hyper. an M. j. coque pro femibalneo.

CAPUT IV.

De Stupha.

STupha, ſudatorium, laconicum, & vaporarium ſignificant modum, quo æger vapore calido & ſicco; vel calido & humido incaleſcit, & ſudat.

Multiplici modo eliciuntur ſudores in ſtupha.

1. Vel in ſudatoriis thermalibus à fervido vapore poros aperiente, & diffuſos per habitum humores evocando, quod prodeſt frigidis affectibus capitis, nervorum, cachecticis, arthriticis, &c.

2. Vel erecto cum cupa conopeo; quod incaleſcit à vapore, qui excitatur à lapidibus decem, vel duodecim in cupa diſpoſitis, iiſque ferventibus, ſupra quos infunditur decoctum herbarum, quæ diaphoreticæ ſunt; vel ab eodem decocto in cupa poſito, in quod lapides illi igniti projiciuntur.

3. Vel instrumento ligneo cavo dicto *l'archet*, aut quod commodius est, *capsula* ex ligno & charta crassiori parata; in illo ponitur æger decumbens capite extrà erecto, in hoc sellæ insidens comprehenditur totus, excepto capite, quod sæpe per fenestellam extrà exerit ad meliùs respirandum: vas simul aquâ vitæ plenum includitur, & accenditur, ac hujus vapore cutis spiracula aperiuntur.

Usus est in prædictis affectibus, rheumatismo, lue venerea, in qua sudores aliquando excitamus, etiam cum cinnabaro. Celebranda priùs sunt universalia, & particularia remedia, nec nisi corpore ritè purgato in usu esse debet. Ut convenit frigidis affectibus & obesis, sic calidis & siccis naturis, atque morbis adversatur. Aliquando etiam ad peculiare membrum aptatur hujusmodi remedium, ut in ischiade diuturna, aut chronico artûs alicujus dolore, in quo casu membrum cupulâ, vel instrumento ligneo arcuato inclusum, & stragulis probè tectum, calidis vaporibus à spiritu vini,

vel decocto diaphoretico, aut aceto cui silex candens fuerit injectus, exhalantibus, in sudores transpirat.

CAPUT V.

De suffitu.

SUffitus est medicamentum formâ siccum, vel humidum, quod ignis vel caloris vi expirat odores variis affectibus convenientes.

Alius est siccus, alius humidus.

Siccus componitur ex pulveribus aromaticis, quibus si addantur gummata, concinnantur in trochiscos.

Usus est.

1. Ad roborandum, & alterandum in frigida & humida intemperie cerebri, catharro, &c.

℞. Ladan. ℨ. ij. styrac. calami aromat. an. ℨ. i. ß. benjoin. thuris, ligni aloës, an. ℨ. iij. ambræ & moschi, an. gr. ij. fiat omnium pulvis, quo super carbones injecto suffiantur tegumenta capitis, & de quo vapores naribus & ore hauriat in lecti ingressu. Si ex hoc

pulvere trochiscos efficere velis, adde gummi tragacanthi in aqua rosar. soluti q. s. fiant trochisci, quorum usus idem est ac pulveris.

Detrahe moschum & ambaram, si pro mulierib. desideratur suffimentum.

2. Ad exsiccanda maligna ulcera venerea, oris & faucium.

℞. Styrac. myrrh. thur. mascul. an. ʒ. ij. benioin. ʒ. iij. cinnab. ʒ. i. cum mucilag. gummi tragac. fiant trochisci, quorum unus injiciatur carbonibus ignitis, fumum suscipiat æger ore hiante.

3. Ad Excitandos sudores in prædicto instrumento ligneo, ad luis venereæ curationem.

℞. Cinnab. ℥. j. ß. styrac. myrrh. calamit. ana ʒ j. resin. pini ʒ. ij. terebinth. q. s. fiant trochisci ad suffitum.

Fiunt suffitus ex castoreo, plumis perdicum, papyro, assa fœtida, solis vel mixtis, naribus tantùm admovendis pro hystericis.

Suffitus humidus vapor est, ex liquore nempe, aceto, vino, aquâ rosf. naphæ, &c. Ex olla vi caloris expirans.

Excipitur in uteri affectibus per

sellam perforatam, aut infundibulum: in aurium morbis per tubulum ad figuram infundibuli concinnatum.

Usus est in mensibus sistendis, aut movendis ex chalasticis, in dysenteria ex adstringentibus, in ani procidentiâ, hæmorrhoidibus sistendis, leniendis, pro quo ultimo prodest sequens formula.

℞. Folior. verbasc. & rad. porri, an. M. i. semin. lini ℥. j. coque in aquæ q. s. cujus tepidus vapor ano ex perforato sedili excipiatur.

CAPUT VI.

De Oxyrrhodino.

OXyrrhodinum vi nominis significat medicamentum ex aceto & rosis factum. Communiter verò à practicis usurpatur pro eo, quod capiti, fronti, & collo adhibetur.

Componitur ex oleo ros. & aceto, cum hac proportione ut ℥. iij. olei sit ʒ. j. aceti ros.

Usus est.

1. In febribus, dolore capitis insigni delirio vel præsente vel imminente, lethargo, comate vigili, & similibus, in quibus æstuat cerebrum.

℞. Olei rof. ℥. iv. aceti rof. ℥. i. ß. fiat oxyrrhod. admovend. deraso sincipiti, & fronti cum stupis cannabinis tepidè bis terque, diu noctuque.

Loco olei rosati sumi possunt oleum violar. de nymph. de papav.

Vel

℞. Olei rosati ℥. iij. aquæ rof. & plantag. an. ℥ i. aceti rof. ℥. i. ß. fiat oxyrrhod. &c.

Debet mutari dum incalescit, aut refrigeratur per sex aut septem vices.

Oportet ut præmittantur universalia, non sunt enim admovenda topica repellentia corpore adhuc pleno. Quando adest inflammatio, non est perserverandum ultra principium & augmenti initium, tunc enim miscenda sunt resolventia, ut oleum chamœmel. cum prædictis repellentibus.

2. Adhibetur in diarrhœa, dysenteriâ, quando adest phlogosis, aut

inflammatio, tepidè ab umbilico ad pubem, cum ftupis cannabinis.

CAPUT VII.

De Frontali.

FRontale eft topicum medicamentum, quod fronti admovetur citra fimplicem illinitionem.

Componitur ex herbis floribus contufis, & in aceto maceratis: vel ex unguentis, pulveribus, aqua rof. ovi albumine, aceto rofaceo & fimilibus: includuntur hæc duobus linteis, & fronti, temporibufque applicantur.

Ufus eft.

1. Ad hæmorrhagiam, & fluxiones in aures & oculos fiftendas.

℞. Pul. boli armen. rof. terræ figill. an.ʒ.j. maftich ʒ ſs. farinæ volat. ℈.iv. cum album. ovi, & aqua rofar. agitentur, cumque ftupis cannabinis fiat frontale admovendum fronti, & temporibus.

2. Ad demulcendum capitis dolorem.

℞. Fol. lact. violar. an. M. *ſs.* rament. cucurb. ℥. ij. minutim ſeca, & applica fronti & temporibus.

3. Ad ſomnum conciliandum.

Communiter fit frontale ex ovi albumine agitato cum aqua & aceto roſ. ſtupis cannab. excepto.

Vel

In febribus, deliriis, vigiliiſque, quando validius deſideratur.

℞. Fol. lact. nymph. hyoſciam. an. M. j. gran. kermes ʒ. j. contunde cum aqua & aceto roſac. fiat frontale.

℞. Conſerv. roſar. ℥. i. ung. populei ℥. ß. pul. requiei Nicolai ʒ. i. gran. kermes ʒ. ß. cum ovi albumin. agitato cum aqua roſ. fiat frontale admovendum fronti, & temporibus, ſingulo veſpere renovandum.

CAPUT VIII.

De Placenta roſacea.

IN diarrhœa, dyſenteria, vomitu, & omni diſſolutione partium naturalium, poſt univerſalia.

Utiliter admovetur toti ventri infimo placentia rosacea, macerata in solo vino rubro; vel in causa calida, in æquis partibus aquæ ros. & aceti, pulvere aliquo convenienti conspersa.

℞. Pulv. thur. mastich ros. corall. rubri, an. ℥. i. inspergatur placenta ros. macerata in aqua ros. cum tertia parte aceti, vel in æquis partibus aceti rosati, aquæ & vini, admove calidè ventri infimo.

Detinetur per duas aut tres horas, postea exsiccata pars illinitur oleo, vel linimento appropriato. Applicatur semel aut bis in die, prout expedit.

CAPUT IX.

De Linimento.

Linimentum consistentiam habet mediam inter oleum & unguentum, oleo crassius, unguento liquidius est.

Componitur ex oleis, axungiis, butyro, pulveribus, medullis, unguentis. Proportio ea esse debet ut ad duas

olei partes, sit una axungiæ aut butyri, pulverum ʒ j.

Dosis totius linimenti est ad ℥. iv. plùs minùs pro partis affectæ magnitudine. Cera non est addenda, quia poros obstruit.

Usus est.

1. Ad refrigerandum, & demulcendum dolorem in partibus æstuantibus.

℞. Vng. rosʃ. Mesues, & cerati refrig. Gal. lotorum in oxycrato, an. ℥. j. salis Saturni ʒ. i. succi endiv. q. ſ. fiat linimentum.

Pars æstuans, vel inflammata illiniatur hyeme tepidè, æstate frigidè.

2. Ad pectus laxandum.

In causa calida, ut peripneumonia, pleuritide, tussi, solo utimur oleo amygd. dulc. pro pectoris linimento.

In frigida causa, aut mixta.

℞. Olei chamæmel. & lilior. an ℥. j. unguenti pectoralis, vel butyri sine sale ℥. ſs. fiat liniment. quo tota pectoris regio illiniatur.

Vel

℞. Olei chamæmel. ℥. ij. unguent. de alth. ℥. j. fiat linimentum, quo latus dolens illiniatur tepidè.

3. Ad refrigerandum, laxandum & demulcendum dolorem in nephritide sine febre.

℞. Unguenti de alth. ℥.i. olei scorpionum Mathiol. ʒ. j. ß. olei lilior. q. s. fiat linimentum, quo lumborum regio illiniatur.

4. Ad resolvendum, & roborandum in paralysi, convulsione.

℞. Ung. martiati ℥. j. theriac. vet. ʒ. iij. styracis liquidæ, & aquæ vitæ an. ʒ. ij. olei rutac. q. s. fiat linimentum, quo spina dorsi, & partes paralyticæ illiniantur.

Ad similem scopum prodest balsamum Guidonis.

5. Ad mitigandos dolores hæmorrhoidum, eorumque tumores discutiendum.

℞. Unguenti rof. loti in aqua rof. ℥ ii. mercurii crudi ʒ. ij. misce, fiat linimentum.

CAPUT X.

De Vnguento.

VNguentum est topicum medicamentum, ex oleo, pinguedine, medullis, resina, pulvere, cera & similibus compositum, ad firmiorem linimento consistentententiam deductum.

Proportio ingredientium talis esse debet, ut pro ℥.i. olei, sit pulveris, & ceræ, utriusque quarta pars. Plerunique non limitamus ceræ copiam, sed ejus præscribimus q. s.

Solum unguentum nutritum fit sine cera & igne.

Dosis totius est ad ℥.iij. vi. vel ℔.i. pro partis inungendæ magnitudine. Aliqui immiscent succos oleis, ut bulliant ad succorum consumptionem.

Unguentum aliud officinale, quod in officinis servatur paratum, ut ung. rosſ. populeum, de alth. quibus vel solis, vel simul mixtis utimur.

Aliud magistrale, quod à medico ex tempore præscribitur; cujus usus est multiplex.

1. Ad emolliendum, & resolvendum in tumoribus duris, & doloribus à causa frigida.

℞. Ung. de alth vel resumpt. an. ℥. j. ung. agrip. & anatis, an. ℥. ß. misce, fiat unguent.

Unguentum nutritum ad herpetes cutis, ulcuscula, phlogoses.

℞. Litharg. auri tenuissimè triti, olei rosar. & aceti, ana quantum lithargyrus agitatus in mortario ebibere poterit, & justam crassitiem acquisierit.

Loco aceti quando magis refrigerandi, quàm exsiccandi opus est, nutritur lithargyrus cum aqua ros. vel plantag.

2. Ad scabiem & pruritum.

℞. Sulph. pul. succo limon. loti & nutriti ℥. i. axungiæ suillæ, vel butyri recentis. ℥. j. ß. salis comm. ʒ. j. fiat unguent quo vespere dum it cubitum illiniatur.

3. Ad salivationem provocandam in lue venerea extirpanda.

℞. Mercurii optimi cum terebinth. vel saliva perfectè extincti ℥. iv. axungiæ porci ℔. j. unguenti martiati ℥. i.

olei chamæmel. q. ſ. fiat unguentum, quo illiniantur, ut artis eſt, artus, nates, & ſpina dorſi.

Fortius fict unguentum, ſi mercurii quantitas augeatur ad ℔. ß. pro ℔. j. axungiæ: Adhuc fortius erit ſi ad ℥. viij. Fortiſſimum verò ſi mercurii & axungiæ an. partes æquales præſcribantur.

Pro delicatis, gracilibus, & ad ſputum proclivibus minor doſis; pro robuſtioribus aut robuſtiſſimis porportionaliter cæteræ conveniunt. Aliquando incipimus à minori doſi, & deinde augemus mercurii quantitatem, dum videmus ſputum lentè apparere, & procedere.

Tempeſtas idonea eſt verna, vel autumnalis. Debet fieri inunctio manè horâ 6. In debilibus non longè ab aſſumpto juſculo; alioquin jejuno ventriculo, vel immediatè poſt aſſumptum cyathum bocheti ex china, incipiendo à partibus inferioribus ad ſuperiores. Raro fit bis in die inunctio univerſalis, nec unquam niſi in robuſtis: ſed aliquando particularis veſpere, ſecundum extremas partes, ut

juvetur prior inunctio, & ipsius operatio, utque natura citiùs proferat πτυαλισμὸν.

Inunctio fit per tres, quatuor, aut quinque dies, donec procedat oris fluxus; qui si, quando apparuit lentè progrediatur, promovendus est frictionibus particularibus manè, vel vespere horâ 4.

In obesis, pituitosis, iisque in quibus timetur nervorum imbecillitas, addenda est styrax liquida ad ℥.ß. in unguentis.

Aliquando dum incipit ptyalismus, abstinemus ab inunctione, in debilibus potissimùm & delicatis corporibus; nec enim tamdiu celebrari debet, dum liberrimè oris fluor procedat, quia motus naturæ optimè regulari incipiunt debiliter, postea augentur: ideóque aliquando per unum aut alterum diem fit intermissio, quo tempore si videamus naturam quasi sopitam, & penitùs languentem ad oris fluxum, ulteriùs quantum satis videtur, inungimus.

Crisim in procinctu & proximè accedentem cognoscimus, quando adest

laſſitudo inſignis, oris & gingivarum inflammatio, tumor, & ulcuſcula naſcuntur.

Inunctus æger linteis involvendus cal dis, poſtea in lecto componendus, & ſtragulis coopertus per horam ſinendus.

Nota, quòd non ſit admodum opprimendus ſtragulis, ſi copioſus eliciatur ſudor; ſed iis ſolùm, quibus ſufficiat ad majorem tranſpirationem, & unguenti ad interiora penetrationem. Per horam ſic relinquitur, plus minùs, pro virium robore, deinde detergitur ſudor, & poſt horam juſculum exhibetur.

Quamdiu celebratur hydrargyroſis, juſculis optimis & panatellis æger eſt nutriendus: accedente criſi ſolis juſculis, tum & quandiu natura fatigatur, aut adeſt febris inſignis.

Aliquando accidentia ſuperveniunt, quæ impediunt ſalivationem, ut febris, convulſio, angina, ſuffocatio, ſudor copioſus, alvi fluxus, ob fervorem & motum humorum, qui in varias partes feruntur, naturâ non determinante motum ad os, quia

opprimitur & nimis irritatur : tu
verò non eſt pertinaciùs inſiſtendu
frictionibus, ſed, ut prudenti medi
co videbitur, vena ſecanda aut pur
gandum, aut utrumque agendum, au
clyſteribus detergentibus, & anody
nis laxior alvus coërcenda. Sedatâ tem
peſtate, ſi non moveatur oris fluo
ad inunctiones rurſus procedendum,
non ſatis fuerint celebratæ, & vire
ferre poſſint.

Iiſdem linteis diu noctuque imma
neat æger, per ſex vel octo dies
ut oris fluxus conſervetur, niſi fe
bris intenſior, copioſus ſudor, au
alvi fluxus, aliudve inſigne ſympto-
ma mutare cogat. Quando ſudor &
alvi fluxus ſuperveniunt inſigniter,
dum celebrantur frictiones, dandæ
ſunt induciæ, & intervallum ſuffi-
ciens ponendum inter unam & alte-
ram inunctionem, ut deſueſcat, na-
tura, quò minimè confert, movere.
Quo tempore clyſteribus convenien-
tibus, cæteriſque indicatis frænandus
humorum motus.

Præparantia inunctionibus præmit-
tantur, in uſu erant antea venæ
ſectio

ſectio, purgatio per apozemata, diæta ſudorifica per xx. aut xxx. dies; addebant aliqui hydrargyroſim: jam experientia oſtendit ſecuriùs extirpari radices luis venereæ, & ſalivationem obtineri, ſi venæ ſectioni ſemel, bis, terve pro ſanguinis copia, & viribus, purgationibus interpolatis, 1. ex ſenna, caſſia, manna vel confect. hamech. & ſyrupo roſ. poſtea ex aquila alba & præcipitato albo, diagridio & ſimilibus, tum & juſculis aperientibus & refrigerantibus, balneis quoque ad ſufficiens tempus, id eſt per xv. aut xx. dies celebratis; ultimò tandem ſoli luis venereæ ῥιζοτόμῳ hydrargyroſi confidamus.

Nota, quòd ſi lui venereæ, quod plerumque fit, implicentur alii affectus, ut viſcerum obſtructiones, infarctus, febris continua, vel intermittens, tuſſis, macies inſignis, priùs auferendi ſint convenientibus remediis, non neglectis ſpecificis. Iis verò vel penitùs, vel ex majori parte ſublatis, procedendum ad regularem luis venereæ curationem.

Sinendum ut oris fluor procedat per xxx. dies, ad minùs xx. postea purgatio celebranda, cui præmittatur venæ sectio si necessaria videatur. Si calida viscerum intemperies supersit, jusculis refrigerantibus & balneis; & si macies etiam reperiatur, lacte asinino utendum.

CAPUT XI.

De Cerato.

CEratum à cera dicitur, remedium est consistentiâ medium inter emplastrum & unguentum.

Fit cùm unguentis cerâ additâ conciliamus paulò solidiorem consistentiam; vel cùm emplastrum oleis additis ad molliorem consistentiam deducimus: vel fit ex oleo, pulvere & cera.

Hæc est proportio ingredientium, ut si olei sit ℥. j. sit pulveris ʒ. i. ß. ceræ ℥. ß. ceratum refrigerans Gal. & santalinum sunt potiùs unguenta quàm cerata.

Usus est.

1. Cùm duritiem emplastri convenientis pars ferre non potest.

2. Ad emolliendum, resolvendum, adstringendum, nusquam ad refrigerandum, quia calefacit retinendo vapores.

Ad capitis vulnera. contusiones, & fracturas calvariæ.

℞. Massæ emplastri de betonica ℥. ij. olei. ros. q. s. fiat ceratum pro parte affecta.

Ad tumores lienis.

℞. Gummi ammoniaci in aceto soluti & trajecti ℥. i. olei de cappar. lilior. & ceræ, q. s. fiat ceratum admovendum parti bis in die.

In lienteria, dysenteria, &c.

℞. Pulver. mastich. boli armen. acaciæ, sang. drac. an. ʒ. i. ß. olei cydon. ℥. ij. ceræ q. s. fiat ceratum.

Vel

℞. Massæ emplastri pro stomacho ℥. ij. olei cydon. q. s. fiat ceratum, quo bis aut ter in die totus venter inferior illiniatur.

CAPUT XII.

De Emplastro.

EMplastrum ab effectu dicitur, quia obstruit & implet poros , estque remedium cerato crassius & viscidius, quod cuti admotum tenaciùs adhærescit.

Aliud est officinale, quod servatur in officinis paratum ; aliud magistrale, quod præscribitur à medico ad varios scopos.

Componitur ex qualibet minerali, vegetabili , animali sicca substantia, quæ consistentiam assumit ab oleo , resina , pinguedine , gummi , cera & similibus. Quorum talis debet esse proportio, ut pro olei ℥. j. sint pulveris ʒ. vi. ceræ ℥. j. ß. sis axungiæ addantur , dimidiæ olei quantitatis vicem subeunt , ita ut ℥. j. axungiæ pro ℥. ß. olei habeatur. Sæpè quia præcisè definiri non potest olei & ceræ quantitas , ideò scribitur olei & ceræ q. s. immiscemus aliquando

emplastra officinalia, prout varia est intentio.

Usus est, quando validè est emolliendum, glutinandum, maturandum, digerendum, coquendum; cutis enim spiracula constipando, validè calefaciunt, exsiccant, fundunt, & evocant ad exteriora.

Ad maligna & cancrosa ulcera purganda, & ad cicatricem deducenda.

℞. Olei, in quo limatura plumbi incoxerit, ℥. iij. resinæ & gummi elemi, an. ℥. iij. plumbi cum dimidio hydrargyri ad ignem fusi & in pulverem versi ℥. ß. cerusæ lotæ, tuthiæ præparatæ, lapidis calaminaris, ana ʒ. ij. ceræ flavæ in aqua fabrorum liquatæ & lotæ, ℔. j. misce, fiat emplastrum.

Ad tumidum lienem deprimendum.

℞. Radic. cucum. asinini in aqua coctæ, pistæ, & per setaceum trajectæ ℥. iij. gummi ammoni. aceto soluti ℥. ij. galbani & sagap. an. ℥. ß. olei de cappar. & ceræ q. s. fiat emplastrum.

CAPUT XIII.

De Cataplasmate.

Cataplâsma significat medicamentum superpositum, estque malagma topicum ad pluris ferè consistentiam.

Componitur ex radicibus, foliis, seminibus, floribus ad eam dosim, quæ pro fomento. Coquuntur ferè ad putrilaginem, postea contunduntur, & traiiciuntur per seraceum: adduntur pulveres, vel farinæ ad ℥. iij. vel iv. oleorum vel axungiæ ad ℥. ii. vel iij.

Fit etiam ex crusta panis tostâ, deinde in vino maceratâ, cui adsperguntur pulveres roborantes ad ʒ. i. vel ij.

Fit quoque ex micâ panis infusâ aut leviter coctâ cum lacte, addendo vitellos ovorum, crocum, & aliquando oleum rosaceum.

Fit nonnunquam ex fructibus, ut cydoniis sub cineribus coctis, deinde contusis & trajectis, additis pulve-

ribus convenientibus, & vino, si opus videatur.

Usus multiplex est.

1. Ad dolores sanandos in principio fluxionis calidæ, vel inflammationis, unde dicitur *ἀνώδυνον*.

℞. Micæ panis albi ℔. ß. lactis caprill. q. s. coquantur in pultis modum, addendo vitellos ovor. n. ij. croci ℈. j. fiat cataplasma.

Addi possunt etiam poma cocta duo, detractis cortice & seminibus.

Dolore multùm urgente.

℞. Fol. hyosciam. M. j. semin. papav. alb. lact. an. ℥. ß. flor. camom. p. j. fiat decoct. in lacte caprill. quibus contusis & cribratis adde vitellos ovor. ij. croci ℈. j. fiat cataplasma.

Admoventur in dolore hæmorrhoidum, articulorum, & cæterarum partium; præterquam in laterum doloribus pleuriticis, & emunctoriis; in quo casu materia foràs evocanda emollientibus, & resolventibus mixtis cum anodynis.

2. Ad fluxionem reprimendam in principio inflammationum.

℞. Fol. plantag. oxalid. semperviv.

an. M. j. balauſt. & roſar. rubr. an. M. ß. fiat decoct. in oxycrato, contunde & cribra. adde farinæ hord. ℥. ij. olei roſati ℥. j. fiat cataplaſma &c.

Si urgeat dolor, miſcendum hoc cataplaſma cum cataplaſm. anodyno ſuprà deſcripto, addito unguento populeo ad ℥. j.

In carbunculo, & omnibus malignis inflammatis puſtulis, ad humoris acrimoniam retundendam.

℞. Fol. arnogloſ. ſoxalid. an. M. ij. panis ſyncomiſti ℥. iv. farinæ lentium ℥. ij. coquantur in oxymelite fiat catapl.

Vel

℞. Mali punici acido-dulcis; vel alterus acidi, alterus dulcis, q. ſ. coque in aceto, contunde, & fiat cataplaſma quartâ quaque horâ renovandum.

Si adſit puſtula nigra in centro, cauſtico priùs tollenda, & ſcarificandæ partes combuſtæ in vicinia, poſtea admovendum cataplaſma.

3. In augmento inflammationum, ad fluxionem deprimendam & leviter reſolvendam.

♃. Fol. plantag. M. iij. flor. chamomil. melil. summit. aneth. an. M. ß. fiat decoctio: contusis omnibus adde farinæ semin. lini & hordei, an. ℥. ij. olei chamom. ℥. ß. fiat cataplasma.

Vel

℞. Farin. hordei & lentium, an. ℥. iii. coque in oxycrato ad pultis consistentiam, addendo butyri recentis ℥. j. ß. olei rosati ℥. j. fiat cataplasm.

4. Ad suppurationem juvandam in pleuritide, vel in statu inflammationum.

℞. Radic. alth. & lilior. an. ℥. ij. fol. alth. mal. violar. pariet. an. M. j. semin. lini, & fœnugr. an. ℥. i. caricar. ping. par. vi. flor. chamom. melil. an. p.i. fiat decoct. Contusis omnibus, & cribratis adde unguenti de alth. & butyri sine sale, an. ℥. j. ß. olei chamom. ℥. ij. croci ℈. j. fiat catapl.

5. In virium defectu, languente stomacho, vomitu insigni, &c.

℞. Pulver. mastich. rof. cinnam. & garyoph. an. ʒ. ß. insperge super crustam panis tostam, & mero vel æquis partibus vini rubri, & aceti intinctam, calidè, & admove supra umbilicum.

6. In alvi fluxu, dysenteriâ, cholerâ, vomitu.

℞. Cydon. coctor. sub cineribus, vel in aceto fortissimo, n. iv. contunde & trajice: adde pulver. mastich. corall. & santal. rubri, gran. kermes, an. ʒ. ß. fiat cataplasm.

In cholerâ & vomitu.

℞. Fermenti acris ℥. iv. macera cum aceto acerrimo, & succo menthæ, adde pulveribus menthæ sicc. ʒ. i. fiat catapl. admove umbilico.

CAPUT XIV.

De Vesicatorio.

VEsicatorium est topicum remedium, quod cuti admotum epidermida in bullas elevat, & ichorosam substantiam ad cutem educit.

Componitur ex variis, faciliùs tamen & utiliùs paratur, vel ex emplastro vesicante solo, aut addito pulvere cantharidum; vel ex fermento & cantharidibus præparatis, id est, quibus alæ & capita præcisa sunt.

Sinapismi & phœnigmi olim fiebant ex pulpâ caricarum & sinapi, sed horum usus obsolevit, eorum vices efficaciùs supplent vesicantia. Quorum

Usus est ad humores ad cutem educendos, vacuandos, revellendos, & derivandos, in soporosis affectibus, catarrho dilabente in pectus, oculos, aures, dentes, &c. In articulorum, & ischiadicis contumacibus doloribus, exostosibus venereis, &c.

In morbis capitis admoventur supra colli vertebras; in affectibus oculorum etiam ponè aures, &c. In aliis verò casibus supra partem affectam. Volunt aliqui prodesse febri malignæ, si carpis abmoveantur.

Quantitas vesicatorii pro ægri, & partis cui apponitur magnitudine præscribitur.

Vesicatorium ex solo emplastro vesicante pro pueris, vel quando non est opus forti.

℞. Massæ emplast. vesicantis ℥. ij. vel iij. malaxa cum aceto acri, & fiat vesicatorium.

Vel

Ex emplastro vesicante, & cantharidum pulvere; quando fortius desideratur.

℞. Massæ emplast. vesic. ʒ. iij. pulver. canthar. præpar. gr. iv. cum aceto acri vel aqua vitæ fiat vesicatorium, admovendum colli vertebris.

Vel

℞. Massæ empl. de gumm. ʒ. iij. pulv. canthar. ℈. ß. cum aceto forti fiat vesicatorium.

Ex fermento & cantharidibus.

℞. Cantharidum præpar. ʒ. j. fermenti acris acetimo acerrimo emolliti, q. s. fiat vesicatorium admovendum colli vertebris.

In apoplexia, & cæteris soporosis affectibus, pro partibus posticis aurium.

℞. Massæ emplastri vesicantis ℥. ß. cantharid. præpar. ℈. j. cum aceto acri fiant duo emplastra ad formam semilunæ, admovenda parti aurium posticæ.

Vesicatorium parti admotum tamdiu relinqui debet, quamdiu opus est, ut plures vesicæ excitentur. Quod fit aliquando intra horam, aliquando non operatur nisi intra tres, quatuor, aut sex horas.

Sublato veſicatorio bullæ tunc aperiendæ, & folia betæ alterâ quâque horâ, præſertim æſtate, admovenda. Si ſuperveniat inflammatio, inungendæ partes inflammatæ unguento roſato & albo Rhaſis lotis in aqua plantag. ſi gangræna, ſcarificationibus & ablutionibus & cum aqua vitæ, tum & cataplaſmate ſuprà dicto utendum.

Non eſt adhibendum veſicatorium niſi præmiſſa fuerint univerſalia. In apoplexia ſtatim poſt purgationem, aut venæ ſectionem.

CAPUT ULTIMUM.

De Dropace.

DRopax eſt emplaſtrum ex pice confectum, fit quoque interdum inſtar malagmatis.

Modus faciendi hic eſt, liqua picem, adde parum olei, cui ſi ita expedit immiſceri poſſunt piper, euphorbium, caſtoreum, ſulphur, cinis ſarmentorum, ſalpetræ, &c.

Admovetur calefactus deraſis capillis.

& avellitur priùsquam refrigescat, iterumque calefit & applicatur donec pars rubescat.

Usus est.

1. Ad humores ex alto educendos & discutiendos.

℞. Picis naval. vel burgund. ℥. i. ß. pyreth. & semin. nasturt. an. ʒ. ij. olei comm. ʒ. iij. liquentur, extende supra alutam & fiat dropax cuti derasæ admovendus, & antequam frigescat detrahendus, idque tamdiu agendum, donec pars leviter intumescat.

2. Ad corrigendam intemperiem frigidam, utque calor revocetur in partem refrigeratam.

℞. Picis resinæ, gummi ammoniac. aquâ vitæ soluti, an. ℥. i. pip. & sulphur. vivi, an. ʒ. i. olei petrol. ℥. ß. fiat dropax.

3. Ad maciem brachij, vel cruris corrigendam.

℞. Picis naval. ℥. iv. olei ʒ. vj. liqua & fiat & dropax.

Interdum vices vesicatorii supplet pix burgundica, extensa super alutam, & colli vertebris vel inter scapulio admovetur. Allicit serosos humores à capite, & à partibus intimis.

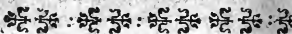
PARS II.

De Evacuantibus.

Causa morbi peccans quantitate indicat evacuantia: sanguis venæ sectionem, excrementum purgationem insinuat; quæ vel est universalis, vel particularis.

Vniversalis est, quæ validè unam corporis regionem, cæteras verò consecutione quadam evacuat: quæ vel fit per secessum & cathartica; vel per vomitum, & vomitoria; vel per sudores, & diaphoretica dicitur.

Particularis respicit determinatam partem. Cerebrum expurgatur per nares, quod præstant errhina, sternutatoria. Pulmo & thorax per bechica. Ventriculus per vomitorium. Gibba hepatis pars per diuretica: pars cava hepatis & intestina per purgantia: uterus per injectiones & pessaria.

SECTIO I.

De Evacuantibus universalibus & primò de purgantibus per secessum.

PURGATIO, prout hîc sumitu
est evacuatio quæ vi cathartici pe
inferiora absolvitur. Debetur humori
bus excrementitiis seu copia, seu viti
substantiæ, naturæ infensis.

Remedia hanc evacuationem pro
moventia dicuntur cathartica, quæ di
viduntur 1. ratione modi & vis ope
randi, 2. ratione humoris expur
gandi.

Ratione modi & vis operandi, ali
sunt benigna, quæ clementer expur
gant primam corporis regionem; su
quibus continentur emollientia, de
tergentia, abluentia, comprimentia
Alia sunt cathartica, ab antiquis vo
cata electiva, eradicativa, quæ valid
humores non solum à primis, sed & à
cæteris regionibus eliciunt; ex quibu

purgatio triplici modo se habet, vel enim est plena, vel minorativa, aut per epicrasim.

Ratione humoris purgandi, alia sunt cholagoga quæ bili, phlegmagoga quæ pituitæ, melanagoga quæ melancholiæ, hydragoga quæ sero, mixta quæ pluribus simul expurgandis humoribus conveniunt.

Quâ vi purgantia suam operationem absolvant, à tot seculis vix adhuc innotuit. Dum alius favet malignæ qualitati succos in vasis corrumpenti, corruptosque educenti, quod Galen. exsibilat, alius vi antipathicæ rem defert, magno quidem ignorantiæ vocabulo. Alius vi magneticæ simili, formæ Arabum cælesti, irritationi, tandem etiam similitudini substantiæ, quâ electiva illa Hippocr. & Gal. & tot subinde suffragantium censu celebratur attractio. Sed quid hic magnes? qui genium trahendi exuit dum poros suos igne, spiritu acido, aut allio perfrictus, ampliores, aut contorsione ad directam ἰσοῤῥοπὴν ineptos obtinuit? quid formæ commentum?

quid sola insufficiens irritatio, aut similitudo illa, quæ nec in crasi, nec in substantiæ modo purgantium & purgandorum reperitur? Rhabarbarum, helleborus &c. parte suâ tenui volatili à plurimis fæcibus solutâ evocant serum, bilem, cæterasque promiscuè pituitæ & melancholicæ quisquilias, licèt crassas & viscidas.

Censemus nos operationem purgantium perfici irritatione à pharmaco, expulsione à natura, fermentatione ab humoribus.

Pharmacum tenuitate partium penetrat, exagitat, fundit; acredine & molesto morsu, vasa & meatus aperit, nidore fœdo & ingrato ita partes afficit, ut quantum possint declinent, & commotos humores unà cum irritante pharmaco propulsent.

Natura expellit, vi quæ dicitur expultrix, quæ nihil aliud est quàm fibrarum facultas motiva ob irritamentum. Quæ quomodo sentiat irritationem non satis clarum est: sentire enim pertinet ad sensum animalem. Oportet tamen constituere, perceptionem naturalem distinctam ab animali; cùm

enim fibræ non ſemper ſint in motu, ſed aliquando quieſcant, oportet ut ſit aliquid, quod eas ad motum determinet. Hoc autem ab ipſis percipi neceſſe eſt; quomodo enim irritari poſſint ad motum, ſi irritamentum non percipiunt. Scio à pluribus rem explicari exemplo mechanico, quo patet, fibras membranarum, & muſculorum in animalibus defunctis, ipſumque embryonem, cùm nullus adhuc eſt ſenſus animalis, à liquoribus acribus, cæteriſque pungentibus, ſine ullo ſenſu, ſeſe contrahere. Non idem tamen eſt motus naturalis, quia ille ſolâ contractione conſtat, ab acidis adſtringentibus, & frigore condenſante, tum & contractarum partium relaxatione: hic verò, contractione & impulſu, quo à ſe partes extrudunt quod exſtimulat. Fuſiùs in rem iſtam inquirere iſtius loci non eſt.

Accedit ad pharmaci & naturæ motum humorum fermentatio, dum enim partes heterogeneæ pharmaci & humorum ſimul coëunt, fit fervor & pugna, quam ſequitur ſeparatio, præcipitatio, vaſorum apertio, & partibus

ob irritamentum ad expulsionem extumentibus, foràs exclusio.

Materia remediorum purgationi conveniens sub variis formis præscribitur, quales sunt suppositorium, clyster, potio, bolus, pulvis, pilulæ.

CAPUT I.

De Suppositorio.

SUppositorium est r medium, quod formâ solidâ, terete, & oblongâ paratum in anum mittitur. Apud antiquos glandis majoris similitudinem referebat, unde balanus seu glans dicitur.

Duplex est simplex & compositum.

Simplex fit ex radice vel caudice betæ, brassicæ, porri, candelâ cerea oleo inuncta, sapone albo, melle solo ad duritiem cocto. Quorum omnium usus est.

Præsertim pro infantibus & adultis, quibus sufficit vel simplex suppositorium.

Compositum fit ex melle, sale

gemmeo, communi, trochisc. alhandal. diagridio, sale ammoniaco, nitrio, &c.

Usus est ⁋, 1. ut expultrix pigra stimuletur ad officium. 2. ad revocandos clysteres diu retentos. 3. cùm de viribus timemus, & quando parcimus pudori. 4. ad soporosos affectus, in quibus alvus perpetuò irritanda.

Simplex suppositorium fit ex melle despumato & cocto, ut artis est, addendo (si ita videtur) salis parum.

Compositum sic paratur.

℞. Mellis despumati ℥. ij. salis gemmei ʒ. j. ß. coque, fiant suppositoria.

Fortius est sequens pro morbis soporosis.

℞. Hieræ picræ, salis gemmei an. ʒ. ß. diagrid. gr. iv. mellis q. s. fiant suppositoria.

Vel

℞. Trochisc. alhand. & diagr. an. ℈. ß. salis gemmei ʒ. ſs. cum melle despumato fiant suppositoria.

Abstinendum ab acribus, & vel modicè irritantibus in dolore, vel fluxu hæmorrhoidum, & in omni podicis

ardore : quo tempore potiùs utendum lenientibus, & consopientibus dolorem, addito si opus videatur opio. ut

℞. Mucilag. semin. psyll. & cydon. extractæ in aquæ ros. ℥. ii. ung. popul. ℥. ß. vitellum ovi : misce, & excipe bombace, immittatur in anum.

Prodest ani dolori excitato ab inflammatione, vel ab acrium affluxu, ut in dolore hæmorrhoidum. Addi potest opium ad ʒ. ß. crocus ad gr. iv. si doloris adsit vehementia.

Ad laxatum sphincterem constringendum.

℞. Mastich. ʒ. ij. sang. drac. boli arm. pul. ros. rubr. an. ʒ. ß. mucilag. cydon. extract. in aqua plantag. q. s. fiat forma unguenti ; quo linteum molle & rarum concinnatum in balani figuram in anum inseratur.

Ad ulcus tergendum, prodest mel rosaceum bombace exceptum.

Ad siccandum & consolidandum.

℞. Pul. thuris, mastich. ros. an. ʒ. ij. succi plantag. & ovi album. q. s. fiat unguentum.

CAPUT II.

De Clysteribus.

CLyster est liquor quilibet qui per syringam seu clysterium, in intestina per anum effunditur.

Componitur ex multis secundum diversas intentiones, decoctis, aquis, succis, oleis, liquatâ pinguedine, lacte, sero lactis, jusculis, &c. dissolvuntur, quæ scopo satisfaciunt, & non impediunt fluiditatem.

Quantitas liquoris, & eorum quæ dissolvuntur, diversa est, pro ætate, mole corporis, & naturâ affectûs. Pro infantibus, ad ℔. ß. pro pueris ad ℥. x. adultioribus ad ℔. j. vel ℔. j. ß. nec ultrà, quantitas liquoris præscribitur. Minor esse debet, vesica, utero, intestinis, aut renibus affectis; ne hujusmodi partes nimis comprimantur; ideóque non ultra ℔. i. liquoris adhibemus. Dissolvuntur pari ratione opiatæ, mel, olea, &c. nec ultra ℥.iv.aut vi.præscribi debent. Clysteres debent injici tepidi.

Tempus opportunum eſt quælibet hora, dum urget dolor, aut ſuffocatio; alioquin eligenda hora commoda præſertim matutina; quo tempore natura ſpontè movere conſuevit. Si poſt paſtum; tribus aut quatuor horis à cibo, ne coctio interpellatur. Si poſt juſculum, unâ aut alterâ horâ. In debilibus præmitttendum aliquid cibi. In febribus intermittentibus aut exacerbationibus, intermiſſionis vel remiſſionis tempore, aut declinante paroxyſmo, nuſquam verò circa paroxyſmi initium; hunc enim præmaturè citat humoribus exagitatis.

Clyſter eſt ſimplex, ſi uni ſatiſfacit intentioni; compoſitus ſi pluribus.

Simplex vel eſt purgans, vel alterans, vel roborans. Compoſitus, vel ſimul alterans & purgans, vel alterans & roborans, &c.

Uſus plurimi ſunt.

1. Ad emolliendum & humectandum, dum fæces ſunt duræ, in his qui habent alvum adſtrictum.

℞. Malvæ utriuſque, violar. parietar. mercurial. betæ, an. M. j. ficuum ping.

pingu. paria vj. furfur. macri M. ß. semin. lini & fœniculi, an. ℥. ß. vel æstate 4. semin. frigid. maj. an. ʒ. ii. flor. violar. p. ij. fiat decoct. colaturæ ad ℔. j. vel ℔. j. ß. dissolve mellis violati & olei lilior. an. ℥. ij. salis, ʒ. ß. fiat clyster injiciatur hora, &c.

2. Ad refrigerandum & humectandum, quo sæpe utimur in febribus continuis ardentibus, colliquantibus, æstuo vel inflammatione intestinorum, viscerum, postquam sæpius clysteribus refrigerantibus & purgantibus excrementa exclusimus.

℞. Fol. malv. viol. lact. cich. scariol. bugloss. utriusque, an. M. j. 4. sem. frig. maj. an. ʒ. iij. prunorum par. iv. hordei integ. flor. viol. nymph. an. p. j. fiat decoct. in aqua fontis, vel in oxycrato : colat. ad ℔. j. sola injiciatur, vel si etiam laxandi opus sit, dissolve cassiæ ℥. j. ß. mellis violati ℥. j. salis prunel. ʒ. j. fiat clyster, &c.

Oleum & oleosa non sunt addenda, quia facilè inflammantur, quod est notandum pro aliis clysteribus, quando usurpantur in febribus, aut intemperie viscerum, & intestinorum calida.

℞. Seri lactis caprill. ℔. j. mellis violat. & sacch. rubri an. ℥. j. fiat clyster.

In hystericis à causa calida, præmissis clysteribus purgantibus, injicitur ℔. j. oxycrati.

3. Ad refrigerandum, emolliendum & purgandum, in constipationibus alvi, febribus, &c.

℞. Radic. & fol. alth. malv. viol. pariet. cich. lactuc. an. M. j. furfuris macri M. ß. semin. 4. frig. maj. an. ʒ. ij. citra febrem semin. fœnic. ʒ. ß. hordei integ. & flor. viol an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. ß. dissolve cathol. opt. ℥. j. mellis mercur. vel violac. ℥. ij. fiat clyster. injiciendus horâ, &c.

In his qui difficilè purgantur, dissolve catholici & diapruni simplicis, vel cassiæ cum saccharo, an. ʒ vi.

In mulieribus obnoxiis hystericæ passioni detrahe mel, & omnia dulcia, dissolve catholici & diapruni simplicis, an. ʒ. vj. vel cathol. ℥. j. ß.

Quando validiùs irritanda est expultrix, dissolve cathol. & hieræ Gal. simpl. an. ʒ. vj. vel ℥. ß. mellis mercur. ℥. j. ß.

Aliquando decocto incoquimur sennæ ʒ. iij. vel ℥. ß. præscribitur post herbas, & semina. Cavendum tamen ne æstuent hypochondria, aut insit inflammatio, quo tempere etiam calidioribus opiatis abstinendum.

Non rarò etiam extra febrem, vel in febribus pituitosis, utimur opiatis calidioribus, dissolvendo catholici & diaphœnic. vel diaprun. solut. an. ʒ. vj.

Non est utendum oleis, quia suo lentore purgantium vim obtundunt.

Pro delicatis acuto sensu tactûs præditis, quibus tormina excitant clysteres acriusculi; & iis qui ad alvi fluxum proclives sunt, acria omnia pro his sunt detrahenda, & parandus clyster leniens, detergens, & modicè purgans, ut

℞. Fol. alth. malv. viol. cich. lact. an. M. j furfuris macri M. ß. hordei integ. & flor. viol. nymph. an. p.j. fiat decoct. Colat. ad ℔.j. dissol. cathol. pro ore ℥. ß. vel ʒ. vj. mellis rosat. ℥. j. ß. fiat clyster injiciendus, &c.

4. In soporosis affectibus, ad irritandam vim sopitam, & revulsionem moliendam.

℞. Fol. alth. mercur. betæ, pariet. hyss. calament. salvi. an. M. j. sem. fœnic. & ameos an. ℥. ß. fol. sennæ ℥. j. flor. chamomil. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. dissolve cathol. & diaphœn. an. ℥. j. mellis mercurialis ℥. iij. fiat clyster.

Loco sennæ incoqui possunt agaricus & pulpa colocynth. an. ad ʒ. ij.

Olea non dissolvuntur, quia ut dictum est, purgantium vim suo lentore infringunt; nec iis unquam utendum, nisi dum emollire, aut lenire intendimus.

Postquam hujusmodi clyster semel injectus est, in ℔. j. decocti præscripti enematis dissolvimus vini emetici turbidi ℥. iv. diaphœnici ℥. j.

5. Ad flatus discutiendos in colicis doloribus, cæterisque affectibus à causa frigida.

℞. Rad. alth. malv. calament. hyss. origan. salv. an. M. j. sem. fœnic. lini anis. an. ʒ. iij. ficuum ping. paria vj. flor. chamom. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. dissolve diaphœn. vel benedictæ laxativæ ℥. j. ß. mellis mercurialis ℥. ij. fiat clyster.

Vel

℞. Decocti præscripti clysteris ℔.iv. hieræ picræ Gal. ℥.j. vini emetici turbidi ℥.ij. fiat clyster.

In causa calida & colica biliosa, utendum enemate leniente, refrigerante, detergente suprà præscripto; vel decocto omasorum, oxycrato, lacte; priùs tamen præmissis, & rejectis clysteribus emollientibus, refrigerantibus, & purgantibus; à quibus incipiendum, ut fæces primùm evacuentur, & partes laxentur.

℞. Alth. totius malv. violar. pariet. lact. an. M. j. furfur. macri M.ß. liquirit. contus. ℥. ß. passul. purg. par. vj. hordei integ. & florum chamom. an. p.j. fiat decoct. Colat. ad ℔.j. dissolve cath. & cassiæ an. ʒ. vj. mellis rosat. ℥. j. ß. vitell. ovi, fiat clyster.

In dolore nephritico.

℞. Rad. alth. & lilior. an. ℥.i. fol. alth. malvæ, pariet. viol. branchæ ursin. agrimon. an. M. i. sem. lini & fœnug. an. ℥. i. ficuum ping. paria vj. flor. chamom. melil. an. p i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. dissolve cath. & diaph. an. ℥. i. mellis viol. & olei lilior. an.

℥. i. ß. fiat clyster. Si febris adsit, aut constitutio gracilis biliosa, & in quavis constitutione à causa calida, loco diaphœnic. dissolve cassiam cum saccharo, lenitivum, vel diaprunum simplex.

In sequentibus clysteribus dissolve catholici ℥.j. terebinth. vitello ovi dissolutæ, & olei scorpion. simpl. an. ℥.j. aliquando etiam vinum emeticum turbid. ad ℥.iv. cum cathol. ℥.j.

In passionibus hystericis.

In causa frigida.

℞. Radic. & fol. alth. malv. pariet. mercur. artem. matric. an. M. j. sem. anis. rutæ, ana ℥. ß. flor. chamom. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔.i. dissol. cathol. & benedict. laxat. vel diaphœn. an.℥.i. olei rutacei ℥.i.ß. castor. gr.iiij. fiat clyster.

In causa calida.

℞. Radic. & fol. alth. viol. pariet. semperv. lact. an. M.i. artem. M.ß. furfuris macri & flor. chamom. an. M. i. fiat decoctio in oxycrato: Colatur. ad ℔. i. dissolve cathol. & diapruni simplicis an.℥.i. fiat clyster.

Cavendum à melle, lacte, & om-

nibus dulcibus, ad quæ uterus magis commovetur.

7. Contra vermes, cum vel sine febre in pueris, clysteres parandi lenientes, purgantes, & lumbricos elicientes.

℞. Fol. malv. viol. an. M. ß. liquir. contus. ℥. ß. ficuum ping. par. iv. passul. purg. ℥. i. hord. integ. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. vel ℥. x. pro ætate, dissolve cathol. ʒ. ii. vel iii. mellis rosati ℥. ß. vitellum ovi, fiat clyster.

Expurgatis excrementis, quantum satis videbitur, utendum clysteribus ex lacte, quo abstinendum cùm febris est à putrida illuvie verminosa; aut instant motus epileptici, quia lac corrumpitur, & vapores acres caput feriunt.

℞. Lactis caprill. ℔. ß. dissolve mellis ros. ʒ. vi. vitellum ovi, fiat clyster.

Pro adultioribus dissolve cath. ʒ. ij. vel ʒ. iij. mellis ros. ℥. j.

Si adsit alvi fluxus, & febris:

℞. Hordei integ. p. i. liquirit. ʒ. ii. passul. purg. ℥. i. rosar. rub. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. dissolv. sacch. & mellis rosat. an. ʒ. vi. vitell. ovi, fiat clyster.

Vel

℞. Lactis caprill. ℔.ß. rosar. rub
M. ß. fiat decoct. Colat. ad ℔.
dissolv. mellis & sacch. ros. an. ℥.
vitell. ovi, fiat clyster.

8. Ad detergendum; & lenienda
humorum acrimoniam, in diarrh
biliosa, dysenteria, cholera.

℞. Hord. integ. p. i. furfur. ma
M. ß. liquirit. & passul. an. ℥. ß.
sem. frig. maj. an. ʒ. ij. rosar. ru
p. j. fiat decoct. in aqua fontis, vel se
lactis. Colat. ad ℥. x. dissolv. mel
ros. ℥. i. ß. vel mellis ros. & sacch
rubr. an ℥. j. vitell. ovi, fiat clyster.

Vel

℞. Lactis caprill. ℥. x. mellis ro
& sacchar. rubr. an. ℥. i. vitell. ovi, fi
clyster.

Quando ob febrem timetur corru
tio lactis, & major refrigerandi,
detergendi adest intentio.

℞. Seri lactis caprill. ℥. x. vel ℔.
dissolv. sacchar. rubr. & succi planta
an. ℥. j. vitell. ovi, fiat clyster.

Vel

℞. Emulf. amygd. dulc. & 4. sem
frig. maj. extract. in aqua hord. ℔.

vel ℥.x. dissolv. mellis ros. ℥. j. vitell. ovi, fiat clyster.

Ad magis retundendam bilis acrimoniam, dissolvi possunt ℥. ii. mucilag. semin. cydon. & psyllii, extractæ in aqua rosar.

Cùm fluxus perseverat, & intestinorum tonus laxatur, vel in hæmorrhoidum & menstruorum profluvio, simul refrigerandum, detergendum, leniendum, & leviter adstringendum, quos scopos implet sequens clyster.

℞. Fol. lact. plantag. portul. bursæ past. an. M. j. hordei integ. & furfur. macri, an. p. i. liquirit. & passul. an. ℥. ß. rosar. rubr. p. i. fiat decoct. in aqua fontis, vel in decocto capitis & intestinorum vervecis, vel in lacte chalybeato. Colaturæ ad ℥. x. dissolve mellis ros. & syrup. de rosis siccis, an.℥.i. vitellum ovi, fiat clyster.

Quando vis retentrix ita debilis est, ut tota quantitas liquoris retineri non possit, idem clyster debet dari per vices, quartâ quâque horâ, quod etiam præstandum quando humor est insigniter acris, aut ulcus multùm sordidum.

Aliquando multæ indicationes simul

persolvendæ sunt, scilicet refrigerandi, evacuandi, detergendi, & adstringendi, ut in diarrhœâ, dysenteria, fluxu hæmorrhoidum & menstruorum, quando simul excrementa in intestinis copiâ & qualitate peccant.

℞. Folior. cichor. malv. viol. plantag. bursæpast. centinod. an. M. i. liquir. rasæ ℥. ß. passul. paria vi. hordei integ. & ros. rubr. an. p.i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. dissolve cathol. pro ore ℥. ß. mellis ros. ℥. i. vitell. ovi, fiat clyster.

9. Ad adstringendum in alvi fluxu, dysenteria, menstruorum profluvio, quando humores sufficienter evacuati, & detersi sunt.

℞. Radic. consol. maj. ℥. i. fol. plantag. verbasc. equiseti, herniar. centinod. an. M.i. sem. plantag. portul. an. ʒ.iii. balaust. & ros. rubr. an. p.i. fiat decoct. in aqua chalybeat. vel in aqua & lacte chalybeatis. Colaturæ ad ℥. x. dissolve mellis & sacchari ros. an. ʒ.vi. vitellum ovi, fiat clyster.

Dissolvi possunt secundùm varias intentiones syrupus de rosis siccis, & succus plantag. an. ad ℥.i.

Mucilago semin. cydon. & psyllii extracta in aqua rosar. ad ℥.ii.

Conserva rosar. in aqua plantag. dissoluta, ad ℥.ß. vel i.

Sevum hircinum dissolutum in succo plantag. ad ℥. i. quando obducendum est ulcus.

Interdum dissolvuntur pulveres amyli, gummi arabici, mastich. boli arm. ad ʒ.ii. ad eundem finem.

Non rarò accidit, ut ratione doloris, vel debilis redditæ retentricis, clysteres prædicti non possint diu retineri; ideò decoctum pro duplici injectione dividendum est, ut quod morâ breviori perfici non potuit, iteratis vicibus obtineatur.

10. Ad nutriendum & roborandum.

Usus est 1. quando resolvitur ventriculi robur, 2. quando æger cibum non potest sumere, aut retinere, 3. quando vires exolutæ roborandæ sunt.

℞. Jusculi ex carnibus parati ℔. ß. vel ℥.viij. sacchari ℥.i.ß. vitellum ovi, fiat clyster.

Vel.

℞. Lactis ℔. ß. sacchari rosati ℥.i. vitellum ovi, fiat clyster.

Si febris adsit, incoquantur herbæ refrigerantes cum jusculo, ex quo, prædicto modo, fiat clyster.

Pariter parari potest ex hordeato, amygdalato, lacte & melle; ex cremore hordei, jure pulli, &c.

In eorum usu priùs debet alvus expurgari à fæcibus, & ab omni illuvie excrementosa, ne eorum mixturâ inficiantur.

Observari debet tempus commodum, quo injiciantur. Apta est hora prandii, aut cœnæ, aut dormituriente ægro, ut meliùs retineantur, & ob id datur clyster in parva copia, sed sæpius in die.

CAPUT III.

De Potione.

POtio purgans est medicamentum formâ liquidum, compositum ex variorum purgantium decocto, infusione, vel dissolutione, iisque vel solis, vel conjunctis.

Magis convenit purgatio in forma

potionis quàm in ulla alia in morbis calidis, obstructionibus, & ubi promptâ operatione opus est; quia minùs calefacit, citò penetrat, & purgat.

In hac & omni aliâ purgationis formâ, præparandum corpus apertione viarum: præmittenda quoque humorum præparatio; ad quæ inserviunt clysteres, & alterantia; si qui sint dolores, priùs tollendi: si corpus & humóres æstuent, priùs venæ sectione, fomentis, jusculis temperandi, & clysteribus aliquatenùs evacuandi.

Sumpto medicamento levis somnus permittitur, iis qui debili sunt ventriculo, aut ad vomitum proni: non dormiendum cùm incipit tempus operationis, nempe post duas horas: corpus quieti tradendum, ne agitatione incalescat. Post tres horas jusculum semicoctum exhibendum, ne pharmacum benignum cedat in alimentum, aut vehemens nimiùm calefaciat, & purgando vires exhauriat.

Paratur potio purgans decoctione, infusione, dissolutione; iisque vel solis, ut dictum est, vel conjunctis.

Decoctum fit cùm folia sennæ ad

ʒ. iii. vel ℥. ß. tamarindi, aut polypodium quercinum ad ℥. ß. coquuntur in decocto refrigerante, vel pectorali, vel sero lactis, cum correctivo sennæ aniso vel coriandro præparato, ad ʒ. ß.

Infusum paratur, quando senna, rhabarbarum, agaricus cum correctivis simul vel seorsim infunduntur in aliquo liquore. Infusio æstate fit frigidè aut tepidè, hyeme calidè.

Liquor in quo fit infusio, vel est aqua simplex, vel decoctum, jusculum refrigerans, vel aquæ stillatitiæ.

Nota, melius esse, si in aqua fontis vel stillatitia fiat infusio, quàm in decocto, ex plurimis; quia liquor eorum, quæ incoquuntur expressa tenui substantiâ imprægnatur, deinde simplicium purgantium suscipiendæ virtuti in tenui substantiâ sitæ non sufficit. Additur sæpe succus limonum recenter expressus, sal prunellæ, cremor tartari, quando vis purgantium calida est temperanda, & tinctura validiùs elicienda: acida enim omnia ad tincturam simplicis purgantis eliciendam apta sunt.

Quantitas liquoris est, quæ sufficiat ad ℥. vi. vel viii. pro singula dosi.

Purgatio sæpius instituitur ex decocto & dissolutione; vel ex infusione, & dissolutione; vel ex decocto, infusione, & dissolutione: quorum exempla in subsequentibus tradentur secundùm differentias suprà desumptas ratione humorum, juxta quos, alia est potio cholagoga quæ bili, phlegmagoga quæ pituitæ, melanagoga quæ melancholiæ, hydragoga quæ sero, panchymagoga quæ omnibus humoribus convenit. Quælibet ex his adimpletur iis remediis, quæ ex benignè, vel vehementiùs purgantium catalogo desumuntur.

Nota, rarum esse, unum solùm humorem peccare, vel medicamentum unum solùm humorem educere, ideóque quando traditur exemplum v. g. simplicis cholagogi, hoc præcipuè destinatur quando peccat bilis in majori copiâ, cæteri humores minùs aut modicè, & quos ob fluiditatem huic medicamento facilè cessuros cognoscimus. Idem dicimus de phlegmagogis & melanagogis, quæ crassiores humores expurgando, tenuiores etiam eliciunt.

Si quis improbet decocta, cæteráque

pro menstruo purgantium, hoc sensu, quòd hæc & alia quæ immiscentur, poros aquæ exsaturant, ineptamque reddunt, quæ postmodum vim purgantium eliciat: Videat ille num talibus opus sit ad temperandum partium, humorum, & medicamenti calorem & siccitatem. Numquid aliquando in causa frigida vel calida agendum pharmaco purgante simul & alterante; præterea numquid potest aqua uno sale ad nauseam saturata, deinde alio atque alio diversæ naturæ imprægnari, ut constat experimento salis communis, nitri, aluminis, armoniaci. Quidam fingunt poros in aqua diversæ figuræ, in quibus particulæ salium diversæ naturæ recipiantur; quos tamen fictitios esse probat 1. Aqua ipsa, corpus nempe sibi continuum fluidum, in quo nihil impedit, quin una pars alteri immediatè uniatur. 2. si tales pori in aqua ex sua natura sint, súntne vacui? neutiquam; at si pleni sint, numquid igne, aëre, terrâ, hæc descenderet, ille ascenderet. Si verò ob aquæ densitatem irretiantur, non inerunt aquæ pori ex sua natura,

sed per divisionem particularum ipsius ab immixtis particulis inductam.

Expressæ igitur infusione, decocto, aut dissolutione tenues substantiæ diffundunt aquam, & quandoque tantâ copiâ, ut sustineri non possint à mole ipsius, ideóque fundum ex parte petunt, quod in potione purgante, emulsione, musto, cerevisia, succóque limonum, & herbarum videre est; crassiores enim partes à tenuioribus fermentatione sejunctæ præcipitantur.

De Potione Cholagoga.

Sequens potio bilem clementer expurgat, convenit in omni repletione biliosa, tertianis, intermittentibus, continuis, &c.

℞. Sennæ mund. ʒ.ii. semin. anis. ʒ.ß. pulpæ cassiæ recent. extract. ʒ.vi. vel ℥.i. salis tartari ʒ. ß. infund. & leviter bulliant in aqua cichor. vel in decocto refrig. q.s. Express. dissol. mannæ ℥.i. ʒ. x. vel ℥. i. ß. syrup. flor. persic. ℥. i. fiat potio, sumenda manè cum regimine vitæ, & aëris, tribus horis ante jusculum.

Vel

℞. Tamarind. ℥. ß. fol. cichor. cum toto M. i. fiat decoct. Colatur. infund. sennæ mund. cum aniso ʒ. ii. rhabarbari cum santalo ʒ. i. Expressio-ni dissolve mannæ ℥. i. ß. syrupi rosſ. solut. compositi ℥. i. fiat potio.

Vel

℞. Fol. cichor. acetosſ. capill. ven. an. M. i. tamarind. ℥. ß. hordei integ. & flor. violar. an. p. i. fiat decoct. Colat. infund. sennæ mund. ʒ. iii. anisſ. ʒ ß. salis prunell. ʒ. i. succi limon. recenter expressi ℥. i. Expressſ. dissolve mannæ ℥. i. ʒ. x. vel ℥. i. ß. syrupi rosſ. solut. ℥. i. fiat potio.

Loco mannæ aliqui dissolvunt cassiam; diaprunum simplex, catholicum duplic. ad ʒ. vi. sed hujusmodi opiatas delicati abhorrent, quia ab earum dissolutione fit potiùs sorbitio quàm potus; convenientius est si infundantur.

In mulieribus obnoxiis passionibus hystericis, cavendum à dulcibus, ut infrà fusiùs dicetur. Quando aquæ stagnant, & miscentur cum bile in imo ventre, loco syrupi poni potest aquarovem infusionum rosar. pallidar. ad ℥. i. vel. ℥ i. ß. imò & ad aquas vali-

diùs eliciendas, dum abest febris, superaddi possunt pul. radic. jalap. vel resinæ ipsius gr. vi. vel ℈. ß. præsertim in illo remedio, quod recipit cassiam.

Æstuantibus visceribus, & æstate, potest fieri infusio in sero lactis, modò sit optimè depuratum.

Potest vehementiùs purgans bilem in tertianis intermittentibus nothis, in ictero, in febribus continuis post declinationem, ne superveniat recidiva, in robustis, non gracilibus, quibus fervent viscera.

℞. Sennæ mund. ʒ. iii. anisi ʒ. ß. cassiæ recenter extractæ ʒ. vi. cremoris tartari ʒ. i. infunde in decocto cichor. q. s. Express. dissol diapruni solut. vel elect. de succo rosar. ʒ. iii. vel ℥. ß. syrup. rosati solut. compos. ℥. i. fiat potio.

Vel

℞. Fol. cich. agrim. acetos. an. M. i. tamarind. ℥. ß. flor. viol. p. i. fiat decoct. Colat. infund. sennæ mund. ʒ. iii. anis. ʒ. ß. rhabarb. cum santal. & salis prunell. an. ʒ. i. Express. dissol. cathol. duplic. & elect. de citro, an. ʒ. iii. syrup. flor. persic. ℥. i. fiat potio.

De potione Phlegmagoga.

Potio benignè purgans pituito[illegible] humores in prima corporis regio[illegible] stabulantes, in omni repletione pit[illegible] tosa, febribus, & morbis aliis ab i[illegible] productis.

♃. Fol. agrim. capill. ven. beto[illegible] an. M. ſs. ſummit. abſynth. p. i. f[illegible] decoct. Colat. q. ſ. infund. ſennæ c[illegible] aniſo ʒ. iii. rhabarbari cum ſantalo ʒ[illegible] expreſſioni diſſolve catholici duplic[illegible] ʒ. vi. ſyrupi roſat. ſolut. compo[illegible] ℥. i. fiat potio, &c. Superaddi p[illegible] teſt in diſſolutione pulvis diacart[illegible] ad ʒ. ſs. vel diſſolve catholici dup[illegible] cati, & electuarii de citro, an. ʒ i[illegible]

Potio pituitam vehementiùs e[illegible] purgans.

♃. Fol. agrim. capill. ven. pimpi[illegible] beton. an. M. i. ſummit. ſcord. p. i. fi[illegible] decoct. Colat. infund. ſennæ mun[illegible] cum aniſo ʒ. iij. agaric. trochiſc. [illegible] radic. mechoac. an. ʒ. i. zinzib. ℈. Expreſſ. diſſol. elect. diacarth. vel dia[illegible] phœn. ʒ iij. vel ℥. ſs. ſyrup. roſa[illegible] ſolut. compoſ. ℥. i. fiat potio, &c.

Loco diacarth. vel diaphœn. diſſolvi poſſunt diaphœn. & cathol. an. ℥.iii.

In Apoplexia & cæteris ſoporoſis affectibus à cauſa frigida.

℞. Sennæ mund. cum aniſo ℥. iii. agarici trochiſcati, & turbith. gummoſi, an. ℥.i. cinnam. ℈.ſs. infund. & leviter quoque in aqua beton. expreſſ. diſſolve electuar. diacartham. ℥. i. fiat potio.

De Potione Melanagoga.

Potio benignè purgans melancholiam in quartanis febribus, morbis hypochondriacis, & omni cacochymia melancholica.

Multiplex eſt melancholia; quæ producitur ab aduſta bile, cæteriſque humoribus per viam aduſtionis, purgatur potione ex ſenna, caſſia, manna, ſyrupo roſato, qualis eſt, quæ ſuprà deſcripta eſt in exemplo de bile benignè purganda, vel ptiſana laxante, ut infrà; vel ſennæ & caſſiæ infuſo in ſero lactis optimè depurato.

℞. Sennæ mundatæ, ℥. iii. ſemin. coriand. præp. ℥. ſs. caſſiæ recenter

extractæ ℥.i. salis prunellæ ʒ.i. inf
in sero lactis optimè depurat. v
aqua buglossi & cichor. express. ℥
vel viii. capiat, &c.

A fæce seu excremento melan
lico.

℞. Polypod. querc. contus. ℥
fol. bugloss. fumar. ceterac, an.
epith. p.i. fiat decoct. Colat. q. s
fund. sennæ mund. ʒ. iii. anisi
cremor. tartari succo limon. diss
ʒ.i. Express. dissolv. catholic dú
ʒ. vi. syrupi de pomis sabor ℥. i.
potio, &c.

Loco cathol. quando paulò val
est purgandum, dum ulteriùs incu
mus præparationi humorum, dis
possunt cathol. duplicati & elect
de citro, an. ʒ.iii. vel catholici
conf. hamech. ʒ. ii. potest etiam
in infusione, unà cum senna, cass
ʒ.vi. vel ℥.i.

Potio vehementiùs purgans me
choliam fit, si in ultimo decocto
infuso præscripto dissolvatur conf
hamech, vel electuarium de citr
majori dosi, v. g. ad ʒ.v. vel vi.

De Potione hydragoga.

Potio hydragoga benignè purgans serosos humores, in omni morbo ab iis producto, tum & post potum aquarum mineralium.

℞. Fol. cichor. M. i. tamarind. ℥. ß. fiat decoct. infunde sennæ mund. ʒ. i. ß. semin. contra ʒ. ß. cassiæ recent. extract. ʒ. vi. Expreſſ. diſſol. aquæ infuſ. roſ. pall. ℥. i. ß. pulv. radic. jalap. ℈. ß. fiat potio.

In hydrope à causa calida, & in omni repletione serosa.

℞. Rad. brusci ℥. ß. fol. cichor. ebuli, an. M. ß. passul. purgat. par. iv. fiat decoct. Colat. infund. sennæ mund. ʒ. iii. coriand. præp. & salis tartari, an. ʒ. ß. Expreſſ. diſſol. mannæ & aquæ infuſ. rosar. pallid. an. ℥. i. ß. pulv. radic. jalap. ℈. ſs. fiat potio.

Vel

℞. Mannæ calabr. ℥. i. ſs. diſſolv. in ℥ iii. ſucci radic. ireos nostratis, fiat potio, &c.

Potio hydragoga vehementiùs serum evacuans in hydrope, cæterisque

morbis ab illuvie serosa, cum v
rum obstructionibus.

℞. Radic. Apii, ireos nostrat
℥. ß. fol. agrim. ceterach. an. M
sem. ebuli ʒ.i. passul. purg. par.iv
decoct. Colat. infund. sennæ m
ʒ. iii. anis. ʒ. ſs. radic. mechoac.
cinnam. & spiritus tartari, an. ʒ
Express. dissolv. elect. diacarth. ʒ
vel ℥. ſs. aquæ 9. infus. ros. pallid
fiat potio, &c.

De potione mixtis humoribus convenienti.

Quando bilis & pituita simul
cant, quod multoties contingit
febribus intermittentibus, comat
gili, lethargo, cæterisque casibus
vel sine febre.

Si prævaleat bilis.

℞. Fol. cichor. agrim. pimpin
M. i. tamarind. ℥. ſs. hordei inte
flor. viol. an. p. i. fiat decoct. C
infund. sennæ mund. ʒ. iii. anis. ʒ
rhabarb. cum santal. & cremoris
tari, an. ʒ. i. Express. dissolv. ma
℥.i. vel ℥.i.ſs. syrup. rosat. solut. com
℥.i. fiat potio, &c. L

Loco mannæ dissolvi potest, si paulò validiùs purgandum sit, elect. de citro, vel diaprunum solut. ad ʒ.iij. vel ℥.ſs. vel cathol. duplic. & diaprun. solut. an. ʒ. iij.

Prævalente pituitâ dissolvi potest elect. diacarth. vel diaphœn. ad ℥.ſs. vel diacarth. & cathol. dupl. an. ʒ. ij.

Quando peccat bilis cum melancholia, ut in febribus quartanis, post finem continuarum, humoribus biliosis adustione conversis ex parte in melancholiam; prævalente bile, in prædicto infuso rursus infunde cassiæ recenter extractæ ʒ.vi. Expressioni dissol. mannæ & syrup de pomis sabor. an. ℥.i.

Loco mannæ si crassiores sint humores, vel etiam si prævaleat melancholia, dissolve diaprun. solut. & confect. Hamech, an. ʒ. ij. vel iij.

Nota, quod si in prædictis, humoribus empyreuma caloris lateat ob adustionem, & præcalida sint viscera, abstinendum sit à calidioribus, & utendum solo infuso ex senna, in forma ptisanæ lavantis, vel ex senna & cassia cum sale prunellæ & succo limon.

Quando pituita & melancholia si-

mul peccant, utrolibet prævalente miſcenda ſunt, quæ ſuprà pro quolibet ex iis, deſcripta ſunt.

De potione Panchymagoga ad omnes ſimul humores excrementitios purgandos.

Si benignè à prima corporis regione ſint expurgandi, utendum eſt aliquo, ex medicamentis purgantibus deſcriptis cap. de cholagog.

Si à cæteris regionibus ſint evacuandi, in robuſtis corporibus humorum ſarcina oppreſſis.

℞. Fol. cich. capill. ven. agrim. an. M. i. tamarind. ℥. *ſs.* flor. cordial. an. p. i. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mundat. cum aniſ. ʒ. ij. rhab. cum ſant. ʒ. j. cinam. ℈. *ſs.* Expreſſ. diſſolv. cathol. & diaphœn. an. ʒ. iij. ſyr. roſ. ſolut. comp. ℥. j fiat potio.

In locum diaphœn. ſubſtitui poteſt diaprun. ſolut. electuar. de ſucco roſ. diacarth. de citro, ad parem doſim.

De Potionibus peculiaribus.

In alvi fluxu, dyſenteria, cholera, &c.

℞. Tamarind. ℥. *ſs*. fol. portul. plantag. an. M. i. roſ. rubr. p. i. fiat decoct. Colat. infund. rhab. ʒ. i. ſantal. rubri ℈. *ſs*. myrobal. citrin. oleo amygd. dulc. confric. ʒ. i. Expreſſ. diſſolv. ſyr. roſ. ſolut. ℥. i. fiat potio.

Si ob copiam materiæ paulò validius ſit purgandum, diſſolve tryphetæ perſicæ, vel catholici duplic. ℥. *ſs*.

Nota, cùm diarrhœa, dyſenteria, cæteriſque alvi perturbationibus, non rarò complicari viſcerum diſcraſias cum obſtructionibus: in quo caſu nocent nimiùm adſtringentia, idcóque tunc conjungenda remedia moderatè aperientia, & detergentia cum adſtringentibus & roborantibus, & purgans prædictum per intervalla exhibendum: cui addi poteſt ſenna ad ʒ. i. cremor. tartari ad ʒ. *ſs*. ſi humores craſſiores ſint, &c.

In morbis pectoralibus, in gravidis, & ſenibus purgandis.

♃. Fol. cich. capill. ven. pimpin. an. M. i. tamarind. ℥. *ſs*. liquirit. raſæ & contuſ. ʒ. i. hordei integ. & flor. viol. an. p. j. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. cum aniſ. ʒ. ii. Rhab. cum ſantal. ʒ. i. Expreſſ. diſſolv. mannæ &

syr. flor. persic. an ℥. i. fiat potio.

Pro hæmoptoicis minuenda est Sennæ quantitas, satis est si præscribatur Sennæ & Rhab. an. ʒ. i.

Pro hystericæ passioni obnoxiis à causa calida, post paroxysmum vel cum remedia ad præcautionem peraguntur.

℞. Tamarind. ℥. *ß*. fol. cich. M. i. absint. minor. & flor. persicor. an. p. i. fiat decoct. Colat. infund. sennæ mund. ʒ. ii. vel ʒ. iij. semin. contra ʒ. *ß*. Rhab. cum santalo, & crem. tart. an. ʒ. i. Express. dissolv. aquæ novem infus. ros. pallid. ℥. i. fiat potio.

In iis quæ difficiliùs purgantur dissolvi potest cathol. dupl. ad ℥. *ß*. vel idem infundi ad ℥. i. & si non adsit caloris empyreuma in corpore robusto & pleno, poni potest diacarthamum, diaphan. vel. diaprun. sol. in dissolut. ad ʒ. iij. vel post express. dissolv. cathol. duplic. & elect. de citro, an. ʒ. iij. aquæ infus. ros. pall. ℥. i.

Quando humores sunt adusti melancholici, 1. purgandi sunt præcedenti præscripto remedio. Deinde quandiu adhibentur alterantia interna & topica,

sola ptisana laxans sæpe repetenda.

Potiones purgantes pro infantibus.

Recèns natis, ad meconium excrementum expurgandum exhibetur mel rosatum, vel syrupus rosatus solut. simpl. ad ℥. ß. vel ℥. i.

Pro sextimestri, & ultrà.

℞. Senn. mund. ʒ. i. sem. contra ℈. i. infunde in aqua cichor. express. ℥. i. dissolve syr. ros. sol. vel de cichoreo compos. ℥. i. fiat potiuncula, sumenda duabus horis post, & ante lactis suctionem.

Pro bimulis.

℞. Sennæ mund. & Rhabarb. an. ʒj. cinam. ℈. ß. infunde in aqua cichor. express. ad ℥. i. dissolve syr. ros. sol. compos. ℥i. fiat parva potio.

Pro adultioribus & verminosis.

℞. Sennæ mund. & Rhabarb. an. ʒ. i. semin. contra & Sant. citrin. an. ℈. ß. infunde in aqua portul. Express. ad ℥. ij. dissolve syr. ros. solut. compos. vel flor. persic. ℥. j. fiat parva potio.

Additur aliquando, modò non ægrotet à vermibus, ad pleniorem purgatio-

nem Manna ad ʒ. iij. vel ℥. ſs. in diſſolutione.

Aliquando in robuſtis Epilepſiâ vel ſuffocatione ab humorum copia laborantibus, ſic præſcribitur.

℞. Sennæ mund. ʒ. i. ſemin. contra ʒ. ſs. infunde in aqua cich. vel beton. Expreſſ. ad ℥. i. vel ℥. ij. diſſolv. vini emet. ʒ. i. ſyr. flor. perſ. ℥. ſs. fiat parva potio.

Loco vini emetici diſſolvi poteſt elect. diacarth. ad ʒ. i. vel ii. pro ætate & robore.

Vide, num in motibus convulſivis adſit inflammatio in cerebro, quod ſæpius contingit. Tunc enim poſt venæſectionem, & cucurbitulas, non validè, ſed benignè purgans eligendum, ne commoti humores inflammationem, & motûs epilepticos adaugeant.

De Ptiſana laxante, Regia dicta.

Paratur ex Senna cum correct. ad ʒ. ii. vel iii. in uno aut duobus aquæ cyathis, prout una aut duæ doſes, in eâdem die ſumendæ ſunt; manè horâ ſextâ, & horâ decimâ interſumpto juſ-

culo horâ octavâ; vel si non repugnet debilitas virium aut ventriculi, sumatur prima dosis horâ quintâ, & altera septimâ, jusculum vero horâ nonâ.

Additur cum Sennâ succus limon. recenter expressus, spiritus vitrioli, sulphuris, cremor vel sal tartari, prout varia est intentio: acidorum quantitas determinatur ad levem aciditatem.

Infusio fit frigidè æstate, calidè hyeme, præcedente seu subsequente levi ebullitione.

Usus in delicatis, calidis, gracilibus, & quibus placet, aut opus est potiùs per plures vices, quam uno remedio sarcinam tollere, in morbis quoque à bile, & melancholia adustâ, cùm paulatim & sine commotione humores sunt educendi, ad febrium intermittentium tertianarum, continuarum & malignarum reliquias auferendas.

Nota, quòd si absint humores crassi & multi impacti, præsertim cum obstructionibus, ptisana sit Remedium insufficiens, præsertim in principio curationis, ideóque pleniùs primùm purgandus æger, suprà præscriptis appropriatis.

Deinde majori ex parte sublatis
moribus, ptisanæ per intervalla
titæ ex usu sunt.

Ptisana simplex in prædictis ca
conveniens.

℞. Sennæ mund. ʒ. ij. vel iij.
ʒ. ſs. infund. in duobus aquæ cy
cum succo limon. recenter express
gratam aciditatem (frigidè per no
æstate, tepidè si hyeme) de express
cyathum capiat tempore & modo
dicto.

Pro una dosi gratissima ptisana
paratur.

℞. Sennæ mund. ʒ. ij. coria
præpar. ʒ. ſs. fol. pimpin. minutim
ctæ M. j. Infunde in aqua fontis
succo limon. recenter expresso ad
tam aciditatem; Expressionis forti
viij. capiat manè.

Vel

℞. Tamarind. ʒ. iij. Sennæ mu
ʒ. ii. vel iij. liquiritiæ contusæ
anisi & cremoris tartari, an. ʒ. ſs.
funde in aqua fontis: expressioni
viij capiat manè.

Quando adest copia bilis simul
fundi potest rhab. cum santalo ad ʒ

Ex iiſdem fiet ptiſana pro duabus doſibus, augendo copiam aquæ, in qua fit infuſio.

In progreſſu tertianarum intermittentium.

℞. Polypod. querc. contuſ. ℥. ſs. Sennæ mund. ʒ.iij. ſemin. contra ʒ. ſs. ſummit. abſinth. minoris, p. i. infund. in aqua fontis cum ſucco limon. recenter expreſſo ad gratam aciditatem tepidè (niſi æſtuoſior ſit aër) expreſſionis ℥. viij. capiat manè, tribus horis ante juſculum, & ſæpe repetatur, interjectis alterantibus internis & topicis, poteſt fieri infuſio in ſero lactis optimè depurato.

In morbis melancholicis, & calidis viſceribus, ſuperaddi poteſt fumaria minutim ſecta, vel cichoreum ad M. ſs.

De potione cum Vino Emetico.

Etſi omne Emeticum vim habeat purgandi per vomitum, vinum tamen quod dicitur emeticum, per ſeceſſum evacuat; quando (ut aiunt) cathartico fortiori, vel amplioris molis immiſcetur. Vulgò in tincturâ ſennæ diluitur;

cum qua citat per inferiora plura, quàm per vomitum. Mirum certè! vis fortior ſequitur motum debilioris. An quia vis vomitiva antimonii in ſulphure volatili, & acri conſtituta, à tali infuſo aliquantò retunditur, unde ex emetico fit purgans per ſeceſſum. Notum eſt Antimonium imminutâ acredine ex vomitivo reddi purgans, & hâc ulteriùs refrænatâ ex purgante fieri diaphoreticum; quod etiam de nitro, & pleriſque aliis conſtat. Ignea diſſipando ſubtilia & acria; aquea deliniendo, extrahendo, vel diffundendo: oleoſa & Reſinoſa obtundendo, purgantium ἄνω vel κάτω vim infringunt, & quandoque immutant. Sed nihil adeò ſalis purgativi acrimoniam, vimque temperat, aut expugnat, quàm acidum; ex cujus congreſſu cū ſalſo excitatur fervor & pugna, à qua robur antea validum mitigatur, aut quandoque immutatur. Helleborus, Eſula, granum Cnidium aceto præparantur & miteſcunt: Antimonium aceto non ſolùm mitius fit, ſed & adſtringendi vim acquirit: Gutta gummi ſpiritu vitrioli ex emetico in mitius purgans præcipitatur: Euphorbium

ſucco portulacæ Indi demulcent, Quercetanus ſpiritu vitrioli vexatum in pilulas ſudorificas recipit. Gal. lib. de compoſ. med. ſecundùm genera, metallicorum acrimoniam acetis, viniſque acidis docet eſſe temperandam. Adeò ſalibus purgantium infenſa ſunt acida, ut eos vel atterant vel extinguant. Nec aliâ ratione contingit quartanarios & hypochondriacos, dum fermentatur humor terrenus acidus & acris, difficiliùs expurgari, quàm quia ab acidis effervefcentibus vis purgantium infringitur. Neque obſtat quòd dum decoquitur ſtibium, ſpiritus acidi ſulphuris, vitrioli, & ſimilia acida vim illius alioqui exſiccantem & diaphoreticam in effrænem purgativam & vomitivam trahant. Tunc enim nondum ſatis fuit apertum antimonium, neque ſulphur ejus malignum per calcinationem, & detonationem cum ſale nitri, majori ex parte diſſipatum, ut in croco metallorum, in quo paucum quod ſupereſt ſulphur à partibus fixis ejuſdem ſalis manet correctum.

Vinum Emeticum componitur ex vitro, vel regulo antimonii, croco

metallorum, aut magnesia opalina, & vino albo. Modum præparationis docent probatissimi chymici, ad hunc modum.

℞. Antimonii optimi, & salis nitri puri, an. partes æquales: terantur seorsim, & postea exactè misceantur: pone in crucibulo vel mortario æneo, inflamma & sæpe cum spatula ferrea ignita commove, donec non ampliùs inflammetur: sublatis scoriis reliqua materia teratur, & aquâ tepidâ sæpius abluatur. Sic paratum Antimonium dicitur Crocus metallorum, vel Hepar Antimonii, ob colorem hepati similem.

Optimum est aliud Antimonium, quod habet laminas longas, admodum lucidas & splendentes.

Inflammmatio commodiùs fit, si materiam per vices injicias, primaque vice vel carbone vivo, vel ferro ignito, materiam intendas.

℞. Croci metallorum prædictò modò parati ℥. i. vini albi optimi ℔. i. *ss.* vel ℔. ij. infunde per 24. horas vase benè clauso; postea servetur ad usum.

Usus ipsius est in apoplexia, aliisque soporosis affectibus.

℞. Sennæ mund. ʒ. iij. anisi ʒ. *ß.* bulliant in aqua betonicæ : Expressioni ad ℥. iv. dissolv. vini emetici ℥. i i. fiat potio.

Sunt qui præscribuntur ad ℥. iij. vel iv. etiam turbidum in robustis, obesis, & plenis.

Aliquando etiam miscetur diacarth. ut

℞. Tincturæ Sennæ ℥.iv.vini emetici ℥.*ß.* pulv. diacarth. ʒ.i. fiat potio.

Si lentè aut non satis operetur, exhibendus pulvis algarot, seu mercurius vitæ, de quo infrà dum de pulvere purgante.

In febribus continuis, malignis, intermittentibus,quando turgens materia, capiti imminet, phrenitidem, aut soporem invehit ; vel quando fatiscit natura oppressa ab humorum copia & prava qualitate, sæpe morti proxima ab orci faucibus eripitur sequenti remedio.

℞. Sennæ mund. cum aniso ʒ. ij. infunde & leviter coque in aqua fontis express. ad ℥. viij. dissolve vini emetici ℥. ij. misce, fiat potio.

Vel.

℞. Tamarind. ℥. ſs. fol. cichor. lact. oxal. an. M. ſs. f. decoct. Colatur. infunde Sennæ mund. ʒ. ii. ſemin. contra ʒ. ſs. Caſſiæ recenter extractæ ℥. i. Expreſſ. diſſolve vini emetici ʒ. iij. vel ℥. ſs. ʒ. vi. vel ℥. i. prout videbitur neceſſarium ex copia humorum, conſtitutione robuſta, & majori vel minori viſcerum incendio, tum & ætate.

Prudens ſit Medicus in iſtius remedii uſu. Certò jugulat, ſi inflammationes partium internæ inſignes ſint; tantò magis ſi adhuc in augmento, & in eas continuetur fluxio: tunc enim inſtat necroſis partis inflammatæ. Sic ſi phrenitis adſit, peripneumonia, aut alia quævis inflammatio viſcerum, materia poris impacta non cedit, ſed magis effera redditur, & gangrænam molitur: tunc enim potiùs alterãtibus, & evacuãtibus per venæ ſectionem, cucurbitulas, hyrudines, quàm per ſeceſſum opus eſt. Debet igitur exhiberi materiâ adhuc exiſtente in motu, & turgente, poſt pluries venam ſectam in brachiis, pedibus, ita ut periculum non ſit, ne vaſa ſanguine & bilioſis ichoribus adhuc plena influant in partes æſtuantes:

utque, si quædam portio materiæ jam sit impacta, pauca sit, ad cujus resolutionem sufficiat natura ab oppressione hujus præsidii auxilio sublevata. Sapienti igitur maturóque consilio opus est, nec sine causâ abhorrendus abusus talis remedii, cùm etiam illius legitimus usus timendus sit.

In hydrope ascite, anasarca, præsertim à causâ frigidâ, magnam humorum colluviem educit, præscribitur prædicto vel sequenti modo.

℞. Tinctur. Sennæ ℥. iv. mannæ & vini emetici, an. ℥. i. fiat potio.

In præparatione Croci metallorum, cave à vapore sulphureo dum inflammatur, est enim venenatus.

Edulcoratio fit lotione in aqua, ad partes nitri fixas educendas, idque térque, quatérque filtrando aquam, & sinendo ut sponte materia exsiccetur, sufficienter edulcoratum esse ostenditur, si omnem acrimoniam depositam esse, linguæ admovendo reperias.

In metiendâ dosi croci metallorum proportionaliter ad vinum, non potest error fieri in nimia copia; quia si, v. g. posueris ℥. ij. Croci metallorum in

vini albi ℔. i. vinum non plus ab eo extrahet, quàm si ℥. i. posueris.

CAPUT IV.

De Bolo purgante.

BOlus purgans est medicamentum solidum quidem, sed molle ex simplicibus, vel compositis purgantibus confectum.

Eo utimur, 1. cùm medicamenta, quibus ad purgandum uti intendimus, sunt nimis ingrata; quia crassiorem potum efficiunt, ut Catholicum, Cassia; aut quia multum amara. 2. Cùm purgare volumus ægros ad movendum proclives.

Usus plurimi sunt.

1. Ad bilem clementer expurgandam in affectibus hepatis, renumque calidis, tum & in nephritidi & calculo obnoxiis.

℞. Cassiæ recent. extract. ℥. i. rhab. pulver. & salis prunel. an. ʒ. i. cum saccharo fiat bolus, sumendo duabus horis ante jusculum.

In Gonorrhœâ addi poteſt mercurius dulcis ad ℈. i. vel gr. xxv.

2. Ad bilem immixtam craſſioribus humoribus expurgandam, in febribus longis, intermittentibus, nephritide &c.

℞. Cathol. duplic. & diaphœn. an. ʒ.v. cremoris tart. ʒ. j. cum ſaccharo fiat bolus.

3. Ad eliciendos ſeroſos humores in affectibus arthriticis, Rheumaticis, venereis.

♃. Mercurii dulcis, gr. xx. diagridii gran. iiij. pul. rad. Ialap. ℈. ß. caſſiæ recenter extractæ ℥. ß. cum ſyr. violat. & pauco ſacch. fiat bolus.

In hydrope, aliiſque affectibus, in quibus exturbanda eſt aquarum colluvies.

℞. Gutt. gummi gr. iv. mercurii dulcis gran. x. pulv. jalap. ℈. ß. cum conſerva roſ. fiat bolus, quarto quôque die, per quindecim aut viginti dies ſumendus, interſumptis juſculis alteratis radicibus bruſci, ireos noſtratis, agrimoniæ, ceterach, cichor. &c.

Si non ſatis purget bolus præſcriptus, addenda ſunt diagridii gr. iv.

vini albi ℔. i. ... bith. gummoſ.
extrahe... cbuli, rad. jalap.
hermodact. ... 3. ß. cremor. tart. 3 i.
S. mechoac. an. 3. ß. ... gr. xv. pulver. diambræ,
Gutt. gummi ... & ſemin. fœnicul. an.
diarhod. abb. ... ſacch. candi 3. i. ß. fiat omnium
3. ß. pulvis, cujus 3. ii. infundantur per
noctem in vini albi ℥. iv. capiat manè
vinum & pulverem, quinto quôque
die, poſt præmiſſa univerſalia.

Pulvis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum ſulphure præparati, ℈. ß. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis ſumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri poteſt doſis antimonii, ex ſententiâ authoris, uſque ad gr. xv. diagridii uſque ad xx. cremoris tartari ℈. ij.

Author hujus pulveris tantum illi tribuit, ut velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodeſſe, de quo librum integrum conſcripſit.

Ex hoc pulvere & mercurio vitæ pulvis parari poteſt ultiſſimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel inſufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridii cum sulphuris vapore præparati, ℈. ß. Antimonii diaphoretici, gr viij. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis.

Cave, ne viscera sint calida & sicca & humores adusti, potiùs quam pituitosi; tunc enim remedia calida & sicca febrem vel phlogoses, vel inflammationes systrophicas inducerent.

CAPUT VI.

De Pilulis purgantibus.

COmponuntur ex variis speciebus simplicium purgantium amaris, acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ sunt eorum vehicula; ea quoque, quæ promovent actionem, vitium corrigunt, & formam conservant.

Aliæ sunt officinales, quæ in officinis servantur paratæ, ut pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magistrales, quæ à medicis secundùm varias indicationes præscribi solent, quæ usuales nuncupantur, quia eorum usus frequens est. In earum com-

vini albi ℔. i ... bith. gummoſ. extrah... obuli, rad. jalap. ... ß. cremor. tart. ʒ i. ... gr. xv. pulver. diambræ, ... & ſemin. fœnicul. an. ... candi ʒ. i. ß. fiat omnium ... cujus ʒ. ii. infundantur per ... in vini albi ℥. iv. capiat manè ... & pulverem, quinto quôque ... poſt præmiſſa univerſalia.

Pulvis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum ſulphure præparati, ℈. ß. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis ſumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri poteſt doſis antimonii, ex ſententiâ authoris, uſque ad gr. xv. diagridii uſque ad xx. cremoris tartari ℈. ij.

Author hujus pulveris tantum illi tribuit, ut velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodeſſe, de quo librum integrum conſcripſit.

Ex hoc pulvere & mercurio vitæ pulvis parari poteſt ultiſſimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel inſufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridii [in] ſulphuris vapore præparati, ℈. ß. [a]ntimonii diaphoretici, gr viij. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis.

Cave, ne viſcera ſint calida & ſicca & humores aduſti, potiùs quam pituitoſi; tunc enim remedia calida & ſicca febrem vel phlogoſes, vel inflammationes ſyſtrophicas inducerent.

CAPUT VI.

De Pilulis purgantibus.

COmponuntur ex variis ſpeciebus ſimplicium purgantium amaris, acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ ſunt eorum vehicula; ea quòque, quæ promovent actionem,vitium corrigunt, & formam conſervant.

Aliæ ſunt officinales,quæ in officinis ſervantur paratæ, ut pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magiſtrales, quæ à medicis ſecundùm varias indicationes præſcribi ſolent, quæ uſuales nuncupantur,quia eorum uſus frequens eſt. In earum com-

vini albi ℔. i [illegible] bith. gummos. extrahe[illegible] ebuli, rad. jalap.

[illegible] ℥. ß. cremor. tart. ʒ i. [illegible] gr. xv. pulver. diambræ, [illegible] abb. & semin. fœnicul. an. [illegible] sacch. candi ʒ. i. ß. fiat omnium pulvis, cujus ʒ. ii. infundantur per noctem in vini albi ℥. iv. capiat manè vinum & pulverem, quinto quôque die, post præmissa universalia.

Pulvis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum sulphure præparati, ℈. ß. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis sumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri potest dosis antimonii, ex sententiâ authoris, usque ad gr. xv. diagridii usque ad xx. cremoris tartari ℈. ij.

Author hujus pulveris tantum illi tribuit, ut velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodesse, de quo librum integrum conscripsit.

Ex hoc pulvere & mercurio vitæ pulvis parari potest ultissimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel insufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridii in sulphuris vapore præparati, ℈. ß. antimonii diaphoretici, gr viij. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis.

Cave, ne viscera sint calida & sicca & humores adusti, potiùs quam pituitosi; tunc enim remedia calida & sicca febrem vel phlogoses, vel inflammationes systrophicas inducerent.

CAPUT VI.

De Pilulis purgantibus.

COmponuntur ex variis speciebus simplicium purgantium amaris, acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ sunt eorum vehicula; ea quoque, quæ promovent actionem, vitium corrigunt, & formam conservant.

Aliæ sunt officinales, quæ in officinis servantur paratæ, ut pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magistrales, quæ à medicis secundùm varias indicationes præscribi solent, quæ usuales nuncupantur, quia eorum usus frequens est. In earum com-

vini albi ℔. i […] bith. gummos. extrahe[…] […]buli, rad. jalap. […] ß. cremor. tart. ʒ i. […] gr. xv. pulver. diambræ, […] ℔b. & semin. fœnicul. an. […] candi ʒ. i. ß. fiat omnium pulvis, cujus ʒ. ii. infundantur per noctem in vini albi ℥. iv. capiat manè vinum & pulverem, quinto quôque die, post præmissa universalia.

Pulvis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum sulphure præparati, ℈. ß. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis sumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri potest dosis antimonii, ex sententiâ authoris, usque ad gr. xv. diagridii usque ad xx. cremoris tartari ℈. ij.

Author hujus pulveris tantum illi tribuit, ut velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodesse, de quo librum integrum conscripsit.

Ex hoc pulvere & mercurio vitæ pulvis parari potest ultissimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel insufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridii in sulphuris vapore præparati, ℈. ß. antimonii diaphoretici, gr viij. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis.

Cave, ne viscera sint calida & sicca & humores adusti, potiùs quam pituitosi; tunc enim remedia calida & sicca febrem vel phlogoses, vel inflammationes systrophicas inducerent.

CAPUT VI.

De Pilulis purgantibus.

COmponuntur ex variis speciebus simplicium purgantium amaris, acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ sunt eorum vehicula; ea quoque, quæ promovent actionem, vitium corrigunt, & formam conservant.

Aliæ sunt officinales, quæ in officinis servantur paratæ, ut pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magistrales, quæ à medicis secundùm varias indicationes præscribi solent, quæ usuales nuncupantur, quia eorum usus frequens est. In earum com-

vini albi ℔. i. vinum non plus ab eo extrahet, quàm si ℥. i. posueris.

CAPUT IV.

De Bolo purgante.

BOlus purgans est medicamentum solidum quidem, sed molle ex simplicibus, vel compositis purgantibus confectum.

Eo utimur, 1. cùm medicamenta, quibus ad purgandum uti intendimus, sunt nimis ingrata; quia crassiorem potum efficiunt, ut Catholicum, Cassia; aut quia multum amara. 2. Cùm purgare volumus ægros ad movendum proclives.

Usus plurimi sunt.

1. Ad bilem clementer expurgandam in affectibus hepatis, renumque calidis, tum & in nephritidi & calculo obnoxiis.

℞. Cassiæ recent. extract. ℥. i. rhab. pulver. & salis prunel. an. ʒ. i. cum saccharo fiat bolus, sumendo duabus horis ante jusculum.

In Gonorrhœâ addi poteſt mercurius dulcis ad ℈. i. vel gr. xxv.

2. Ad bilem immixtam craſſioribus humoribus expurgandam, in febribus longis, intermittentibus, nephritide &c.

℞. Cathol. duplic. & diaphœn. an. ʒ.v. cremoris tart. ʒ. j. cum ſaccharo fiat bolus.

3. Ad eliciendos ſeroſos humores in affectibus arthriticis, Rheumaticis, venereis.

♃. Mercurii dulcis, gr. xx. diagridii gran. iiij. pul. rad. Ialap. ℈. ß. caſſiæ recenter extractæ ℥. ß. cum ſyr. violat. & pauco ſacch. fiat bolus.

In hydrope, aliiſque affectibus, in quibus exturbanda eſt aquarum colluvies.

℞. Gutt. gummi gr. iv. mercurii dulcis gran. x. pulv. jalap. ℈. ß. cum conſerva roſ. fiat bolus, quarto quôque die, per quindecim aut viginti dies ſumendus, interſumptis juſculis alteratis radicibus bruſci, ireos noſtratis, agrimoniæ, ceterach, cichor. &c.

Si non ſatis purget bolus præſcriptus, addenda ſunt diagridii gr. iv.

Pro non multum adultis aut senibus iisdem affectibus laborantibus.

℞. Gutt. gummi gr. ii. mercurii dulcis gr. xv. pulv. rad. jalap. ℈. ß. cum pauca conserva rosſ. fiat bolus; vel solus pulvis sumatur cum cochleari panatellæ.

CAPUT V.

De Pulvere purgante.

PUlvis purgans fit ex simplicibus purgandi vi præditis, gustui gratioribus, additis correctivis & saccharo.

Sumitur cum jusculo, vel in alio liquore appropriato; vel immiscetur duobus aut tribus cochlearibus panatellæ.

Rarò & cautè iis utendum in visceribus & morbis calidis, quia purgantia in substantiâ sumpta calefaciunt, fundúntque humores & multum irritant.

Usus est in morbis chronicis à bile, vomitu periodico, & propensione in hydropem.

℞. Rhab. pulver. ℥. j crem. tart. ℥. ß misce, capiat cum jusculo refrigerante; quinto quôque die, vel ter in mense.

In affectibus pituitosis ad curationem, vel præcautionem post universalia.

♃. Turbith elect. ʒ. ß. crem. tart. ʒ. j. diagridii ℈. ß. cinam. gr. x. cum pauco saccharo fiat pulvis: dosis est ʒ. j. vel ℈. iv.

In affectibus Rheumaticis, arthriticis, venereis.

℞. Pulver. rad. Ialap. ℈. ß. mercurii dulcis, gr. xiv. diagridii & crem. tart. an. gr. vi. fiat pulvis, sumendus cum cochleari panatell.

Ad educendas aquas in hydrope ascite.

℞. Gutt. gummi, gr. iv. mercurii dulcis, ℈. j. pul. rad. jalap. & diagr. an. vi. fiat pulvis sumendus cum cochleari panatellæ.

℞. Mercurii vitæ, & Guttæ gummi, an. gr. iii. pulver. rad. jalap. & diagridii; an. gr. iv. fiat pulvis.

Sequens pulvis hydragogus commendatur pro hydrope.

℞. Sennæ mund. turbith. gummos. hermodactyl. sem. ebuli, rad. jalap. & mechoac. an. ʒ. ß. cremor. tart. ʒ i. Guttæ gummi gr. xv. pulver. diambræ, diarrhod. abb. & semin. fœnicul. an. ℈. ß. sacch. candi ʒ. i. ß. fiat omnium pulvis, cujus ʒ. ii. infundantur per noctem in vini albi ℥. iv. capiat manè vinum & pulverem, quinto quôque die, post præmissa universalia.

Pulvis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum sulphure præparati, ℈. ß. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis sumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri potest dosis antimonii, ex sententiâ authoris, usque ad gr. xv. diagridii usque ad xx. cremoris tartari ℈. ij.

Author hujus pulveris tantum illi tribuit, ut velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodesse, de quo librum integrum conscripsit.

Ex hoc pulvere & mercurio vitæ pulvis parari potest ultissimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel insufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridii cum sulphuris vapore præparati, ℈. ß. Antimonii diaphoretici, gr viij. cremoris tartari, ℈. j. fiat pulvis.

Cave, ne viscera sint calida & sicca & humores adusti, potiùs quam pituitosi; tunc enim remedia calida & sicca febrem vel phlogoses, vel inflammationes systrophicas inducerent.

CAPUT VI.

De Pilulis purgantibus.

COmponuntur ex variis speciebus simplicium purgantium amaris, acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ sunt eorum vehicula; ea quoque, quæ promovent actionem, vitium corrigunt, & formam conservant.

Aliæ sunt officinales, quæ in officinis servantur paratæ, ut pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magistrales, quæ à medicis secundùm varias indicationes præscribi solent, quæ usuales nuncupantur, quia eorum usus frequens est. In earum com-

positione ea adhibenda sunt, quæ in parva mole efficaciter operantur.

Dosis est ad ʒ.i. vel ℈. iv.

Pilulæ quæ vehementiùs purgant, sumi debent post primum somnum, horâ nempe 2. vel 3. post mediam noctem, quibus superdormire licet, ut calor intrò coactus solidam earum formam faciliùs vincat, & in actum deducat: quæ verò mediocriter operantur, sufficit si sub aurorâ sumantur. A somno abstinendum est, cùm incipit evacuatio: aliquando sumuntur immediatè ante levem cœnam, ubi pauciores stomachicæ, aut ad alvum tantùm laxandam destinantur.

Utimur pilulis 1. cùm ægri medicamenta formâ liquidâ, aut solida nimiæ molis respuunt. 2. cùm ventriculus pituitosis humoribus scatet. 3. cùm à partibus remotis à ventriculo humores attrahere intendimus.

Usus est in affectibus potissimùm frigidis, & hyeme, vel in chronicis: calidis penitùs abstinendo æstate; quæcunque enim in parvâ mole in substantia purgant, acria sunt & calida.

Ad humores validè è cerebro, aliisque

partibus evacuandos, in repletione pituitosa, serosa, simplici vel mixtâ.

℞. Massæ pillul. cocciar. & de agaric. an. ℥. ß. trochisc. alhand. & diagridii, an.gr.iv. olei anisi arte chymicâ extracti, gutt. iiij. formentur pilulæ v. devorandæ post primum somnum.

Similiter secundùm varios affectus, ex aliis officinalibus pilulæ parantur, ut pro arthriticis ex massa pilular. arthritic. & de hermodactylis: pro morbis frigidis ventriculi, ex stomachicis, de hiera, de aloë: ad bilem purgandam, ex aureis; ad melancholiam, ex fœtidis majoribus, de lapide lazuli; ad oculorum morbos ex lucis majoribus; ad diuturnas febres ex aggregativis, quæ ideò polychrestæ dicuntur.

Ex plurimis dictar. pilul. fit quandoque massa usualis pro chronicis affectibus, paralysi, tremore, torpore, convulsione à causa frigida serosa, cum intemperie frigida & humida cerebri.

℞. Massæ pilul. cocciar. & de agaric. an. ℥. i. ß. de hermodactyl, aggregativ. an. ℥. ß. gutt. gummi correct. cum spiritus vitrioli, & diagridii, an. ℥. ß. mercurii dulcis ℥. i. pulv. diamoschi

℈. i. cum syrupo de stœchade fiat massa pilular. Dosis est ad ℈.ii.vel. ʒ. i. manè summo.

Ad præcautionem hystericæ passionis in mulieribus obesis & frigidis.

℞. Massæ pilul. fœtid, ℈. ij. trochisc. alhandal, gr. v. castorei, gr. ij. fiant pilulæ v. devorandæ post primum somnum.

Ad serosos humores evacuandos in arthriticis, rheumaticis, venereis, hydropicis affectibus.

℞. Guttæ gummi, aut magist. ipsius, gr. iv. mercurii dulcis ℈. i. diagridii gr. v. cum mucilagine gummi tragacanti, fiant tres, quatuor, aut quinque pilulæ, &c.

Pilulæ antivenereæ in contumaci gonorrhœa, bubone venereo, in luis suspicione, vel curatione.

℞. Massæ pilul. sine quibus, ʒ. ſs. diagridii cum vapore sulphuris parati, gr. iv. mercurii dulcis, gr. xx. fiant pilulæ v.

Quæ simul polychrestæ sunt & antivenereæ.

℞. Massæ pilul. cocciar. ʒ. ſs. mercurii dulcis, gr. xv. præcipitati albi, gr. v. cum aliquot guttis syrupi rosati, fiant iv. aut v. pilulæ.

Pilu

Pilulæ uſuales, angelicæ dictæ.

℞. Succi roſar. pallid. ℥. ij. ſuccorum depurator. bugl. borrag. fumar. & ſummit. ebuli, an. ʒ. ii. Rhab. ʒ. ß. ſantali citrini, ℈. ß. infunde per iiij. dies expreſſ. forti aloës cicotr. in tenuiſſimum pulverem redactæ ℥. iv. miſce & expone ad ſolem, ſæpius cum ſpatula verſando donec perveniat ad conſiſtentiam pilularum: ex tota maſſa formentur pilulæ, quarum doſis eſt ad ℈. j. vel ʒ. ß. ſemi-horâ ante levam cœnam, ſemel in ſeptimana, vel ter in menſe.

In morbis à materia craſſa, mucilaginoſa, tartarea, cum obſtructionibus viſcerum & infarctu, unde aliquando ſuffocatio, vertigo, epilepſia, dolor capitis, imbecillitas ventriculi: poſt univerſalia remedia, & aquas minerales, eximiè proſunt pilulæ hydropicæ ſequentes.

℞. Aloës cicotr. ſucco roſar. ter aut quater lotæ, ℥. iii. ſennæ mund. Rhab. electi, & agaric. trochiſ. an. ʒ. j. ſs. diagridii cum ſulphure præpar. & trochiſc. alhand. an. ʒ. ß. ſalis abſynth. & pulv. diarrhod. abb. an. ℈. j. ſs.

cum syr. rof. sol. fiat massa pilul. de qua capiat ℨ. ſs. vel ℨ. j. manè tribus horis ante jusculum, semel in septimana, vel ter in mense.

Cave ab aloë, & à remediis quæ ipsam suscipiunt, pro iis, qui fluxui hæmorrhoidum, & menstruorum obnoxiam habent dispositionem, nam aloë vi pollet venarum orificia aperiente.

Pilulæ pro una dosi ad eundem finem.

℞. Rhab. pulv. & pulv. hieræ picræ, an. ℨ. ß. cinam. mastich. an. gr. vi. diagridii & salis tartari, an. gr. iv. cum syrupo rof. solut. fiant pilulæ iij. capiat manè hora, &c.

CAPUT VII.

De Purgantibus ex Chymicis.

DEscribuntur in hoc capite remedia chymica, quæ frequenter in usu sunt, ex quibus vel solis, vel simul cum aliis, secundùm varias intentiones, parari potest remedium purgans,

sub forma pulveris, boli, extracti, pilul. &c.

Dosis hîc traditur, qualis si per se quodlibet sumeretur, deinde secundùm robur, ætatem, copiam & qualitatem humorum determinanda; & prout pluribus, vel paucioribus aliis immiscetur purgantibus.

Extractum Sennæ à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Extractum Rhabarb. à ℈. j. ad ʒ. j.

Biliosis, serosis, & melancholicis humoribus clementer purgandis conveniunt.

Tinctura sennæ, vel Rhabarb. ad cochlear. ij. vel iij. præscribuntur per se pro puerulis; vel dissolvuntur in purgantib. suprà præscriptis.

Extractum mechoacan. ad. ʒ. ß. vel ʒ. j. serum & melancholiam expurgat.

Extractum myrobolan. ad ʒ. ß. vel ʒ. i. cum medicamento adstringente & purgante sumitur, vel per se in alui fluxibus.

Extractum jalap. tum & resina à gr. vi. ad ℈. ß. magisterium jalap. ad gr. x. vel xviij. vis purgans jalap. est in resina, ideóque vel in substantia, vel

in extracto, vel in magisterio; eo potiùs utendum quàm in infuso vel decocto, quia aquea non solvunt pinguia, & resinosa, serum clementer expurgat.

Extractum esulæ ad. ʒ. ß. vel ʒ. j. idem præstat.

Extractum hellebori nigri ad ℈. ß. vel ℈. j. purgat serum, & crassos humores, præsertim melancholicos: ut commodiùs purget, iis immisce quæ per secessum purgando vim ejus vomitoriam infringunt.

Extractum agarici ad ℈. i, vel ʒ. ß. pituitam bilémque educit.

Extractum diacarthami ad ʒ. ß. vel ʒ. i. idem præstat.

Trochisci alhandal, à gr. vi. ad x. cum aliis miscentur in bolis, pulveribus, & pilulis.

Euphorbium correctum, seu Extractum euphorbii, ad gr. x. vel xv. serum, pituitam validè expurgat.

Gutta gummi per spiritum vitrioli vel tartari correctum, sic enim perdit vim vomitum excitandi.

Correctio sic fit.

℞. Guttæ gummi, q. s. dissolve cum

ſpiritu vitrioli, qui deinde per inclinationem abſtrahatur, reſiduum lentè exſiccetur: quod ſi ter fiat, optimè corrigitur. Doſis eſt à ℈. ſs. ad ℈. j. pro hydropicis, ſcabioſis, paralyticis, cæteriſque affectibus à pituitâ & ſero ſolis, vel cæteris humoribus commixtis. Contingit aliquando non poſſe exſiccari, quando primâ aut ſecundâ vice imbibitur acido vitrioli aut ſulphuris; tunc aqua immiſcenda, hac enim extrahuntur acida, quibus ſublatis tota deinde maſſa facilè exſiccatur.

Extractum, magiſterium, reſina ſcammon. ad ℈. ſs. ad gr. xv.

Scammonium vitriolarum Hartmanni ex Schrodero, à gr. x. ad xx.

Extractum benedictum, à ℈. ſs. ad ℈. j. hæc omnia purgant bilioſos, craſſos, & mucilaginoſos humores.

Extractum catholicum Francofurt. à ℈. i. ad ℈. ii. purgat blandè omnes ſimul humores.

Extractum catholicum Sennerti.

Extractum panchymagogum Hartmanni, Crollii, Quercetani, Schroderi, & Glaſeri, à ℈. j. ad ℈. ij.

Extractum hydragogum, à ʒ. ſs. ad ʒ. j.

Pulvis panchymagogus Salæ, Quercetani, purgat serosos humores biliosos phlegmaticos sine molestiâ. Dosis est ℈. ß. ad. ℈. j.

Pulvis panchymagogus Quercetani.

Prædicta remedia in variis officinis reperiuntur parata; describuntur ab authoribus propriis, & à Scrodero.

Vitrum antimonii correctum purgans datur à gr. iij. ad v.

Præcipitatum rubrum fixum, gr. iij. ad vi.

Turbith minerale à gr. iij. ad v. datur cum pulvere, bolo, pilulis, &c. Prodest rheumaticis, hydropicis, podagræ, lui venereæ, scabiei, prurigine, febribus malignis.

Præcipitatus mercurius albus, à gr. iv. ad vi. Signum boni præcipitati est, si aurum eo fortiter perfrictum non dealbetur, ut solet ex contactu mercurii. Datur cum pilulis, bolo, pulvere, vel cum ℥. ß. confect. hamech, in siphylide, & lepra; vel cum sequenti extracto.

℞. Pulpæ colocynthid. ℥. i. agarici albi, helleb. nigri, jalap. an. ℈. j. conscinde omnia crasso modo, & in-

funde cum spiritu vini rectificati ad ℥. v. fiat digestio in cucurbitâ oblonga per xiv. dies: tunc fiat expressio menstrui per manicam Hippocr. Colat. immisce diagridii ʒ. ß.

Præcipitatus viridis à gr. ij. ad viij. specificum dicitur esse in gonorrhœâ virulenta, quam nimiam tollit, non sufficientem promovet, continuando ipsius usum, donec omnis fluxus sedatus sit.

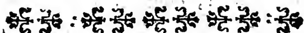
Mercurius sublimatus dulcis à ℈. j. ad ʒ. *ſs.* Sunt qui sublimant mercurium per sex vices, sed toties repetita sublimatio vim ipsius purgantem omnino destruit: sufficit terna sublimatio, imò si purum & insipidum binâ sublimatione reperias, acquiesce.

Mercurius vitæ à gr. iv. ad vi. Dicitur etiam pulvis Algarot, & à quibusdam aquila alba, vulgò tamen per aquilam albam intelligitur mercurius sublimatus.

Quia Mercurius vitæ violenter operatur per vomitum, Medici de vi vomitiva infringenda solliciti, & de corrigenda violentia, sic parant mercurium vitæ correctum.

℞. Mercurium vitæ in phiala igne arenæ fove, donec rubere inceperit, postmodum spiritu vini, sæpiùs ab eo extrahe, sic purgat per alvum commodè à gr. iv. ad vi. vel viij.

Quorum omnium præparatio docetur à clarissimis viris Crollio, Sennerto, Schrodero, Glasero, Sylvio, Zuvelfero & aliis.

SUBSECTIO II.

CAPUT I.

De Emetico.

EMETICUM seu Vomitorium est medicamentum, quod quæ ventriculo molesta sunt, per os expurgat.

Neque intelligas vim, quam vocabimus specificam, quâ pharmacum emeticum humores sursum abigit, constitutam esse in proprietate quadam, quâ succum peculiarem, vel omnes simul

ad ſuperiora provocet; id enim præſtat ſale volatili acri admodum, quo plurimùm fibras ventriculi irritat, tonum ipſius conturbat, & cogit ut contractæ ſimul fibræ à fundo ad ſuperius orificium per viam viciñam & brevem, quod moleſtat exonerent. Conſtrationis modum oſtendit hirudo ſale ſuperjecto. 2. quia humores commovet, dum ſimul congrediuntur particulæ heterogeneæ, quarum tenues & magis volatiles ſæpe craſſioribus immixtæ ſurſum feruntur; fitque aliquando ſimul per ſeceſſum evacuatio, dum in tali fermentatione craſſiora præcipitantur.

Vomitu promovetur non ſolùm particularis, ſed & univerſalis purgatio: ſi enim leve eſt vomitorium, ventriculus; ſi mediocre, etiam partes vicinæ; ſi vehemens, totum corpus, expurgantur.

Ad triplicem ſcopum inſtituitur.

1. Ad evacuationem 2. Ad revulſionem 3. Ad derivationem.

Uſus eſt in omnibus affectibus, qui à ventriculi & præcordiorum ſordibus oriuntur. Prodeſt inappetentiæ, nau-

seæ, ictero, cachexiæ, dolori capitis, vertigini sympathicæ, febribus intermittentibus initio accessionis, ob tunc commotam materiam, ulceribus renum, vesicæ, &c.

Tempus exhibendi commodum est cùm æger nauseat, & ad vomitum impellitur, nec sufficit.

Nota, quòd si sit symptomatica irritatio ad vomitum ob insignem humorum copiam, æstum, orgasmum, humor non est ad superiora sed ad inferiora trahendus; ne major fiat humorum commotio, & febris; maximè si instet criseos tempus, quo tempore motus naturæ non est perturbandus.

Prodest facilè vomentibus, gracilibus; nocet iis qui imbecilli sunt pectore & angusto, obnoxiis tussi, phthisi: nocet quoque melancholicis, vertigini, suffusioni idiopathicæ, & hystericis.

Quæ vomitum excitant, differunt modo operandi; alia enim id agunt solâ copiâ, alia molestâ qualitate, alia totius substantiæ vi specificâ: unde aliud est vomitorium leve, aliud mediocre,

aliud vehemens: leve eſt illud quod vel molliendo, vel laxando ventriculum, præſertim orificium ſuperius, ipſius tonum & firmitatem diſſolvit, ut pinguia omnia, aqua tepida; vel ſuâ mole & pondere vim expultricem ſtimulat; vel relaxando & aggravando, ut oleum commune, ad ℥. vi. vel. ℥. viij.

℞. Aquæ tepidæ ℥. vi. vel ℥. viij. vel. x. (pro ætate, & ventriculi robore) olei vel butyri ℥. ij. miſce: capiat uno hauſtu, & poſt horæ quadrantem provocet vomitum, digitis, vel pennâ oleo illitâ in os immiſſis.

Idem præſtat hydromel, aqua hordei tepida, juſculum valde pingue, & ſimilia in magnâ copiâ ſumpta.

Vel

℞. Rad. Raphani ℥. i. ſemin. atriplicis ʒ.iij. fol gentianæ, anethi, an. p. I. fiat decoct. in aqua hordei, vel hydromel. Colatur. ad ℥. viij. vel x. diſſolv. olei comm. ℥. ij. vel iij. fiat vomitorium, &c.

Mediocre vomitorium fit ex iis, quæ mordaci qualitate ventriculum irritant, & humores detergendo, vel incidendo ad excretionem parant, ut

℞. Rad. asari ʒ. iij. Agarici albi ʒ. i. sem. urticæ ʒ.ij. flor. genistæ p. i. fiat decoct. in aqua hordei. colat. ad ℥. viij. vel x. dissol. in causa frigida, oxymellitis scillitici, in calida syrupi acetos. ℥. ij. fiat vomitorium, &c.

Vehemens componitur ex his quæ molestâ vi ventriculum insigniter conturbant, & subvertunt, ut:

℞. Rad. Helleb. albi ʒ. i.ß. liquirit. contus. ℥. ß. sem. ebuli ʒ. i.ß. cinam. ℈. i. fiat decoct. in hydreleo; Colat. ℥. viij. capiat, &c.

Vel.

℞. Vitrioli albi præp. ʒ. ß. dissol. in aqua communi, vel hordei ℥. viij.

Vel ex chymicis.

℞. Salis vitrioli ℈. ß. dissolve in aqua, vel jusculo ad ℥. iij. capiat, &c.

Datur etiam pueris innoxiè. Potest augeri dosis in adultis, ad gr. xv. vel ℈. i.

Vitriolum album vomitivum idem præstat, à ℈. i. ad ʒ. i. exhibetur cum vino, jusculo, aut alio liquore: leniter operatur & feliciter in febribus, ut & in omni ventriculi sorde, lumbricis, &c.

℞. Vini Emetici ℥. ij. capiat, &c.

per se, vel miscendo cum aqua hordei, vel jusculo.

Vel

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. conserv. rosar. ʒ. ij. misce, capiat.

Idem præstat Antimonium rubrum fixum, ad gr. iv.

Flores reguli Antimonii, à gran. iv. ad vi. oleum seu butyrum Antimonii ad ℈. ſs. vel ℈. j. per se, vel in jusculo, aut aquâ hordei ad ℥. ij.

Prodest tertianis chronicis, & quartanis, parato ritè corpore, & initio accessionis.

Infusum vitri Antimonii cum vino à ℈. j. ad ℈. iv.

Cave, ne imprudenter utaris Antimoniacis: nec nisi in contumacibus affectibus, quibus convenit, & naturis admodum robustis.

Priusquàm præscribatur, præcedere debent vacuantia & alterantia, quantum sufficit, ad imminuendam humorum copiam, & reddendos humores fluidos; tum etiam ne crassiores, qui per secessum expurgari exigunt, ad superiora cum dysphoriâ impellantur.

CAPUT II.

De Diureticis.

DIuretica sunt, quæ aquosos humores per urinas, vi peculiari expurgant.

Partes, quibus expurgandis conveniunt, sunt gibbæ hepatis, renes, uterus, vesica, vasorúmque genus omne.

Diuretica alia propriè, alia impropriè dicuntur. Propriè vocantur, quæ calida & sicca in tertio gradu, cùm sint tenuis substantiæ., in vasa facilè penetrant, humores liquant; & sanguinem fundunt; sicque serum separant; quo fit ut facilè deinde renes præterfluat, & cum urinis excernatur.

Impropriè dicuntur diuretica quæ levi quâ pollent vi aperiendi, attenuandi & detergendi, urinas simpliciter movent, ex Galen. cap. 4. & 5. simpl. suntque moderatè frigida, vel leviter calida.

Usus moderatè refrigerantium est, in febribus continuis, intermittentibus,

obstructionibus viscerum, & vasorum, cum intemperie calida, morbis hypochondriacis, cæterisque melancholicis affectibus, renum quoque, vesicæ, uteri &c.

Si chymiam consulimus, inest iis quæ vere diuretica sunt, sal volatilis, aut acidum volatile, quo serum sanguini aliisque humoribus immixtum, & à partibus crassis irretitum, dissolvunt: eo penitùs modo, quo lac fervidum in serum solvi deprehendimus liquore acido superaffuso. Neque solum serum sejungitur, sed & partes sanguinis excrementitiæ salinæ, crassæ, terrestres & fæculentæ, quæ simul cum serò convehuntur. Constat ea urinas citare, quæ sale atque etiam acido volatili abundant, ex acidulis mineralibus, spiritibus, tincturis, & salibus tartari, therebintinæ, nitri armoniaci, &c. seu proximè agant in sanguinem dissolvendo, seu etiam restituant, augeant & exaltent fermentum acidum & lixiviale renibus inhospitans, quo serum à sanguine solvitur, & præcipitatur per tubulos in pelvim.

Quæcunque laxant renum substan-

tantiam, meatus Lymphaticos, & Bellini ductus patentiores reddunt, urinas sollicitant: ac proinde diuretica, quamvis minùs propriè, dici debent; miscendáque sunt propriè diureticis, ut simul sanguis liquescat in serum, & ductus, quibus excipiatur, patuli existant. Quod in diabete, diathesi nempe contrariâ, contrario modo fit, cui refrigerantia, incrassantia, & modicè adstringentia conveniunt, ut laxiorem sanguinis, & partium urinæ dicatorum compagem, in debitum tonum reducamus.

Prædictis affectibus competunt diuretica magis temperata, de quibus vide caput de emulsione, decocto, jusculis aperientibus temperatis, & de nephriticis: in quibus dissolvi possunt ex chymicis, ea quæ dictis in locis descripta sunt, inter quæ sequentia sunt magis appropriata.

Spiritus salis, vel Vitrioli, vel sulphuris, ad gutt. x.

Cremor tartari chalybeatus, ad ʒ. ß.

Spiritus tartari, à ℈.i. ad ℈. ij.

Spiritus tartari vitriolatus, ad ℈. ß.

Tinctura ceu acidum tartari, ad ʒ. ß.

Tinctura salis nitri, ad ℈. i.

Cryftalli falis nitri, ad ℈. i.

Spiritus urinofus falis armoniaci, ad gutt. viij. vel x.

Spiritus vitrioli dulcis, ad ℈. ij.

Spiritus Therebintinæ, ad gutt. vj. viij. Vel x.

Sal ftipitum fabarum, fuccini, Therebintinæ, fcorpionum, ad gr. vj. vel ℈. ß.

Quorum pleraque licèt fint calida, attamen per accidens refrigerant, quia materiam calidam educunt, & frigidorum aperientium funt vehicula.

Accedunt aquæ minerales, nitrofæ, vitriolatæ, chalybeatæ, quarum ufus poft univerfalia evacuantia & alterantia fufficienter adhibita, mira præftat ad calidas vifcerum dyfrafias corrigendas, referandas obftructiones, & humores craffos vifcidos attenuandos, detergendos, & per urinas evacuandos.

Diuretica calida conveniunt morbis à caufa frigida productis.

Componuntur in forma decocti, ut fuprà capite de nephriticis aperientibus, addendo aliquod ex chymicis, quæ eodem in loco defcripta funt.

In forma julepi, quando in promptu parari debet in urinæ fuppreffionibus,

modò non proveniat ab inflammatione.

℞. Aquar. gramæ ceref. ana ℥. iij. spirit. salis nitri ℈. ß. salis succini, gr. v. syrupi capill. vener. ℥. j. f. julep.

Prodest calculosis, nephritidi à crassis humoribus, suppressioni urinæ ab iisdem causis &c.

Vel

℞. Aquarum stipitis fabar. & flor. maluæ, ana ℥. ij. ß. spir. Therebinth. gutt. iiij. vel spirit. volatilis salis armoniaci, gutt. x. f. julep. In defectu hujusmodi aquarum adhiberi potest aqua, vel decoct. malv. pariet. graminis, &c.

Abstinendum à diureticis in tabidis macie confectis, instrumentis urinæ exulceratis, aut inflammatis; pudendis, utero affectis, repletâ vesicâ, viarum obstructione, dum multa est adhuc materia, aut scatent sordibus ventriculus, & intestina; ne penitiùs in partes obstructas humores à diureticis fusi ducantur, & obstructiones augeant; ideòque priùs ritè corpus purgantibus & alterantibus præparandum.

CAPUT III.

De Diaphoreticis.

MAgna certè est vis transpirationis ad vitæ tutelam, quam statico trutinio diligens Sanctorius deprehendit pleniorem esse omnibus aliis evacuationibus sensibilibus simul sumptis. Quod si tantùm potest, ut per poros partium & arterias, insignem copiam volatilium crassarúmque sordium in totius habitum transferat, susceptúmque sanguinem, unà cum transsumpto aëre, in circulationis opus & refrigerium per venas referat ad interiora; quantum ab ἀδιαπνευστία timendum est, quæ calidos halitus in vasis coërcens, & flabellum aëris impediens, tam sæpe fervorem atque putredinem in humoribus producit; neque ulla ferè sit febris, quæ desæviat aut penitùs cesset sine sudore atque liberâ διαπνοῇ.

Neque mirùm, cùm ea quæ per diaphoresim seu sponte naturæ, seu artis beneficio fit evacuatio, non solùm

proximè ab habitu corporis, sed & à vasis & visceribus, necnon ab intima corporis regione quodcunque acidum volatile, cæterasque resolubiles humorum particulas per vasa pneumatica, ipsáque interiorum partium & cutis spiracula, in aquæ aut vaporis formâ, dissolvat.

Medicamenta quæ id promovent dicuntur diaphoretica, quorum δυνάμεις & modum agendi ex eo deprehendimus, quod facilè transpirent sudéntque, quibus sanguis tenuis, solutus, serosus, promptè circulans, porique totius habitûs aperti sunt, quales sunt sanguinei, biliosi, præsertim æstate. Sic quæ diaphoretica sunt, debent pollere vi attenuandi, fundendi, & proinde majorem in sanguine fermentationem & circulationem excitandi, partésque humorum volatiles segregatas rapiendi in cutis spiracula, quæ rarefaciendo aperiunt: ideóque.

Diaphoretica sunt medicamenta, quæ cutis poros reserant, humores à centro ad circumferentiam evocant, & insensibiliter vel sensibiliter expurgant.

Quæ sensibiliter movent sudores

vocantur hidrotica, seu sudorifica : de quibus suprà cap. 12. §. 2. part. 1.

Quæ insensibiliter id agunt, dicuntur Diaphoretica simpliciter, quæ naturam sudores molientem, aut in eos pronam adjuvant, vel poros aperiendo, subtiles homorum partes excludunt : quorum

Usus est.

1. In Febribus malignis, pestilentibus, variolis, morbillis, cæterisque, in quibus promovenda diaphoresis, maximè si natura huc moveat, per exanthemata, sudores, &c. quorum exempla tradita sunt in forma julepi, Emulsionis, cap. 1. & 2. §. 1æ. partis 1æ.

In forma decocti cap. 4. §. Secundæ part. Primæ de cardiacis in causa calida.

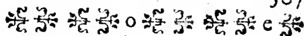
2. In omnibus febribus, & aliis casibus in quibus adest cutis obstructio, vel difflandi sunt humores à centro ad circumferentiam, diebus criticis, dum videmus naturam ad sudores paratam ; vel ad ipsam juvandam, dum languidè eos movet.

℞. Aq. cardui bened. scabios. papav. rhœad. an. q. s. salis cardui bened. vel

termittentibus, incipiente aut declinante paroxyſmo; quo tempore materia mobilis eſt: in principio quidem invita contrario motu è foco expellitur; in fine verò, quò ſponte vergit, ultrò fugatur.

5. Cavendum eſt, ne nimius ſit diaphoreticorum uſus, quando nimia eſt ſanguinis tenuitas, putredo, & diſſolutio: quod ſæpe contingit in febribus malignis, purpuratis, variolis, affectibus ſcorbuticis & ſimilibus. Tunc enim diaphoretica, ſanguinem fundendo, ulteriùs volatiliſant, & corrumpunt. Quin potiùs tunc utendum leviter detergentibus, refrigerantibus, iiſque quæ alkalibus abundent. Non aliâ forſan ratione antiqui præſcribebant pulveres, potiones, confectiones cardiacas, quæ terram ſigillatam, bolum armenicum, corallia, gummata, & ſimilia recipiunt, quibus imbibuntur acida, tenuia incraſſantur; & nimia impeditur fermentatio.

SECTIO

SECTIO II.

De Evacuantibus particularibus.

POST evacuationes universales, instituenda est purgatio particularis, quæ respicit determinatam partem, à qua excludere humores copiâ vel qualitate peccantes est opus. Cerebrum expurgatur per nares, quod præstant sternutatoria, errhina; vel per palatum, quod præstant masticatorium, gargarisma: pulmo & thorax per bechica: ventriculus per vomitoria: gibba hepatis per diuretica: intestina & cava hepatis expurgantibus per secessum, de quibus omnibus suprà diximus: renes autem & vesica per injectiones, uterus etiam per pessaria.

CAPUT II.

De Diureticis.

Diuretica sunt, quæ aquosos humores per urinas, vi peculiari expurgant.

Partes, quibus expurgandis conveniunt, sunt gibbæ hepatis, renes, uterus, vesica, vasorúmque genus omne.

Diuretica alia propriè, alia impropriè dicuntur. Propriè vocantur, quæ calida & sicca in tertio gradu, cùm sint tenuis substantiæ., in vasa facilè penetrant, humores liquant, & sanguinem fundunt; sicque serum separant; quo fit ut facilè deinde renes præterfluat, & cum urinis excernatur.

Impropriè dicuntur diuretica quæ levi quâ pollent vi aperiendi, attenuandi & detergendi, urinas simpliciter movent, ex Galen. cap. 4. & 5. simpl. suntque moderatè frigida, vel leviter calida.

Usus moderatè refrigerantium est, in febribus continuis, intermittentibus,

obstructionibus viscerum, & vasorum, cum intemperie calida, morbis hypochondriacis, cæterisque melancholicis affectibus, renum quoque, vesicæ, uteri &c.

Si chymiam consulimus, inest iis quæ vere diuretica sunt, sal volatilis, aut acidum volatile, quo serum sanguini aliisque humoribus immixtum, & à partibus crassis irretitum, dissolvunt: eo penitùs modo, quo lac fervidum in serum solvi deprehendimus liquore acido superaffuso. Neque solum serum sejungitur, sed & partes sanguinis excrementitiæ salinæ, crassæ, terrestres & fæculentæ, quæ simul cum serò convehuntur. Constat ea urinas citare, quæ sale atque etiam acido volatili abundant, ex acidulis mineralibus, spiritibus, tincturis, & salibus tartari, therebintinæ, nitri armoniaci, &c. seu proximè agant in sanguinem dissolvendo, seu etiam restituant, augeant & exaltent fermentum acidum & lixiviale renibus inhospitans, quo serum à sanguine solvitur, & præcipitatur per tubulos in pelvim.

Quæcunque laxant renum substan-

tantiam, meatus Lymphaticos, & Bellini ductus patentiores reddunt, urinas sollicitant: ac proinde diuretica, quamvis minùs propriè, dici debent; miscendaque sunt propriè diureticis, ut simul sanguis liquescat in serum, & ductus, quibus excipiatur, patuli existant. Quod in diabete, diathesi nempe contrariâ, contrario modo fit, cui refrigerantia, incrassantia, & modicè adstringentia conveniunt, ut laxiorem sanguinis, & partium urinæ dicatorum compagem, in debitum tonum reducamus.

Prædictis affectibus competunt diuretica magis temperata, de quibus vide caput de emulsione, decocto, jusculis aperientibus temperatis, & de nephriticis: in quibus dissolvi possunt ex chymicis, ea quæ dictis in locis descripta sunt, inter quæ sequentia sunt magis appropriata.

Spiritus salis, vel Vitrioli, vel sulphuris, ad gutt. x.

Cremor tartari chalybeatus, ad ʒ. ß.

Spiritus tartari, à ℈. i. ad ℈. ij.

Spiritus tartari vitriolatus, ad ℈. ß.

Tinctura ceu acidum tartari, ad ʒ. ß.

Tinctura salis nitri, ad ℈. i.

Cryſtalli ſalis nitri, ad ℈. i.

Spiritus urinoſus ſalis armoniaci, ad gutt. viij. vel x.

Spiritus vitrioli dulcis, ad ℈. ij.

Spiritus Therebintinæ, ad gutt. vj. viij. Vel x.

Sal ſtipitum fabarum, ſuccini, Therebintinæ, ſcorpionum, ad gr. vj. vel ℈. ß.

Quorum pleraque licèt ſint calida, attamen per accidens refrigerant, quia materiam calidam educunt, & frigidorum aperientium ſunt vehicula.

Accedunt aquæ minerales, nitroſæ, vitriolatæ, chalybeatæ, quarum uſus poſt univerſalia evacuantia & alterantia ſufficienter adhibita, mira præſtat ad calidas viſcerum dyſraſias corrigendas, reſerandas obſtructiones, & humores craſſos viſcidos attenuandos, detergendos, & per urinas evacuandos.

Diuretica calida conveniunt morbis à cauſa frigida productis.

Componuntur in forma decocti, ut ſuprà capite de nephriticis aperientibus, addendo aliquod ex chymicis, quæ eodem in loco deſcripta ſunt.

In forma julepi, quando in promptu parari debet in urinæ ſuppreſſionibus,

modò non proveniat ab inflammatione.

℞. Aquar. gramæ cæref. ana ℥. iij. spirit. salis nitri ℈. ß. salis succini, gr. v. syrupi capill. vener. ℥. j. f. julep.

Prodest calculosis, nephritidi à crassis humoribus, suppressioni urinæ ab iisdem causis &c.

Vel

℞. Aquarum stipitis fabar. & flor. malvæ, ana ℥. ij. ß. spir. Therebinth. gutt. iiij. vel spirit. volatilis salis armoniaci, gutt. x. f. julep. In defectu hujusmodi aquarum adhiberi potest aqua, vel decoct. malv. pariet. graminis, &c.

Abstinendum à diureticis in tabidis macie confectis, instrumentis urinæ exulceratis, aut inflammatis; pudendis, utero affectis, repletâ vesicâ, viarum obstructione, dum multa est adhuc materia, aut scatent sordibus ventriculus, & intestina; ne penitiùs in partes obstructas humores à diureticis fusi ducantur, & obstructiones augeant; ideòque priùs ritè corpus purgantibus & alterantibus præparandum.

CAPUT III.

De Diaphoreticis.

MAgna certè eſt vis tranſpirationis ad vitæ tutelam, quam ſtatico trutinio diligens Sanctorius deprehendit pleniorem eſſe omnibus aliis evacuationibus ſenſibilibus ſimul ſumptis. Quod ſi tantùm poteſt, ut per poros partium & arterias, inſignem copiam volatilium craſſarúmque ſordium in totius habitum transferat, ſuſceptúmque ſanguinem, unà cum transſumpto aëre, in circulationis opus & refrigerium per venas referat ad interiora; quantum ab ἀδιαπνευςία timendum eſt, quæ calidos halitus in vaſis coërcens, & flabellum aëris impediens, tam ſæpe fervorem atque putredinem in humoribus producit; neque ulla ferè ſit febris, quæ deſæviat aut penitùs ceſſet ſine ſudore atque liberâ διαπνοῇ.

Neque mirùm, cùm ea quæ per diaphoreſim ſeu ſponte naturæ, ſeu artis beneficio fit evacuatio, non ſolùm

proximè ab habitu corporis, sed & à vasis & visceribus, necnon ab intima corporis regione quodcunque acidum volatile, cæterasque resolubiles humorum particulas per vasa pneumatica, ipsáque interiorum partium & cutis spiracula, in aquæ aut vaporis formâ, dissolvat.

Medicamenta quæ id promovent dicuntur diaphoretica, quorum δυνάμεις & modum agendi ex eo deprehendimus, quod facilè transpirent sudéntque, quibus sanguis tenuis, solutus, serosus, promptè circulans, poríque totius habitûs aperti sunt, quales sunt sanguinei, biliosi, præsertim æstate. Sic quæ diaphoretica sunt, debent pollere vi attenuandi, fundendi, & proinde majorem in sanguine fermentationem & circulationem excitandi, partésque humorum volatiles segregatas rapiendi in cutis spiracula, quæ rarefaciendo aperiunt: ideóque.

Diaphoretica sunt medicamenta, quæ cutis poros reserant, humores à centro ad circumferentiam evocant, & insensibiliter vel sensibiliter expurgant.

Quæ sensibiliter movent sudores

vocantur hidrotica, seu sudorifica: de quibus suprà cap. 12. §. 2. part. 1.

Quæ insensibiliter id agunt, dicuntur Diaphoretica simpliciter, quæ naturam sudores molientem, aut in eos pronam adjuvant, vel poros aperiendo, subtiles homorum partes excludunt: quorum

Usus est.

1. In Febribus malignis, pestilentibus, variolis, morbillis, cæterisque in quibus promovenda diaphoresis, maximè si natura huc moveat, per exanthemata, sudores, &c. quorum exempla tradita sunt in forma julepi, Emulsionis, cap. 1. & 2. §. 1æ. partis 1æ.

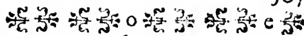
In forma decocti cap. 4. §. Secundæ part. Primæ de cardiacis in causa calida.

2. In omnibus febribus, & aliis casibus in quibus adest cutis obstructio, vel difflandi sunt humores à centro ad circumferentiam, diebus criticis, dum videmus naturam ad sudores paratam; vel ad ipsam juvandam, dum languidè eos movet.

℞. Aq. cardui bened. scabios. papav. rhœad. an. q. s. salis cardui bened. vel

termittentibus, incipiente aut declinante paroxyſmo; quo tempore materia mobilis eſt: in principio quidem invita contrario motu è foco expellitur; in fine verò, quò ſponte vergit, ultrò fugatur.

5. Cavendum eſt, ne nimius ſit diaphoreticorum uſus, quando nimia eſt ſanguinis tenuitas, putredo, & diſſolutio: quod ſæpe contingit in febribus malignis, purpuratis, variolis, affectibus ſcorbuticis & ſimilibus. Tunc enim diaphoretica, ſanguinem fundendo, ulteriùs volatiliſant, & corrumpunt. Quin potiùs tunc utendum leviter detergentibus, refrigerantibus, iiſque quæ alkalibus abundent. Non aliâ forſan ratione antiqui præſcribebant pulveres, potiones, confectiones cardiacas, quæ terram ſigillatam, bolum armenicum, corallia, gummata, & ſimilia recipiunt, quibus imbibuntur acida, tenuia incraſſantur; & nimia impeditur fermentatio.

SECTIO II.

De Evacuantibus particularibus.

POST evacuationes universales, instituenda est purgatio particularis, quæ respicit determinatam partem, à qua excludere humores copiâ vel qualitate peccantes est opus. Cerebrum expurgatur per nares, quod præstant sternutatoria, errhina; vel per palatum, quod præstant masticatorium, gargarisma: pulmo & thorax per bechica: ventriculus per vomitoria: gibba hepatis per diuretica: intestina & cava hepatis expurgantibus per secessum, de quibus omnibus suprà diximus: renes autem & vesica per injectiones, uterus etiam per pessaria.

CAPUT II.

De Diureticis.

DIuretica ſunt, quæ aquoſos humores per urinas, vi peculiari expurgant.

Partes, quibus expurgandis conveniunt, ſunt gibbæ hepatis, renes, uterus, veſica, vaſorúmque genus omne.

Diuretica alia propriè, alia impropriè dicuntur. Propriè vocantur, quæ calida & ſicca in tertio gradu, cùm ſint tenuis ſubſtantiæ, in vaſa facilè penetrant, humores liquant, & ſanguinem fundunt; ſicque ſerum ſeparant; quo fit ut facilè deinde renes præterfluat, & cum urinis excernatur.

Impropriè dicuntur diuretica quæ levi quâ pollent vi aperiendi, attenuandi & detergendi, urinas ſimpliciter movent, ex Galen. cap. 4. & 5. ſimpl. ſuntque moderatè frigida, vel leviter calida.

Uſus moderatè reſrigerantium eſt, in febribus continuis, intermittentibus,

obstructionibus viscerum, & vasorum, cum intemperie calida, morbis hypochondriacis, cæterisque melancholicis affectibus, renum quoque, vesicæ, uteri &c.

Si chymiam consulimus, inest iis quæ vere diuretica sunt, sal volatilis, aut acidum volatile, quo serum sanguini aliisque humoribus immixtum, & à partibus crassis irretitum, dissolvunt: eo penitùs modo, quo lac fervidum in serum solvi deprehendimus liquore acido superaffuso. Neque solum serum sejungitur, sed & partes sanguinis excrementitiæ salinæ, crassæ, terrestres & fæculentæ, quæ simul cum serò convehuntur. Constat ea urinas citare, quæ sale atque etiam acido volatili abundant, ex acidulis mineralibus, spiritibus, tincturis, & salibus tartari, therebintinæ, nitri armoniaci, &c. seu proximè agant in sanguinem dissolvendo, seu etiam restituant, augeant & exaltent fermentum acidum & lixiviale renibus inhospitans, quo serum à sanguine solvitur, & præcipitatur per tubulos in pelvim.

Quæcunque laxant renum substan-

tantiam, meatus Lymphaticos, & Bellini ductus patentiores reddunt, urinas sollicitant: ac proinde diuretica, quamvis minùs propriè, dici debent; miscendáque sunt propriè diureticis, ut simul sanguis liquescat in serum, & ductus, quibus excipiatur, patuli existant. Quod in diabete, diathesi nempe contrariâ, contrario modo fit, cui refrigerantia, incrassantia, & mediocè adstringentia conveniunt, ut laxiorem sanguinis, & partium urinæ dicatorum compagem, in debitum tonum reducamus.

Prædictis affectibus competunt diuretica magis temperata, de quibus vide caput de emulsione, decocto, jusculis aperientibus temperatis, & de nephriticis: in quibus dissolvi possunt ex chymicis, ea quæ dictis in locis descripta sunt, inter quæ sequentia sunt magis appropriata.

Spiritus salis, vel Vitrioli, vel sulphuris, ad gutt. x.

Cremor tartari chalybeatus, ad ℥. ß.

Spiritus tartari, à ℈. i. ad ℈. ij.

Spiritus tartari vitriolatus, ad ℈. ß.

Tinctura ceu acidum tartari, ad ℥. ß.

Tinctura salis nitri, ad ℈. i.

Cryſtalli ſalis nitri, ad ℈. i.

Spiritus urinoſus ſalis armoniaci, ad gutt. viij. vel x.

Spiritus vitrioli dulcis, ad ℈. ij.

Spiritus Therebintinæ, ad gutt. vj. viij. Vel x.

Sal ſtipitum fabarum, ſuccini, Therebintinæ, ſcorpionum, ad gr. vj. vel ℈. ß.

Quorum pleraque licèt ſint calida, attamen per accidens refrigerant, quia materiam calidam educunt, & frigidorum aperientium ſunt vehicula.

Accedunt aquæ minerales, nitroſæ, vitriolatæ, chalybeatæ, quarum uſus poſt univerſalia evacuantia & alterantia ſufficienter adhibita, mira præſtat ad calidas viſcerum dyſraſias corrigendas, reſerandas obſtructiones, & humores craſſos viſcidos attenuandos, detergendos, & per urinas evacuandos.

Diuretica calida conveniunt morbis à cauſa frigida productis.

Componuntur in forma decocti, ut ſuprà capite de nephriticis aperientibus, addendo aliquod ex chymicis, quæ eodem in loco deſcripta ſunt.

In forma julepi, quando in promptu parari debet in urinæ ſuppreſſionibus,

modò non proveniat ab inflammatione.

℞. Aquar. gramæ cæref. ana ℥. iij. ſpirit. ſalis nitri ℈. ß. ſalis ſuccini, gr. v. ſyrupi capill. vener. ℥. j. f. julep.

Prodeſt calculoſis, nephritidi à craſſis humoribus, ſuppreſſioni urinæ ab iiſdem cauſis &c.

Vel

℞. Aquarum ſtipitis fabar. & flor. maluæ, ana ℥. ij. ß. ſpir. Therebinth. gutt. iiij. vel ſpirit. volatilis ſalis armoniaci, gutt. x. f. julep. In defectu hujuſmodi aquarum adhiberi poteſt aqua, vel decoct. malv. pariet. graminis, &c.

Abſtinendum à diureticis in tabidis macie confectis, inſtrumentis urinæ exulceratis, aut inflammatis; pudendis, utero affectis, repletâ veſicâ, viarum obſtructione, dum multa eſt adhuc materia, aut ſcatent ſordibus ventriculus, & inteſtina; ne penitiùs in partes obſtructas humores à diureticis fuſi ducantur, & obſtructiones augeant, ideòque priùs ritè corpus purgantibus & alterantibus præparandum.

CAPUT III.

De Diaphoreticis.

MAgna certè eſt vis tranſpirationis ad vitæ tutelam, quam ſtatico trutinio diligens Sanctorius deprehendit pleniorem eſſe omnibus aliis evacuationibus ſenſibilibus ſimul ſumptis. Quod ſi tantùm poteſt, ut per poros partium & arterias, inſignem copiam volatilium craſſarúmque ſordium in totius habitum transferat, ſuſceptúmque ſanguinem, unà cum transſumpto aëre, in circulationis opus & refrigerium per venas referat ad interiora; quantum ab ἀδιαπνευστίᾳ timendum eſt, quæ calidos halitus in vaſis coërcens, & flabellum aëris impediens, tam ſæpe fervorem atque putredinem in humoribus producit; neque ulla ferè ſit febris, quæ deſæviat aut penitùs ceſſet ſine ſudore atque liberâ διαπνοῇ.

Neque mirùm, cùm ea quæ per diaphoreſim ſeu ſponte naturæ, ſeu artis beneficio fit evacuatio, non ſolùm

proximè ab habitu corporis, sed & à vasis & visceribus, necnon ab intima corporis regione quodcunque acidum volatile, cæterasque resolubiles humorum particulas per vasa pneumatica, ipsáque interiorum partium & cutis spiracula, in aquæ aut vaporis formâ, dissolvat.

Medicamenta quæ id promovent dicuntur diaphoretica, quorum δυνάμεις & modum agendi ex eo deprehendimus, quod facilè transpirent sudéntque, quibus sanguis tenuis, solutus, serosus, promptè circulans, poríque totius habitûs aperti sunt, quales sunt sanguinei, biliosi, præsertim æstate. Sic quæ diaphoretica sunt, debent pollere vi attenuandi, fundendi, & proinde majorem in sanguine fermentationem & circulationem excitandi, partésque humorum volatiles segregatas rapiendi in cutis spiracula, quæ rarefaciendo aperiunt: ideóque.

Diaphoretica sunt medicamenta, quæ cutis poros reserant, humores à centro ad circumferentiam evocant, & insensibiliter vel sensibiliter expurgant.

Quæ sensibiliter movent sudores

vocantur hidrotica, seu sudorifica : de quibus suprà cap. 12. §. 2. part. 1.

Quæ insensibiliter id agunt, dicuntur Diaphoretica simpliciter, quæ naturam sudores molientem, aut in eos pronam adjuvant, vel poros aperiendo, subtiles homorum partes excludunt : quorum

Usus est.

1. In Febribus malignis, pestilentibus, variolis, morbillis, cæterisque, in quibus promovenda diaphoresis, maximè si natura huc moveat, per exanthemata, sudores, &c. quorum exempla tradita sunt in forma julepi, Emulsionis, cap. 1. & 2. §. 1æ. partis 1æ.

In forma decocti cap. 4. §. Secundæ part. Primæ de cardiacis in causa calida.

2. In omnibus febribus, & aliis casibus in quibus adest cutis obstructio, vel difflandi sunt humores à centro ad circumferentiam, diebus criticis, dum videmus naturam ad sudores paratam; vel ad ipsam juvandam, dum languidè eos movet.

℞. Aq. cardui bened. scabios. papav. rhœad. an. q. s. salis cardui bened. vel

ſcabioſ. & confect. hyacinth. an. ℈. i. ſyrup. capill. vener. ℥. ß. f. julep.

Vel

Aq. cardui bened. ℥. vj. ſpirit. nitri, & Bezoard. mineral. an. ℈. ß. ſyrup. limon. ℥. ß. f. Julep.

Subſtitui poſſunt ex chymicis.

Spiritus ſalis dulcis, ad ℈. i.

Spirit. Tartari, ad ℈. ß.

Lapis Bezoardicus verus, ad gr. iv. vel v.

Pulvis Bezoardicus animalis, ad ℈. ß. vel gr. xv.

Mixtura ſpiritalis, cæteráque, de quibus in prædictis locis de Julepo, & de cardiacis, dictùm eſt.

3. In Scorbuto, affectibus hypochondr. &c.

℞. Aquar. cardui bened. & fumar. an. ℥. ii. ß.

Salis cochlear. ʒ. ß. fiat julep.

Subſtitui poſſunt.

Sal cærefol. ſcabioſ. meliſſæ, fumariæ, naſturtii aquar. becabungæ, ad ʒ. ß.

Sal fixus eorundem, vel Tartari ad ℈. i.

Nota 1. Prius eſſe corporis plenitu-

dinem demendam evacuantibus, venæ sectione, purgatione, prout & quantum expedire videbitur. Quod insinuat Gal. 11.*Me-* ne humores fusi & attenuati penitiùs *th.c.9.* deferantur, obstructiones augeant, aut nimiâ copiâ in corporis habitum rapiantur, vel difficiliùs perflati computrescant.

2. Ut Diaphoretica eligantur proportionata; nec semel, sed quoties opus videbitur repetantur; ne potiùs agitetur materia, quàm evacuetur.

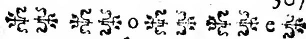
3. Ne calidiora adhibeantur, quando calor in febribus insignis est, abéstque omnis malignitas.

4. Tempus adhibendi opportunius esse, quando materia mobilis est, & natura prona: in his præsertim qui facilè, & copiosè naturaliter transpirant. In continuis febribus depletâ per evacuantia majori ex parte humorum sarcinâ, ut liberiùs corpus perspiret, & ad sudores disponatur; præsertim quando subest malignitas, cujus miasmata sponte in corporis ambitum feruntur, dum serosæ & ichorosæ sanguinis partes per ἐκχύμωσιν & τῶν φλεβῶν ναυσιώσιας, in cutem natura protrudit. In in-

termittentibus, incipiente aut declinante paroxyſmo; quo tempore materia mobilis eſt: in principio quidem invita contrario motu è foco expellitur; in fine verò, quò ſponte vergit, ultrò fugatur.

5. Cavendum eſt, ne nimius ſit diaphoreticorum uſus, quando nimia eſt ſanguinis tenuitas, putredo, & diſſolutio: quod ſæpe contingit in febribus malignis, purpuratis, variolis, affectibus ſcorbuticis & ſimilibus. Tunc enim diaphoretica, ſanguinem fundendo, ulteriùs volatiliſant, & corrumpunt. Quin potiùs tunc utendum leviter detergentibus, refrigerantibus, iiſque quæ alkalibus abundent. Non aliâ forſan ratione antiqui præſcribebant pulveres, potiones, confectiones cardiacas, quæ terram ſigillatam, bolum armenicum, corallia, gummata, & ſimilia recipiunt, quibus imbibuntur acida, tenuia incraſſantur; & nimia impeditur fermentatio.

SECTIO

SECTIO II.

De Evacuantibus particularibus.

POST evacuationes universales, instituenda est purgatio particularis, quæ respicit determinatam partem, à qua excludere humores copiâ vel qualitate peccantes est opus. Cerebrum expurgatur per nares, quod præstant sternutatoria, errhina; vel per palatum, quod præstant masticatorium, gargarisma: pulmo & thorax per bechica: ventriculus per vomitoria: gibba hepatis per diuretica: intestina & cava hepatis expurgantibus per secessum, de quibus omnibus suprà diximus: renes autem & vesica per injectiones, uterus etiam per pessaria.

CAPUT I.

De Sternutatoriis.

STernutatoria, quæ ptarmica Græcè dicuntur, sunt medicamenta, quæ in nares immissa vim cerebri expultricem movent ad expulsionem rei molestæ.

Fiunt ex acribus simplicibus in pulverem redactis. Immittuntur in nares, vel subitâ & repentinâ attractione cum aëre, vel per tubulum insufflando.

Parantur, vel in forma pulveris, vel in forma liquida.

Usus est, ad cerebri excrementa educenda, vapores discutiendos, sopitos ægros excitandos, sensûs obtusos expediendos, fœtum & secundinas excludendas.

Simplex pulvis sternutatorius fit ex pulvere nicotianæ siccæ, betonicæ, salviæ, ireos florentiæ, &c.

Compositus paratur ex acrioribus simul mixtis pro affectibus soporosis, aliisque prædictis intentionibus.

℞. Piperis longi & pyrethri, an. ℥.ß. euphorbii ℈.i. fiat pulvis in nares per tubulum insufflandus.

Vel

℞. Pulv. nicotian. & hellebori, an. ℥.ß. piper. albi ℈. i. euphorb. gr. v. fiat pulvis.

Vel

℞. Pulv. tabaci ℥. i. ß. fol. beton. siccæ ℥.ß. helleb. albi ℈.i. ambræ gr.ij. fiat pulvis.

Loco ambræ in affectibus uteri, pone castorei gr.ij.

In formâ liquidâ.

℞. Pulv. hieræ picræ, garyoph. pyrethri ℥. i. aquæ vitæ q. s. fiat mixtura, quâ cum penna nares interiùs illiniantur.

Abstinendum à sternutatoriis, quando crudi humores in capite, & thorace continentur, nisi in casu urgenti, ut in apoplexia, &c.

Præterea abstinendum etiam ab iis, in cerebri defluxionibus, oculorum affectibus, ulceribus narium, in obnoxiis vertigini, hæmorrhagiæ, &c.

Non est iis utendum priusquam corpus ritè sit expurgatum, nisi ut dictum

est in casu urgenti; quia universalia sunt præmittenda particularibus, ne pleno aut adhuc onusto existente corpore, per agitationem humorum fiat major in caput effusio.

CAPUT II.

De Errhinis.

Errhina liquida sunt medicamenta, quæ vel ex solis aquis, succis, decoctis, aut similibus; vel ab iisdem, & pulveribus mixtis parata, inspirando in nares attrahuntur.

Usus est multiplex.

1. Ad purgandum cerebrum à crassis & viscidis humoribus, ut

℞. Fol. major. salviæ, beton. an. M. ß. terantur affuso vino albo, & aquâ betonicæ, an. ad ℥. iv. Expressi liquoris tepidi prono capite, & aquâ ore pleno naribus attrahe q. s. ter aut quater, manè jejuno ventriculo.

Vel

℞. Succ. major. & betæ cum vino albo expressorum ℥. iij fiat errhinum: de quo, &c.

2. Ad temperandum ardorem acrem narium, cerebri in febribus, aut fluxionibus acribus.

℞. Lactis caprilli recenter emulcti ℥. iij. attrahat frequenter naribus inspirando.

Vel.

℞. Aquæ rosſ. plantag. an. ℥. ij. fiat errhinum.

In omni phrenitide, omníque delirio à causa calida.

℞. Fol. lact. solan. papav. rhœad. an. M. ß. flor. nymph. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. utatur pro errhino.

3. Ad ulcera narium tergenda.

℞. Decocti hord. ℥. iv. mellis vel syrupi rosſ. ℥. j. ß. fiat errhinum.

Vel

℞. Hord. integr. p. j. fol. plantag. absinth. an. M. ß. florum hyper. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. dissolv. mellis rosſ. ℥. i ß. fiat errhinum, &c.

4. Ad siccandum, & adstringendum, deterso ulcere.

℞. Fol. plantag. verbasc. an. M. i. cortic. mali granat. ʒ. iij. rosſ. rubr. p. i. fiat decoct. Colat. utatur pro errhino.

5. Ad hæmorrogiam ſiſtendam.

℞. Boli armen. terræ ſigill. ſang. drac. & pilor. lepor. an. ʒ. j. miſce cum ſucco urticæ, vel cum ovi albumine, fiant tentæ aut penicilli naribus immittendi.

7. Ad narium fœtorem.

℞. Aq. roſ. naphæ, an. ℥. i. ß. aquæ májor. ℥. i. mochi, gr. ij. vel in mulieribus garyophyll. pulver. ℈. i. miſce pro errhino.

Similiter in aliis affectibus narium, ut polypo, ulceribus fœtidis &c. poteſt parari errhinum ex appropriatis, præmiſſis in omnibus ſufficienter univerſalibus.

CAPUT III.

De Maſticatoriis.

MAſticatoria ſunt medicamenta, quæ ore mandendo, & atterendo, pituitam è capite per oſſis ſphenoidis meatum in palatum evocant.

Maſticatoria dicuntur, quia manducantur: à Græcis verò Apophleg-

matismi, quia phlegma per os expurgant.

Præscribuntur, vel in nodulo, vel in massa ex pulveribus exceptis, mucilagine aliquâ &c. vel per se simpliciter, ex fol. lauri, beton. salviæ, nicotian. radic. pyrethri, ireos nostratis, & similibus, quæ vel per se ore masticantur, vel nodulis includuntur.

Usus est, in repletione cerebri pituitosa, in affectibus dentium, aurium, & oculorum à fluxione serosi humoris, in soporosis quoque affectibus.

Vulgare ex foliis est nicotianæ, vel betonicæ, vel lauri, pyrethri, &c.

Vel

℞. Radic. pyrethr. ʒ. ß. mastich. ʒ. i. pulverisa crasso modo, & include in panno lineo, fiátque nodulus per semihoram manè jejuno ventriculo prono capite masticandus.

℞. Caryophyll. & zinzib. an. ℈. i. staphysag. ʒ. ß. fiat nodulus masticandus manè.

Qui obnoxii sunt destillationi in fauces, & pulmones, ulceribus oris tabi, hæmoptysi, abstineant à masticatoriis; non est enim movenda,

fluxio in partes malè dispositas, & debiles, cum periculo majoris incommodi.

CAPUT IV.

De Gargarismate.

GArgarisma est remedium formâ liquidum, quod ore contentum diu circa fauces agitantur.

Usus multiplex est.

1. Ad trahendam pituitam è cerebro, palato, faucibus, corpore ante remediis universalibus convenienter expurgato.

℞. Radic. pyrethri & galang. an. ℨ.iij. liquirit. ʒ.i.ß. fol. salviæ, majoran. hyss. an. M. i. semin. staphysagr. ℨ.i. passul. purgat. paria iij. flor. stœchad. p.i. fiat decoct. in aqua. Colat. ad ℔. i. dissolve oxymel. scillit. ℥. iij. fiat gargarisma, quo utatur manè jejuno ventriculo, os colluendo per semi-horam.

2. Ad sistendam inflammationem oris.

Gargarisma adstringens, & repel-

lens in principio fluxionis, & inflammationis.

℞. Oxycrati ℔. ß. utatur pro gargarismate.

Vel

℞. Aquar plantag. rosſ. caprifol. an ℥. ij. salis prunell. ʒ. i. diamor. ℥. i. misce, fiat gargarisma.

Vel

℞. Fol plantag. lactuc. bursæ pastoris, an. M. i. summit. rubi, & rosar. Rubr. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. adde aceti rosati ℥. ß. fiat gargarisma.

In progressu miscenda sunt lenientia, ut liquiritiæ, passulæ, mel violatum.

In declinatione gargarisma detergens & resolvens.

℞. Fol. agrim. hyssopi, an. M. i. liquirit. contus. ʒ. iij. passul. purgat. par. iij. hordei integri, p. i. fiat decoct. Col. ad ℔. i. dissolve mellis rosati ℥. ij. fiat gargarisma.

3. Ad ulcera oris, & faucium detergenda, & dolorem leniendum.

℞. Fol. plantag. agrim. bursæ pastoris, an. M. i. hordei integri, p. i.

fiat decoctio. Colaturæ ad ℔.i. dissolve mellis rosati, vel syrupi de rosis siccis, ℥. ij. fiat gargarisma.

4. Ad dolorem dentium.

℞. Radic. pentaphil. cyperi, an. ℥. ß. fol. hederæ M. i. rosar. rubr. i. fiat decoctio in oxycrato, vel in aqua & vino rubro: Colaturâ utatur pro gargarismate, & lotione gingivarum.

5. Ad ardorem & acrimoniam oris temperandam, in febribus, vel in salivatione ab hydrargyrosi.

℞. Lactis, vel seri lactis ℔. ß. utatur pro lotione oris.

Vel

℞. Decocti pulli ℔. ß. ad eundem usum.

Vel

℞. Emulsionis amygdalar. dulcium extractæ cum aqua hordei, ℔. ß. syrupi violati ℥. i. fiat gargarisma.

Vel

℞. Decocti hordei ℔. i. diamori ℥. ij. misce, &c.

CAPUT V.

De Injectionibus.

INjectio generaliter idem ſignificat ac enema, in ſpecie verò eſt illud omne remedium liquidum, quod per ſyringam in quaſcunque partes internas immittitur.

Materia injectionis pro variis partibus & affectibus diverſa eſt. Paratur ex liquoribus, ſuccis, aquis, decoctis; vel ex ſolis oleoſis; vel ex pluribus eorum ſimul mixtis.

Uſus multiplex eſt pro variis partibus & morbis.

1. In aurium affectibus, ad dolorem & inflammationem mitigandam,

℞. Lactis recenter emulcti ℥. ii. liquoris albumin. ovi agitati detractâ ſpumâ ℥. ß. miſce, fiat tepidè injectio in aurem.

Vel

℞. Succi lactuc. & ſolani, an. ℥. ß. olei amygdal. dulc. ſine igne extract. ℥. ß. miſc. fiat injectio.

Si rumpatur abscessus, paranda injectio detergens.

℞. Decocti hordei ℥ iv. mellis ros. ℥. i. misce, fiat injectio.

Quando materia est crassa & frigida.

℞. Succi apii & porror. an. ℥. i. mellis rosati ℥. ß. fiat injectio, &c.

Ad gravem auditum.

℞. Olei anisi arte chymicâ extracti, vel garyophyll gutt. iv. per se, aut cum oleo amygdal. dulcium vel amar. aut cum pauco lacte fiat injectio.

2. In thoracis morbis, & vulneribus, pro empyemate, & vulneribus pectoris, ad pus detergendum.

℞. Hord. integr. p. i. fol. agrim. hyss. plantag. pimpin. an. M. i. liquirit. rasæ ʒ. ij. flor. hyper. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. dissolve mell. ros. ℥. ij. fiat injectio.

3. In uteri affectibus.

Injectio fit in uterum per siphonem, qui metrenchyta dicitur, pro virginibus nusquam præscribenda; pro puerperis & recenter enixis dosis pro unâ vice est ad ℥. vi. pro cæteris ad ℥. iij. vel iv.

Ad dolorem & inflammationem sedandam.

℞. Aq. plantag. solan. an. ℥. iij. fiat injectio.

Vel

℞. Succi plantag. solan. an. ℥. iij. mucilag sem. cydonior. psyllii extractæ in aqua plantag. ℥. i. ß. misce, fiat injectio.

Vel

℞. Folior. lact. plantag. sempervi, an. M. i. flor. nymph. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. dissolv. salis prunell. ʒ. i. ß. fiat injectio.

Ad tumorem uteri œdematosum, vel schirrosum.

℞. Rad. alth. & lilior. an. ℥. i. fol. malvæ, parietar. artem. an. M. i. sem. lini, altheæ, an. ℥. ß. flor. camomill. p. i. fiat decoct. in aqua & vino albo, vel in jure omasorum, Colaturæ ad ℔ i. dissolve olei lilior. & camom. an. ℥. i. ß. fiat injectio.

4. Ad ulcus detergendum.

Si adsit acrimonia, ardor, dolor.

℞. Decocti hordei & seri lactis an. ℥. iij. mellis Rosati ℥. i. ß. misce, fiat injectio pro una vice sæpe iteranda.

Si Ulcus sit simplex:

℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ij. fiat injectio.

Si Ulcus sordidum sit, & scateat plurimis excrementis, utendum magis detergentibus, qualia suprà dicta sunt in ulcere uteri, sed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel si magis roborandum sit, in vino rubro.

Sæpe etiam interjicienda, sequens injectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel unguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat injectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis ulceribus adsit inflammatio, vel intemperies calida insignis, vel tumor aliquis callosus: quo tempore non est agendum nimis exsiccantibus, & calidis, sed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præscribuntur universalia alterantia, & evacuantia.

Ad exsiccandum, & consolidandum, paratur ex modicè adstringentibus, & exsiccantibus, ut

℞. Rad. symphyti major. bistort. an. ℥. i. fol. plantag. equiseti, polygon. an. M. i. granor. sumach, plan-

tag. an. ʒ. ij. summit. hyper. & rosar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔.i.dissolv. syrup.de rosis siccis ℥.ij. salis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpe etiam dissolvi possunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiscor. Gordonii ʒ. ij.

6. In ulceribus profundis, vel etiam fistulosis cæterarum partium, & cavitatum, quando detergendum & exsiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & aristoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. scabios. bugulæ, an. M. i. pulv. cancr. fluviatilium in nodulo positi ʒ. ij. rosar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. i. quo decocto fove ulcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat injectio in fistulas per syringam.

Si ulcus sit sordidum, dissolve in parte ejusdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, ut suprà.

℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ij. fiat injectio.

Si Ulcus fordidum fit, & fcateat plurimis excrementis, utendum magis detergentibus, qualia fuprà dicta funt in ulcere uteri, fed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel fi magis roborandum fit, in vino rubro.

Sæpe etiam interjicienda, fequens injectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel unguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat injectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis ulceribus adfit inflammatio, vel intemperies calida infignis, vel tumor aliquis callofus: quo tempore non eft agendum nimis exficcantibus, & calidis, fed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præfcribuntur univerfalia alterantia, & evacuantia.

Ad exficcandum, & confolidandum, paratur ex modicè adftringentibus, & exficcantibus, ut

℞. Rad. fymphyti major. biftort. an. ℥. i. fol. plantag. equifeti, polygon. an. M. i. granor. fumach, plan-

tag. an. ʒ. ij. summit. hyper. & rosar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔. i. dissolv. syrup. de rosis siccis ℥. ij. salis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpe etiam dissolvi possunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiscor. Gordonii ʒ. ij.

6. In ulceribus profundis, vel etiam fistulosis cæterarum partium, & cavitatum, quando detergendum & exsiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & aristoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. scabios. bugulæ, an. M. i. pulv. cancr. fluviatilium in nodulo positi ʒ. ij. rosar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. i. quo decocto fove ulcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat injectio in fistulas per syringam.

Si ulcus sit sordidum, dissolve in parte ejusdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, ut suprà.

℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ij. fiat injectio.

Si Ulcus ſordidum ſit, & ſcateat plurimis excrementis, utendum magis detergentibus, qualia ſuprà dicta ſunt in ulcere uteri, ſed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel ſi magis roborandum ſit, in vino rubro.

Sæpe etiam interjicienda, ſequens injectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel unguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat injectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis ulceribus adſit inflammatio, vel intemperies calida inſignis, vel tumor aliquis calloſus: quo tempore non eſt agendum nimis exſiccantibus, & calidis, ſed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præſcribuntur univerſalia alterantia, & evacuantia.

Ad exſiccandum, & conſolidandum, paratur ex modicè adſtringentibus, & exſiccantibus, ut

℞. Rad. ſymphyti major. biſtort. an. ℥. i. fol. plantag. equiſeti, polygon. an. M. i. granor. ſumach, plan-

tag. an. ʒ. ij. summit. hyper. & rosar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔.i.dissolv. syrup.de rosis siccis ℥.ij. salis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpe etiam dissolvi possunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiscor. Gordonii ʒ. ij.

6. In ulceribus profundis, vel etiam fistulosis cæterarum partium, & cavitatum, quando detergendum & exsiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & aristoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. scabiosf. bugulæ, an. M. i. pulv. cancr. fluviatilium in nodulo positi ʒ. ij. rosar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. i. quo decocto fove ulcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat injectio in fistulas per syringam.

Si ulcus sit sordidum, dissolve in parte ejusdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, ut suprà.

℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ij. fiat injectio.

Si Ulcus sordidum sit, & scateat plurimis excrementis, utendum magis detergentibus, qualia suprà dicta sunt in ulcere uteri, sed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel si magis roborandum sit, in vino rubro.

Sæpe etiam interjicienda, sequens injectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel unguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat injectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis ulceribus adsit inflammatio, vel intemperies calida insignis, vel tumor aliquis callosus: quo tempore non est agendum nimis exsiccantibus, & calidis, sed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præscribuntur universalia alterantia, & evacuantia.

Ad exsiccandum, & consolidandum, paratur ex modicè adstringentibus, & exsiccantibus, ut

℞. Rad. symphyti major. bistort. an. ℥. i. fol. plantag. equiseti, polygon. an. M. i. granor. sumach, plan-

tag. an. ʒ. ij. summit. hyper. & rosar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔.i.dissolv. syrup.de rosis siccis ℥.ij. salis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpe etiam dissolvi possunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiscor. Gordonii ʒ. ij.

6. In ulceribus profundis, vel etiam fistulosis cæterarum partium, & cavitatum, quando detergendum & exsiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & aristoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. scabios. bugulæ, an. M. i. pulv. cancr. fluviatilium in nodulo positi ʒ. ij. rosar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. i. quo decocto fove ulcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat injectio in fistulas per syringam.

Si ulcus sit sordidum, dissolve in parte ejusdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, ut suprà.

Si rumpatur abſceſſus, paranda injectio detergens.

℞. Decocti hordei ℥ iv. mellis roſ. ℥. i. miſce, fiat injectio.

Quando materia eſt craſſa & frigida.

℞. Succi apii & porror. an. ℥. i. mellis roſati ℥. ß. fiat injectio, &c.

Ad gravem auditum.

℞. Olei aniſi arte chymicâ extracti, vel garyophyll gutt. iv. per ſe, aut cum oleo amygdal. dulcium vel amar. aut cum pauco lacte fiat injectio.

2. In thoracis morbis, & vulneribus, pro empyemate, & vulneribus pectoris, ad pus detergendum.

℞. Hord. integr. p. i. fol. agrim. hyſſ. plantag. pimpin. an. M. i. liquirit. raſæ ʒ. ij. flor. hyper. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. diſſolve mell. roſ. ℥. ij. fiat injectio.

3. In uteri affectibus.

Injectio fit in uterum per ſiphonem, qui metrenchyta dicitur, pro virginibus nuſquam præſcribenda; pro puerperis & recenter enixis doſis pro unâ vice eſt ad ℥. vi. pro cæteris ad ℥. iij. vel iv.

Ad dolorem & inflammationem ſedandam.

♃. Aq. plantag. solan. an. ℥. iij. fiat injectio.

Vel

♃. Succi plantag. solan. an. ℥. iij. mucilag sem. cydonior. psyllii extractæ in aquâ plantag. ℥. i. ß. misce, fiat injectio.

Vel

♃. Folior. lact. plantag. sempervi, an. M. i. flor. nymph. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. dissolv. salis prunell. ʒ. i. ß. fiat injectio.

Ad tumorem uteri œdematosum, vel schirrosum.

♃. Rad. alth. & lilior. an. ℥. i. fol. malvæ, parietar. artem. an. M. i. sem. lini, altheæ, an. ℥. ß. flor. camomill. p. i. fiat decoct. in aqua & vino albo, vel in jure omasorum, Colaturæ ad ℔ i. dissolve olei lilior. & camom. an. ℥. i. ß. fiat injectio.

4. Ad ulcus detergendum.

Si adsit acrimonia, ardor, dolor.

♃. Decocti hordei & seri lactis an. ℥. iij. mellis Rosati ℥. i. ß. misce, fiat injectio pro una vice sæpe iteranda.

Si Ulcus sit simplex;

℞. Hordei integri p. i. fol. agrim. plantag. ſanicul. an. M. j. flor. hyperic. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. diſſolve mel. roſ. ℥. ij.

Si ulcus ſit ſordidum, & multis ſcateat excrementis, injectio neceſſaria eſt efficaciùs detergens, modò non adſit dolor, vel hæmorrhagia, quæ à detergentibus acribus augerentur.

℞. Rad. ireos Florent. gentian. an. ʒ. iij. fol. agrim. plantag. abſynth. & marrub. an. M. i. flor. hyper. p. i. fiat decoct. in ſero lactis vel hydromelite. Colat. ad ℔. i. diſſolve ſucci apii, & mell. roſ. an. ℥. i. ß. fiat. injectio.

℞. Aquæ vel decoct. agrim. ℥. iij. ſalis Jovis ʒ. ß. fiat injectio.

Ad provocandos menſes in frigidis, & obeſis; tum ad deterſionem, quando pituitoſis humoribus ſordet uterus.

Utendum pro injectione aquis thermalibus, quales ſunt Balerucanæ, præmiſſis ſufficienter univerſalibus.

5. In veſicæ, & penis morbis.

Nota, non eſſe præſcribendam injectionem, niſi priùs redditâ urinâ depleatur veſica.

Ad dolorem leniendum ab acrimoniâ, calculo, &c.

℞. Aquæ hord. ℥. iij. olei amygdal. dulc. recenter extracti ℥.i. ß. misce, fiat injectio.

Poteſt parari ex lacte tepido cum aqua hordei; vel ex mucil. ſemin. alth. pſyllii extract. cum aqua ſolani & lilior. ſi adſit inflammatio.

℞. Aquæ plantag. ſolan. an. ℥. iij. camphoræ gr. iij. fiat injectio.

Vel

℞. Fol. ſemperv. lactuc. an. M. i. hordei integr. & flor. nymph. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolv. ſalis prunell. ʒ. i. ß. fiat injectio.

Ad ulcus detergendum.

℞. Hord. integr. p. i. fol. plantag. ſanicul. millefol. & abſynt. an. M. i. ſummit. hyperic. & roſar. rub. an. p. i. fiat decoct. colat ad ℔. i. diſſolv. mellis roſ. ℥. ij. fiat injectio.

Si ulcus ſit depaſcens, & fœtidum, ſæpe etiam utere ſequenti injectione.

℞. Aquæ plant. ℥. i v. collyr. Lanfranci ʒ. ß. unguenti Ægyptiac.

℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ij. fiat injectio.

Si Ulcus sordidum sit, & scateat plurimis excrementis, utendum magis detergentibus, qualia suprà dicta sunt in ulcere uteri, sed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel si magis roborandum sit, in vino rubro.

Sæpe etiam interjicienda, sequens injectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel unguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat injectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis ulceribus adsit inflammatio, vel intemperies calida insignis, vel tumor aliquis callosus: quo tempore non est agendum nimis exsiccantibus, & calidis, sed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præscribuntur universalia alterantia, & evacuantia.

Ad exsiccandum, & consolidandum, paratur ex modicè adstringentibus, & exsiccantibus, ut

℞. Rad. symphyti major. bistort. an. ℥. i. fol. plantag. equiseti, polygon. an. M. i. granor. sumach, plan-

tag. an. ʒ. ij. summit. hyper. & rosar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔.i.dissolv. syrup.de rosis siccis ℥.ij. salis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpe etiam dissolvi possunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiscor. Gordonii ʒ. ij.

6. In ulceribus profundis, vel etiam fistulosis cæterarum partium, & cavitatum, quando detergendum & exsiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & aristoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. scabios. bugulæ, an. M. i. pulv. cancr. fluviatilium in nodulo positi ʒ. ij. rosar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. i. quo decocto fove ulcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat injectio in fistulas per syringam.

Si ulcus sit sordidum, dissolve in parte ejusdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, ut suprà.

CAPUT VI.

De Pessario & Nascali.

PEssarium est remedium formâ solidum oblongum, & rotundum, ad figuram & molem digiti compositum, quod in vulvam muliebrem immittitur.

Componitur ex variis remediis secundùm diversas intentiones, fitque tribus modis.

1. Vel ex gossypio in prædictam figuram concinnato; oleis vel unguentis convenientibus perunctо.

2. Ex panno lineo aut serico, in quo includitur materia remedii.

3. Ex ipsis pulveribus, cæterisque in formam solidam compactis. Debet cuilibet pessario filum appendi, ut extrahi possit.

Nunquam virginibus immittendum, ne frangatur virginitatis claustrum. Cæteris nusquam, nisi quando maximè necessarium, ob pudoris & pollutionis periculum.

Priusquam immittatur, alvus subducenda est, & excludenda urina. Oportet etiam ut præmissa fuerint universalia.

Usus est.

1. Ad purgandos serosos humores & pituitosos, quando his scatet uterus; & ad menses movendos.

℞. Hieræ picræ & benedict. laxat. an. ℥.i. pulv. diacarth. & myrrhæ, an. ʒ.ß. Therebinth. ʒ.iij. succi mercurial. q. s. excipe cotone moschato, & panno sericeo cum filo pendulo, fiant duo pessaria.

2. Ad secundinas expellendas.

℞. Pulv. aristoloch. dictamni, & sabinæ, an. ʒ. i. pulv. hieræ picræ ʒ.ii. castor. gr. ij. cum melle cocto fiat pessarium.

In præfocatione ab utero à causa frigida.

℞. Ladani ʒ.ii. Galliæ mosch. ʒ.i. macis & cinam. an. ℈. i. moschi gr. i. therebinth. q. s. excipe bombace, & fiat pessarium.

3. Ad exsiccandum & roborandum uterum humidiorem, pro faciliori conceptu.

℞. Ladani & benjoin. an. ʒ. ii. styracis calam. & mastich. an. ʒ. i. reducantur in pulverem, & cum mucilagine gummi tragacanthi extracta cum aqua flor. aurantior. fiat pessarium. &c.

In gracilibus, & calidis, quæ fluxum menstruorum largiorem patiuntur, utendum frigidis exsiccantibus, & roborantibus. Ut

℞. Mastich. rosar. rubr. & gran. Kermes, an. ʒ. i. ß. santali rubri pulv. ʒ. i. ligni rhodii ʒ. ß. cum mucilagine gummi tragacant. extractâ cum aqua rosar. fiat pessarium.

Pro utero calido & laxiori cervice, superadde prædicto pessario; trochisc. de terra sigillata, boli armen. an. ʒ. i.

Pro ulceribus uteri, colli & cervicis, ad detergendum.

♃. Unguenti apostol. ℥. i. mellis ros. q. s. cum panno sericeo fiat pessarium.

Vel

℞. Mellis rosati ℥. ß. therebinth. ℥. ß. pulv. rad. ireos Florent ʒ. i.

farinæ hordei ℥. i. cum succo apii, & panno lineo raro fiat pessarium.

4. Ad exsiccandum, & cicatricem inducendam.

℞. Tuthiæ lotæ ℥. ß. cerusæ, sarcocoll. lithargyr. auri, an. ʒ. ij. syrup. de rosis siccis, q. s. fiat pessarium.

Nascale est remedium, quod pro pessario ori vulvæ virginibus admovetur.

Fit ex medicamentis simplicibus, vel compositis, appropriatis, quæ gossypio, vel linteo excipiuntur in plumaceoli modum, & ori vulvæ pro ulceribus, aliisque ipsius affectibus admovetur.

PARS III.

De Roborantibus.

POSTQUAM in morbis universalibus & particularibus, quidquid præter naturam est, alterando & purgando destruximus, relictam omnibus, vel plerisque partibus imbecillitatem corrigere oportet roborando. Pro quo.

Nota 1. Robur partium consistere in propria & sibi naturali temperie. 2. In substantiæ modo cuique peculiari. 3. In influxu spirituum à corde secundùm copiam, & qualitatem convenienti, v. g. ut hepar sit naturaliter robustum, debet esse modicè calidum & humidum, leviter adstrictum, & necessario spirituum affluxu perfusum. Sic quæ ipsum roborant sunt 1. Modicè calefacientia; vel si nimis calidum sit, refrigerantia secundùm gradum excessui debitum. 2. Leviter adstrin-

gentia, ut tonum ipsius conservent. 3. Spiritûs vitales nutrientia.

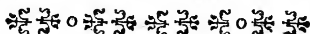
Nota 2. quòd, quamdiu morbus, & causa ipsius materialis perdurant, non sit simpliciter utendum roborantibus, quia cùm sint adstringentia, retinerent excrementa in parte affecta; tunc enim solis alterantibus & evacuantibus utendum, immixtis roborantibus solùm in longis, aut acutissimis affectibus, in quibus à continua vehementi causarum agentium vi, robur tonúsque partium infringitur.

Nota 3. id audiendum esse de roborantibus particularibus; nam ea, quæ respiciunt generalem œconomiam, qualis est cordis ad omnes partes omni morbi tempore necessaria sunt. Talia etiam sunt, quæ reficiunt spiritus, ut juscula, aliúdque alimentum conveniens; ea quoque spiritus ab impuris vaporibus liberant, & conservant, ut cardiaca; quæ etiam cordis intemperiem corrigunt, aut debitam conservant, ut alterantia specifica.

Nota 4. quòd quando simpliciter roborandæ sunt partes, id solùm agendum sit in declinatione morbi, aut

post ipsam, ne ut dictum est, si priùs solis roborantibus utamur; excrementa, quæ in parte sunt, retineantur.

Ideò in hac parte, 1. agemus de roborantibus cordi debitis; quæ quia respiciunt universam corporis œconomiam, generalia vocamus. 2. De iis quæ cuilibet parti, aut pluribus simul roborandis conveniunt, quæ particularia nuncupamus.

SECTIO I.

De Generalibus Roborantibus.

Generalia Roborantia licèt dici possint particularia, quia cordi potissimùm dicantur; generalia tamen vocantur ab effectu, quia universalis est spirituum, qui in eo generantur, influxus; à quo pendet robur, & vita omnium partium.

Diversa sunt hæc Roborantia, prout affectus cordis calidi aut frigidi sunt.

CAPUT

CAPUT I.

De Roborantibus cor in calidis affectibus.

USus eſt in febribus, palpitatione, animi defectu, cæteriſque caſibus; quando præſens eſt, vel timetur futura virium imbecillitas.

Confectio hyacinthor. ad ℥. ß. vel ℥. i. in juſculo, vel in liquore, ſeu aquâ cardiaca frigida bugloſ. borrag. roſar. &c.

Pulvis confect. hyacinth. ad ℈. ß. vel ℈. j.

Pulvis diamargarit. frigidi ad parem doſin.

Sumuntur, vel cum juſculo, vel cum aquis prædictis, aut in alternis juſculis, vel poſt ipſa.

Sint hæc, pro mulieribus obnoxiis paſſioni hyſtericæ, ſine moſcho & ambara.

Tabellæ manus Chriſti cum perlis & Conf. Hyacinth. præſcribuntur ad ℥. ij. quarum una & altera

ponitur sæpe in ore, vel dissolvitur in jusculis.

Perlæ præparatæ, vel magisterium perlatum, corallorum præscribuntur ad ℨ. i. ß. de quo pulvere sumitur ℈. i. in jusculo bis, aut ter in die; vel fit pulvis compositus ex perlis præparatis, & magisterio corallorum, qui exhibetur ad dosim eandem, scilicet ad ℈. i. in alterno jusculo, vel bis in die.

In magna virium imbecillitate potest præscribi ambra grisæa ad gr. ij. vel iij. cum pauco jusculo pro una vice.

Gelatina cornu cervi parata cum pauca aqua rosarum sine moscho, ambara, & aromatibus, de qua sumitur cochlear unum, & alterum per se, vel dissolvitur in alternis jusculis.

Ius Caponis per descensum extractum, quod facilè sequenti modo paratur.

℞. Caponem optimum, depluma & expurga ab interaneis, divide in frusta, à quibus pinguedo, & pellis detrahantur: pone in olla vitreata optimè clausa, & lutata cum farina aqua subacta, appone in balneo Mariæ, &

bulliant per sex vel octo horas. Ius exprimitur limpidum, de quo cochlearia duo sumuntur per se, vel cum jusculis alterantibus ter in die.

Sæpe etiam roborantia immiscentur alterantibus, julepis, emulsionibus, decoctis. De quibus vide in proprio capite.

In forma potionis.

℞. Aquar. buglossi, borrag. an. ℥. iij. confect. hyacinth. & sal. prunell. an. ʒ. ß. pulveris diamargariti frigidi ℈. i. syrupi limonum ℥. i. misce: capiat uno haustu, vel in duas vices.

℞. Conservæ flor bugloss. & rosar. an ʒ. vi. aquar. bugloss. borrag. acetos. an. ℥. iij. ferveant & parum bulliant; Expressioni dissolve confect. hyacinth. ʒ. i. syr. limon. ℥. i. fiat potio, de qua duo cochlearia sumuntur inter duo juscula.

In alvi fluxu bilioso, cholera, vomitu &c.

℞. Confer. rosar. ℥. ij. aquar. plantag. portul. rosar. an. ℥. ij. ferveant & parum bulliant: Expressioni dissolve confect. hyacinthorum ʒ. i. pulveris triasantali ℈. i. syrupi granat. ℥. i. spi-

ritus vitrioli, ad gratam aciditatem, fiat potio.

In forma opiatæ.

♃. Conser. flor. buglos. & rosar. an. ℥. ß. acidi citri ʒ. vi. confect. hyacinth. ʒ.i. pulver. diamargariti frigidi, & magisterii perlarum, an. ʒ. ß. essentiæ rosar. ℈.i.ß. cum syrupo de pomis, fiat opiata, de qua capiat sæpe ʒ. i. superbibendo parum aquæ pro potu ordinario.

Iis accedunt topica in forma epithematis liquidi vel solidi, admotio animalium, linimenti: de quibus vide in proprio capite de cardiacis à causa calida.

CAPUT II.

De Roborantibus cor, in frigidis affectibus.

Usus est in syncope, veneno frigido sumpto vel intus genito, morsu à cane rabido, febribus pituitosis syncopalibus, cæterísque morbis frigidis cordis, seu idiopathicis seu sympathicis.

Confectio alkermes ad ʒ. ß. vel ʒ.i. per se, vel cum jusculo, vel cum aqua florum aurantiorum.

Pulvis diamargariti calidi, exhilarans Galeni, diambræ, de gemmis ad ℈. ß. vel i. Spiritus volatilis viperar. ad gran. xv. Theriacalia, cæteraque, de quibus vide cap. 4. de cardiacis in casu frigido.

In forma opiatæ.

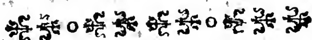
℞. Conservæ flor. anthos, & corticum citri saccharo conditi, an. ℥. i. confect. alkerm. ʒ. i. magisterii ambræ griseæ ℈.i. vel ejus defectu pulv. diambræ ʒ. ß. salis cardui benedicti & absynthii an. ℈.ij cum syrupo Bysantino, vel conserv. corticum citri fiat opiata. Dosis est ʒ. i. per se, vel cum vino, aut jusculo.

Tabellæ confectæ ex confectione alkermes, ambara, essentia cinnamomi.

Vel

℞. Sacchari albi ℥.ij. redde fluidum cum pauca aqua cinnamomi, deinde adde spiritus vitrioli guttas aliquot, essentiæ cinnamomi guttas iv. essentiæ anisi & nucis moschatæ, an. gutt. ij. M. f. tabellæ, quibus utatur per se, vel in jusculis.

Accedunt topica epithemata liquida, solida, pulli columbini per medium secti, linimenta ex confectione alkermes, balsamo Peruviano pro corde: sacculi ex aromatibus in vino madefacti pro ventriculo: pro arteriis carpi, naribus, testibus confect. alkerm. in pauco vino dissoluta. De quibus vide suprà, in cap. cuique proprio.

SECTIO II.

De Roborantibus particularibus.

HÆc cerebro, hepati, lieni, utero, cæterisque partibus officialibus, secundùm varios affectus, destinantur.

CAPUT I.

De Roborantibus cerebrum in morbis calidis

COnfectiones, Tabellæ, pulveres, & reliqua in capite de

roborantibus cor in calidis affectibus descripta.

Ex usu sunt etiam in morbis calidis capitis ; inter quos, in sopore symptomatico, motibus convulsivis febribus supervenientibus, urgente virium imbecillitate, usurpatur.

Ambra grisæa optima.

Magisterium ambræ grisææ ad gr. ij. vel iij. in jusculo, vel aquis scabiosf. card. bened. papaver. rhœados.

Pulvis contra spasmum à ℈. ß. ad ℈. i. quo etiam utimur in febribus malignis, in morbis convulsivis, vermibus, & epilepsiâ laborantibus, bis aut ter in die.

In forma julepi, emulsionis, apozem. Vide quæ descripta sunt cap. de cephalicis à causa calida.

In forma opiatæ.

℞. Conservæ rosar. & nymph. an. ℥. i. confect. hyacinth. ʒ. i. pulv. diamargarit. frigidi, & elect. de gemmis, an. ʒ. ß. salis prunell. ʒ i. essentiæ rosarum ℈. i. syrup. violat. q. s. fiat opiata, de qua capiat ʒ. i. ß. vespere & manè.

In contumacibus vigiliis laudanum

opiatum, ad gr. i. vel ii. misceri potest cum dosi vespertina prædictæ opiatæ, & iterari quando opus videbitur.

In morbis frigidis cerebri.

Theriaca vetus.

Mithridatium.

Confectio alkermes ad ʒ. ß vel ʒ. i. pulvis diambræ, magisterium ambræ grisææ, diamoschi dulcis, cæteráque.

Extracta & Theriacalia, quæ capite de cardiacis, & cephalicis in morbis frigidis describuntur.

In forma Iulepi.

℞. Aquar. Beton melissæ an. ℥. ij. ß. aquæ naphæ. ℥. ß. Theriacæ veteris ʒ. ß. misce, fiat julepus. Exhiberi poterit gravidis epilepsiâ laborantibus sympathicâ, addendo etiam, si febris non insit, castorei gr. ij.

Essentia cinnamomi, anisi, garyophyll. alterutra ad gutt. iv. vel vi. vel aqua cinam. imperialis, ad cochlear. 1.

Essentia, tinct. aut lac ambræ grisææ, sal volatilis cranii humani, sal fixus, spiritus quoque, & oleum ejusdem ad ℈. ß. vel ℈. i.

In forma Apozematis, vide cap. de cephalicis.

In forma opiatæ.

℞. Conservæ flor. anthos & corticis citri, an. ʒ. vi. conservæ flor. pæoniæ & chicorii, an. ℥. ſs. confect. alkerm. & theriacæ veteris, an. ℈. ij. ungulæ alces & rasuræ cranii humani præparati, an. ʒ. i. ambræ grisææ, gr. x. cum syrupo de stœchade fiat opiata: de qua capiat bis aut ter in septimana ʒ. ij. manè, superbibendo parum aquæ vino dilutæ. Prodest paralyticis, apoplecticis, epilepticis, quando post universalia, roborandum est cerebrum.

Ad caput Roborandum in calida, & frigida causa, usus jam invaluit potûs chocolates, cophée, & herbæ thé, de quorum usu vide quæ de his dicta sunt c. 9. §. 3. part. 1.

Topica Roborantia præscribuntur.

In forma suffitus, de quo vide cap. 4. de alterantibus & Roborantibus externis.

In forma pulveris.

℞. Pulveris ireos Florent. ʒ. iij. ligni Rhodii & sem. pæoniæ, an. ℥. ſs. styracis & benjoin. an. ʒ. ij. fiat omnium pulvis tenuissimus, capillis inspergendus hora somni, & manè pectine excutiendus.

Ex ejusdem pulveris ℥. iij. & pulveris cancrorum fluviatilium exsiccatorum in furno ℥. vi. potest fieri cucupha interpuncta, excipiendo prædicti pulver. q. s. pauco cotone, & includendo in panno serico, pileo assui potest, vel in forma calanticæ gestari, præsertim hyeme.

CAPUT II.

De Roborantibus stomachum.

Vide cap. 5. sect. 2. Partis primæ de stomachicis.

CAPUT III.

De Roborantibus hepar.

IN causâ calidâ, intemperie, obstructionibus, Rheumatismo, atonia, hydrope, inflammatione &c. hepate reddito insigniter debili, post universalia, vel etiam dum adhibentur.

Debent esse prædita non solùm vii

roborante, sed refrigerante; & si morbus fuerit cum obstructionibus etiam aperiente; si cum vasorum laxitate sine obstructionibus, magis adstringente.

Pleraque ex sequentibus sumuntur per se, vel in forma boli, opiatæ, tabellæ, decocti: de quibus vide in proprio cujusque capite, & cap. de aperientibus hepaticis à causa calida.

Confect. hyacinth, ad ʒ. ß.

Sal cichor. absynth. agrim. ad ℈. ß. vel ℈. i. trochilci de Rhabarb. de corallis, de spodio, ad ʒ. ß. vel ʒ. i.

Electuarium diatriasantali, diarrhodon abbatis.

Magisterium corallorum, perlarum, ad ʒ. ß.

Syrupus de corallis, ad cochlearia ii. manè per 4. aut 5. dies.

Tinctura corallor. ad ℥. ij. manè die singulo, vel ter in hebdomada.

Tinctura. rosar. ad cyathum unum bis aut ter in die.

Prosunt hæc hepati reddito debili in prædictis affectibus, sed præsertim in diarrhœa, dysenteria.

Conservæ flor. cich. rosar. fructuum

cynorrhodonis, in forma boli. Vel

℞. Conservæ fructuum cynorr. ℥ ij. conf. hyacinth. ʒ. ß. sal. cichor. vel magist. corallorum ℈ i. capiat manè jejuno ventriculo per tres aut quatuor dies continuos, vel ter in septimana, superbibendo parum aquæ cichor. prodest in prædictis affectibus, tum etiam in longo hæmorrhoidum fluxu.

In forma opiatæ.

℞. Conser. flor. cichor. & cynorrhod. an ℥. i. confect. hyacinth. ℈. iv. magisterii tartari & corallorum, an. ʒ. i. sal. absinth. & pulv. triasant. an. ℈. i. cum syrupo de capill. ven. vel de cichor. simplici, fiat opiata; de qua capiat ʒ. ij. manè duabus horis ante jusculum, superbibendo cyathum aquæ cichor. vel decocti cynorrod. vel in iis qui debili sunt constitutione, parum aquæ vino dilutissimæ.

Convenit omnibus affectibus longis hepatis cum obstructionibus, post universalia.

In forma tabellæ.

℞. Elect. triasant. quadruplicato Rh. o. ʒ. iij. sacchari in aqua cichor. soluti ℥. iij. fiant tabellæ: cap. ʒ. i. ß. singulo manè.

Similiter componi possunt ex trochiscis de rhab. de cornu cervi, de corallis &c.

Vel

℞. Elect. triasantali quadruplicati ʒ. iij. magisterii corallorum, ʒ. j. sal. absynth. ʒ. ß. sacchari in aqua rosar. soluti ℥. iv. fiant tabellæ. Dosis est ad ʒ. ij. singulo manè, superbibendo parum aquæ.

Præparatio tincturæ, & syrupi corallorum apud Quercetanum, & alios chymicarum operationum scriptores videri potest.

Hepar roborantia in causa frigida sunt.

Extractum seu sal absynthii, centaurei zedoar. gentianæ.

Elixir, essentia, tinctura, aut lac ambræ grisææ.

Trochisci de rhabarb. de absynth. de eupatorio.

Electuarium diambræ, aromaticum rosatum, diarrhod. abbatis.

Confectio alkermes, hyacint. Theriaca.

Conservæ capill. ven. absynthii, corticum citri, quæ tradi possunt vel per-

se, vel in forma opiatæ, tabellæ, boli juxta mox scripta exempla, vel in decoctis; de quibus vide caput de apozemate, & de hepaticis in causa frigida.

Sequens decoctum commendatur à Galeno, pro roborando hepate in hydrope, convenit maximè in causa frigida. Sic traditur correctum.

℞. Passular. Corinth. mund. ℔. ß. coque in vino generoso ad pultis consistentiam, contunde, & per setaceum traiice, permisce conservæ fol. absynth. & cortic. citri. conditi, an. ℥. ß. pulveris aromat. ros. & diamargar. frig. an. ʒ. ß. magister. ambræ grisææ ℈. ß. fiat electuarium molle. Dosis est ad ʒ. ij. singulo manè, vacuo ab usu alterius remedii, superbibendo parum aquæ vino dilutæ.

Poterius in Pharmacopæa spargyrica commendat remedium sequens.

℞. Conserv. rosar. ℥. j. specifici stomachici, seu antimon. fixi ℈. ij. croci martis aperientis ʒ. iij. olei vitrioli ʒ. j. cum syrupo capillor. ven. fiat opiata. Dosis est ad ʒ. j. singulo manè.

Topica roborantia, tam in causa ca-

lida, quàm frigida, vide in cap. de epithemate, fomento, linimento.

CAPUT IV.

De Roborantibus lienem.

QUæ roborant lienem pariter conveniunt visceri debili, calido, vel frigido. Debent omnia misceri cum aperientibus, quia ferè omnes lienis morbi à terreno humore melancholico proveniunt, unde obstructio, inflammatio, scirrhus, & alii morbi melancholici oriuntur.

In causa calida.

Eadem sunt, quæ bili adustæ conveniunt, ut præparantia, de quibus cap. de apozemate, & de splenicis.

Roborantia tam in causa calida quàm modicè frigida, sunt

Sal absynthii, fraxini, tamarisci.

Extractum aloës, myrrha, crocus, Tartarum vitriolatum, chalybs præparatus, sal martis, armoniacus.

Spiritus urinosus salis armoniaci, & cætera, quæ ex diureticis suprà des-

criptis, & ex cap. de spleniticis repetenda.

Ex his formantur pilulæ, boli, opiatæ, tabellæ: de quibus vide caput cujusque; additis quæ magis specifica videbuntur.

CAPUT V.

De Roborantibus uterum & vesicam, & ad partes naturales ab infarctu liberandas.

NOn est, post universalia alterantia aperientia, & evacuantia sufficienter adhibita, remedium convenientius aquis Thermalibus salsis, sulphureis, nitrosis, bituminosis. Laudantur Balerucanæ salsæ & parum sulphureæ, aut aliæ his non multum dissimiles; quarum usus per triduum est, in potu. primo. Die ad decem aut duodecim cyathos. 2. ad quindecim. 3. ad octodecim, plus minus, pro ætate & ægri tolerantia. Subsequi debet levis purgatio ad aquas eliciendas, quæ superesse possunt.

PARS IV.

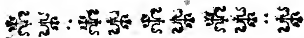
ET ULTIMA.

De Lementibus & Paregoricis.

DUPLEX in morbis curatio instituitur, 1. Regularis, dum procedimus à causis ad morbum. 2. Irregularis, cùm non attendendo ad causam & morbum; urgentibus symptomatibus vires infringentibus succurrere tentamus, quibus tandem vel mitigatis, vel sedatis, ad curam regularem rursus nos accingimus.

Nota quòd, dum symptomatibus mitigandis incumbimus; iis remediis quantum fieri potest utendum sit, quæ causæ & morbo sint contraria; ut simul symptoma, & aliquo modo morbum impugnemus. Sic mitigandis vigiliis frigida, non calida, adhibenda cum hypnoticis. Quòd si cogimur uti calidis, ut cùm in deliquio animi, aut syn-

cope vinum exhibemus, aut cætera calida remedia, modicè & prudenter hoc faciendum; ne dum ſtudemus ſymptomati, morbum multò deteriorem reddamus.

SECTIO UNICA.

De ſymptomatibus mitigandis.

MUlta ſunt ſymptomata, quæ animum regulariter curantis medici ad ſe revocant: inter quæ potiſſima ſunt dolor, vigiliæ, hæmorrhagia, ſyncope.

CAPUT I.

De dolore mitigando.

DOlor tribus modis auferri poteſt: 1. Dum aufertur causa doloris. 2. dum delinitur anodynis. 3. dum ſenſibus ſtuporem inducimus narcoticis. Cùm regulariter oppugnatur dolor,

procedimus auferendo causam universalibus evacuantibus, & topicis relaxantibus partem. Cùm verò dolor urget, & vires atterit, utimur narcoticis ad debitum tempus.

Non agitur hìc de auferentibus causam doloris per universalia evacuantia, sed de his, quibus mitigatur: quæ vel sunt anodyna, vel narcotica.

CAPUT II.

De Anodynis.

PAregorica, epicerastica, anodyna idem significant; suntque medicamenta, quæ causâ & morbo remanentibus, dolorem mitigant.

Triplici ratione id præstant. 1. vi laxante, quâ cutis poros aperiunt relaxantquē; sic enim, non fit tantus dolor, quia cutis minùs contenditur. 2. calore blando, & moderato; quo materiæ portionem, quæ partem distendit, resolvunt. 3. eodem calore temperato, quo partem affectam fovent, & ad quandam temperiei æqualitatem revocant.

Præscribuntur in forma linimenti, fomenti, & cataplasmatis.

In forma fomenti.

Vide exemplum capite de fomento pro dolore pleuritico, & nephritico.

In dolore hæmorrhoidum, & inflammatione earum partium, in quibus repellentia prohibentur.

℞. Lactis ℔. ß. fove tepidè partem.

In forma linimenti.

Vide caput 8. de linimento, sect. de alterantibus externis.

In forma cataplasmatis.

Plura & diversa vide cap. 12. de cataplasmate, & cap. 11. de arthriticis.

His accedit admotio gallinæ, pulli, pulmonis hœdini, vervecini, omenti adhuc calentis; & similium.

CAPUT III.

De Narcoticis.

Narcotica sunt quæ dolorem sedant, quod duobus modis præstant: 1. vel stupefaciendo & parti

ſenſum auferendo. 2. vel ſomnum conciliando, unde hypnotica dicuntur: ad dolorem requiritur ut pars ſit ſenſibilis, & mens advertat. Alterutra conditio ſi deficiat, & dolor non fit.

Quæ parti ſenſum auferunt, ſtupefaciendo, id præſtant plerumque frigiditate, aliquando occultâ qualitate, de qua mox, dum de hypnoticis.

Vſus eſt.

In vehementi dolore partium externarum, cui ſedando fruſtrà admota ſunt anodyna.

In forma fomenti.

℞. Rad. hyoſcyam. ℥.i. fol. lactucæ, ſolani, papaveris albi, an. m.i. ſantal. citrin. ʒ. j. flor. nymph. p.j. fiat dec. Colat. foveatur pars dolens.

Vel

℞ Opii ʒ.ii. camphoræ ʒ.ß.diſſolv. in vini ſpiritus ℥. iii. Colatura linteo imbuta admoveatur parti dolenti; renovetur quando opus videbitur.

In forma linimenti & unguenti.

℞. Opii in aquâ vitæ diſſoluti ʒ. ſs. fiat linimentum: admove parti dolenti.

Vel

℞. Unguenti rosati & populei, an. ℥. ß. cum albumine ovi agitato fiat unguentum, quo panni linei parti imbuti admoveantur.

℞. Pulp. pomi sub cineribus cocti ℥. ii. unguenti populei ℥. j. croci ℈. ß. vitellum ovi, misce, fiat linimentum, &c.

℞. Mucilag. semin. psyllii & cydonior. extract. in aqua solani & plantag. ℥. iii. unguenti populei ℥. j. misce, & admove cum linteis.

In forma cataplasmatis.

℞. Unguent. popul. ℥. j. pulv. Requiei Nicolai ʒ. j. ß. pulver. gr. kermes ʒ. i. misce cum cataplasmatis ex mica pannis, vel ex radicibus & herbis decoctis ad putrilaginem, & trajectis ℥. vi. utere pro parte dolente. Exemplum cataplasmatis utriusque traditum est in cap. de cataplasmate.

℞. Fol. supervivi major. m. j. coque in lacte, contunde & traiice, adde vitellum ovi, & admove. Doloribus acutissimis hæmorrhoidum, cæterarumque partium succurrit.

Nota 1. in usu prædictorum observandum esse, ut præcedant evacuantia, vel simul celebrentur, dum his utimur;

ne pars remedii & humorum noxiâ qualitate afflicta contrahat necrosin.

Nota 2. abstinendum, si pars debilis sit, & immineat gangræna; quia promptiùs induceretur partis mortificatio. Abstinendum quoque in pueris, senibus, & in doloribus partium, quæ sunt vicinæ parti principi.

CAPUT IV.

De Hypnoticis.

HYpnotica sunt medicamenta quæ somnum conciliant.

Quænam sint ἐνέργειαι, quibus soporifera somnum inducunt, non satis patet. Tacitè loquitur natura, dum nec per effectus, neque per analogiam sese explicat. Alii qualitates manifestas, alii occultas incusant. Nos sic inquirimus.

Cùm sopor sit vigiliis contrarius, utrique insit affectio spiritum animalium diversa, necesse est: sunt autem hujusmodi spiritûs substantiæ subtilissimæ in corpuscula volatilia summè exaltatæ,

cúmque ad vigilias requiratur eorum tenuitas, motus, copia, pororum cerebri nervorúmque, quò liberè pervadant, apertio, debet in somni diathesi diversa, eorum adesse crassities, torpor, paucitas, pororum impedita libertas. Pleraque id præstant benignis, quos exhalant, vaporibus, ut alimenta, tepidum balneum, emulsio, & similia; à quibus humefiunt spiritûs animales, fixantur, & pori leviter obstruuntur: à pituita, quâ plerumque nimis scatet cerebrum, fimus somnolenti: à copia sanguinis humido diffluentis spiritûs hebescunt, premitur cerebrum, somnum obrepit. In omnibus cataphoricis affectibus prævalet semper humiditas, sæpè adest calor, rarò frigiditas, ipso docente Gal 3. de loc. aff. c. 3. quæ licèt soporis causas manifestas insinuent, inest tamen plerisque hypnoticis modus agendi planè diversus. Quæ enim tanta potest inesse vis opio, etiam exactè correcto, quæ uno & altero granulo in febre ardente, delirio phrenitico, maniaco, obstinatis vigiliis, effervescentem sanguinem, efferatósque spiritûs citò

citò compescat; & non solùm soporem sed quandoque etiam frigiditatem, torporem, mortémque inducat; nisi malignum quid tetrúmque expiret, quod totâ substantiâ spiritibus sit infensum, quod quidem est indeterminabile. Reperitur enim cum opio & vino temperie calidis, cum frigoris prædominio in solano, lactuca, mandragora & similibus. Illud ipsum Chymici vocant concretum ex sale fixo, sulphure, & terra, sulphur nempe impurum fœtidúmque, quod spiritûs fixando irretit, sistit, & plerumque lethaliter corrumpit. Hoc experientia insinuat, opium enim tostione desinit esse narcoticum fumus carbonum stupefacit, non semel fulminis afflatus narcosi spiritus corripuit, plerumque in febre maligna & tertianæ intermittentis paroxysmo, dum sulphur suum bilis exaltat in cerebrum, carus inducitur. Quidni idem à medicamentis narcoticis contingat?

Eorum usus est.

In vigiliis contumacibus, deliriisque cum vel sine febre, in doloribus acutissimis partium, quæ vires infringunt.

Præscribi possunt in forma julepi, emulsionis, boli, pilulæ, & topici.

In forma julepi.

℞. Aquæ papav. rhœad. ℥. iv. syrup. de papav. ʒ. iij. vel ℥. ß. misce fiat julep. Capiat vespere tribus horis post & ante jusculum.

Potest exhiberi omni horâ, si res urgeat.

Idem syrupus de papavere potest dissolvi in julepo, aut decocto ordinario ad ʒ. ij. iij. vel ℥. ß. quando sæpiùs iterari debet: in debilibus adde confect. hyacinth. ℈. j.

Mitius hypnoticum præstat syrupus de nymph. ad ℥. ß. vel ʒ. vi. in aqua papav. rhœad. vel in decocto appropriato, vel in emulsione.

In forma emulsionis, vide cap. 4. de emulsione, sect. 1. partis. 1.

In forma boli.

℞. Laudani opiati, gr. i. vel ii. iii. iv. confect. hyacinth. ℈. j. conservæ ros. ʒ. i. ß. misce, fiat bolus, Cap. horâ somni, superbibendo parum aquæ pro potu ordinar. vel ℥. vi. aq. papaver. rhæad.

Convenit in vigiliis pertinacibus,

deliriis phreniticis, maniacis diarrhœa biliosa, cholera, vomitu, doloribus colicis, nephriticis, &c.

In forma pilulæ,

℞. Laudani, gr. i. ii. vel iij. confection. hyacinth. ℈.i. cum gutt. aliquot syrupi de papavere vel de nymphæa. f. pilulæ.

Vel

In forma mixturæ.

℞. Aquar. lact. bugl. an. ℥.ii. confect. hyacinth. & pulver. diamargar. frigidi, an. ʒ. ß. laudani, gr. ii. syrupi de nymphæa ℥. ß. fiat mixtura, de qua bis terque in die capiat duo cochl. duabus horis post & ante jusculum.

Idem laudanum dissolvi potest in julepo, emulsione, decocto, &c.

Topica sunt frontale, oxyrrhodinum, lotio pedum, de quibus vide in proprio capite.

Nota 1. in usu narcoticorum procedendum esse à debilibus ad validiora, nisi casus urgens subito cogat ad fortiora.

Nota 2. Narcotica non esse sæpius repetenda, ne in lethalem soporem cerebrum adducant.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, sunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæsectio quantum sufficit celebratur. Talia debent esse, quæ sanguinem incrassant, adstringunt partes, & vasa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. rosar. an. ℥. ii. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. syrupi de rosis siccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus vespere & manè. quando opus videbitur.

In forma Emulsionis.

Vide suprà, cap. de emulsione ad incrassandum.

In forma decocti vulnerarii, ad incrassandum, & quando vulnus detersione indiget.

℞. Rad. symp. majoris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equis. pimpin. vincæ pervincæ, an. M. j. semin. plantag. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. florum hyperici & rosar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus dosibus: adde cuique syrupi granator. vel de rosis siccis ℥. j. capiat vespere & manè.

2. Pro narium hæmorrhagiâ non

critica, præmissâ venæsectione sufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hæmoptysi, & phthisi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium secta, postea superimponitur cataplasma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine ovi exceptis: de quo vide caput 8. de pulvere, deinde fasciæ continentes, & comprimentes convenienter aptandæ.

5. pro aneurysmate.

Quando adhuc parvum est impone fabam per medium sectam, vel laminam plumbam cum compressis, & fasciis.

℞. Boli armeni, terræ sigillatæ, thuris, mastich. pilor. leporis, an. ʒ. ii. casei recentis ℥. ii. ovi albumen cum aceto rosato agitatum, subige omnia ad modum Cataplasmatis, quod admoveatur parti affectæ, superinductâ fasciâ arctissimâ, tertio quoque die immutandum.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, ſunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæſectio quantum ſufficit celebratur. Talia debent eſſe, quæ ſanguinem incraſſant, adſtringunt partes, & vaſa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. roſar. an. ℥. ii. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. ſyrupi de roſis ſiccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus veſpere & manè, quando opus videbitur.

In forma Emulſionis.

Vide ſuprà, cap. de emulſione ad incraſſandum.

In forma decocti vulnerarii, ad incraſſandum, & quando vulnus deterſione indiget.

℞. Rad. ſymp. majoris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equiſ. pimpin. vincæ pervincæ, an. M. j. ſemin. plantag. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. florum hyperici & roſar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus doſibus: adde cuique ſyrupi granator. vel de roſis ſiccis ℥. j. capiat veſpere & manè.

2. Pro narium hæmorrhagiâ, non

critica, præmissâ venæsectione sufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hæmoptysi, & phthisi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium secta, postea super imponitur cataplasma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine ovi exceptis: de quo vide caput 8. de pulvere, deinde fasciæ continentes, & comprimentes convenienter aptandæ.

5. pro aneurysmate.

Quando adhuc parvum est impone fabam per medium sectam, vel laminam plumbam cum compressis, & fasciis.

℞. Boli armeni, terræ sigillatæ, thuris, mastich. pilor. leporis, an. ʒ. ii. casei recentis ℥. ii. ovi albumen cum aceto rosato agitatum, subige omnia ad modum Cataplasmatis, quod admoveatur parti affectæ, superinductâ fasciâ arctissimâ, tertio quoque die immutandum.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, ſunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæſectio quantum ſufficit celebratur. Talia debent eſſe, quæ ſanguinem incraſſant, adſtringunt partes, & vaſa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. roſar. an. ℥. ii. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. ſyrupi de roſis ſiccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus veſpere & manè, quando opus videbitur.

In forma Emulſionis.

Vide ſuprà, cap. de emulſione ad incraſſandum.

In forma decocti vulnerarii, ad incraſſandum, & quando vulnus deterſione indiget.

℞. Rad. ſymp. majoris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equiſ. pimpin. vincæ pervincæ, an. M. j. ſemin. plantag. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. florum hyperici & roſar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus doſibus: adde cuique ſyrupi granator. vel de roſis ſiccis ℥. j. capiat veſpere & manè.

2. Pro narium hæmorrhagiâ non

critica, præmissâ venæsectione sufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hæmoptysi, & phthisi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium secta, postea superimponitur cataplasma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine ovi exceptis: de quo vide caput 8. de pulvere, deinde fasciæ continentes, & comprimentes convenienter aptandæ.

5. pro aneurysmate.

Quando adhuc parvum est impone fabam per medium sectam, vel laminam plumbam cum compressis, & fasciis.

℞. Boli armeni, terræ sigillatæ, thuris, mastich. pilor. leporis, an. ʒ. ii. casei recentis ℥. ii. ovi albumen cum aceto rosato agitatum, subige omnia ad modum Cataplasmatis, quod admoveatur parti affectæ, superinductâ fasciâ arctissimâ, tertio quoque die immutandum.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, sunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæsectio quantum sufficit celebratur. Talia debent esse, quæ sanguinem incrassant, adstringunt partes, & vasa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. rosar. an. ℥. ii. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. syrupi de rosis siccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus vespere & manè. quando opus videbitur.

In forma Emulsionis.

Vide suprà, cap. de emulsione ad incrassandum.

In forma decocti vulnerarii, ad incrassandum, & quando vulnus detersione indiget.

℞. Rad. symp. majoris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equis. pimpin. vincæ pervincæ, an. M. j. semin. plantag. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. florum hyperici & rosar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus dosibus: adde cuique syrupi granator. vel de rosis siccis ℥. j. capiat vespere & manè.

2. Pro narium hæmorrhagiâ non

critica, præmissâ venæsectione sufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hæmoptysi, & phthisi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium secta, postea super imponitur cataplasma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine ovi exceptis: de quo vide caput 8. de pulvere, deinde fasciæ continentes, & comprimentes convenienter aptandæ.

5. pro aneurysmate.

Quando adhuc parvum est impone fabam per medium sectam, vel laminam plumbam cum compressis, & fasciis.

℞. Boli armeni, terræ sigillatæ, thuris, mastich. pilor. leporis, an. ʒ. ii. casei recentis ℥. ii. ovi albumen cum aceto rosato agitatum, subige omnia ad modum Cataplasmatis, quod admoveatur parti affectæ, superinductâ fasciâ arctissimâ, tertio quoque die immutandum.

Præſcribi poſſunt in forma julepi, emulſionis, boli, pilulæ, & topici.

In forma julepi.

℞. Aquæ papav. rhœad. ℥. iv. ſyrup. de papav. ʒ. iij. vel ℥. ß. miſce fiat julep. Capiat veſpere tribus horis poſt & ante juſculum.

Poteſt exhiberi omni horâ, ſi res urgeat.

Idem ſyrupus de papavere poteſt diſſolvi in julepo, aut decocto ordinario ad ʒ. ij. iij. vel ℥. ß. quando ſæpiùs iterari debet: in debilibus adde confect. hyacinth. ℈. j.

Mitius hypnoticum præſtat ſyrupus de nymph. ad ℥. ß. vel ʒ. vi. in aqua papav. rhœad. vel in decocto appropriato, vel in emulſione.

In forma emulſionis, vide cap. 4. de emulſione, ſect. 1. partis 1.

In forma boli.

℞. Laudani opiati, gr. i. vel ii. iii. iv. confect. hyacinth. ℈. j. conſervæ roſ. ʒ. i. ß. miſce, fiat bolus, Cap. horâ ſomni, ſuperbibendo parum aquæ pro potu ordinar. vel ℥. vi. aq. papaver. rhæad.

Convenit in vigiliis pertinacibus,

deliriis phreniticis, maniacis diarrhœa biliosa, cholera, vomitu, doloribus colicis, nephriticis, &c.

In forma pilulæ,

℞. Laudani, gr. i. ii. vel iij. confection. hyacinth. ℈. i. cum gutt. aliquot syrupi de papavere vel de nymphæa. f. pilulæ.

Vel

In forma mixturæ.

℞. Aquar. lact. bugl. an. ℥. ii. confect. hyacinth. & pulver. diamargar. frigidi, an. ʒ. ß. laudani, gr. ii. syrupi de nymphæa ℥. ß. fiat mixtura, de qua bis terque in die capiat duo cochl. duabus horis post & ante jusculum.

Idem laudanum dissolvi potest in julepo, emulsione, decocto, &c.

Topica sunt frontale, oxyrrhodinum, lotio pedum, de quibus vide in proprio capite.

Nota 1. in usu narcoticorum procedendum esse à debilibus ad validiora, nisi casus urgens subito cogat ad fortiora.

Nota 2. Narcotica non esse sæpius repetenda, ne in lethalem soporem cerebrum adducant.

3. Miſcendum eſſe ſemper aliquid cardiacum, ad infrigendam narcoticorum vim cordi & cerebro inimicam.

4. Abſtinendum eſſe à narcoticis in debilibus, ſenibus, pueris, gravidis, aut ſaltem modicè & prudentiſſimè ipſis utendum.

5. Non ſunt præſcribenda pleno & nondum evacuato corpore, ne humores magis incraſſentur, & opprimatur natura.

CAPUT V.

De Sanguinis fluxu.

Vita pendet à viribus, vires à ſanguine & ſpiritibus, unde dicitur, nos tantum habere virium, quantum ſanguinis & ſpirituum, ideò dum ſanguis præternaturaliter fluit è ſuis vaſculis, citò ſiſtendus remediis internis & topicis, quæ ἴσχαιμα dicuntur: ſuntque medicamenta ſiſtentia ſanguinem uberiùs prorumpentem è vena aperta, exceſa, rupta, aut præciſa.

Id præſtant triplici modo: 1. Vi

emplasticâ, ob crassam & lentam substantiam, quâ venarum exitus infarciunt, & implent. 2. Vi refrigerandi, adstringendi, & exsiccandi. 3. Vi causticâ, quâ venas urendo, crustulam obducunt.

Usus est.

1. In vulneribus, contusionibus, ruptionibus, & apertionibus vasorum.

Topicum vulgare, quod primum partibus vulneratis aut contusis admovetur, fit pulveribus adstringentibus, bolo armenâ, terrâ sigillatâ, sanguine draconis, thure, mastiche, mixtis cum ovi albumine agitato cum aqua rosacea, & exceptis cum stupis cannabinis, superponendo fascias imbutas oxycrato.

Relinquitur hic apparatus hyeme per 24. horas, æstate per medium diem, & aliud simile de novo imponitur; nisi dolor, aut sanguinis fluxus citiùs immutare cogat. Præscribitur sic.

℞. Boli armen. thur. mastich. corallor. rubr. an. ℥. j fiat pulvis, excipiendus ovi albumine agitato cum aqua rof. parti vulneratæ imponendus.

Plura vide in cap. de pulveribus section. 3. partis 1.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, sunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæsectio quantum sufficit celebratur. Talia debent esse, quæ sanguinem incrassant, adstringunt partes, & vasa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. rosar. an. ℥. ii. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. syrupi de rosis siccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus vespere & manè. quando opus videbitur.

In forma Emulsionis.

Vide suprà, cap. de emulsione ad incrassandum.

In forma decocti vulnerarii, ad incrassandum, & quando vulnus detersione indiget.

℞. Rad. symp. majoris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equis. pimpin. vincæ pervincæ, an. M. j. semin. plantag. portul. papav. albi, an. ʒ. ii. florum hyperici & rosar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus dosibus: adde cuique syrupi granator. vel de rosis siccis ℥. j. capiat vespere & manè.

2. Pro narium hæmorrhagiâ non

critica, præmissâ venæsectione sufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hæmoptysi, & phthisi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium secta, postea super imponitur cataplasma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine ovi exceptis: de quo vide caput 8. de pulvere, deinde fasciæ continentes, & comprimentes convenienter aptandæ.

5. pro aneurysmate.

Quando adhuc parvum est impone fabam per medium sectam, vel laminam plumbam cum compressis, & fasciis.

♃. Boli armeni, terræ sigillatæ, thuris, mastich. pilor. leporis, an. ʒ. ii. casei recentis ℥. ii. ovi albumen cum aceto rosato agitatum, subige omnia ad modum Cataplasmatis, quod admoveatur parti affectæ, superinductâ fasciâ arctissimâ, tertio quoque die immutandum.

CAPUT ULTIMUM.

De animi Deliquio.

Non hîc agitur de sublatione caussarum, quibus pendet animi deliquium, aut syncope, sed de iis quæ promptè reficiant spiritus in virium deliquio, ne ad eorum nimium defectum mors repentina subsequatur.

Cavendum, ne dum vires reficere intendimus, causas morbi augeamus: ideóque in morbo calido magis temperata, aut minùs calida; in frigido calida potiùs usurpanda.

In omni casu, vel instante vel præsente deliquio, aut syncope, remedium in promptu est vinum generosum solum, vel cum pauca confectione hyacinth. quæ temperata, vel moderatè calida est.

Eadem confectio hyacinthor. ad ʒ.j. dissolvi potest in pauca aqua rosar. flor. arantiorum, vel cum pauco jusculo.

Confectio alkermes & theriaca sunt calidæ, & in frigido casu exhibentur cum vino optimo, vel aquâ cinamomi, arantior. & exhibentur etiam in casu calido contumaci, & ferè desperato.

Aqua vitæ, cinamomi, imperialis, clarera, Reginæ Hungariæ, ad cochlear. unum vel duo.

Elixir proprietatis, & quæ cap. 4. de Cardiacis, & cap. 1. de Roborantibus cor, tam in causa calida, quàm frigida, suprà descripta sunt.

Topica sunt hæc: proiiciatur frigida in faciem.

Foveatur cor confectione alkermes dissoluta in vino, aut aquâ florum arantiorum, cum pauca aqua Reginæ Hungariæ.

Crusta panis tosta mero intincta calidè admovetur naribus, umbilico, carpis manuum, plantis pedum.

Pipiones per medium secti admovendi cordi, plantis pedum; gallina per spinam aperta epigastricæ regioni.

Nares illiniantur balsamo Peruviano vel confectione alkermes. Offerantur naribus aqua cinnamomi, Reginæ Hungariæ.

Testes & pudenda foveantur confectione alkermes in vino dissoluta calidè. Plura vide quæ citato cap. 4. de Cardiacis, & cap. 1. de Roborantibus cor, adducta sunt.

F I N I S.

INDEX
DE INSTRUMENTIS PHARMACEUTICIS GALENICIS ET CHYMICIS.

PARS II.

SECTIO I.

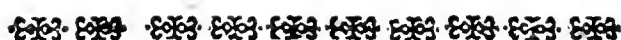
SUBSECTIO.

PARS III.

PARS IV. ET ULTIMA.

SECTIO UNICA.

Finis Indicis.

PERMISSIONS.

JE Consens pour le Roy qu'il soit permis à CESAR CHAPPUIS de reimprimer le Livre intitulé, *Instrumenta Curationis morborum deprompta, &c. Authore H. T. P. R. M.* cy-devant imprimé à Montpellier chez Daniel Pech. Fait à Lyon le 21 Janvier 1681.

VAGINAY.

SOit fait suivant les Conclusions du Procureur du Roy, les an & jour susdits.

DESEVE.

